

Jaarstukken 2015

Aanbiedingsbrief.....	5
Bestedingsplan.....	17
Bezuinigingen.....	22
Jaarverslag	27
Programmaverantwoording	29
Burger en Bestuur	30
Lokale democratie	31
Dienstverlening	33
Werk en inkomen	38
Werkgelegenheid	40
Inkomen en Reïntegratie.....	43
Nieuwkomers	45
Inkomensondersteuning	46
Veiligheid	50
Openbare orde en veiligheid	51
Rampenbestrijding	52
Brandweer	53
Onderwijs en Jeugd	55
Onderwijs huisvesting	56
Lokaal onderwijsbeleid.....	57
Lokaal jeugdbeleid.....	59
Bouwen, wonen en milieu	63
Ruimtelijke ontwikkeling.....	64
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	66
Milieu.....	69
Openbare Ruimte	73
Verkeer	75
Groen.....	77
Begraafplaatsen.....	79
Vrije tijd	82
Sport	83
Recreatie.....	85
Cultuur.....	87
Zorg en Welzijn	89
Sociale samenhang en leefbaarheid.....	90
Wmo	92
Algemene middelen.....	95
Financiën	96
Bedrijfsvoering	97
Paragrafen	101
Lokale heffingen	103
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	109
Kapitaalgoederen	129
Gemeentelijke gebouwen	137
Financiering (Treasury).....	141
Bedrijfsvoering	145
Verbonden partijen	155
Grondbeleid.....	161
Subsidies	165

Transities	169
Jaarrekening	181
Van begroting naar jaarrekening.....	182
Balans	185
Bezoldiging topfunctionarissen	220
Overzicht van baten en lasten	222
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	229
Programma Burger en Bestuur.....	234
Programma Werk en inkomen	235
Programma Veiligheid	237
Programma Onderwijs en Jeugd	239
Programma Bouwen, wonen en milieu.....	241
Programma Openbare Ruimte	244
Programma Vrije tijd	247
Programma Zorg en Welzijn.....	249
Programma Algemene middelen	251
Single information en single audit.....	253
Accountantsverklaring.....	257

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad

Verzenddatum:

Raadsvergadering: 30 juni 2016

Agendapunt:

Onderwerp: Jaarstukken 2015

Behandelend ambtenaar: Adrie-Jan de Korte

Telefoon: 0593 316

E-mailadres: a.dekorte@middendrenthe.nl

Portefeuillehouder: E. Dolfing

Programma('s)

Burger en bestuur
Werk en inkomen
Veiligheid
Onderwijs en jeugd
Bouwen, wonen en milieu
Openbare ruimte
Vrije tijd
Zorg en welzijn
Algemene middelen

Voorstel:

1. De jaarstukken 2015 en het daarmee verbonden resultaat vast te stellen.
2. Van het resultaat van € 2.844.911 een bedrag van € 702.912 te bestemmen volgens het opgenomen bestemmingsvoorstel.
3. Van het resterende bedrag van het resultaat (€ 2.141.999) een bedrag van € 1.529.925 toe te voegen aan de C-reserve en - zoals gebruikelijk - een bedrag van € 306.037 toe te voegen aan de reserve Woon- en leefomgeving en een bedrag van € 306.037 toe te voegen aan de reserve Openbare ruimte.

Samenvatting:

De gemeenteraad stelt de jaarstukken 2015 vast. Het jaar 2015 wordt met een positief resultaat van € 2,8 miljoen afgesloten, met name door voordelen in de budgetten op het sociaal domein.

De gemeenteraad besluit om van dat resultaat eerst ongeveer € 0,7 miljoen in te zetten voor enkele concrete doelen (o.a. de huishoudelijke hulptoelage, de inzet van consultants werk, een reservering Jeugdsoos en overheveling budgetten bagger).

De gemeenteraad stort van het restantbedrag een bedrag van ongeveer € 1,5 miljoen in de C-reserve, omdat dat bedrag betrekking heeft op de transities in het sociale domein: de Jeugdzorg, WMO en Participatiewet.

Het bedrag dat dan nog resteert (circa € 0,6 miljoen) gaat voor 50% naar de reserve Woon- en leefomgeving en voor 50% naar de reserve Openbare ruimte.

Geachte leden van de raad,

In het jaar 2015 hebben we als gemeenteraad en college op een groot aantal terreinen beleidskeuzes gemaakt. Daarop komen we in deze aanbiedingsbrief in grote lijnen terug.

Er resteert ook dit jaar weer een positief saldo. In geld zijn de grootste voordelen te vinden in de transities in het sociale domein.

Het uiteindelijke saldo van de rekening 2015 is € 2.844.911.

Met deze brief bieden wij u de jaarstukken 2015 aan. Het is de bevoegdheid van u als gemeenteraad om ze vast te stellen.

Algemeen*Vluchtelingen*

Het jaar 2015 is voor een groot deel van de wereld het jaar van de vluchtelingen geweest. In Europa is het de vluchtelingencrisis gaan heten, waardoor we bijna zouden vergeten dat het vooral een crisis voor de vluchtelingen zelf is.

Ook in Nederland heeft dit zijn weerslag gehad: we hebben te maken gehad met een grote instroom van asielzoekers.

Het eerste gevolg was een toename van het aantal asielzoekerscentra (AZC's) in diverse gemeenten. Onze gemeente doet daaraan royaal mee: het AZC in Oranje draait al weer geruime tijd, ook door de inzet en acceptatie van onze eigen inwoners in Oranje. Het plan van de staatssecretaris om de

opvangcapaciteit te verdubbelen, waarmee hij inwoners en gemeentebestuur heeft overvallen, beschouwen we ook achteraf als een bijzonder ongelukkig incident. Zelfs dat heeft uiteindelijk geen verandering gebracht in de bereidheid van inwoners en gemeente om de huidige opvang volgens afspraken voort te zetten. We zijn daarom bijzonder trots op de inwoners van Oranje.

Het tweede gevolg was een toename van de taakstelling om als gemeente statushouders te huisvesten. We zullen daar ook in 2016 mee te maken houden. Het vraagt van ons als gemeente een toenemende creativiteit om een goede duurzame oplossing te vinden.

Economie

De economische ontwikkelen kunnen we typeren als voorzichtig positief. Ook daarin speelde de onrust in het Midden-Oosten een rol. De gevolgen daarvan waren niet alleen zichtbaar in de vluchtelingenstroom, maar ook in de mate waarin Europa in staat was om daarin gezamenlijk op te trekken.

We merken de licht positieve ontwikkeling van de economie onder andere terug in de langjarige ontwikkeling van de inkomsten uit het Gemeentefonds. Daarnaast zien we het ook terug in een kleine stijging van de inkomsten uit vergunningen voor het (ver)bouwen van woningen.

Transities

We zijn er al een paar jaar aan gewend: de transities in het sociale domein (Jeugdzorg, WMO en Participatiewet) bepalen een belangrijk deel van onze politiek-bestuurlijke agenda.

Het jaar 2015 was het eerste jaar van de uitvoering. Waar we vooraf al bang voor waren is waarheid gebleken: we beschikken nog niet volledig over betrouwbare informatie over aantallen en kosten, op basis waarvan we goede inschattingen voor de komende jaren kunnen maken. Dat probleem hebben we met u als raad ook gedeeld in de kwartaalmonitor transities. En we zijn daarin niet uniek: vrijwel elke gemeente in Nederland worstelt daarmee.

Belangrijker is de vraag of onze inwoners de zorg hebben gekregen die ze nodig hadden. Voor zover we dat kunnen overzien is dat inderdaad het geval geweest in 2015. We hebben u als gemeenteraad via werkconferenties, voorstellen en brieven hierover voortdurend op de hoogte gehouden.

Financieel sluiten we 2015 af met een groot positief saldo op de transities. We komen daar verderop in deze brief op terug.

Al met al beseffen we opnieuw dat we de jaren 2016 en 2017 nog nodig zullen hebben om steeds meer zicht en grip op de uitvoering van dit beleid te krijgen.

Noblesse

Een ander onderwerp dat onze inwoners al geruime tijd bezig hield, was de geuroverlast door Noblesse in Wijster.

In dat proces hebben we meer vertrouwen van alle partijen kunnen winnen om vervolgens concrete stappen te zetten in het verminderen van overlast en het verbeteren van de relaties tussen Noblesse, omwonenden en gemeente. Naar onze waarneming hebben we daarin belangrijke vooruitgang geboekt.

Bestuurlijke verhoudingen, maatwerk / re-integratiebeleid en organisatieontwikkeling

In september 2015 hebben we als gemeenteraad, college en management in een gezamenlijke bijeenkomst een belangrijke stap gezet in het traject tot verbetering van de bestuurlijke verhoudingen. We hebben een groot aantal afspraken gemaakt. In het laatste kwartaal van 2015 zijn we begonnen om de afspraken van september 2015 concreet uit te voeren. Daar gaan we in 2016 mee verder.

Naast dat traject hebben we als raad en college ook inhoudelijk verder gebouwd aan beleid voor maatwerk en re-integratie. In 2015 heeft u als raad vastgelegd op welke manier u wilt dat we als gemeente met maatwerk omgaan én hoe u daarover geïnformeerd wilt worden. Daarnaast zijn we begonnen met de voorbereidingen voor nieuw re-integratiebeleid.

Parallel daaraan is het management van de organisatie begonnen om in nauwe samenwerking met de medewerkers de organisatie verder te ontwikkelen. Aan de hand van drie d's (dichtbij, duidelijk en daadkrachtig) zetten ze geleidelijke stappen om de organisatie nauwer te laten aansluiten aan de omgeving van inwoners, bedrijven, instellingen en het gemeentebestuur. Daarin speelt navolgbaarheid een belangrijke rol. Ook dat proces krijgt in 2016 zijn vervolg.

Resultaat: beleid

In de Programmaverantwoording staan de resultaten van onze beleidsvoornemens. Als we bepaalde voornemens niet hebben kunnen realiseren, lichten we dat toe.

Hieronder noemen we een aantal in het oog springende resultaten en ontwikkelingen.

Transities in het sociaal domein

- We hebben de uitvoering van de Jeugdzorg vanaf 1 januari 2015 voor onze rekening genomen. Voor zover wij kunnen nagaan kregen jeugdigen de zorg die ze nodig hadden. We hebben geïnvesteerd in wat we het voorliggend veld noemen: jeugdigen opzoeken in hun directe leefomgeving en daar de eerste zorg bieden.

- De samenwerking in de provincie (op basis van het zogeheten RTA- het Regionaal Transitiearrangement) hebben we om diverse redenen als te weinig effectief ervaren. Daarom gaan we na de RTA-periode, vanaf 1 januari 2017, voor een groot deel van de Jeugdzorg nauwer samenwerken met alleen de gemeenten in Noord- en Midden-Drenthe.
- Ook de uitgebreide WMO zijn we per 1 januari 2015 gaan uitvoeren. We hebben de begeleiding overgenomen vanuit de AWBZ. Op het beleid voor de huishoudelijke hulp heeft u als raad enigszins gekort. De invoering van dat nieuwe beleid is, met een beperkt aantal bezwaarschriften, goed verlopen.
- Bij de uitvoering van deze taak is er sprake van een continu goede samenwerking met zowel de WMO-raad als de stichting Welzijnswerk.
- Nieuw is de pilot waarin we zoeken naar goede vormen van samenwerking en afstemming met een aantal partijen op het terrein van wonen, welzijn en zorg.
- De nieuwe Participatiewet hebben we op 1 januari 2015 op een goede manier kunnen invoeren.

Wat bij deze transitie het meest een rol speelt is de vraag hoe we omgaan met het werkvoorzieningsschap Alescon. Samen met de andere deelnemende gemeenten hebben we daarvoor in 2015 de eerste verkenningen gehad. Besluitvorming daarover valt niet vóór eind 2016 te verwachten.

Schuldhelpverlening

We hebben in 2015 een eind gemaakt aan de jarenlange samenwerking met de GKB op het terrein van de schuldhelpverlening. We hebben gekozen voor sociaal.nl als nieuwe externe partner. De overstap naar deze partner is zonder al te grote problemen verlopen.

Onderwijs, sport en cultuur

De Brede School in Westerbork is in 2015 geopend.

De plannen om te komen tot een nieuwe school voor Voortgezet Onderwijs in Beilen zijn ook in 2015 blijven bestaan. Tegelijk merken we dat het proces om te komen tot definitieve besluitvorming veel tijd vraagt. Daarom hebben we dat nog niet in 2015 kunnen afronden.

We zijn in 2015 verder gegaan met de uitvoering van ons beleid voor buitensportaccommodaties. Speciale aandacht kreeg en krijgt de wateroverlast op het terrein van Sportpark Noord-West. Samen met de beheersstichting en de verenigingen zoeken we naar een oplossing.

U heeft als raad een nieuwe cultuurnota vastgesteld. Als onderdeel daarvan zijn we ook gestart met de voorbereidingen om een adviescommissie cultuur in het leven te roepen.

Economie

We hebben in 2015 circa 6.000 m² aan bedrijventerreinen kunnen verkopen. De werkgelegenheid bij enkele grote werkgevers in Midden-Drenthe was een punt van aandacht – ontwikkelingen waar we overigens als lokale overheid weinig tot geen invloed op hebben.

De contacten met het lokale bedrijfsleven zijn goed, ook waar het gaat om het zoeken van plaatsen voor mensen die een uitkering ontvangen.

Dat de middenstand in Beilen niet heeft gekozen voor voortzetting van de Bedrijven Investerings Zone was voor u en ons een teleurstelling.

Ruimte

We zijn in 2015 begonnen met de eerste voorbereidingen voor de invoering van de nieuwe Omgevingswet. Het is onze bedoeling om u als gemeenteraad in dat proces net zo mee te nemen als we dat bij de transities in het sociale domein deden en doen.

Alle bestemmingsplannen zijn inmiddels actueel.

Met de uitwerking van de structuurvisie in Westerbork zijn we verdergegaan, net als met de uitvoering van de dorpsvisie Spier, waaronder het plan voor een geluidswal.

Samen met het waterschap en andere gemeenten heeft u een watertakenplan opgesteld.

Duurzaamheid

Het duurzaamheidsbeleid heeft in 2015 een nieuwe impuls gekregen. In het nieuwe duurzaamheidsprogramma staat een groot aantal activiteiten.

Belangrijk onderdeel van dit beleid is ook ons nieuwe afvalstoffenbeleid met ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. De uitvoering daarvan zal de komende periode verder vorm krijgen.

Resultaat: financieel

Algemeen

Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij u naar het overzicht van baten en lasten. Op deze plaats volstaan we met een korte samenvatting.

De meeste resultaten hebben een incidenteel karakter. Voor zover er sprake is van een structureel karakter, verwerken we dat in de voorjaarsnota 2016 en/of de conceptbegroting 2017.

Bij de jaarrekening brengen we de weerstandscapaciteit en het risicobedrag naar een lager niveau. Maar met een weerstandsratio van 4 is dat nog altijd ruim voldoende (zie ook de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing: de weerstandsratio is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. De ratio is uitstekend als die 2 of hoger is).

In de aanloop naar de Perspectiefnota 2017 zullen we daarbij meer dan voorheen ook de verwachte investeringen voor de komende jaren betrekken.

Het totale resultaat over 2015 bedraagt € 2.844.911.

WMO begeleiding

Op de uitgaven WMO-begeleiding hebben we als gemeente een fors overschot van € 1,7 miljoen. Omdat het om zo'n groot bedrag gaat, hebben we met bijzondere aandacht gekeken naar de oorzaken van dit positieve saldo.

Het gemeentelijk budget is afgeleid van de vroegere budgetten binnen de AWBZ, waarbij het Rijk overigens al wel een korting heeft toegepast. Vergeleken met ons gemeentelijk budget hebben we dus fors geld overgehouden. In grote lijnen zijn daar drie oorzaken voor.

In de eerste plaats hebben veel mensen in het verleden indicaties toegekend gekregen die zij nooit volledig benut hebben. Die niet benutte indicaties hebben we, in overleg met de klanten, allemaal beëindigd.

In de tweede plaats bleken veel meer mensen dan vooraf was ingeschat in aanmerking te komen voor de Wet Langdurige Zorg (die wet voeren we niet als gemeente uit).

In de derde plaats hebben we ook indicaties beëindigd omdat de redenen voor die indicaties niet meer aanwezig waren.

Bezuinigingen

We hebben de in de begroting 2015 opgenomen structurele bezuinigingen daadwerkelijk gerealiseerd. Wel was er bij de bedrijfsvoering sprake van incidentele frictiekosten, om die afgesproken bezuinigingen vervolgens in 2016 volledig te realiseren.

Grootste afwijkingen

De belangrijkste oorzaken (groter dan € 100.000) van het resultaat zijn, in afgeronde bedragen:

positief

- Lagere lasten leerlingenvervoer (€ 110.000).
- Netto effect diverse leges (€ 150.000).
- Grote incidentele mutaties:

Bijdrage jeugdsoos Beilen	€ 196.000
Verkoop aandelen Enexis	€ 483.000
Verkoop bibliotheekgebouw Bovensmilde	€ 132.000
- Saldo netto energiekosten exclusief openbare verlichting, waterverbruik/zuiveringslasten en waterschapslasten (€ 104.000).
- Het saldo van het sociaal domein (€ 1.849.000) is als volgt opgebouwd:

Saldo overige posten	€ 205.000
Jeugdzorg	€ 405.000
WMO Huishoudelijke Hulp	€ 154.000
WMO Voorzieningen	€ 268.000
WMO Begeleiding	€ 1.681.000
Participatiewet	€ 49.000
Begrote bijdrage uit de C-reserve	-/- € 913.000

negatief

- Extra aanvulling pensioengelden (voormalige) wethouders (€ 133.000).
- Op grond van gerechtelijke uitspraken is boete, schadeloosstelling of een dubieuze debiteur opgevoerd (€ 165.000). Het betreft onder andere de terugbetaalde dwangsom Noblesse.

Een totaaloverzicht van de voor- en nadelen vindt u vanaf pagina 223.

Riolering

De manier waarop de lasten voor riolering in de begroting een plaats krijgen, is financieel technisch tamelijk ingewikkeld. Op basis van landelijke richtlijnen is een aantal zaken administratief anders verwerkt. We moeten onder andere een voorziening riolering instellen. We verwijzen daarvoor naar de balans en de toelichting daarop.

Dit heeft geen effect op de exploitatie en op het rekeningresultaat. Wel moeten we ons opnieuw buigen over de kostenonderbouwing van de rioolheffing. We komen daarover voorafgaand aan de begrotingsraad met een voorstel.

Overzicht over 2015

Het jaar 2015 laat het volgende verloop zien.

In de voorjaarsnota 2015 was sprake van een voordelig resultaat van € 407.205. Dit bedrag heeft u zoals gebruikelijk voor de helft toegevoegd aan de B-reserve en voor de andere helft aan de Leefbaarheidsreserve.

De najaarsnota 2015 gaf voor het eerst in jaren een negatief resultaat, te weten een bedrag van € 180.000. Dit bedrag heeft u voor de helft onttrokken aan de B-reserve en voor de andere helft aan de Leefbaarheidsreserve.

Eind 2015 heeft u een bedrag van € 1.459.000 vanuit het verwachte resultaat 2015 'overgeheveld' naar 2016, zodat dit bedrag in 2016 opnieuw beschikbaar wordt gesteld. Op basis van de rekeningcijfers bedroeg de werkelijke overheveling € 1.357.979.

Uiteindelijk resteert na het sluiten van de boeken het positieve resultaat van € 2.844.911.

Het verschil met de najaarsnota is aanzienlijk. In de najaarsnota heeft u echter nog geen rekening gehouden met het resultaat van het sociaal domein. Op dat moment bestond daarover ook nog onvoldoende duidelijkheid en zekerheid.

Op grond van de huidige inzichten is er een resultaat van ruim € 1,8 miljoen op het sociaal domein. Daarnaast ontstonden er na het opmaken van de najaarsnota voordelen op de verkoop van aandelen Essent (€ 483.000), de verkoop van het bibliotheekgebouw Bovensmilde (€ 132.000) en enkele schadeloosstellingen.

Bestemming

Wij stellen u voor om van het resultaat een bedrag van € 702.912 als volgt te bestemmen:

€ 204.800 Overheveling naar 2016 Huishoudelijke Hulp Toelage (onderdeel WMO)

Op 10 november 2015 hebben wij besloten de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) in te voeren over de jaren 2015 en 2016 in de vorm van een dienstenvoucher. De HHT wordt echter pas vanaf het eerste kwartaal van 2016 operationeel.

€ 114.000 Consulenten werk

U heeft als gemeenteraad eerder al met instemming kennis genomen van ons voorstel om in 2016 extra te investeren in de begeleiding van mensen met een uitkering naar werk.

€ 69.010 opbrengst inruil

Op grond van financiële regelgeving zijn we verplicht om een toevoeging aan de reserve Vervangingsinvesteringen via het rekeningresultaat te bestemmen.

€ 196.000 Schadeloosstelling

De gemeente heeft van Van Dijk Bouw voor de afhandeling van het project Ettenstraat en de realisering van een jeugdsoos een schadeloosstelling ontvangen. In afwachting van verdere ontwikkelingen stellen wij voor om dit bedrag hiervoor te blijven bestemmen en toe te voegen aan de bestemmingsreserve Woon- en Leefomgeving.

€ 18.363 Scannen milieudossiers

In voorjaarsnota 2015 heeft u € 50.000 beschikbaar gesteld voor het digitaliseren van de milieudossiers. De planning was om eind 2015 hiermee klaar te zijn. Daarom was er eind 2015 geen bedrag overgeheveld naar 2016. In de jaarrekening blijft er een saldo van € 28.860 over. Alleen heeft het project tot en met begin maart 2016 geduurd. Voor het bekostigen van deze nota is € 18.363 nodig.

€ 92.280 Verwerken baggerspecie

Het waterschap Drents Overijsselse Delta voert baggerwerkzaamheden uit. De gemeente is verplicht de vrijkomende bagger in ontvangst te nemen. Door een gewijzigde planning van het waterschap is het beschikbare bedrag in 2015 (€40.000) nog niet besteed.

De hoeveelheid vrijkomende bagger en de daarbij behorende kosten voor de gemeente worden vooraf door het waterschap ingeschat. Gebleken is dat bij het baggeren van de Verlengde Middenraai een fors grotere hoeveelheid bagger vrijkomt. Dit brengt extra kosten met zich mee. We gaan op dit moment uit van een bedrag van in totaal € 131.688. Daarvan moet €92.280 in 2016 betaald worden en €39.408 in 2017.

€ 8.459 beloningsbeleid

Volgens afspraken binnen de organisatie komt het volledige bedrag van het beloningsbeleid ten goede aan de organisatie. Daarom stellen wij voor het restant budget voor beloningsbeleid in 2015 voor dit doel beschikbaar te houden.

Perspectief

Voor 2017 en de daarop volgende jaren is in de eerder bij de begroting 2016 vastgestelde meerjarenraming, ondanks het voorzichtig economisch herstel, sprake van een tekort. In de meerjarenraming 2016-2019 is dit tekort begroot op € 0,6 miljoen in 2017, € 1,2 miljoen in 2018 en oplopend naar 1,6 miljoen in 2019.

In de perspectiefnota 2017 zullen wij een raming geven over de jaren 2017-2020 en zullen we op hoofdlijnen richting voorstellen hoe u deze tekorten kunt oplossen. Daarnaast zullen wij in de perspectiefnota ingaan op het bestedingsplan 2017, de planning van waarschijnlijke investeringen en de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Accountant

De accountant heeft de jaarrekening onderzocht op getrouwheid en rechtmatigheid. De accountant heeft geen goedkeurende verklaring afgegeven. Dat heeft twee belangrijke oorzaken.

In de eerste plaats zijn onze uitgaven mede gebaseerd op werkzaamheden van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De SVB verzorgt de betalingen van persoonsgebonden budgetten (PGB's).

De SVB heeft over deze betalingen - onder meer doordat een deel van de PGB's ambtshalve is verstrekt om de continuïteit van zorg te garanderen - geen goedkeurende verklaring op rechtmatigheid en getrouwheid gekregen. Omdat deze uitgaven een substantieel deel van onze jaarrekening betreffen kan ook onze accountant geen goedkeurende verklaring afgeven.

Eenzelfde redenering geldt voor onze betalingen aan Jeugdzorgverleners. De accountant van onze penvoerder Emmen zal eind juni de controle op de rechtmatigheid van deze uitgaven afronden.

Daarna zal onze accountant de accountantsverklaring bij de jaarrekening van Midden-Drenthe kunnen afgeven.

Het feit dat de accountant de rechtmatigheid van de uitgaven niet heeft kunnen vaststellen, betekent overigens niet per definitie dat de uitgaven onjuist zijn geweest.

Ook stellen we vast dat het ontbreken van de accountantsverklaring alleen op deze uitgaven betrekking heeft - voor het overige is de rekening gewoon goed op orde.

Deze factoren zijn ook de oorzaak geweest van het laat aanleveren van gegevens, waardoor het proces van de jaarrekening onder grote tijdsdruk kwam te staan.

Voor zowel het ontbreken van de accountantsverklaring als de tijdsdruk op het proces geldt: alle gemeenten in Nederland hebben hiermee van doen.

Het verslag van bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde controle is gelet op bovenstaande nog niet toegevoegd. Zodra dit verslag beschikbaar is, wordt u daarvan op de hoogte gebracht.

Beilen, 21 juni 2016

Burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris

de burgemeester

drs. A. Pruntel

T. Baas

Bestedingsplan

Programma	Project
-----------	---------

Veiligheid <i>Deelprogramma:</i> <i>Openbare orde en veiligheid</i>	Veiligheid (opgenomen tekst begroting 2015) Gemeenten dragen bij in de bovenlokale kosten van het veiligheidsbeleid. Dat gebeurt onder andere op basis van het convenant huiselijk geweld. Verder dragen we bij aan het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) Daar wordt informatie op regionaal niveau verzameld en vertaald in voorstellen voor gerichte handhavingsinzet. Het RIEC is in de eerste jaren bekostigd door het ministerie van justitie. Nu vraagt het ministerie aan de gemeenten om de kosten te betalen, wat in Noord Nederland betekent dat we voor 2015 een bedrag van € 0,10 per inwoner en vanaf 2016 een bedrag van € 0,15 moeten bijdragen in de kosten. Daarnaast nemen de kosten voor het huisverbod online feitelijk toe door toenemend gebruik. Ook Burgernet blijkt een succes waarvoor iets meer aan middelen nodig is. Onze huidige uitgaven zijn begroot op € 8.400. Er is € 10.000 structureel extra nodig. Bedrag voor nieuw beleid € 10.000 structureel <i>Wat is het resultaat?</i> <i>De bijdragen zijn, zoals afgesproken betaald. Het RIEC verzorgt informatie en kan onderzoeken doen naar illegale praktijken. Daarnaast geeft het voorlichting over o.a. mensenhandel en doet het onderzoeken.</i> <i>Steeds meer inwoners staan ingeschreven bij Burgernet en de politie maakt bij incidenten geregeld gebruik van deze mogelijkheid; 11,3% van de inwoners heeft zich aangesloten bij Burgernet en er zijn een 20-tal Burgernet oproepen geweest in 2015.</i>
Veiligheid <i>Deelprogramma:</i> <i>Openbare orde en veiligheid</i>	Buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) (opgenomen tekst begroting 2015) De BOA voorziet in een behoefte in onze gemeente. Naast handhaving van de APV valt met ingang van 2014 ook de handhaving van de Drank- en Horecawet onder de taken van de BOA. De BOA treedt bemiddelend en corrigerend op als er sprake is van meldingen van kleine overlast. Voorbeelden hiervan zijn overlast door dieren, drank, geluid, afval, parkeren en jongeren. De bijdrage wordt met ingang van 2015 structureel in de begroting opgenomen.

	Bedrag voor nieuw beleid € 30.000 structureel <i>Wat is het resultaat?</i> <i>In 2015 zijn er regelmatig controles uitgevoerd op Drank en Horecawet. Deze controles waren onaangekondigd en vaak in de avonduren. Bij deze controles zijn geen onregelmatigheden geconstateerd. Daarnaast zijn er controles uitgevoerd op de blauwe zones (parkeren) en is de BOA in gesprek gegaan met bewoners over meldingen op het gebied van de APV. Tot 1 maart 2016 werd de BOA extern ingehuurd via Veiligheidszorg Noord.</i> <i>De werkzaamheden BOA worden met ingang van 1 maart 2016 vanuit de gemeentelijke organisatie aangestuurd. De lijnen zijn hierdoor korter en ook de flexibiliteit neemt hierdoor toe. Daarnaast wordt vanuit openbare werken een extra medewerker voor 12 uur ingezet als BOA-medewerker.</i> <i>Zo kunnen we meer inzet plegen op de controles van Drank en Horecawet.</i>
Zorg en Welzijn <i>Deelprogramma:</i> <i>Sociale samenhang en leefbaarheid</i>	Woonservicezone Beilen, kindcentrum Beilen en Karspelhuus (opgenomen tekst begroting 2015) De gemeenteraad heeft zich in de begrotingsraad van 8 november 2012 uitgesproken voor de ontwikkeling van een woonservicezone in Beilen en heeft daarbij ook aangegeven dat hij daarvoor middelen beschikbaar wil stellen. Wij verwachten dat er in 2015 daadwerkelijk gestart gaat worden met nieuwbouw en inrichting van de openbare ruimte. Bij de inzet van gemeentelijke middelen gaat het om drie aspecten. In de eerste plaats om het inrichten van de openbare ruimte. Voor het eerste deel daarvan heeft de gemeenteraad in het bestedingsplan van de begroting 2013 een bedrag van € 175.000 beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn we bezig met de plannen voor de ruimtelijke inrichting het tweede deel van plannen. Op dit moment is nog niet concreet in te vullen of en voor welk bedrag extra geld nodig is. Dat zal naar verwachting in de begroting 2016 zichtbaar worden. In de tweede plaats is het de bedoeling om in de woonservicezone een kindcentrum te vestigen, waarmee tegelijk verplaatsing van de Harm Smeengeschool en De Eshorst gerealiseerd worden. De voorbereidingskosten daarvan bedragen naar verwachting € 100.000. De kosten zullen vanaf 2015 gemaakt gaan worden. In de derde plaats gaat het om het verplaatsen van het Karspelhuus. In de begroting 2013 (bestedingsplan) heeft de gemeenteraad al uitgesproken om in beginsel een bedrag beschikbaar te stellen voor de meerkosten van € 35.000 die het gevolg zullen zijn van deze verhuizing. Dat bedrag zal in 2015 voor het eerst nodig zijn. Bedrag voor nieuw beleid € 35.000 structureel

	Kredietbedrag € 100.000 <i>Wat is het resultaat?</i> De meerkosten voor het nieuwe Karspelhuus zijn pas nodig vanaf het moment dat het gebouw in gebruik wordt genomen. Het bedrag van € 35.000 is daarom in de najaarsnota 2015 incidenteel als voordeel opgenomen. De conclusie kan getrokken worden dat de discussie over de toekomst van het onderwijs en daarmee de onderwijshuisvesting in Beilen breder getrokken moet worden dan alleen genoemd kindcentrum. Mogelijk gaat het dan ook om de realisatie van een of meerdere MFA's. Deze plannen zullen op termijn in een separaat voorstel aan de raad worden voorgelegd. De beschikbaarstelling van de voorbereidingskosten die hier mogelijk mee gemoeid gaan, zullen wij op dat moment opnieuw aan de raad voorleggen. Dit betekent dat het krediet van € 100.000 kan vervallen.
Zorg en Welzijn <i>Deelprogramma:</i> <i>Sociale samenhang en leefbaarheid</i>	Mooi op eigen kracht (MOEK) (opgenomen tekst begroting 2015) In 2015 wordt voor de derde keer de prijsvraag Mooi Op Eigen Kracht georganiseerd. Buurten, straten en wijken komen met initiatieven om hun leefomgeving mooier en leefbaarder te maken. We stimuleren hierbij versterking van naoberschap. We zoeken samenwerking met derden, zoals bijvoorbeeld de woningbouwverenigingen. Bedrag voor nieuw beleid € 10.000 incidenteel <i>Wat is het resultaat?</i> Er zijn 18 aanvragen ontvangen. Op 31 oktober 2015 zijn de prijzen bekend geworden. In een enkel geval is al in 2015 met de uitvoering van het project gestart. De meeste projecten zijn nog in voorbereiding en worden in 2016 uitgevoerd. Om die reden heeft de raad op 10 december 2015 besloten het bedrag over te hevelen naar 2016.
Zorg en Welzijn <i>Deelprogramma:</i> <i>Sociale samenhang en leefbaarheid</i>	Fonds inwonersinitiatieven (opgenomen tekst begroting 2015) We stimuleren initiatieven van inwoners die hun directe sociale leefomgeving verbeteren. Vaak zal het daarbij gaan om kleinschalige initiatieven waarvoor bijvoorbeeld beperkte ondersteuningskosten gemaakt worden. We kunnen met een bijdrage in zulke kosten zo'n initiatief net over de drempel heen helpen. Daarvoor richten we een fonds op dat we met € 25.000 voeden.

	Bedrag voor nieuw beleid € 25.000 incidenteel <i>Wat is het resultaat?</i> In 2015 is een bedrag uitgegeven van afgerond € 13.000. Het budget is uitgegeven aan het project Dorpszorg en de oprichting van een nieuwe buurtvereniging 't Baken in Smilde. Het restantbedrag is overgeheveld naar 2016 (raadsbesluit 10 december 2015) en kan voor hetzelfde doel worden aangewend.
Bouwen, wonen en milieu <i>Deelprogramma:</i> Ruimtelijke ontwikkeling	Stefanustoren Westerbork (opgenomen tekst begroting 2015) Deze toren is eigendom van de gemeente. De toren heeft, onder andere door het werk van de bonte knaagkever, groot onderhoud nodig. Onder andere de draagconstructie is aangetast. De schade is momenteel al zo groot dat we op enkele plaatsen extra ondersteuning hebben aangebracht. Ook is het leiwerk aan reparatie toe, om lekkage te voorkomen. Tot slot is ook het klepelwerk aan restauratie toe. Het gaat om een omvangrijke onderhoudsoperatie, buiten het reguliere onderhoudswerk om. Bedrag voor nieuw beleid € 115.000 incidenteel <i>Wat is het resultaat?</i> De restauratie van de kerktoren in Westerbork is nagenoeg afgerond. De eindbestrijding van de bonte knaagkever door de balklagen te behandelen is in gang gezet. De verwachting is dat de behandeling tot eind 2016 zal voortduren. Afhankelijk van het resultaat wordt dan bekeken of er nog aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. De restauratie heeft inclusief de behandeling een klein voordeel opgeleverd van ongeveer € 10.000. In de najaarsnota 2015 is besloten om een deel aan te wenden voor onderzoek van twee andere monumenten in eigendom (Villa Maria, bibliotheek Westerbork) om de staat van onderhoud vast te leggen. De resultaten worden in het voorjaar 2016 verwacht.
Openbare ruimte <i>Deelprogramma:</i> Verkeer	Brandenweg, Westerbork (opgenomen tekst begroting 2015) Het inzetten/geschikt maken van de Brandenweg als alternatieve route voor groot en doorgaand verkeer is een essentieel onderdeel van de verkeersplannen voor Westerbork. Voor de overige maatregelen zijn al gelden beschikbaar gesteld, voor het onderdeel Brandenweg nog niet. We werken deze plannen samen met de provincie uit. Kredietbedrag € 1.000.000

Wat is het resultaat?

Met de provincie is overeenstemming bereikt over het plan. De planologische procedure is in gang gezet en de voorbereidende werkzaamheden zijn in belangrijke mate afgerond. Over de verwerving van gronden bestaat grotendeels overeenstemming. Op basis van de huidige inzichten vindt de aanbesteding nog voor de zomer plaats en worden de werkzaamheden in 2016 uitgevoerd. De provincie heeft in 2015 voor het project een subsidie toegekend omdat de geplande maatregelen een bijdrage leveren aan de verkeersveiligheid in Westerbork.

Openbare ruimte

Park Koepelkerk te Smilde

(opgenomen tekst begroting 2015)

*Deelprogramma:
Groen*

De parkomgeving achter de Koepelkerk te Smilde is, vanwege de onderhoudssituatie, al vele jaren een doorn in het oog van vele dorpsbewoners. Doordat het park grotendeels niet in eigendom is van de gemeente en duidelijke afspraken over het onderhoud al jaren ontbreken of verlopen zijn, is het geheel de laatste jaren vervallen. Met het kerkbestuur is overeenstemming over de overdracht. Het benodigde bedrag is bestemd voor de aankoop van grond en renovatie van het park (o.a. plantsoen en paden). De inrichting komt tot stand met inspraak van belanghebbenden en gebruikers van het park.

Bedrag voor nieuw beleid

€ 160.000 incidenteel

Wat is het resultaat?

Het park is inmiddels volledig gemeentelijk eigendom. Er ligt ook een in overleg met de belanghebbenden en gebruikers van het park tot stand gekomen concept inrichtingsplan. In april 2016 is dit conceptplan aan de inwoners gepresenteerd, waarna het plan definitief is goedgekeurd. De uitvoering staat gepland voor de tweede helft van 2016.

Bezuinigingen

In het coalitieakkoord is afgesproken dat in deze bestuursperiode uitgegaan wordt van een structureel te bezuinigen bedrag van € 4 miljoen. Daarvan is in het akkoord een bedrag van € 3 miljoen al min of meer concreet aangewezen.

Hiervan stond voor 2015 een taakstelling van € 1.324.000 gepland. In de begrotingsraad van 6 november 2014 is bij amendement besloten om de gefaseerde betaling van de energiekosten door de niet geprivatiseerde sportverenigingen uit te stellen tot het najaar 2016 (€ 11.000). Voor de bezuiniging op het budget van de Rekenkamercommissie (€ 20.000) is besloten om deze niet door te voeren. Het begrote te bezuinigen bedrag is daarmee bijgesteld naar € 1.293.000.

Hieronder maken we inzichtelijk wat in 2015 is gerealiseerd.

Bezuinigingen in schema

Nr.	Omschrijving	Begroot	Gerealiseerd
1.	sport	0	0
2.	nieuwkomers	16.000	16.500
3.	lokaal onderwijsbeleid	30.000	30.000
4.	groen openbare ruimte	150.000	150.000
5.	verkeersborden	3.000	3.000
6.	wegen, bruggen en verlichting	125.000	125.000
7.	onvoorzien	50.000	50.000
8.	voorzieningen bestuur	2.000	2.000
9.	lijkbezorging	10.000	10.168
10.	rekenkamer	0	0
11.	actualiseren begroting	162.000	162.000
12.	bedrijfsvoering	150.000	150.000
13.	ruimte nieuw beleid	595.000	595.000
Totaal		1.293.000	1.293.668

Toelichting bezuinigingen per onderdeel

Sport

begroot	werkelijk
0	0

In de begrotingsraad van 6 november 2014 is bij amendement besloten om de gefaseerde betaling van de energiekosten door de niet geprivatiseerde sportverenigingen uit te stellen tot het najaar 2016. De hieruit voortvloeiende lasten (€ 11.000) zijn in 2015 gedekt uit de incidentele bestedingsruimte.

Nieuwkomers

begroot	werkelijk
16.000	16.500

De wettelijke regels voor de uitvoering van deze taak veranderden. Daardoor kon het budget uitvoeringskosten inburgering met € 16.500 worden verlaagd.

Lokaal onderwijsbeleid

begroot	werkelijk
30.000	30.000

Jaarlijks voegden we dit bedrag toe aan de reserve zonder dat daar meteen een directe bestemming tegenover stond. Vanaf 2015 is gestopt met deze jaarlijkse toevoeging.

Groen openbare ruimte

begroot	werkelijk
150.000	150.000

De taakstelling is als volgt in de budgetten verwerkt: onderhoud plantsoenen en wandelpaden door Alescon -/- € 130.000 en onderhoud wegbepanting -/- € 20.000.

Verkeersborden

begroot	werkelijk
3.000	3.000

De taakstelling is als volgt in de budgetten verwerkt: wegwijzers en verkeersborden en schoonmaken borden zijn elk met € 1.500 verlaagd.

Wegen, bruggen en verlichting

begroot	werkelijk
125.000	125.000

De taakstelling is als volgt in de budgetten verwerkt: groot onderhoud wegverhardingen -/- € 30.000, klein onderhoud wegverhardingen -/- € 25.000, kerntaken wegen en verkeer -/- € 20.000 en openbare verlichting -/- € 50.000.

Onvoorzien

begroot	werkelijk
50.000	50.000

Het budget van € 50.000 voor onvoorzien is geschrapt.

Voorzieningen bestuur

begroot	werkelijk
2.000	2.000

Er is taakstellend een lager budget in de begroting opgenomen voor vergoeding van de commissie bezwaarschriften (- € 1.250) en voor de leden van de ombudscommissie (- € 750). Dit heeft in 2015 niet geleid tot een overschrijding van het beschikbare budget.

Lijkbezorging

begroot	werkelijk
10.000	10.168

Het budget van € 10.168 voor uitbreiding urnenmuren is komen te vervallen. De totale taakstelling lijkbezorging 2014-2018 bedraagt € 40.000. Nog te realiseren in de komende jaren is € 29.832.

Rekenkamer

begroot	werkelijk
0	0

In de begrotingsraad van 6 november 2014 is bij amendement besloten om geen bezuiniging op het budget van de Rekenkamercommissie (€ 20.000) door te voeren. De hieruit voortvloeiende lasten zijn in 2015 gedekt uit de incidentele bestedingsruimte en vanaf 2016 structureel verwerkt in de begroting.

Actualiseren begroting

begroot	werkelijk
162.000	162.000

Het budget voor het dienstverleningsprogramma kon op basis van de eindrapportage (raad 11 december 2014) met € 100.000 worden verlaagd. Hiernaast is door een opschoning de aanwezige ruimte uit de begroting gehaald. Het ging voor een groot deel om een optelsom van veel kleine bedragen.

Bedrijfsvoering

begroot	werkelijk
150.000	150.000

Op het budget bedrijfsvoering was voor 2015 een taakstelling van € 150.000 opgenomen. In 2015 is de taakstelling incidenteel ingevuld en vanaf 2016 structureel verwerkt in de begroting.

Ruimte nieuw beleid

begroot	werkelijk
595.000	595.000

Voor 2015 is de structurele ruimte van € 750.000 verlaagd met € 595.000 tot € 155.000. Dit heeft niet geleid tot overschrijding van het structurele budget.

Jaarverslag

Programmaverantwoording

Programma	Burger en Bestuur
Deelprogramma	Lokale democratie
	Dienstverlening

Programmadoelstelling

Het goed besturen van de gemeente. Wezenlijke onderdelen daarvan: het betrekken van burgers en organisaties bij de besluitvorming, het waarborgen van de integriteit van bestuur en organisatie en het bieden van goede dienstverlening.

Beleidskader

- Notitie Dienstbaar en professioneel
- Dienstverleningsprogramma 2012 – 2015 Resultaten voor de klant
- Coalitieakkoord 2014-2018

Coalitieakkoord

- Voortzetting rondes langs de dorpen. De vraag is: hoe behouden we de aansluiting van inwoners bij wat er in hun omgeving gebeurt, bij de mensen die hen vertegenwoordigen vanuit het dorp, en bij het openbaar bestuur?
- Investeren in het actueel houden van informatie over grote projecten in onze gemeente. Dat doen we door op de website een actuele projectenkalender bij te houden. De mogelijkheden van inspraak vermelden we daarbij.
- Een open houding naar de samenleving en een open houding naar de gemeenteraad. We gaan graag met de raad na hoe we samen goede besluiten kunnen nemen en wat daarvoor in de voorbereiding op die besluiten nodig is.
- Bestuurders moeten van onbesproken gedrag zijn. Bestuurders vervullen in de organisatie een voorbeeldfunctie wat betreft integriteit.
- Dienstverlening aan onze inwoners (dicht bij de mensen staan, pragmatisch en oplossingsgericht) blijft voor ons een van de belangrijkste speerpunten.
- Sleutelwoord in alle vormen van samenwerking is communicatie. Dat betekent: op tijd beginnen met communiceren, duidelijk maken wat het doel en effect van de communicatie is en in gewone en begrijpelijke taal schrijven. Dat zal, nog meer dan nu, het visitekaartje van onze gemeente zijn.

Relatie met andere programma's

Alle programma's

Ontwikkelingen

Vanaf 2015 staat de dienstverlening in het teken van de 3 D's: Dichtbij, Duidelijk en Daadkracht. Voor het contact met de burgers zijn afspraken gemaakt rondom beschikbaarheid en bereikbaarheid. Meer informatie staat in het deelprogramma Dienstverlening.

Deelprogramma Lokale democratie

Ontwikkelingen

Met het bestaande communicatiebeleid willen we een belangrijke bijdrage leveren aan de betrokkenheid van onze inwoners. Daarvoor zetten we verschillende communicatiemiddelen per doelgroep en situatie in. Dat kan zijn een proactieve persbenadering, gebruik van de website, het organiseren van bijeenkomsten, de inzet van het klantenpanel, of – en dat gebeurt steeds vaker – de inzet van social media.

Van belang blijft daarbij om van te voren duidelijk te communiceren over welke onderdelen van een visie of plan al vaststaan, en op welke onderdelen nog inspraak mogelijk is. Er zal vooral aandacht moeten zijn voor de terugkoppeling naar de inwoners. Dus wat doen wij als gemeente concreet met de inbreng van inwoners en op welke manier communiceren wij.

Wat hebben we bereikt?

Het creëren van draagvlak voor beleid door burgers vroegtijdig te betrekken bij het politieke proces en de besluitvorming.

Algemene doelstellingen

	Voldoende aandacht voor burgerparticipatie en (interactieve) communicatie
--	---

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Jaarverslag 2015 Ombudscommissie	10 maart 2016	rc. Algemeen Bestuur
Jaarverslag 2014 Rekenkamercommissie	28 mei 2015	Raad
Jaarverslag 2014 Bezwarencommissie	15 oktober 2015	rc. Algemeen Bestuur

Voldoende aandacht voor burgerparticipatie en (interactieve) communicatie

Steeds blijkt dat burgers en instellingen hun weg naar de raadzaal van het gemeentehuis goed weten te vinden. Er wordt regelmatig gebruik gemaakt van het spreekrecht in de raadscommissies. Op verschillende manieren brengen we dit recht om in te spreken onder de aandacht van onze inwoners en betrokkenen:

- Via de beleidsambtenaar, wanneer een onderwerp rijp is voor behandeling in de commissie;
- Via de griffie door het publiceren van de agenda's op de gemeentelijke website en in de Krant van Midden-Drenthe;
- Via het contact met de raadsleden.

Strategische agenda gemeenteraad, bestuursperiode 2014-2018

In de strategische agenda van de gemeenteraad worden onderwerpen genoemd die in deze bestuursperiode door de raad worden opgepakt. De raad stelt de strategische agenda periodiek vast. Eventuele nieuwe ontwikkelingen kunnen door de raad aan de agenda worden toegevoegd.

De Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie is een onafhankelijke commissie, die onderzoek doet naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het gemeentelijke beleid. In 2015 heeft de Rekenkamercommissie twee onderzoeken afgerond, namelijk:

- Het onderzoek onderhoud openbare wegen;
- Het onderzoek verbonden partijen.

De Rekenkamercommissie biedt via het jaarverslag inzicht in de uitgevoerde activiteiten.

De Ombudscommissie

Ook de Ombudscommissie is een onafhankelijke, externe commissie, die klachten behandelt die betrekking hebben op het gedrag van een bestuursorgaan of een medewerker van de gemeente. In het Jaarverslag 2015 van de commissie is te lezen, dat er drie verzoeken zijn ingediend. Twee hiervan zijn overgedragen aan het college van B&W en de indiener van het derde verzoek heeft van een verdere behandeling afgezien.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
	Concrete keuzes over vorm en inhoud en moment van communicatie en terugkoppeling over de doorwerking van de inspraak / inbreng van onze inwoners, zoals de manier waarop het groenbeleidsplan tot stand is gekomen en de vaststelling, uitvoering en afwikkeling van de veilige schoolroutes in Westerbork.	Jaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Lokale democratie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	800	778	783	-6
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	800	778	783	-6
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	800	778	783	-6

Deelprogramma Dienstverlening

We willen als gemeente goede dienstverlening leveren richting onze burgers, bedrijven en instellingen. Sinds begin 2015 richten we ons daarbij als organisatie op de 3 D's: Dichtbij, Duidelijk en Daadkracht.

Beschikbaar en bereikbaar

Dienstverlening waarbij de mens centraal staat is de koers die we aanhouden. Dichtbij betekent dat we bewust kiezen voor persoonlijk contact, telefonisch of in gesprek. Onder de vlag van de 3 D's zijn er eind 2015 afspraken gemaakt rondom beschikbaarheid en bereikbaarheid, zowel voor telefonie, balie, post als op afspraak. Direct contact met de behandelend ambtenaar staat daarbij centraal. Deze afspraken worden vertaald naar de praktijk. Eind 2015 is hiervoor een nieuw telefonieplatform aangeschaft dat in 2016 geïmplementeerd zal worden. Dat geldt ook voor de herinrichting van de hal van het gemeentehuis. Ook die zal in 2016 plaatsvinden. Meer gericht op beantwoording van vragen bij het eerste contact met burgers en meer in gesprek (op afspraak) vormen ook hier de basis. Bij deze implementatie van Beschikbaar en bereikbaar zal er ook nadrukkelijk aandacht zijn voor de zachte kant van de dienstverlening in de vorm van houding en gedrag.

Duidelijke communicatie

Onze vraaggestuurde website is ons digitale loket. Een loket waar burgers informatie goed kunnen vinden en snel antwoord op hun vragen krijgen. De inhoud van de website wordt daarom continu afgestemd op de vraag. Met een compacte redactie en een regiefunctie bij het team communicatie is hier in 2015 invulling aan gegeven.

Naast de inhoud is in 2015 de vormgeving van de website verbeterd voor het gebruik op mobiele apparaten (smartphones, tablets). Verder kunnen burgers sinds het najaar van 2015 ook via WhatsApp contact leggen met de gemeente en kunnen burgers zich abonneren op een digitale nieuwsbrief. Op deze manier spelen we in op de veranderende behoeftes op het gebied van dienstverlening.

In 2016 willen we ons nog meer richten op de individuele burger. De introductie van een app van de gemeente voor afval, melding openbare ruimte en bekendmakingen zal daarbij zorgen voor meer persoonlijke dienstverlening. In 2015 zijn de voorbereidingen begonnen voor de introductie van deze app in 2016.

Duidelijk wil daarnaast zeggen dat we kijken naar onze schriftelijke communicatie. In 2015 hebben we een flink deel van onze formulieren, brieven, e-mails en statusberichten opnieuw onder de loep genomen. Een heldere boodschap en duidelijkheid over de mogelijkheden voor persoonlijk contact zijn daarbij belangrijk. In 2016 ronden we dit traject naar verwachting af.

Digitaal en zaakgericht werken

Digitaal en zaakgericht werken blijft de motor van onze dienstverlening. Daadkracht zit daarbij in het feit dat er één aanspreekpunt is voor elke vraag van een burger, dat er actief wordt gecommuniceerd over de voortgang en dat vragen voldoende snel en accuraat worden beantwoord. Daarbij leggen we vast wat we doen. Kiezen dus voor persoonlijk contact en tegelijkertijd zorgen dat we navolgbaar zijn. Extra aandacht voor navolgbaarheid zal er in 2016 ook zijn vanuit het project De basis op orde.

Het implementeren en verbeteren van processen binnen het zaakstelsel is een continu traject. Dit nog steeds met als doel de dienstverlening te uniformeren en te verbeteren en daarnaast een besparing in kosten te realiseren. In 2015 heeft het accent gelegen op de transities en dan met name de jeugdzorg. In 2016 zal er onder andere aandacht zijn voor de processen rondom Drank en Horeca, WMO en Werk en Inkomen. Zo ontwikkelen we verder in de richting van de gemeente als het loket voor de overheid.

Sinds 2012 is het bestuurlijke proces gedigitaliseerd. In 2015 is, parallel aan het traject rondom bestuurlijke verhoudingen, dit proces geëvalueerd. Op basis hiervan zijn in 2015 aanpassingen doorgevoerd met als doel de (digitale) informatievoorziening verder te verbeteren. Dit wordt in 2016 gecontinueerd. In het verlengde van de evaluatie zijn in 2015 de iPads van college-, raads- en commissieleden vernieuwd.

Klanttevredenheid

Doen we dan ook wat we zeggen? Managementrapportage wordt daarvoor als thermometer gebruikt. Op deze manier leggen we verantwoording af en worden verbeterpunten bepaald.

We luisteren daarbij naar wat gebruikers ervaren. Extern maken we daarbij dankbaar gebruik van het klantenpanel, intern doen we het zelfde met ons gebruikersoverleg.

Periodiek voeren we ook een burgerpeiling uit. Dit is een breed onderzoek waarbij niet alleen dienstverlening maar ook aspecten als leefomgeving en zorg aan bod komen. Eind 2014/begin 2015 is de burgerpeiling voor het laatst uitgevoerd.

Informatiebeveiliging

Met een steeds transparanter wordende gemeente waarbij burgers en bedrijven toegang hebben tot hun eigen dossier en waarbij gegevens integraal met andere overheden worden uitgewisseld (o.a. binnen het sociale domein) vraagt de beveiliging van informatie om continue waakzaamheid, innovatie en borging. Door de overgang naar digitaal werken zijn we ook afhankelijker van onze ICT. We blijven aandacht besteden aan het verder inperken van onze kwetsbaarheid op digitaal gebied, denk naast beveiliging aan maatregelen rondom continuïteit (uitwijk), organisatie en infrastructuur. Onder de paraplu van De basis op orde is in 2015 gewerkt aan het kwaliteitshandboek Informatievoorziening. Daarin worden alle processen rondom informatievoorziening en informatiebeveiliging gebundeld. De verschillende terreinen, van Suwinet tot DigiD en van Archiefwet tot basisregistraties (BAG en BRP), vallen daarmee onder één kwaliteitssysteem. Er is van de verschillende processen een vertaling gemaakt naar het zaakstelsel. Op deze manier zijn de borging, navolgbaarheid en daarmee de aantoonbaarheid uniform geregeld. Na vaststelling van het handboek in 2016 zal dit kwaliteitssysteem de basis vormen voor zelfevaluaties en audits.

Wat hebben we bereikt?

Als gemeente Midden-Drenthe werken we aan goede servicegerichte dienstverlening aan onze burgers. Als doelstelling hanteren we hierbij dat inwoners de dienstverlening beoordelen met gemiddeld een zeven.

Beoordeling dienstverlening	2006	2008	2012	2014	2016	2018
Inwoners beoordelen dienstverlening met gemiddeld een 7 (streefcijfer)	6,7	7,3	7,5	6,9		

Tweejaarlijks doet onze gemeente mee aan het onderzoek van Waar staat je gemeente. Eind 2014/ begin 2015 heeft het laatste onderzoek plaatsgevonden. Met een cijfer van 6,9 zitten we net onder het ambitieniveau. Aangezien de opbouw van het onderzoek is gewijzigd valt niet te zeggen of het niveau van dienstverlening ook daadwerkelijk is gedaald. Daarbij kan gezegd worden dat relatief gezien Midden-Drenthe nu ruim boven het landelijk gemiddelde van 6,6 zit, daar waar we bij eerdere onderzoeken net onder of op het gemiddelde zaten.

Kortom, we zijn een goede middenmoter, maar om echt boven de massa uit te stijgen moeten we nog een stap maken. De ambitie blijft goede dienstverlening leveren die wordt beoordeeld met een zeven.

Indicatoren

Naast het algemene beoordeling van de dienstverlening door de burger hanteren we voor onze dienstverlening een aantal indicatoren waarmee inhoudelijk het niveau van de dienstverlening wordt gemeten. Deze indicatoren richten zich enerzijds op de verschillende vormen van klantcontact (telefoon, email, balie, post) en anderzijds op de afhandeling van de dienstverlening zelf (afhandeltermijnen).

Afhandeling klantcontacten

Indicatoren afhandeling klantcontacten	Doel	2011	2012	2013	2014	2015
		Gerealiseerd				
Aantal opgenomen telefoontjes binnen 20 seconden	80%	81%	-	-	-	-
Beantwoording van de brieven binnen 10 dagen	80%	-	57%	65%	84%	82%
Aantal klanten dat minder dan 10 minuten wacht	80%	83%	84%	90%	89%	89%

Aantal opgenomen telefoontjes binnen 20 seconden

Vanwege gebruik van verouderde software van de huidige telefooncentrale is het niet mogelijk deze kengetallen momenteel uit de systemen te halen. De invoering van een nieuw telefonieplatform is in 2012 stopgezet in afwachting van een betere integratie tussen vast en mobiel telefoonverkeer. Deze integratie is gewenst om stappen te kunnen zetten op het gebied van de bereikbaarheid van de individuele ambtenaar naar onze burgers. Met de aanschaf van een nieuw telefonieplatform eind 2015 en implementatie in 2016 zullen deze cijfers in de toekomst opnieuw in beeld gebracht worden.

Afhandeling klantvragen

Indicatoren afhandeling klantvragen	Doel	2011	2012	2013	2014	2015
		Gerealiseerd				
Afhandeling vergunningen binnen de wettelijke termijn	100%	95%	96%	96%	91%	92%
Afhandeling bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn	100%	75%	88%	92%	93%	99%
Afhandeling meldingen binnen 5 dagen	80%	-	87%	85%	67%	82%

Afhandeling meldingen binnen 5 dagen

In 2015 is de werkwijze rondom de afhandeling van meldingen opnieuw aangepast, met als resultaat dat de cijfers terug zijn op het oude niveau.

Het percentage 'afgehandelde meldingen binnen 5 dagen' was in 2014 lager dan in de jaren daarvoor.

Deze daling wordt vooral veroorzaakt doordat meldingen omtrent planmatig of periodiek onderhoud in 2014 anders zijn verwerkt.

Afhandeling klachten

De behandeling van klachten is een wezenlijk onderdeel van de dienstverlening. Het gaat daarbij om klachten zoals bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht: klachten gericht tegen het handelen en gedrag van medewerkers en (leden van) het college.

Het door Necker van Naem in 2014 verrichte onderzoek bij de sociale dienst geeft onder andere aanbevelingen over de behandeling van klachten. Daarbij gaat het vooral over het verantwoorden van wat er met klachten gebeurt, zowel in de fase van minnelijk overleg als in de fase van de formele afhandeling.

In 2015 zijn we daarom, als onderdeel van De basis op orde, nog verder gaan kijken naar de manier waarop we beter om kunnen gaan met klachten en bezwaarschriften.

Vanaf 2014 geven we middels een overzicht inzicht in de klachten van het afgelopen jaar. Dit overzicht bevat informatie over de reden, de uitkomst (gegrond of ongegrond) en de afhandelsnelheid. Voor de afhandelsnelheid is de inzet dat binnen er vijf werkdagen persoonlijk contact is geweest met de klager. Dit benadrukt dat we klachten serieus nemen en draagt bij aan het vinden van een oplossing in de informele fase. Dat brengt ons bij de volgende doelstellingen en indicatoren.

Indicatoren afhandeling klachten	Doel	2014	2015	2016	2017	2018
		Gerealiseerd				
Aantal klachten		40	25			
1e contact binnen vijf werkdagen	80%	55%	64%			
Afhandeling binnen de wettelijke termijn van 42 dagen	100%	75%	96%			

Jaarlijks zijn er vele duizenden klantcontacten. Hoewel iedere klacht er een teveel is, is een aantal van 25 klachten op jaarbasis naar onze indruk relatief laag. Een verbeterpunt is het tijdig in behandeling nemen van een klacht. In de loop van 2015 zien we daarin een verdere verbetering. In het laatste kwartaal van 2015 waren alle binnengekomen klachten binnen vijf werkdagen in behandeling genomen. Verwachting is dan ook dat deze indicator in 2016 verder zal stijgen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het verbeteren van onze dienstverlening gebeurt continu. Hiervoor is al een doorkijk gegeven welke ontwikkelingen en projecten er in 2015 hebben plaatsgevonden. Onderstaand nog een beknopt overzicht daarvan.

Onderdeel	Wanneer
Beschikbaar en Bereikbaar <i>Herinrichting hal, Telefonie</i>	De kaders voor Beschikbaar en bereikbaar zijn vastgesteld in 2015. In 2016 zal de implementatie plaatsvinden.
Schrijven, ons visitekaartje	In 2015 is een groot deel van de schriftelijke communicatie verbeterd. In 2016 zal dit project afgerond worden.
Kwaliteitshandboek Informatievoorziening <i>Onderdeel van De basis op orde</i>	In 2015 is het handboek opgesteld. In 2016 zal dit vastgesteld worden en in de praktijk gebracht worden.
Burgeronderzoek	Eind 2014/begin 2015 heeft het laatste burgeronderzoek plaatsgevonden. Eind 2016/begin 2017 zal het volgende onderzoek plaatsvinden.

Voor de genoemde projecten zijn reeds middelen beschikbaar gesteld in het kader van Dienstverleningsprogramma dat eind 2014 is afgerond. Inzet is dat er geen aanvullende middelen benodigd zijn.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Dienstverlening				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.650	1.639	1.658	-18
baten	525	525	549	24
resultaat voor bestemming	1.125	1.114	1.108	6
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	1.125	1.114	1.108	6

Programma	Werk en inkomen
Deelprogramma	Werkgelegenheid Inkomen en Re-integratie Nieuwkomers Inkomensondersteuning

Programmadoelstelling

Het bevorderen en behouden van de werkgelegenheid en het bevorderen van de arbeidsdeelname, zodat inwoners in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

Het verstrekken van een uitkering is daarbij geen automatisme. Het nieuwe beleid voor de Participatiewet kent een goede balans tussen aan de ene kant verplichtingen voor wie daarvoor verantwoordelijkheid kan dragen en aan de andere kant zorg voor wie kwetsbaar is en die verantwoordelijkheid niet kan dragen.

Beleidskader

- Nota grondbeleid
- Landbouwontwikkelingsvisie
- Masterplan Beilen Centrum
- Re-integratiebeleid 2007-2011 Gemeente Midden-Drenthe Aan de slag!
- Armoedebelief 2008-2012 Gemeente Midden-Drenthe Uw goed recht!
- Nota integrale schuldhulpverlening 2013-2017
- Beleid sociale activering 2010 – 2014 Maatwerk in Meedoen
- Beleidsnotitie Modernisering van de Wet sociale werkvoorziening
- Nota en Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 2008 Meedoen in Midden-Drenthe
- Nota Natuurlijke Kracht (economisch beleid)
- Coalitieakkoord Samen 2014-2018
- Nota Integrale Schuldhulpverlening

Coalitieakkoord

- In stand houden van het sociaal beleid, inclusief het armoedebelief.
- Voor inwoners die door een gebrek aan geld als gevolg van gemeentelijke bezuinigingen niet meer kunnen participeren in activiteiten is er een financieel vangnet.
- Het nieuwe beleid voor de uitvoering van de Participatiewet kent een goede balans tussen aan de ene kant verplichtingen voor wie daarvoor verantwoordelijkheid kan dragen en aan de andere kant zorg voor wie kwetsbaar is en die verantwoordelijkheid niet kan dragen.
- We nemen in deze bestuursperiode een besluit over de positie van Alescon.
- We onderzoeken de mogelijkheid van één loket voor alle sociale vragen.
- Het stimuleren van werk(gelegenheid) en de economie door te verkennen welke rol de gemeente kan vervullen in de koppeling tussen onderwijs en bedrijfsleven.
- We vervullen als gemeentelijk werkgever een rol in het bieden van mogelijkheden voor mensen met een beperking.

- We ondersteunen plannen om in de gehele gemeente aansluiting op het glasvezelnetwerk mogelijk te maken.
- Wanneer het bedrijfsleven geconfronteerd wordt met lokale regels die als belemmerend worden ervaren, onderzoeken we de mogelijkheid om die regels af te schaffen of te veranderen.
- We onderzoeken de mogelijkheid en de behoefte om als gemeente een rol te spelen in het stimuleren van verduurzaming van de agrarische sector.
- We voeren, binnen onze mogelijkheden, een actief beleid om leegstand van winkels te voorkomen en op te lossen.

Relatie met andere programma's

- Onderwijs en Jeugd
- Bouwen, wonen en milieu
- Openbare ruimte
- Zorg en Welzijn

Ontwikkelingen

De gemeente is voor het realiseren van het programma Werk en inkomen grotendeels afhankelijk van landelijke economische ontwikkelingen. Economische groei heeft zowel een positief effect op de plaatselijke werkgelegenheid als op de resultaten van het re-integratiebeleid. Omgekeerd geldt hetzelfde voor een stagnerende economie. Vanuit economisch relatiebeheer wordt volop gewerkt aan contacten met bedrijven en versterken van het ondernemingsklimaat.

Nu de economische crisis al enige jaren aanhoudt blijft het aantal uitkeringen stijgen en neemt het beroep op schuldhulpverlening toe. De schuldhulpverlening is sinds 2014 deels in uitvoering bij de gemeente en deels in uitvoering bij de GKB. In 2015 heeft de gemeente via een aanbestedingsprocedure een nieuwe aanbieder geworven: Sociaal.nl.

De nieuwe Participatiewet is succesvol ingevoerd. Zowel de normwijzigingen per 1 januari 2015 als per 1 juli 2015 zijn zonder problemen ingevoerd. De instroom vanuit de nieuwe doelgroep (voormalig WSW en Wajong) valt mee. Het totaal aantal klanten is licht gestegen. Enig uitzicht op een stevige verlaging is er nog niet. De landelijke economische ontwikkelingen vertonen wel een positieve balans zodat de hoop is dat er langzaam aan kan worden begonnen met een afbouw van het aantal klanten. Met het resterende participatiebudget over 2015 zijn twee extra mensen aangetrokken om de uitstroom te bevorderen.

Een nieuwe doelgroep zijn de grotere aantallen vluchtelingen die de gemeente de komende jaren moet huisvesten.

In het landelijk sociaal akkoord is het verplichte quotum voor arbeidsgehandicapten vervallen. Hiervoor in de plaats komt een inspanningsverplichting van de werkgevers. De Participatiewet is vastgesteld en de gemeente dient de komende jaren beleidskeuzen te maken op het gebied van re-integratie. Omdat gemeenten samenwerken in Alescon-verband zal dit een gezamenlijk besluit moeten worden over hoe om te gaan met de toekomst van Alescon. In 2015 zijn daarvoor de eerste stappen gezet.

Ontwikkelingen

De economie verandert. Op sommige sectoren heeft dat nadelige gevolgen, zoals bijvoorbeeld de detailhandel. Andere sectoren geven signalen van groei. Dit zien we in het vacature aanbod en we horen dit in de gesprekken met ondernemers. De vraag naar sneller internet neemt toe. Het uitrollen van een goede breedband infrastructuur is van groot belang voor de ontwikkeling en vestiging van bedrijven in Midden-Drenthe.

Centrum Beilen

Eind 2014 is de raad geïnformeerd over een aantal plannen in het Centrum van Beilen. In 2015 zijn de eerste projecten gestart. Zo hebben we de Blauwe Zone geëvalueerd met als uitkomst dat er op korte termijn geen aanpassingen nodig zijn. Daarnaast is er gewerkt aan de parkeerroutes naar de parkeerplaatsen, het versterken van de beleving van de openbare ruimte en de toegangen naar het centrum (de poortfunctie).

Aan het einde van 2015 is er een draagvlakmeting geweest voor een verlenging van de Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Centrum Beilen. Er was onvoldoende draagvlak voor een verlenging.

Glasvezel

De Stichting Marktverkenning Sterk Midden-Drenthe heeft de vraagbundeling afgerond. Het resultaat was dat ruim 60% van de doelgroep belangstelling heeft. Het percentage deelname aan breedband is één van de randvoorwaarden om tot aanleg te kunnen overgaan. Daarnaast moet gekeken worden naar financiering, marktconsultatie en de aanbesteding, om uiteindelijk te kunnen bepalen of de aanleg van breedband in het buitengebied haalbaar is of niet.

Sterk Midden-Drenthe is met al deze zaken druk aan de slag. Als gemeente zijn wij, samen met de provincie, steeds in goed overleg met de stichting.

Relatiebeheer

Wij hebben ingestoken op relatiebeheer met onze ondernemers. Vanuit de organisatie hebben wij zowel bestuurlijk als ambtelijk contact met ondernemers. Door te investeren in de relatie weten wij wat er speelt en kunnen we elkaar gemakkelijk vinden. Bijvoorbeeld voor bemiddeling van de verschillende doelgroepen waarvoor wij als gemeente een vangnet bieden.

Een belangrijke rol is die van verbinder. Dit doen we tijdens ons relatiebeheer, maar organiseren dit ook met verschillende evenementen. Bijvoorbeeld door in het begin van het jaar mee te doen met de Bedrijven Contact Dagen Drenthe en in het najaar de Open BedrijvenDag Midden-Drenthe te organiseren.

Wat hebben we bereikt?

Het is van belang om te zorgen dat de basis goed is en blijft, dat wil zeggen dat we zorgen voor een goed vestigingsklimaat. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan een hoogwaardig voorzieningenniveau (o.a. breedband), een goede bereikbaarheid en een vitaal ondernemersklimaat. De Stichting Marktverkenning Sterk Midden-Drenthe heeft stappen gezet richting realisatie van een breedband netwerk, maar er zijn nog een aantal stappen te zetten.

We willen de randvoorwaarden scheppen voor de ontwikkeling van bedrijvigheid. Maar ook gunstige vestigingsvoorwaarden, duidelijke regelgeving en gerichte beleidsondersteuning kunnen bijdragen aan een goed vestigingsklimaat voor ondernemingen. Door veel kennis op te doen van de lokale sectorale structuur en hierbinnen van de specifieke kwaliteiten van potentierijke sectoren kunnen we een bijdrage leveren aan het vestigingsklimaat. Goed relatiebeheer is essentieel om invloed te hebben op de verschillende onderdelen van het vestigingsklimaat van Midden-Drenthe.

Algemene doelstellingen	
1.	Beschikken over voldoende beschikbare bedrijventerreinen en ruimte voor bedrijvigheid.
2.	Verdieping, verbreding en schaalvergroting van de aanwezige agrarische bedrijvigheid.
3.	Actualiseren bestemmingsplannen (voorwaardenscheppend).
4.	Gemeente is aanspreekpunt en gesprekspartner van het bedrijfsleven .

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Netwerken met belangenorganisaties en andere overheden.	doorlopend
2.	Promotie gemeente op beurzen en in publicaties. Tijdens Bedrijven Contact Dagen Drenthe 2015, Woonmarkt en Open BedrijvenDag2015	april, mei, november 2015
3.	Proactieve houding naar ondernemers door ca. 150 bedrijfsbezoeken vanuit bestuur en ambtelijke organisatie.	doorlopend

Het belangrijkste doel is om een relatie op te bouwen met ondernemers. Met alle ondernemersverenigingen wordt periodiek gesproken, en ook belangverenigingen als MKB/VNO-NCW Noord en de Kamer van Koophandel zijn onze gesprekspartners.

Relatiebeheer

Als het gaat om de klantgerichte dienstverlening richting ondernemers zijn er goede stappen gezet. De beleidsmedewerker Economische zaken is een direct aanspreekpunt voor ondernemers en neemt een proactieve houding aan naar het bedrijfsleven. In bijna alle bedrijfsbezoeken bespreken we onze opgave om mensen weer op de arbeidsmarkt te krijgen. Waar bedrijven mogelijkheden hebben wordt dit direct doorgegeven aan het team Werk .

Een belangrijke rol van de gemeente is het informeren en faciliteren van bedrijven rondom potentiële investeringen in onze gemeente. Hierbij gaat het om gevestigde bedrijven en nieuw te vestigen bedrijven. Goed relatiebeheer en het verbinden van partijen was en is daarbij essentieel.

Verbinden

Als gemeente hebben we met een aantal ondernemers deelgenomen aan de Bedrijven Contact Dagen Drenthe. Deze deelname was geslaagd, we hebben onze unieke punten goed kunnen positioneren. Daarnaast versterken ondernemers en overheid elkaar in de promotie van Midden-Drenthe.

Op zaterdag 7 november 2015 hebben ondernemers en gemeente de vierde Open Bedrijven Dag Drenthe in Midden-Drenthe georganiseerd. Samen met (ruim 60) ondernemers hebben we laten zien wat deze ondernemers doen en waarom ze dat in Midden-Drenthe doen. Beide evenementen zorgen voor nieuwe netwerken voor ondernemers.

Uitgifte bedrijventerreinen (in m²)

Bedrijventerrein	2014	2015	Nog uit te geven m ²	% van totaal
Ossebroeken	0	3.873	26.285	16 %
Dambroeken	0	0	6.036	32,3 %
Leemdijk	0	2.110	12.128	46,5 %
Nieuw-Balinge(Koekoeksdijk)	0	0	4.296	61,8 %

Voor details wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Werkgelegenheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	483	483	797	-314
baten	316	316	615	299
resultaat voor bestemming	167	167	182	-15
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	167	167	182	-15

Deelprogramma Inkomen en Re-integratie

Ontwikkelingen

1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Deze wet is de vervanger van de WWB, aangevuld met mensen met een arbeidsbeperking die voorheen in zouden stromen in de WSW en Wajong.

Uitgangspunten re-integratie

In december 2014 heeft de gemeenteraad de kadernota Participatiewet vastgesteld. Hierin is uitgesproken om de doelstellingen uit de re-integratienota Aan de slag te blijven hanteren en dat we voor de nieuwe doelgroep (mensen met een arbeidsbeperking) op zoek gaan naar afspraakbanen. Dit zijn extra banen voor mensen uit deze doelgroep. Bij het vaststellen van de kadernota is daarnaast afgesproken dat we 2015 als overgangsjaar zien om, aangevuld met ervaringen binnen de Participatiewet, te komen tot nieuw re-integratiebeleid. Dit is ook mede ingegeven door de aanbevelingen uit het rapport van Necker van Naem.

Om dit nieuwe beleid vorm te geven, zijn er diverse bijeenkomsten geweest voor gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie om door te praten over algemene uitgangspunten van het re-integratiebeleid en maatwerk. Dit heeft geleid tot een discussienota die in november opiniërend behandeld is in de commissie Zorg en Welzijn. Op basis van deze commissievergadering wordt het re-integratiebeleid uitgewerkt in een beleidsnota. Vaststelling vindt plaats in de eerste helft van 2016.

Overschot 2015

Binnen het Participatiebudget 2015 is sprake van een overschot. Vooruitlopend op de vaststelling van de jaarrekening 2015, heeft het college in december 2015 besloten om tijdelijk twee extra consultants werk aan te stellen voor het jaar 2016. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 zal het college de raad voorstellen om hiervoor uit het rekeningresultaat middelen ter beschikking te stellen.

Het overschot is ontstaan doordat we de laatste jaren steeds meer inzetten op werkstages bij reguliere werkgevers. Werkstages zijn stageplekken voor uitkeringsgerechtigden die daar maximaal 3 maanden met behoud van uitkering werken. Dit doen we in plaats van het inkopen van externe re-integratietrajecten. Dit leidt tot een besparing op het Participatiebudget, maar ook tot goede resultaten. In 2015 zijn er 50 werkstages ingezet en dit heeft geleid tot 31 contracten.

Alescon

De uitvoering van de WSW is opgedragen aan Alescon. Hiertoe worden raam- en uitvoeringsovereenkomsten gesloten. Deze overeenkomsten worden periodiek herzien. Vanaf 1 januari 2015 bestond de WSW niet meer maar wordt nog wel gewerkt met Alescon. Nieuwe instroom vindt niet meer plaats. Over de toekomst van Alescon wordt in deze bestuursperiode een beslissing genomen.

Het bestuur van Alescon heeft de directie van Alescon opdracht gegeven om uit te werken hoe er invulling gegeven kan worden aan de vrijvallende infrastructuur (met name personeel), wat de komende jaren de hoogte is van de frictiekosten en hoe die verminderd kunnen worden en alternatieve scenario's te verkennen voor de gemeentelijke inkoop van het groen.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Het aantal bijstandsgerechtigden zo laag mogelijk houden door:
	Zoveel mogelijk inwoners met een bijstandsuitkering stromen duurzaam uit naar betaald werk: • hoogste prioriteit voor jongeren tot 27 jaar; • hoge prioriteit voor nieuwe klanten bij aanbieden re-integratievoorziening.
	Bijstandsgerechtigden stimuleren om kennis en vaardigheden te vergroten om uitstroom te bevorderen.
2.	Stimuleren maatschappelijke participatie als uitstroom naar werk niet mogelijk is.

Indicator	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gemiddeld aantal Participatiewet-uitkeringen	304	355	350	350	350	406	510

Het gemiddeld aantal uitkeringen bestaat uit het gemiddeld aantal uitkeringen over vier kwartalen. In de paragraaf Transitie zijn deze kwartaalgemiddelden opgenomen, inclusief de in- en uitstroomcijfers per kwartaal en een specificatie van de uitstroomcijfers.

Ondanks een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden is het saldo van inkomsten en uitgaven op dit onderdeel ten opzichte van de begroting positief (€ 95.000). Naast een hogere rijksbijdrage is sprake van hogere uitgaven van ongeveer gelijke omvang. De teruggevorderde uitkeringen daarentegen zijn zo'n € 100.000 hoger dan begroot.

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Jaarrekening 2014 werkvoorzieningschap Alescon	12 en 28 mei 2015	rc. Zorg en Welzijn, Raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen			
	Wat	Doel	Gerealiseerd
1	Van alle nieuwe klanten heeft binnen drie maanden na een besluit op hun aanvraag een aanbod voor een re-integratievoorziening of ontheffing van de arbeidsvoorwaarden.	90%	ja
	Eind 2015 heeft van de jongeren tot 27 jaar met de volledige arbeidsverplichtingen een traject gericht op het vergroten van hun kennis en vaardigheden, dan wel een traject gericht op werk.	80%	ja
	Eind 2015 heeft van de alleenstaande ouders - met de volledige arbeidsverplichtingen - een parttime baan, een werkervaringsplek of een op werken gerichte re-integratievoorziening.	60%	ja
	Eind 2015 is van de bijstandsgerechtigden van 50 jaar of ouder – met de volledige arbeidsverplichtingen – parttime aan het werk of in een traject gericht op werk.	50%	ja

De re-integratievoorzieningen die wij inzetten om deze doelen te bereiken zijn divers. Het betreft onder meer het aanbieden van (sollicitatie)cursussen en opleidingen, werkervaringsplaatsen, Work First trajecten en maatwerktrajecten.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Inkomen en Re-integratie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	13.613	13.949	14.090	-140
baten	5.976	6.358	6.669	312
resultaat voor bestemming	7.636	7.592	7.420	171
mutaties reserves	0	-3	-3	0
resultaat na bestemming	7.636	7.589	7.417	171

Deelprogramma Nieuwkomers

Ontwikkelingen

Zoals bekend is de landelijke instroom van vluchtelingen hoog. Dit heeft ook z'n weerslag op de hoogte van de taakstelling huisvesting statushouders. In 2015 hebben we gezien dat die verder stijgt en in 2016 wordt de taakstelling weer hoger. Ten opzichte van 2014 is de vermoedelijke taakstelling 2016 verdrievoudigd.

Dit vraagt voor de gemeente, woningcorporaties en VluchtelingenWerk veel extra werk en creativiteit om aan de taakstelling te kunnen voldoen. Daarom heeft het college in 2015 een inventarisatie gemaakt van alternatieve vormen van huisvesting. Er heeft overleg plaatsgevonden met verschillende partijen om deze mogelijkheden nader uit te werken. In de raadsvergadering van 23 maart 2016 is door de raad positief gereageerd op de brief van het college over dit onderwerp.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
	Mensen met een niet-Nederlandse achtergrond adequate zorg bieden door:
1.	Voldoen aan de gemeentelijke inburgeringstaken
2.	Voldoen aan huisvestingstaakstelling

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Vervullen huisvestingstaakstelling van ± 30 personen per half jaar.	Doorlopend
2.	Subsidiëring Stichting VluchtelingenWerk Noord-Nederland	Jaarlijks

Indicatoren Huisvestingstaakstelling		2011	2012	2013	2014	2015
	Achterstand + taakstelling	16+21	3+11	-5+19	-8+31	4+58
	Realisatie	34	19	22	19	45

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Nieuwkomers				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	145	225	1.907	-1.682
baten	0	258	1.914	1.656
resultaat voor bestemming	145	-34	-7	-27
mutaties reserves	0	167	139	28
resultaat na bestemming	145	133	132	1

Deelprogramma Inkomensondersteuning

Ontwikkelingen

Op 31 oktober 2013 heeft de raad de nota Integrale schuldhulpverlening 2013-2017 vastgesteld.

Deze beleidsnota markeert een omslag van een focus op materiële schuldhulpverlening naar integrale schuldhulpverlening, waarbij niet alleen oog is voor de financiële kant, maar ook voor de oorzaken van problematische schulden. Sinds 1 maart 2014 is een budgetconsulente in dienst die de integrale intakes doet en mensen met problematische schulden adviseert en zo nodig doorverwijst.

De gemeente heeft in 2015 een aanbestedingsprocedure gehouden voor een nieuwe aanbieder voor de schuldhulpverlening. Dat is met ingang van 1 januari 2016 Sociaal.nl.

Verruiming doelgroep armoedebeloid

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Hiermee werd het wettelijk mogelijk om de doelgroep van het gemeentelijk armoedebeloid te verruimen, omdat de bovengrens van 110% van het bijstandsniveau werd losgelaten. De raad heeft met het vaststellen van op deze wet gebaseerde verordeningen de doelgroep van verschillende regelingen voor minima verruimd. De inkomensgrens voor de uitkering voor activiteiten en de PC-regeling is van 110% naar 120% gegaan, de individuele inkomenslosgeslag van 100% naar 110% en de collectieve ziektekostenverzekering is verruimd van 110% naar 130%.

Chronisch zieken en gehandicapten

In 2015 is er beleid ontwikkeld voor chronisch zieken en gehandicapten. De nota Chronisch zieken en gehandicapten is op 30 april 2015 door de raad vastgesteld. Daarvoor is een aantal extra voorzieningen mogelijk gemaakt door de raad. Er komt een vergoeding voor de gehandicaptenparkeerkaart, de doelgroep voor de collectieve ziektekostenverzekering is uitgebreid naar 130% van het minimuminkomen, er is extra bijzondere bijstand voor de meerkosten van maaltijdvoorziening en bewassing en er wordt compensatie gegeven voor de eigen bijdrage bij ziektekosten.

Wat hebben we bereikt?

Door uitbreiding van de doelgroep hebben in 2015 meer minima de uitkering voor activiteiten ontvangen. We zien een daling van het aantal mensen met een pakket van de voedselbank. De inzet van de budgetconsulent heeft in 2014 geleid tot een scherpe daling van het aantal mensen dat werd doorverwezen naar de schuldhulpverlening. Deze daling heeft zich in 2015 voortgezet, omdat voor ongeveer de helft van de mensen met wie een intakegesprek werd gevoerd een advies of doorverwijzing volstond of omdat men nog niet toe was aan het opstarten van een minnelijke schuldhulpverlening.

In 2015 heeft de sociaal raadvrouw urenuitbreiding gekregen, waardoor een tweede spreekuur in Beilen kon worden gerealiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen	
	Wat
1	Maximaal voorkomen dat een laag inkomen leidt tot sociale uitsluiting
	stimuleren gebruik uitkering voor activiteiten

Indicatoren	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal verstrekte uitkeringen voor activiteiten	392	409	380	308	302	378	534

De stijging van het aantal verstrekte uitkeringen in 2015 is een direct gevolg van het ophogen van de inkomensgrens voor de uitkering voor activiteiten en de PC-regeling van 110% naar 120%.

Doelstellingen	
	Wat
2	Bevorderen dat mensen de voorzieningen krijgen waar ze recht op hebben. • hulp sociaal raadvrouw aan minima • voorlichting aan intermediairs intern en extern (zie bij 5)

Indicatoren	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Aantal huisbezoeken sociaal raadvrouw</i>	75	71	72	84	87	81	<i>n.n.b.</i>
<i>Aantal cliëntcontacten met sociaal raadvrouw</i>	1347	1174	1144	1358	1582	1705	<i>n.n.b.</i>

Doelstellingen	
	Wat
3	Bevorderen dat mensen kunnen rondkomen van het inkomen dat ze hebben en niet in een schuldsituatie terecht komen. • hulp sociaal raadvrouw aan minima (inkomensreparatie en voorzieningencheck) • inzet budgetconsulent • cursusaanbod – inkomen in balans, budgetteringscursussen

Indicatoren	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Aantal huisbezoeken sociaal raadvrouw aan klanten Voedselbank</i>	*	31*	27	32	49	40	<i>n.n.b.</i>
<i>Aantal gebruikers voedselpakket op peildatum 31 december</i>	32	27	34	35	46	49	42

*Het betreft hier huisbezoeken in de periode van september 2009 tot juni 2010

Doelstellingen	
	Wat
4	Bevorderen dat mensen met problematische schulden hulp zoeken en krijgen. • integrale intakes en doorverwijzingen naar hulpverlening door eigen budgetconsulent • divers aanbod schuldhulpverlening

Indicatoren	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Aantal aanmeldingen budgetconsulent</i>	-	-	-	-	-	208	173
<i>Aantal integrale intakes budgetcons.</i>	-	-	-	-	-	168	139
<i>Aantal intakes/doorgestuurd naar shv.</i>	95	134	121	149	155	79*	61
<i>Aantal budgetbeheer per 31 december</i>	177	203	172	238	242	158	140
<i>Aantal WSNP-aanmeldingen **</i>	15	16	16	25	27	21	21
<i>Aantal schuldhulpverleningstrajecten</i>	82	106	90	122	121	57	40

* Sinds 1 maart 2014 verricht de budgetconsulent de integrale intakes. Indien een doorverwijzing naar de GKB plaatsvindt voor een schuldregeling of budgetbeheer vindt een beperkte intake bij de

GKB plaats. Ook de intakes van januari en februari 2014 (voor de komst van de budgetconsulent) zijn hierin opgenomen.

** WSNP: Wet schuldsanering natuurlijke personen

Doelstellingen	
	Wat
5	Bevorderen dat instanties en vrijwilligersorganisaties samenwerken om minima te ondersteunen.
	Organiseren deskundigheidsbevordering intermediairs (screeners Voedselbank, AMW, gemeentepersoneel, leden regiegroep enz.)

Indicatoren	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Aantal bijeenkomsten Regiegroep Armoedebeleid</i>	3	3	3	4	3	3	3
<i>Aantal voorlichtingsbijeenkomsten over WWB, minimaregelingen en schuldhulpbeleid</i>	2	3	2	21	20	11	16

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Inkomensondersteuning				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.905	1.955	2.152	-197
baten	364	364	390	26
resultaat voor bestemming	1.541	1.591	1.762	-171
mutaties reserves	0	245	156	89
resultaat na bestemming	1.541	1.836	1.918	-82

Programma	Veiligheid
Deelprogramma	Openbare orde en veiligheid Rampenbestrijding Brandweer

Programmadoelstelling

Het waarborgen van de (brand)veiligheid van de mensen die in Midden-Drenthe wonen of verblijven en het handhaven van regelgeving en de openbare orde.

Beleidskader

- Kadernota Integrale veiligheid 2016-2018
- Uitvoeringsplan 2012 (Veiligheidsplan politie, gemeente en justitie)
- Beleidsplan Noord Nederland, Regionale- en districtelijke Veiligheidsplannen
- Multidisciplinaire- en monoplannen 2014-2015
- APV 2014
- Handhavingsbeleid hard- en softdrugs gemeente Midden-Drenthe 2014
- Districtelijk Convenant Hennep Noord-Nederland

Coalitieakkoord

Relatie met andere programma's

- Onderwijs en Jeugd
- Openbare ruimte
- Zorg en Welzijn
- Burger en Bestuur

Ontwikkelingen

De gehele rampenorganisatie wordt steeds meer regionaal georganiseerd waarbij de Veiligheidsregio Drenthe de regie voert. In 2015 is een aantal keren geoefend en zijn er verschillende opleidingen gevolgd door medewerkers en bestuur.

In 2016 zal er in Midden-Drenthe een systeem oefening gehouden worden om onze kennis en kunde op het gebied van rampenbestrijding te toetsen.

Op het gebied van openbare orde en veiligheid zijn de afgelopen jaren regionaal verschillende convenanten afgesloten zoals voor het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), huiselijk geweld, hennep, mensenhandel en Burgernet. Daarnaast is de kadernota Integrale veiligheid vastgesteld in de raad. In 2016 zal hier een uitvoeringsplan voor worden gemaakt.

Deelprogramma Openbare orde en veiligheid

Ontwikkelingen

De vastgestelde kadernota Integrale Veiligheid is gebaseerd op de gehouden veiligheidsanalyse en de veiligheidsmonitor. De prioriteiten zijn: Overlast, Jeugd, Alcohol en drugs en Geweld. In 2016 zal een uitvoeringsplan worden opgesteld.

Samenwerking

Met betrekking tot een groot aantal onderwerpen op het gebied van openbare orde en veiligheid wordt samenwerking met verschillende ketenpartners gezocht. Zo is er onder andere een samenwerking rondom de aanpak van oud en nieuw, is er een convenant getekend met betrekking tot de aanpak van hennepkwekerijen, een convenant Veilig Uitgaan en is er het Huisverbod online.

Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA)

Het budget voor de Buitengewoon Opsporingsambtenaar is structureel. Eind 2015 is ervoor gekozen om de BOA niet meer extern in te huren. Dit heeft als voordeel dat de flexibiliteit toeneemt en de kosten per uur afnemen. De afgelopen jaren heeft de BOA op het gebied van kleine ergernissen, handhaving van de blauwe zones in Beilen en Westerbork en handhaving van de Drank- en Horecawet goede resultaten behaald.

Wat hebben we bereikt?

Het behouden en verbeteren van de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de inwoners van (Midden-) Drenthe.

Algemene doelstellingen

1.	Actueel uitvoeringsplan met draagvlak onder de bevolking
2.	Ontwikkelen van een gemeentelijk veiligheidsbeleid

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen		
	Wat	Wanneer	Afdoening
1.	Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2018	10 december 2015	Raad

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Openbare orde en veiligheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	443	426	437	-11
batens	49	49	55	5
resultaat voor bestemming	394	377	383	-6
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	394	377	383	-6

Deelprogramma Rampenbestrijding

Ontwikkelingen

De uitvoering van de gemeentelijke rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn deels regionaal in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) belegd. De huidige organisatie is kleiner van opzet waardoor de deelnemers beter en vaker kunnen worden getraind. Voor een aantal functies zijn piketten ingesteld (AOV en communicatiemedewerkers).

In 2015 hebben er, zoals gebruikelijk, verschillende opleidingen / trainingen en oefeningen plaatsgevonden zodat de organisatie voorbereid is op rampen. In 2016 is er een themaweek gepland waarin alle deelnemers aan de rampenbestrijding op de hoogte worden gebracht van de laatste actuele ontwikkelingen. In mei 2016 volgt een systeem oefening.

In het kader van de crisisbeheersing (VRD) is er sinds het najaar 2015 provinciebreed een bestuurlijk overleg asielzoekers, waarin gemeenten (burgemeesters) gezamenlijk de problematiek rondom asielopvang en huisvesting van statushouders bespreken.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
De gemeentelijke organisatie (crisismanagement) is voorbereid op de rampenbestrijding doordat:	
1.	De gemeentelijke organisatie beschikt over een actueel rampenplan
2.	De operationele voorbereiding van het crisismanagement voldoet aan landelijke, regionale en gemeentelijke eisen
3.	De gemeentelijke organisatie oefent binnen de regio jaarlijks op verschillende niveaus het rampenplan

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Opstellen geactualiseerd rampenplan	Jaarlijks
2.	Opleiden / oefenen (nieuwe) functionarissen gemeentelijke/regionale rampenbestrijdingsorganisatie	Jaarlijks
3.	Drenthebreed opleiden, trainen en oefenen (per team, per proces of combinatie van processen)	Jaarlijks
4.	(multidisciplinaire) oefeningen gemeentelijk beleidsteam / operationeel leider	Jaarlijks
5.	Commando Plaats Incident: multidisciplinaire trainingen en oefeningen voor Officier van Dienst bevolkingszorg	Jaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Rampenbestrijding				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	193	203	190	13
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	193	203	190	13
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	193	203	190	13

Deelprogramma Brandweer

Ontwikkelingen

Met ingang van 1 januari 2014 is de brandweerorganisatie regionaal ingevuld (Veiligheidsregio Drenthe). In 2015 is de gemeenschappelijke regeling hierop aangepast.

Doel van de VRD is meer effectiviteit en efficiency op gemeentelijk niveau wat betreft de brandweezorg en rampenbestrijding door intensievere samenwerking. De gemeente(raad) blijft verantwoordelijk voor het brandveiligheidsbeleid en het beleid voor de rampenbestrijding.

Wat hebben we bereikt?

Het brandweerniveau in Midden-Drenthe moet voldoen aan landelijke, regionale en gemeentelijke normen.

Algemene doelstellingen	
1.	We stellen eisen aan de activiteiten die voortvloeien uit de brandweertaken pro-actie en preventie, preparatie, repressie en nazorg
2.	Gebruiksvergunningplichtige inrichtingen beschikken over een geldige gebruiksvergunning en deze inrichtingen worden gecontroleerd
3.	Behoud lokale borging repressieve dienst (vrijwillige brandweer)

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Jaarverslag 2014 VRD	11 en 25 juni 2015	rc. Algemeen Bestuur, Raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering brandweertaken overeenkomstig geldende normen en afspraken vanuit de begroting en beleidsplannen VRD.	Jaarlijks
2.	Verlenen en controle gebruiksvergunning overeenkomstig wet- en regelgeving.	Jaarlijks
3.	Adviseren bouwvergunningen overeenkomstig wet- en regelgeving.	Jaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Brandweer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.541	1.484	1.465	18
baten	0	0	45	45
resultaat voor bestemming	1.541	1.484	1.421	63
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	1.541	1.484	1.421	63

Programma	Onderwijs en Jeugd
Deelprogramma	Onderwijs huisvesting Lokaal onderwijsbeleid Lokaal jeugdbeleid

Programmadoelstelling

Een optimaal opleidings- en ontwikkelingsniveau voor jongeren en volwassenen door de zorg voor het onderwijs en het bieden van een volwaardige plaats in de samenleving, zowel in fysiek als in sociaal opzicht.

Beleidskader

- Jeugdnota Talenten in Midden-Drenthe 2010-2013
- Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP), geactualiseerd in 2013
- Nota lokaal onderwijsbeleid Een leven lang leren 2015-2019
- Nota Peuterspeelzaalwerk en Voorschoolse Educatie 2015
- Actieplan Jeugd en Zorg
- Beleidsplan Spelen in Midden-Drenthe (2011)
- Coalitieakkoord Samen 2014-2018
- VVE beleid 2014-2018

Coalitieakkoord

- Er wordt gestart met de plannen voor het onderwijs in kindcentra op twee locaties in Beilen waarvan een in de woonservicezone.
- De middelen voor een nieuwe school voor Voortgezet Onderwijs worden in ieder geval tot 1 mei 2015 beschikbaar gehouden.
- De verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de schoolgebouwen in het primair onderwijs wordt op een correcte manier overgedragen aan de schoolbesturen.
- Voortzetting van de plannen voor nieuwe huisvesting voor het Voortgezet Onderwijs in Beilen. Door inbreng vanuit de scholen moet de nieuwe gezamenlijke huisvesting een aantoonbare versterking van kwaliteit gepaard aan efficiencyvoordelen opleveren.

Relatie met andere programma's

- Veiligheid
- Zorg en welzijn

Ontwikkelingen

De brede school in Westerbork is in 2015 opgeleverd en in gebruik genomen.

De realisatie van een gezamenlijke VO-school in Beilen kent een doorstart. De gemeente is bezig met het uitwerken van mogelijke locaties voor de nieuwe school. Ruimtelijke, financiële en onderwijskundige factoren spelen daarbij een rol. Het voornemen is dat de raad in 2016 de locatiekeuze voor de nieuwe school maakt.

In 2015 is de nieuwe nota lokaal onderwijsbeleid vastgesteld en is er nieuw beleid gekomen voor voor- en vroegschoolse educatie. In dit beleid is samenvoeging van peuterspeelzalen en kinderopvang voorzien.

Deelprogramma Onderwijs huisvesting

Ontwikkelingen

Het medio 2007 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) met daarin de gemeentelijke visie op onderwijshuisvesting, vormt de basis voor de onderwijshuisvesting voor de periode tot en met 2017. Uitgangspunt bij de bouw van nieuwe schoolgebouwen is dat in of rond deze gebouwen zoveel mogelijk voorzieningen worden geclusterd en dat openbaar en bijzonder onderwijs gezamenlijk optrekken. Nadrukkelijk is en wordt daarbij gekeken naar combinaties met andere functies in bijvoorbeeld een brede school. Het (groot) onderhoud buitenkant is intussen overgeheveld van gemeente- naar schoolbesturen.

De discussie over de toekomst van het onderwijs en daarmee de onderwijshuisvesting in Beilen moet breder getrokken worden dan alleen een Integraal Kind Centrum (zie onderdeel bestedingsplan). Met de schoolbesturen wordt verkend waar de wensen voor de komende jaren liggen. Concreet is momenteel dat in alle scholen een combinatie van kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie wordt gerealiseerd.

Nieuwbouw voortgezet onderwijs

In 2016 worden de mogelijkheden onderzocht om te komen tot gezamenlijke nieuwbouw van het voortgezet onderwijs in Beilen.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen

Behouden van een breed onderwijsaanbod (basis- en voortgezet onderwijs) in Midden-Drenthe door:

1.	nieuwbouwprojecten onderwijs/kindcentra

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Stichting Openbaar Basisonderwijs Midden – Drenthe: Jaarrekening 2014.	Zal pas in 2016 plaatsvinden	rc. Zorg en Welzijn / Raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Visievorming leefbaarheid kleine dorpen Stuurgroep Leefbaarheid / Onderwijs	doorlopend
2.	Concrete invulling onderwijshuisvesting basisonderwijs Westerbork	
	• Nieuwbouw MFA Westerbork	opgeleverd in 2015

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Onderwijs huisvesting				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.074	4.975	4.488	487
baten	9	9	9	0
resultaat voor bestemming	2.065	4.965	4.479	487
mutaties reserves	0	-2.921	-2.902	-19
resultaat na bestemming	2.065	2.045	1.577	468

Deelprogramma Lokaal onderwijsbeleid

Ontwikkelingen

Buurtacademie

Uit de rijksvergoeding voor de volwasseneneducatie mogen vanaf 2013 geen cursussen van de buurtacademies meer bekostigd worden. Hierdoor vervalt een aanzienlijk deel van de financiering van de cursussen van de buurtacademies. De coördinator van de buurtacademies heeft in samenwerking met de 17 lokale werkgroepen een lokaal kennisnetwerk opgezet, waardoor uitwisseling van cursussen en activiteiten veel beter mogelijk is. In 2015 waren de activiteiten van de Stuurgroep vooral gericht op:

- Voortbestaan van de werkgroepen Buurtacademie in 17 dorpen in Midden-Drenthe;
- Behoud van lokale educatieve activiteiten via de Buurtacademie;
- Onderzoeken mogelijkheden om het educatieve aanbod uit te breiden;
- Financieringsmogelijkheden.

Voor de jaren 2015 en 2016 is aan de buurtacademies een extra bijdrage van € 25.000 per jaar beschikbaar gesteld voor het organiseren van cursussen en activiteiten. In 2016 wordt het eerste jaar geëvalueerd.

Nieuw beleid

In de raad van 24 september 2015 is de nota lokaal onderwijsbeleid Een leven lang leren door de gemeenteraad vastgesteld.

In dezelfde vergadering is de nota Peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie door de gemeenteraad vastgesteld. Een uitvloeisel van deze nota is het onderbrengen van het peuterspeelzaalwerk bij de scholen voor primair onderwijs.

Wat hebben we bereikt?

Voortzetten van effectief beleid uit voorgaande jaren op basis van de lokale educatieve agenda en de kadernota Leren, ontwikkelen en meedoen, in samenwerking met schoolbesturen en overige instellingen.

Algemene doelstellingen	
1.	Vroegtijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden bij peuters.
2.	Voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan.
3.	Het bieden van en vergroten van de mogelijkheden voor volwasseneneducatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering Vroegtijdige en Voorschoolse Educatie door peuterspeelzalen.	Doorlopend
	Volgen en bijsturen van de uitvoering.	Doorlopend
2.	Inzet handhaving leerplicht op de mbo-scholen in Groningen (Noorderpoort College)	Doorlopend
	Uitbreiding handhaving leerplicht op mbo-scholen in Hoogeveen (Alfa College)	Doorlopend
	Toezicht op naleving van de Leerplichtwet met meer aandacht voor preventie: deelname Zorg- en adviesteams, leerplichtspreekuren, voorlichting en project vmbo-mbo. Maatwerk voor risicojongeren en voortijdig schoolverlaters (vsv).	Doorlopend
	Aanmelding voortijdige schoolverlaters bij het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voor ondersteuning en begeleiding. VSV-overleg	Doorlopend
3.	In stand houden en ontwikkelen buurtacademies.	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Lokaal onderwijsbeleid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.889	1.814	1.711	102
baten	101	101	106	5
resultaat voor bestemming	1.788	1.713	1.605	108
mutaties reserves	0	-25	-25	0
resultaat na bestemming	1.788	1.688	1.580	108

Deelprogramma Lokaal jeugdbeleid

Ontwikkelingen

De 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden' is één van prestatievelden van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Deze preventieve jeugdtaken zijn de verantwoordelijkheid van de gemeente, samen met de 5 functies van het preventief jeugdbeleid: informatie en advies, signaleren van problemen, toegang tot het hulpaanbod, licht-pedagogische hulp en coördinatie van zorg. Deze taken in het kader van het preventief jeugdbeleid worden vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin aan de Nassaukade in Beilen verzorgd voor de gehele gemeente door de 3 kernpartners voor de jeugdzorg: jeugdgezondheidszorg (GGD), (school)maatschappelijk werk NoorderMaat en Welzijnswerk Midden-Drenthe.

Jeugdwet

Op 1 januari 2015 is de Jeugdwet in werking getreden. De gemeente is verantwoordelijk voor het leveren van alle jeugdhulp. De verwachting was dat de gemeente door meer in te zetten op preventie en ambulante jeugdhulp, complexere en duurdere hulp kan voorkomen. Feitelijk is 2015 daarbij het jaar van de nulmeting geweest. Bij het afsluiten van de overeenkomsten met de grotere zorgaanbieders (in 2014) is noodgedwongen gekozen voor een systeem van budgetplafonds en bevoorschotting. Hierdoor zijn er in 2015 nauwelijks nota's ontvangen. De consequentie daarvan is dat er nog weinig informatie op persoonsniveau beschikbaar is over de jeugdzorg.

In de paragraaf Transitie staat meer uitgebreide informatie opgenomen over het aantal jongeren in zorg en de kosten over 2015.

Regionaal Transitie Arrangement (RTA)

De 12 Drentse gemeenten en de provincie trekken gezamenlijk op, waarbij het visiestuk Als jeugd en toekomst tellen, nabij zijn en aansluiten de basis vormt. In 2013 is het Regionaal Transitie Arrangement (RTA) door de raad vastgesteld. In dit document is uitgewerkt welke basisafspraken de huidige financiers van de jeugdzorg, de aanbieders en de 12 gemeenten in Drenthe hebben gemaakt. In 2014 is het Transformatieplan jeugdzorg vastgesteld door alle Drentse colleges. Het transformatieplan is een verdere uitwerking van het regionaal transitiearrangement. In 2015 is er een evaluatie geweest van het RTA waarbij de conclusie was dat er geen draagvlak was voor een nieuw RTA in de bestaande opzet.

Jeugdteams

Lokaal zijn ook uitgangspunten ten aanzien van de transities door de raad vastgesteld in een lokale structuur. In de lokale structuur zijn we in 2015 gestart met jeugdteams in Beilen en Westerbork. In Smilde wordt al sinds medio 2013 gewerkt met een jeugdteam. De teams lopen goed.

Spelen

In 2011 is het beleidsplan voor de speelvoorzieningen in Midden-Drenthe vastgesteld door de raad. Speerpunten waar de komende jaren aan gewerkt wordt zijn het aanbieden van voldoende speelvoorzieningen voor alle kinderen tot 14 jaar, waarbij gestreefd wordt naar een gevarieerd en uitdagend aanbod. Er komt meer aandacht voor natuurlijk spelen en bewegen in de openbare ruimte, om mede hierdoor het welzijn en de gezondheid van de jeugd in Midden-Drenthe te verbeteren. Bewonersparticipatie bij de speeltuinen blijft een centrale rol spelen. Voor de basisscholen zijn in 2015 beweegcourts gerealiseerd in samenwerking met de schoolbesturen.

Wat hebben we bereikt?

Optimale afstemming in de (lokale) zorg en hulp ten aanzien van opgroeien en opvoeden via het CJG. Gemeenten voeren de vrij toegankelijke zorg uit. Het gaat om:

- Informatie en advies aan jongeren en opvoeders;
- Het signaleren van problemen op het gebied van opvoeding en opgroeien;
- Het toeleiden naar de juiste zorg;
- Het bieden van licht pedagogische ondersteuning en;
- Coördinatie van zorg (Wmo prestatieveld 2).

Per 1 januari 2015 ligt de verantwoordelijkheid voor de gespecialiseerde jeugdzorg bij de gemeente. In 2014 lag dat nog bij het rijk, provincie en zorgverzekeraars. De lichte jeugdhulp kan veelal lokaal geregeld worden. Voor de duurdere vormen van jeugdhulp wordt samengewerkt op (sub)regionaal of bovenregionaal niveau. Door meer in te zetten aan de voorkant (preventie, voorlichting en lichte ondersteuning), willen we duurdere vormen van zorg voorkomen. Een gezamenlijke doelstelling is om het aantal ondersteuningsvragen dat een beroep doet op de gespecialiseerde vormen van jeugdzorg terug te dringen.

Naast de ondersteuning bij opvoed- en opgroei problemen willen wij met het lokaal jeugd beleid een actieve deelname aan en de integratie van jongeren in de Midden-Drentse samenleving stimuleren en bevorderen.

Concreet zetten wij daarbij in op:

- het behoud van de huidige jongerencentra en jeugdsozen (15), hangplekken en skatebanen(3);
- de verdere professionalisering van het peuterspeelzaalwerk. Deze professionalisering houdt in dat binnen de peuterspeelzalen de kinderen meer in hun doorgaande lijn en hun ontwikkeling worden gestimuleerd, onder meer door middel van het VVE-beleid;
- de realisatie en het behoud van speelvoorzieningen die voldoen aan wettelijke kwaliteitseisen, waarbij participatie van bewoners zoveel mogelijk wordt gestimuleerd;
- deelname aan het Drentsbrede Veiligheidshuis Drenthe;
- uitvoeren van het project Gezinscoach, voor multiprobleemgezinnen.

Algemene doelstellingen	
1.	Verdere ontwikkeling van een Centrum voor Jeugd en Gezin als coördinatiepunt voor preventieve Jeugdzorgtaken.
2.	Actieve deelname aan en de integratie van jongeren in de Midden-Drentse samenleving bevorderen.
3.	Bevorderen van de ontwikkeling van de motoriek, de fysieke beweging en de sociale ontwikkeling bij kinderen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Verdere ontwikkeling CJG Nassaukade	Doorlopend
2.	Deelname Veiligheidshuis	Doorlopend
	Behoud jeugdsozen door bijdrage voor beheer en exploitatie	Doorlopend
	Vorbereidingen vestiging permanent jongerencentrum in Beilen	Doorlopend
	Subsidiëring peuterspeelzaalwerk	Doorlopend
3.	Uitvoeren vastgesteld speel(tuinen)beleid	Doorlopend
	Stimuleren zelfredzaamheid en participatie bewoners bij inrichting en onderhoud speelvoorzieningen	Doorlopend
	Vervanging, groot onderhoud en officiële inspecties speelvoorzieningen (zie ook paragraaf onderhoud kapitaalgoederen)	Doorlopend

Indicatoren		2011	2012	2013	2014	2015
3.	Percentage overeenkomsten speeltuinen zelfredzaamheid (volgcijfer)	92%	92%	88%	90%	92%

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Lokaal jeugdbeleid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	8.867	8.510	8.205	304
baten	12	12	16	4
resultaat voor bestemming	8.855	8.498	8.189	309
mutaties reserves	-122	-122	-130	8
resultaat na bestemming	8.733	8.376	8.059	317

Programma	Bouwen, wonen en milieu
Deelprogramma	Ruimtelijke ontwikkeling Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting Milieu

Programmadoelstelling

Voorwaarden scheppen voor een divers functioneel gebruik van de ruimte.

Zorgplicht voor een (milieuhygiënisch) goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat.

Beleidskader

- Visiefilm Platteland leeft
- Dorpsvisies Oranje, Spier, Hijken, Hooghalen
- Structuurvisie Westerbork
- Bestemmingsplannen
- Nota Grondbeleid
- Nota Nieuwe landgoederen in Midden-Drenthe
- Landschapsbeleidsplan
- Groenbeleidsplan
- Milieubeleidsplan Midden-Drenthe 2011-2014
- Kadernota toezicht en handhaving 2011-2014 Wabo
- Waterplan
- Beleidsplan recreatie en toerisme
- verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2011-2015
- Masterplan Beilen Centrum
- Beeldkwaliteitsplan Beilen (2009)
- Woonvisie (2010)
- Welstandsnota (2011)
- Woonplan Midden-Drenthe 2012-2020
- Structuurvisie Midden-Drenthe 2030 Platteland Leeft (2012)
- Afvalstoffenbeleidsplan (2015)
- Visie op Beilen (2013)

Coalitieakkoord

- We ontwikkelen een duurzaamheidsprogramma waarin we onder andere aandacht geven aan de mogelijkheden van fairtrade.
- We onderzoeken de mogelijkheden van een zonnepanelenpark.
- We houden bij de vaststelling van het bestemmingsplan voor het ETP-terrein nadrukkelijk rekening met de gevolgen voor de omgeving en het handhaven op de naleving van regels en afspraken.
- We stellen een uitvoeringsplan voor het oosten van Beilen vast.
- We geven uitvoering aan de visie op groen Beilen, onder andere in het centrum.

Deelprogramma Ruimtelijke ontwikkeling

Ontwikkelingen

De nieuwe Omgevingswet treedt naar verwachting in 2018 in werking. Deze nieuwe wet wordt nu al de grootste wetgevingsoperatie van na de Tweede Wereldoorlog genoemd. Ruim 60 wetten en honderden AMvB's worden in één wet, de Omgevingswet, ondergebracht. De nieuwe wet dwingt gemeenten, provincies en andere (decentrale) overheden tot een compleet andere houding en aanpak van het omgevingsrecht. Veel bestaande (rechts)figuren (bijvoorbeeld uit de Wabo, de Waterwet en de Wro) veranderen ingrijpend. Het is van groot belang dat we ons tijdig op deze nieuwe wet voorbereiden en in 2015 is hier een start mee gemaakt.

Uitvoeringsprogramma Visie op Beilen

In juni 2015 is het Uitvoeringsprogramma Visie op Beilen vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma zal vervolgens in uitvoering worden genomen. Hierbij zijn het realiseren van het nieuwe woongebied ten oosten van Beilen en het concreet maken van een kwaliteitsimpuls voor de kern Beilen belangrijke opgaven. Hiervoor zijn in 2015 belangrijke stappen gezet. Zo is in februari 2015 is een stappenplan vastgesteld dat moet leiden naar realisatie van de eerste woningen ten oosten van Beilen in 2017.

Projecten structuurvisie Westerbork

Voor Westerbork geldt dat een aantal sleutelprojecten uit de structuurvisie Westerbork in 2015 verder zijn uitgewerkt. Te denken valt aan het Van Weezelplein en omgeving, de Boerderijzone, het Badhuisterrein en de hoofdinfrastructuur Oosteinde - Hoofdstraat - Westeinde.

Bestemmingsplannen

De gemeente Midden-Drenthe beschikt over actuele bestemmingsplannen. Het is nu zaak om deze bestemmingsplannen actueel te houden met het starten van een nieuwe cyclus, want het actualiseren van ruimtelijke plannen blijft een belangrijke taak. Hierbij kijken we uiteraard ook vooruit naar de nieuwe Omgevingswet.

Projectbeheersing

Verder is een zorgvuldige uitwerking, begeleiding en het bewaken van de kwaliteit bij concrete projecten van groot belang. Te denken valt aan de Woonservicezone in Beilen en omgeving, de nieuwe locatie voor het voortgezet onderwijs in Beilen, het project Schetsschuit in Nieuw-Balinge en diverse inbreidingslocaties in Westerbork.

Integraal beleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

In 2015 is bestuurlijk bepaald dat er een integraal beleidsplan voor vergunningverlening, toezicht en handhaving moet komen. In een informerende memo aan het college is daarvoor al een plan van aanpak beschreven. In 2016 zal na het vaststellen van de bestuursopdracht daadwerkelijk gestart worden met het opstellen van het integrale beleidsplan. Een onderdeel van het beleidsplan is de prioritering van de toezicht- en handhavingstaken.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Beschikbaarheid van actuele kaders als structuurvisies en bestemmingsplannen voor het voeren van een ruimtelijk beleid en kwaliteitsbewaking
2.	Handhaving ruimtelijke ordening overeenkomstig prioritering integrale handhaving. Prioriteiten toezicht en handhaving van: • activiteiten in afwijking van het bestemmingsplan • bouwen in afwijking van of zonder vergunning • slopen van monumenten zonder of in afwijking van vergunning en bouwwerken met asbest • toezicht tijdens de bouwphase bij bouwwerken, volgens prioritering

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Betrekken raad bij opstellen bestemmingsplannen en (structuur)visies	Informierend en bij vaststelling	rc. Ruimte en Groen / raad

Het vaststellen van visies en bestemmingsplannen is een bevoegdheid van de gemeenteraad. De gemeente Midden-Drenthe beschikt over een actueel bestemmingsplanarsenaal en daarom is in 2015 alleen het bestemmingsplan Orvelte in het kader van actualisering ter vaststelling voorgelegd aan de raad. Wel zijn er in 2015 maandelijks diverse bestemmingsplannen aan de raad voorgelegd, die gekoppeld waren aan een concrete aanvraag (de zgn. postzegelplannen) of een project, zoals ten behoeve van de Woonservicezone en de Brandenweg. Ook hierbij ligt de eindverantwoordelijkheid voor vaststelling bij de gemeenteraad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen	
Wat	Wanneer
1. Structuurvisie Gemeente Midden-Drenthe in uitvoering nemen	2012-2020
2. Visie op Beilen in uitvoering nemen	2013-2020
3. Handhaving overeenkomstig prioritering	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Ruimtelijke ontwikkeling				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.247	1.232	1.223	9
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	1.247	1.232	1.223	9
mutaties reserves	0	-5	-8	3
resultaat na bestemming	1.247	1.227	1.215	12

Deelprogramma Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting

Ontwikkelingen

Evaluatie Woonplan

Ook in 2015 hebben we uitvoering gegeven aan ons woonbeleid, dat is vastgelegd in het Woonplan Midden-Drenthe 2012-2020. Zo hebben we in het eerste kwartaal van 2015 de evaluatie van het Woonplan afgerond. Belangrijkste conclusie is dat we goed op koers liggen bij het uitvoeren van ons Woonbeleid. In 2016 zullen we gaan starten met de voorbereidingen voor de actualisatie van het Woonplan.

Woningmarkt en bouwplannen

Via uitvoering van concrete woningbouwplannen en herstructureringsprojecten voorzien we in de woningbehoefte. In 2015 hebben we een stijging gezien van het aantal aanvragen voor een omgevingsvergunning, van de woningen die in aanbouw zijn en het aantal opgeleverde woningen. Daaruit kunnen we voorzichtig concluderen dat de woningmarkt weer herstellende is.

Leefbaarheid

Zoals aangegeven is de leefbaarheid van wijken en dorpen in de gemeente een steeds belangrijker thema. In 2015 hebben we verder gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in samenwerking met de wijken en een kernteam leefbaarheid. De aanpak is integraal: we leggen een verbinding tussen in elk geval de sociale samenhang, de veiligheid en de ruimtelijke omgeving. In dit kader is in 2015 een wijkverbeteringsproject uitgevoerd in de Meester Weijerstraat in Bovensmilde. Dit is een mooi voorbeeld geweest van burgerparticipatie en samenwerking met verschillende partijen.

In 2015 is eveneens gewerkt aan de voorbereiding voor het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk Schultestraat, Sportlaan in Hoogersmilde en de wijk Noorderhoek in Beilen. De werkzaamheden in Hoogersmilde worden naar verwachting uitgevoerd in 2016. De Noorderhoek volgt naar het zich laat aanzien in 2017.

Startersleningen

In 2015 hebben weer een aantal starters op de woningmarkt een beroep gedaan op de gemeente voor een lening voor de aankoop van hun eerste woning. Er zijn zeven leningen verstrekt.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente wil in 2020 de hieronder genoemde (algemene) doelstellingen uit de Woonvisie en het Woonplan Midden-Drenthe 2012-2020 bereiken hebben. We hanteren daarbij de volgende beleidskaders:

- Regierol gemeente Midden-Drenthe;
- Groeiende woon- en leefgemeente;
- Kwaliteit versus kwantiteit;
- Leefbaarheid en woonomgeving;
- Een leven lang wonen in Midden-Drenthe;
- Wonen, welzijn en zorg.

Algemene doelstellingen	
1.	Bestaande (naoorlogse) wijken zijn gerenoveerd en goed onderhouden
2.	Midden-Drenthe beschikt over een voldoende gevarieerd woningaanbod in alle kernen
3.	Midden-Drenthe beschikt over voldoende woningen in alle prijsklassen
4.	Midden-Drenthe beschikt over flexibel gebouwde woningen, waardoor de woningen ook in de toekomst kunnen blijven voldoen aan de woonwensen van de inwoners
5.	De starters uit Midden-Drenthe hoeven niet meer naar elders uit te wijken omdat er in Midden-Drenthe voldoende starterswoningen beschikbaar zijn
6.	Midden-Drenthe is een nog aantrekkelijker woongemeente voor forenzen, door een uitgebreid infrastructureel netwerk, met als startpunt het verbeterde stationsgebied in Beilen
7.	Midden-Drenthe beschikt over duurzame woningen en er wordt gebruik gemaakt van duurzame energiebronnen
8.	Meer groen in en rond de dorpen

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Presentatie bouwgrondexploitatie	16 april 2015	rc. Algemene zaken
Bespreken prestatieafspraken woningcorporaties	Volgt cyclus van Woonplan	rc. Ruimte en Groen / Raad
Informatie over voortgang woningbouwprojecten en functioneren woningmarkt Midden-Drenthe	Jaarlijks	rc. Ruimte en Groen

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Vorbereiden en uitvoeren herstructurerings- en dorpsvernieuwingsprojecten / uitvoering woningbouwprogramma	Doorlopend
2.	Prestatieafspraken woningcorporaties: uitvoeringsprogramma	Volgt cyclus van Woonplan
3.	Actueel houden woonbeleid door organisatie woonconferentie met verschillende partijen uit de woon-, zorg- en welzijnssector.	Tweejaarlijks
4.	Uitvoeren actiepunten uit het Woonplan 2012-2020, onder andere: • In gesprek met corporaties en ontwikkelaars over nieuwbouwprogramma • Structureel overleg met de in de gemeente werkzame woningcorporaties, zorginstellingen, makelaars, ontwikkelaars en andere bij het wonen betrokken partijen • Bijhouden van de gerealiseerde en voorgenomen woningproductie naar aantal, fase en samenstelling. • Bekijken of het wenselijk en noodzakelijk is om samen met de dorpen (inwoners) en maatschappelijke organisaties te onderzoeken hoe het gesteld is met de leefbaarheid in de kernen en hoe we deze, indien nodig, kunnen behouden en waar nodig versterken. • Zorg dragen voor een passend en gevarieerd woningaanbod voor senioren en zorgbehoevenden.	Tijdsperiode Woonplan

Indicator	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal verleende startersleningen	4	3	3	3	13	7

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.028	3.952	4.088	-136
baten	2.063	3.237	3.541	304
resultaat voor bestemming	965	715	547	168
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	965	715	547	168

Duurzaamheid

Duurzaamheidsprogramma

Voor de periode 2015-2018 is een nieuw duurzaamheidsprogramma opgezet. Het duurzaamheidsprogramma is een voortvloeisel uit het coalitieakkoord 2014-2018. Het programma is in nauwe samenwerking met diverse vertegenwoordigers van de samenleving opgezet (bedrijven, duurzaamheidsgroepen, woningbouwcorporaties, maatschappelijke organisaties).

Het duurzaamheidsprogramma bestaat uit vier deelprogramma's:

- Energierenovatie als banenmotor (energiebesparing);
- Nieuwe energie voor Midden-Drenthe (duurzame energie opwek);
- Fairtrade;
- Op weg met groene mobiliteit.

Doelen van het programma zijn om de gemeentelijke voorbeeldfunctie te versterken, het duurzaamheidsdenken in de samenleving te vergroten, duurzaamheid meer zichtbaar en tastbaar te maken en om duurzaamheidsinitiatieven vanuit de samenleving te ondersteunen. Communicatie en kennisdeling over duurzaamheid zijn belangrijke aspecten om de doelen te halen.

Zonnepanelenpark Leemdijk

Voor bedrijventerrein Leemdijk hebben zich een aantal partijen gemeld die belangstelling hebben om daar een zonnepanelenpark te ontwikkelen. De gemeente heeft deze initiatieven gefaciliteerd. Dit is onder andere gebeurd door zelf een vergunning aan te vragen om het proces te versnellen, zodat partijen tijdig subsidie kunnen aanvragen. De landelijke SDE (Stimulering Duurzame Energieproductie) subsidiepot bleek in 2015 zwaar te zijn overschreven. In 2016 worden de subsidie- en ontwikkelingsmogelijkheden verder verkend.

Beleid zonneakkers

De gemeente heeft het initiatief genomen om beleid te ontwikkelen voor zonneakkers / zonnepaneelparken. Dit naar aanleiding van de vragen van ontwikkelaars die we binnen krijgen (en nog kunnen verwachten) om ergens in de gemeente een dergelijk initiatief te ontplooien. Planning is om dit beleid in 2016 aan de gemeenteraad voor te leggen. Het beleid wordt in samenwerking met GOC /LTO Noord, lokale energiecoöperaties, provincie Drenthe en andere belanghebbenden opgezet.

Drents Energieloket

Voor de periode 2014-2016 zijn er rijksmiddelen beschikbaar voor regio's in Nederland om energiebesparing in de particuliere woningsector te bevorderen. Dit naar aanleiding van het landelijke Energieakkoord dat in 2013 door overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties is ondertekend. Insteek is om per regio een energieloket op te zetten. Hiervoor dient per regio een coördinator te worden aangesteld. Voor de regio Drenthe levert de gemeente Midden-Drenthe een coördinator voor twee dagen per week.

In samenwerking met alle 12 Drentse gemeenten, de provincie Drenthe, Uneto-VNI, Bouwend Nederland en de Natuur en Milieufederatie Drenthe is het loket vormgegeven. Dit loket bestaat uit een digitaal loket en een helpdesk welke twee ochtenden per week geopend is. Daarnaast worden er campagnes op het gebied van zonne-energie en isoleren gevoerd en worden (lokale) bedrijven geworven om via het loket met een goed aanbod te komen voor huiseigenaren. Het loket is per 10 maart 2015 van start gegaan.

De resultaten van 10 maart tot en met 10 november (datum meting voor tussenevaluatie loket):

- Bezoekersaantallen website loket en campagne sites: 25.000 (waarvan 17.000 uniek);
- Vragen helpdesk: 275 (waarvan 158 uniek);
- Bezoekers campagne avonden Zon zoekt Drent. In geheel Drenthe: 1.900 (9 avonden);
- Bezoekers campagne Drent zit er warmpjes bij (isoleren): 420 (8 bijeenkomsten, in 2016 volgen nog 6 bijeenkomsten).

Zonnelening 2015 en campagne Zon zoekt Drent

De provincie Drenthe heeft voor 2015 een budget van € 5 miljoen beschikbaar gesteld voor een goedkope lening voor particuliere huiseigenaren voor zonne-energie. Voor de gemeente Midden-Drenthe heeft de provincie een budget van € 340.000 beschikbaar gesteld. Om over dit geld te kunnen beschikken moet de gemeente op basis van een 50:50 cofinanciering hetzelfde budget beschikbaar stellen. De gemeenteraad heeft dit budget beschikbaar gesteld zodat er een totaal leenbedrag van € 680.000 is ontstaan. In het kader van de campagne Zon zoekt Drent heeft de gemeente in samenwerking met het Drents Energieloket een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd over zonne-energie, de zonne-atlas (check geschiktheid dak voor zonnepanelen) en de zonnelening. Er zijn 130 bezoekers geweest op de avond. Het budget van de zonnelening is in het najaar volledig gereserveerd. Eind 2015 zijn 77 leningen verstrekt. Per 1 januari 2016 resteert nog een budget van € 109.758. De resterende leningen worden in 2016 afgehandeld. Halverwege 2016 wordt een evaluatie opgemaakt door SNN met de definitieve resultaten.

Eind 2015 hebben we opnieuw een verzoek gekregen van de provincie Drenthe om een zonnelening voor 2016 op te zetten. In de vergadering van 28 januari 2016 heeft de gemeenteraad hiervoor € 408.000 beschikbaar gesteld.

Fairtrade

In 2015 is nagedacht over de invulling van het deelprogramma fairtrade. Doel is om eind 2017 fairtrade gemeente te worden. Daartoe wordt de landelijke handleiding om fairtrade gemeente te worden gevolgd. In 2016 wordt een nulmeting uitgevoerd om na te gaan welke stappen nog moeten worden gezet om de titel fairtrade te verkrijgen.

(Afval)Water

Watertakenplan

In 2015 is het Watertakenplan Fluvius 2016-2021 opgesteld. Deze is op 25 februari 2016 aan de raad aangeboden. Het Watertakenplan vervangt het verbrede Gemeentelijk RioleringsPlan.

In het kader van het vGRP 2011-2015 zijn diverse oppervlakken afgekoppeld waaronder de Zuidmaten te Beilen. Het riool in de Meester Weijerstraat is vervangen. De werkzaamheden hebben plaatsgevonden in combinatie met andere ontwikkelingen.

Baggeren

Het waterschap Reest en Wieden voert baggerwerkzaamheden uit binnen onze gemeente. Als aanliggende eigenaar hebben we een ontvangstplicht voor de vrijkomende bagger. Deze vrijkomende bagger moet verwerkt of afgevoerd worden. Dit brengt voor ons kosten met zich mee. Voor 2015 zijn deze kosten incidenteel opgenomen in het begroting. De planning van de baggerwerkzaamheden in 2015 is anders verlopen als verwacht. De in 2015 verwachte uitgaven worden doorgeschoven naar 2016.

Overdracht stedelijk water

Vanuit het samenwerkingsverband Fluvius zijn we in gesprek met het waterschap Reest en Wieden over de overdracht van stedelijk water met een bergende functie. Het waterschap heeft aangegeven dat zij het stedelijk water in beheer en onderhoud van ons wil overnemen. In 2015 hebben we inventarisaties uitgevoerd om te bepalen om welke waterpartijen het gaat. Voor eventuele overdracht naar het waterschap moet er sprake zijn van overdraagbare staat van de waterpartij. Hier gaan we in 2016 aan werken.

Afval

Afvalstoffenbeleid

Het afvalstoffenbeleid is in 2015 geactualiseerd voor de planperiode van 2016-2019. Met het nieuwe afvalstoffenbeleid streven we naar het halen van de landelijke doelstellingen in 2020. Deze doelstellingen zijn: 100 kg restafval per inwoner per jaar en een scheidingspercentage van 75%. Om deze doelen te bereiken worden er een aantal maatregelen genomen.

Containers

Plastic, Metaal en Drankenkartons (PMD) worden straks aan de bron gescheiden. Hiervoor krijgen huishoudens één extra container met oranje deksel. De grijze en groene containers worden vervangen door nieuwe containers. Alle containers worden voorzien van een chip. Deze chip koppelt een container aan een huishouden. Deze gegevens worden geregistreerd in een containermanagementsysteem (CMS).

In 2016 worden de nieuwe containers met chip en het CMS uitgerold. De voorbereidende werkzaamheden vinden plaats in de eerste helft van 2016. De uitrol van het nieuwe systeem na de zomer 2016.

Diftar

De tariefstructuur van de afvalstoffenheffing blijft in 2016 en 2017 gebaseerd op de gezinssamenstelling. In 2018 gaan we over op diftar op frequentie. Er komt naast een vast bedrag een tarief per lediging van de grijze container.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	een nieuw duurzaamheidsprogramma 2015-2018
2.	een bijdrage geleverd in de verduurzaming van de bestaande particuliere woningvoorraad in de gemeente.
3.	een bijdrage geleverd in de verduurzaming van de energievoorraad in de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen	
Wat	Wanneer
Zonnelening 2015	raad 26 maart 2015
Opstellen duurzaamheidsprogramma 2015-2018	raad 2 juli 2015
Actualiseren afvalstoffenbeleid	raad 29 oktober 2015
Opstellen vGRP 2016-2021 (Watertakenplan)	raad 25 februari 2016

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Milieu				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	7.394	7.512	7.314	198
baten	7.324	7.371	7.486	115
resultaat voor bestemming	70	141	-173	314
mutaties reserves	-203	-223	-34	-189
resultaat na bestemming	-133	-83	-207	124

Programma	Openbare Ruimte
Deelprogramma	Verkeer Groen Begraafplaatsen

Programmadoelstelling

Het zodanig inrichten van de openbare ruimte dat sprake is van een aantrekkelijk en leefbaar woonklimaat.

Beleidskader

- Landschapsbeleidsplan 2012
- Groenbeleidsplan 2006-2015
- Strategie wegbeheer 2007-2011
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2012-2020
- Nota begraafplaatsen (2004)
- Beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023
- Beleidsplan Speelvoorzieningen 2011-2020

Coalitieakkoord

- Midden-Drenthe moet een beter cijfer in de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex krijgen. Ook bij het inrichten en beheren van de openbare ruimte is duurzaamheid van belang. We richten ons in geval van vernieuwing en beheer van de openbare ruimte op maatregelen en oplossingen die de toekomst kunnen doorstaan.
- Wij realiseren ons dat de openbare ruimte van invloed is op de leefbaarheid voor de inwoners van Midden-Drenthe.
- De leefbaarheid wordt in samenwerking met de wijken en dorpen verder ontwikkeld. Dat gebeurt in samenhang met en volgend op het sociale beleid.
- De verhouding tussen samenleving en overheid verandert in de zin dat de eigen verantwoordelijkheid van (groepen) mensen sterker tevoorschijn komt. Ook in het beheer van de openbare ruimte is plaats voor initiatieven vanuit de samenleving. In ons beleid sluiten we zoveel mogelijk aan bij bewonersinitiatieven. Dat doen we transparant en als het nodig is ook met menskracht en/of geld.
- Er komt een uitvoeringsplan voor het oosten van Beilen
- We geven uitvoering aan de visie op groen Beilen, onder andere in het centrum.
- We maken nieuwe beleidskeuzes voor het onderhoud van wegen, bruggen en groen. Daarbij hebben wegen in de bebouwde kom prioriteit. In dat beleid betrekken we ook de vraag welke wegen geschikt en noodzakelijk zijn voor welke functie. Daarnaast formuleren we nieuwe criteria voor het niveau van onderhoud.
- We heroverwegen de uitvoeringsmaatregelen en prioriteiten uit het GVVP waarvoor nog geen middelen beschikbaar gesteld zijn
- Voor zover we als lokale overheid een rol kunnen spelen, faciliteren we het openbaar vervoer en kijken daarbij in elk geval naar het stationsgebied in Beilen. Daarbij geven we ook aandacht aan

de bereikbaarheid van scholen, waarbij de veiligheid van kinderen een belangrijk aandachtspunt is.

- We gaan een of meer pilots uitvoeren om een dorp verkeersbordvrij te maken, waardoor een dorp veiliger en mooier wordt en de kosten voor de gemeenschap iets lager worden.

Relatie met andere programma's

- Bouwen, wonen en milieu
- Onderwijs en jeugd
- Vrije tijd

Ontwikkelingen

De werkzaamheden die de gemeente in het kader van de openbare ruimte verricht, hebben voor een groot deel een beheersmatig karakter. Het gaat o.a. om werkzaamheden op het terrein van groen, begraafplaatsen, wegen en paden en verkeer. De activiteiten waren ook in 2015 gericht op het behoud en waar mogelijk de verbetering van een aantrekkelijk leef-, werk- en woonklimaat. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen staan de middelen benoemd.

Volgend op de behandeling van een uitgangspuntennotitie is in 2015 het ontwerp van een nieuw groenbeleidsplan gereed gekomen.

In Westerbork heeft de infrastructuur de nodige aandacht gehad. Als gevolg van de totstandkoming van de nieuwe multifunctionele accommodatie zijn de schoolroutes aangepast. Twee basisscholen worden afgebroken en aan de vrijkomende terreinen wordt een nieuwe invulling gegeven.

De plannen met betrekking tot de toekomstige inrichting van het Van Weezelplein en de directe omgeving waren in 2015 onderwerp van gesprek met de bevolking van Westerbork. Een definitief ontwerp komt naar verwachting in 2016 tot stand. Met de provincie zijn definitieve afspraken gemaakt over de functie van de Brandenweg in de verkeersafwikkeling rondom Westerbork. De Brandenweg krijgt een opwaardering om het centrum van Westerbork te ontlasten. Een discussie van jaren is daarmee tot een eind gekomen. Het plan is gemaakt en de werkzaamheden worden in 2016 uitgevoerd.

Friesland Campina heeft ook in 2015 haar activiteiten op het industrieterrein Zuidmaten te Beilen uitgebreid. Dat heeft geleid tot een ingrijpende revitalisering van het industrieterrein en het stationsgebied. Met de totstandkoming van de woonservicezone in het centrum van Beilen is in 2015 een begin gemaakt. Hetzelfde geldt voor de verbetering van het gebied achter de Schapendrift te Beilen. Voor de renovatie van het park achter de Koepelkerk te Smilde is een krediet beschikbaar gesteld. De renovatie van de Meester Weijerstraat te Bovensmilde is voltooid en voor de renovatie van wijken/straten in Hoogersmilde is in goed overleg met de bevolking een plan voorbereid.

Ter uitvoering van het GVVP is een begin gemaakt met de totstandkoming van 30- en 60-km/u zones. De afronding vindt plaats in 2016.

In 2015 is verder gewerkt aan plannen voor de verbetering van kruispunten langs het Oranjekanaal, de aanleg van enkele nieuwe fietspaden, de aanleg van een geluidswal en de verbetering van parkeervoorzieningen te Spier als onderdeel van de dorpsvisie.

Ontwikkelingen

Op 13 december 2012 is een nieuw Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan (GVVP) vastgesteld waarin de beleidskaders en ambities tot 2020 zijn vastgelegd. De speerpunten in dit plan zijn:

- Invoering van 30 km/u en 60 km/u-zones en optimaliseren 50 km/u en 80 km/u wegen;
- Realiseren van ontbrekende fietsvoorzieningen;
- Aanpakken van onveilige verkeerssituaties, de zogenaamde 'Black Spots';
- Het verbeteren van de bereikbaarheid door het treffen van maatregelen en het oplossen van knelpunten;
- Blijvend inzetten op gedragsbeïnvloeding (hiervoor is € 1 per inwoner beschikbaar).

Als voortvloeisel uit het GVVP is er voor vijf projecten geld beschikbaar gesteld:

- Realiseren 30- en 60 km/u-gebieden;
- Maatregelen voor drie kruisingen van het Oranjekanaal;
- Realisatie van een rotonde bij afslag 30 van de A28 (bij distributiecentrum Jumbo);
- Aanleg van een fietspad tussen Beilen en Hijken;
- Aanleg van een fietspad langs De Mussels.

Het realiseren 30- en 60 km/u gebieden is in 2015 van start gegaan. Voor de maatregelen kruisingen Oranjekanaal is gedurende het jaar overleg geweest met aanwonenden en de provincie. De realisatie van de rotonde bij afslag 30 van de A28 is verder voorbereid. Hierbij wordt ook (het verbeteren van) de entree van Beilen betrokken. Dit vraagt van meerdere, soms externe, partijen afstemming. Voor het fietspad naar Hijken zijn gesprekken met het dorp en met aanwonenden gevoerd. Voor het fietspad langs De Mussels wordt ingezet op een samenwerking met de gemeente Westerveld. Ook hiervoor zijn in 2015 de nodige voorbereidingen uitgevoerd.

In navolging van het GVVP is een nieuw bewegwijzeringsbeleidsplan ontwikkeld. Insteek is een doelmatige en sobere bewegwijzering. Het coalitieakkoord geeft aan dat het aantal verkeersborden naar het minimumniveau gebracht moet worden. In 2015 hebben we een start gemaakt om aan beide bovenstaande aspecten invulling te geven, zodat met de huidige in omvang beperkte budgetten een maximaal resultaat behaald kan worden. Ook hebben we in 2015 de voorbereiding opgestart voor een pilot verkeersbordvrij/ -arm dorp. Naar verwachting geven we hier medio 2016 uitvoering aan in Hoogersmilde.

Een ander onderwerp uit het GVVP is de belijning. Vanwege landelijke en provinciale afspraken krijgen sommige wegen meer belijning dan voorheen. Dit betekent dat om binnen het huidige budget te blijven extra gekeken wordt of belijning noodzakelijk is op sommige wegen, en zo ja, welke belijning er toegepast wordt.

Er zijn zeven gemeentelijke bruggen over de Drentse Hoofdvaart (vier verkeersbruggen en drie fiets/voetgangersbruggen). Het aantal bruggen dat nog door de gemeente wordt bediend is de laatste jaren teruggelopen tot twee. Als gevolg daarvan konden twee brugwachterswoningen worden verkocht. De resterende bruggen worden door de provincie bediend. Die brengt de kosten daarvan bij ons in rekening.

De Rekenkamercommissie heeft in de tweede helft van 2015 een onderzoek gedaan naar het onderhoud van wegen. Het rapport met de resultaten van dit onderzoek is inmiddels ontvangen en in de commissie Ruimte en Groen toegelicht. De resultaten van het onderzoek vormen een waardevolle input voor het opstellen van nieuw beleid voor beheer en onderhoud van de gemeentelijke wegen en bruggen.

Wat hebben we bereikt?

Het verbeteren van (1) de verkeersveiligheid, (2) de bereikbaarheid en (3) de leefbaarheid.

Algemene doelstellingen	
1	Het terugdringen van het aantal ongelukken
2	Vermindering van het aantal verkeersslachtoffers
3	Het verbeteren van de bereikbaarheid
4	Het realiseren van ontbrekende fietsvoorzieningen
5	Het oplossen van knelpunten GVVP
6	Het ontwikkelen van station Beilen tot overstappunt (OV-knooppunt)
7	Het verbeteren van de bereikbaarheid en leefbaarheid in Beilen
8	Het verbeteren van de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in Westerbork

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Uitvoering GVVP	t/m 2020	College/raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1	Aanpak projecten uit de projectenlijst GVVP; afhankelijk van beschikbaar gestelde middelen uit het bestedingsplan en provinciale subsidie	Doorlopend
	(Regionale) aanpak beïnvloeding verkeersgedrag • Drents verkeersveiligheidslabel • Subsidiëring verkeersouders per school • Motorrijvaardigheidstraining • Clinic Veilig uitgaan • Seniorenritten / verkeersmarkt senioren • Dode Hoek projecten • School-thuisroute brugklas • Gordelcontrole bij scholen	Doorlopend
2	Opwaarderen ontsluiting De Zuidmaten	2015
3	Verbeteren bereikbaarheid en verkeersveiligheid Westerbork	vanaf 2014

Indicator: aantal verkeersslachtoffers **	2011*	2012*	2013*	2014*	2015**
Verkeersgewonden (alle wegen in gemeente)	10	6	17	21	n.n.b.
verkeersdoden(alle wegen in gemeente)	9	4	4	0	n.n.b.
Verkeersgewonden (gemeentelijke wegen)	1	-	12	10	n.n.b.
Verkeersdoden (gemeentelijke wegen)	4	3	3	0	n.n.b.

* Vanaf 2010 is de registratiegraad en de wijze van registreren van ongevallen door de politie aanzienlijk gewijzigd en versoberd, waardoor deze getallen niet te vergelijken zijn met de jaren ervoor en niet representatief zijn.

** Deze gegevens worden jaarlijks (meestal rond de zomer) over het verstreken jaar aangeleverd door de Adviesdienst Verkeer en Vervoer van Rijkswaterstaat.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Verkeer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	4.393	6.032	4.442	1.590
baten	15	15	39	24
resultaat voor bestemming	4.378	6.017	4.403	1.613
mutaties reserves	0	-1.611	-556	-1.055
resultaat na bestemming	4.378	4.406	3.847	559

Deelprogramma Groen

Beleid

Voor het groen binnen de bebouwde kommen is het Groenbeleidsplan richtinggevend. Voor het groen buiten de bebouwde kommen, geeft het Landschapsbeleidsplan de kaders aan.

Groenbeleidsplan

Het Groenbeleidsplan 2006-2015 liep in 2015 af. In 2015 is een nieuw Groenbeleidsplan 2016-2025 voorbereid. Bewoners hebben ideeën kunnen geven over het groen, en ook is geïnventariseerd waar mogelijk op bezuinigd kan worden. Daarbij wordt meer ingezet op duurzaamheid en ecologisch

groenbeheer en mogelijkheden voor zelfbeheer. Ook in het bomenbeleid komen een aantal wijzigingen.

Visie op groen Beilen

In 2015 is een globaal uitvoeringsplan opgesteld voor de visie op Beilen, waarbij voor de bestaande kom van Beilen gestreefd wordt naar een groenere beleving van Beilen. Ook in het Groenbeleidsplan is hier aandacht aan besteed.

Landschapsbeleidsplan

In 2012 is het Landschapsbeleidsplan geactualiseerd. In 2014 is het beheerplan voor onderhoud van de gemeentelijke eigendommen in het buitengebied vastgesteld. Daarbij gaat het vooral om bermen, sloten, bomen, bosplantsoen en houtwallen.

Groenonderhoud

Binnen de bebouwde kommen is in 2015 net als voorgaande jaren het groenonderhoud uitgevoerd door Alescon. Dit gebeurt op basis van een in beeldbestekken omschreven kwaliteit. Het onderhoudsniveau is door bezuinigingen op de meeste plekken teruggebracht naar een basisniveau.

Dorpsvisie Spier

In 2015 is de Dorpsvisie Spier verder uitgewerkt. In december heeft de gemeenteraad een krediet beschikbaar gesteld waarmee een geluidswal met scherm aangelegd kan worden om de geluidsbelasting van de Rijksweg A28 te verminderen. Eveneens zal de verkeersveiligheid in het dorp en de dorpsentrees verbeterd worden.

Schapendrift Beilen

In 2015 is de uitvoering gestart van de verbetering van het gebied achter de Schapendrift in Beilen. Dit is gecombineerd met afkoppeling hemelwater van een aantal grotere gebouwen. Door aanhoudend natte omstandigheden is de afronding van dit werk uitgesteld naar 2016.

Groenplan Wijster

In Wijster is in 2014 een groenplan opgesteld met het dorp. Dit is in 2015 afgerond.

Brootacker Hooghalen

In de nieuwbouw van Hooghalen is veel inzet van bewoners geweest voor de planvorming en aanleg van het openbaar groen. Er zijn onder meer een brug, natuurlijke speelplek, vlonder, paadjes, speelveld en bloemrijke grasvelden aangelegd. Dit is in 2015 gerealiseerd.

Fruitbomen Bovensmilde

Op initiatief van bewoners zijn in Bovensmilde in 2015 op diverse plekken fruitbomen geplant.

Wat hebben we bereikt?

Beschikken over aantrekkelijke en functionele openbare groenvoorzieningen.

Algemene doelstellingen

1.	Beschermen en versterken van de hoofdgroenstructuur.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Vaststellen Groenbeleidsplan 2016-2025	raad 23 maart 2016
2.	Uitvoering Groenbeleidsplan: per jaar wordt, i.o.m. de bewoners, een gedeelte van het groenareaal aangepakt.	doorlopend
3.	Bestekken voor het groenonderhoud op basis van gewenste kwaliteit per m ² in alle bebouwde kommen.	Jaarlijks
4.	Uitvoeren beheerplan landschappelijke beplantingen, bermen en sloten.	doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Groen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.201	3.847	3.172	675
baten	63	56	116	60
resultaat voor bestemming	3.138	3.791	3.056	735
mutaties reserves	0	-653	51	-705
resultaat na bestemming	3.138	3.138	3.107	31

Deelprogramma Begraafplaatsen

Ontwikkelingen

Bezuinigingen lijkbezorging

In het coalitieakkoord is een ombuiging opgenomen van € 40.000 voor het onderwerp lijkbezorging. Door diverse maatregelen in de kosten en de baten van de lijkbezorging wordt dit bedrag taakstellend omgebogen. Gezocht wordt naar mogelijkheden zonder dat de leges hoeven worden verhoogd.

In oktober 2014 is er overleg geweest met de aula-, uitvaart-, en begrafenisverenigingen uit de gemeente. Er is hun gevraagd naar ideeën voor de bezuinigingen. De voorgestelde maatregelen zijn

op 12 mei 2015 opnieuw aan de aula-,uitvaart-, en begrafenisverenigingen toegelicht en besproken. Er zijn geen alternatieve bezuinigingsvoorstellen ingebracht.

In 2015 is een taakstelling van € 10.000 gerealiseerd door een beperking van het budget dat beschikbaar is voor het vergroten van de capaciteit van de urnenmuren. Op dit moment is er voldoende capaciteit om te voldoen aan de vraag.

Onderhoud

Er zijn voorbereidingen gestart om het onderhoud op een duurzame manier te verlagen. Hierbij moet gedacht worden aan het omvormen van zandpaden naar graspaden.

De begraafplaats Kyllot te Smilde is bijna vol. De begraafplaats Kerkenveld kan dan weer in gebruik worden genomen. Om te zorgen dat de begraafplaats overal goed toegankelijk is wordt de halfverharding van de hoofdpaden verbeterd, in 2014 is hiermee een start gemaakt en dit jaar zijn deze werkzaamheden afgerond. Deze begraafplaats wordt ook veel gebruikt als wandelpark en als doorgaande route naar het Kyllotbos, begraafplaats Kyllot en het volkstuintencomplex.

Verwaarloosde gedenktekens

Op een aantal begraafplaatsen bevinden zich sterk verwaarloosde gedenktekens welke zijn uitgegeven voor onbepaalde tijd. Een groot aantal gedenktekens wordt niet meer onderhouden doordat de nabestaanden inmiddels ook zijn overleden. Hierdoor raken deze graven sterk in verval. Dit geeft een rommelig beeld waaraan bezoekers zich storen. De sterk vervallen gedenktekens bemoeilijken ook het dagelijks onderhoud aan de begraafplaats zoals maaiwerkzaamheden. Voordat deze gedenktekens daadwerkelijk kunnen worden verwijderd wordt er een vermelding bij het graf geplaatst.

De vervallen graven op de begraafplaats Torenlaan te Beilen en op begraafplaats Kerkenveld zijn geïnventariseerd. Als zich na de gebruikelijke communicatie procedure geen rechthebbenden hebben gemeld om deze gedenktekens te herstellen, kunnen deze vervallen gedenksteden worden verwijderd.

Begraafplaats Torenlaan

In overleg met de Historische vereniging Beilen e.o. is er een plan gemaakt om de begraafplaats Torenlaan een betere uitstraling te geven. Een onderdeel hiervan is het vervangen van het oude houten hek langs de begraafplaats. In 2015 is er een nieuwe sierpoort geplaatst en, ten behoeve van o.a de jaarlijkse dodenherdenking op 4 mei, een nieuw wandelpad aangelegd.

Wat hebben we bereikt?

In de toekomst kunnen blijven voldoen aan de vraag naar graven, urnengraven en –nissen op de huidige begraafplaatsen. Dit wordt gerealiseerd door het verwijderen van grafmonumenten die niet zijn verlengd dan wel waarvan afstand is gedaan. Wanneer nodig kunnen de graven weer opnieuw worden uitgegeven. Hierdoor blijft de capaciteit van de huidige begraafplaatsen voldoen aan de vraag en zijn er in de toekomst geen nieuwe uitbreidingen nodig. De begraafplaatsen worden hierdoor efficiënter gebruikt waardoor de kostendekkendheid wordt verbeterd.

Algemene doelstellingen

De capaciteit van de bestaande begraafplaatsen handhaven. Zorg dragen voor voldoende graven, urnengraven – en nissen.

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Opstellen lijst bijzondere en cultuurhistorische graven	doorlopend	
Vorbereiden en indien noodzakelijk opruimen sterk verwaarloosde gedenktekens op de begraafplaats Torenlaan te Beilen	Start 2012	2017
Vorbereiden en indien noodzakelijk opruimen sterk verwaarloosde gedenktekens op begraafplaats Kerkenveld te Smilde	Start 2013	2018

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Overleg met begrafenisverenigingen	Periodiek
2.	Beheerswerkzaamheden aan groenvoorzieningen, paden en opstallen	Doorlopend
3.	Onderhouden oorlogsgraven en gedenkmonumenten	Doorlopend
4.	Leggen van bloemen en kransen i.v.m. dodenherdenking	Jaarlijks
5.	Verwijderen van grafmonumenten waarvan de rechten zijn vervallen	Periodiek

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Begraafplaatsen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	716	716	696	20
baten	435	300	400	100
resultaat voor bestemming	281	416	296	120
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	281	416	296	120

Programma	Vrije tijd
Deelprogramma	Sport Recreatie Cultuur

Programmadoelstelling

Het bieden van faciliteiten en het creëren van voorwaarden voor een zinvolle invulling van de vrije tijd van inwoners en bezoekers van de gemeente.

Het doel van het programma is samen Midden-Drenthe op de toeristische kaart zetten. Het doel is 10% meer economische bedrijvigheid in Midden-Drenthe in 2020. Het middel om dit te bereiken is het ontwikkelen van Recreatie & Toerisme (meer bezoekers betekent meer bestedingen en zo meer werkgelegenheid).

Beleidskader

- Toeristisch recreatief ontwikkelingsplan
- Cultuurnota 2015–2020
- Sportnota 2008-2013
- Werkplan Recreatie & Toerisme 2010
- Beleidsnotitie Toeristische Informatievoorziening Midden-Drenthe
- Beleidsplan Buitensportaccommodaties 2013
- Coalitieakkoord Samen 2014-2018

Coalitieakkoord

- We gaan met de sport verenigingen onderzoeken of en waar nieuw sportbeleid wenselijk is.
- We stimuleren het zelfbeheer van sportaccommodaties.
- Een belangrijke economische tak vormt recreatie en toerisme. Wij zullen daarom het bestaande beleid voor de periode 2008-2017, zoals we dat onder andere in samenspraak met de VTRB vormgeven, voortzetten.
- We stimuleren het ontwikkelen van een knooppuntennetwerk voor wandelaars in samenwerking met de sector.
- We willen kunst en cultuur toegankelijk laten zijn voor zo veel mogelijk mensen. In het cultuurbeleid leggen wij ook een accent op de verbinding met onze eigen tradities en geschiedenis. We ontwikkelen nieuw cultuurbeleid.

Relatie met andere programma's

- Bouwen, wonen en milieu
- Openbare ruimte

Ontwikkelingen

In 2012 is een onderzoek gedaan naar de hoogte van de sporttarieven en naar de hoogte en de opbouw van de vergoeding voor zelfbeheer van sportaccommodaties. De raad heeft hiervoor beleid geformuleerd. Op basis van deze uitkomsten zullen in de toekomst tarieven worden vastgesteld en

afspraken worden gemaakt met de sportverenigingen over bijvoorbeeld de mogelijkheden voor zelfbeheer.

In 2015 is door de raad een nieuwe cultuurnota vastgesteld. Een van de nieuwe instrumenten is het ingestelde cultuurfonds.

Deelprogramma Sport

Ontwikkelingen

Het deelprogramma Sport omvat een groot aantal beheersmatige activiteiten. Deze activiteiten zijn belangrijk voor het in stand houden van de diverse voorzieningen zoals sporthallen en zwembaden. Informatie hierover staat opgenomen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Op basis van de visiefilm Platteland leeft! wil de raad 'nuchter' omgaan met sportvoorzieningen: in stand houden als daar een redelijk aantal sporters gebruik van zal maken.

Beleid buitensportaccommodaties

In juni 2013 is nieuw beleid vastgesteld voor de sportaccommodaties buitensport waarbij de nadruk ligt op zelfbeheer van de buitensportaccommodaties. In september 2015 heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld om de basis- en nevenvoorzieningen bij de buitensportaccommodaties in beheer en onderhoud van de gemeente Midden-Drenthe op orde te brengen. Dit betreft o.a. de aanleg van een kunstgrasveld op sportpark Witteveen en uitbreiding van kleedaccommodaties t.b.v. dames-/meisjesvoetbal op meerdere locaties.

Sportpark Noord-West

In december 2015 is in opdracht van de raad een kwaliteitsonderzoek van de sportvelden op sportpark Noord-West gestart. De resultaten van het onderzoek zijn begin 2016 door Kybys in de raadscommissie gepresenteerd. Begin maart 2016 is de eerste planvorming ter verbetering van de kwaliteit in de commissie gepresenteerd.

Combinatiefuncties

Uitvoering regeling Brede impuls combinatiefuncties. Deze door het rijk gesubsidieerde regeling bestaat uit:

1. het creëren van voldoende sport- en beweegaanbod (via buurtsportcoaches) en de lokale sport- en beweegaanbieders te interesseren om meer sport- en beweegaanbod op lokaal niveau te ontwikkelen.
2. Gekozen is voor een gemeentebrede uitvoering van de regeling en in het gebied Hoogersmilde, Smilde en Bovensmilde is gestart. Sportverenigingen, scholen en andere doelgroepen zijn heel positief over de uitvoering van de regeling. In een aparte nieuwsbrief houden de buurtsportcoaches ons op de hoogte van de werkzaamheden en resultaten.
3. Als waardering voor uitvoering van de regeling is de bestaande rijksbijdrage voor de Brede Impuls Combinatiefuncties met ingang van 2016 verhoogd met 40%.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Het verantwoord in stand houden, beheren en bekostigen van sportaccommodaties
2.	Door samenwerking met lokale partners en (sport)verenigingen het sport- en beweegaanbod te promoten en uit te breiden
3	Inwoners van de gemeente Midden-Drenthe te stimuleren om actief gebruik te maken van het sportaanbod en te streven naar een gezonde levensstijl.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	In samenwerking met betrokken verenigingen de accommodaties geïnventariseerd en getoetst aan de basis- en nevenvoorzieningen	afgerond
2.	Met de betrokken buitensportverenigingen wordt op individuele basis geprobeerd maatwerk te verlenen.	Doorlopend
3.	Uitwerking nieuw sportbeleid / inrichting basis- en nevenvoorzieningen buitensportaccommodaties	Doorlopend
4.	Verdere uitvoering regeling Brede impuls combinatiefuncties	2016-2017

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Sport				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.583	3.679	3.595	84
baten	990	987	899	-88
resultaat voor bestemming	2.593	2.691	2.696	-4
mutaties reserves	40	0	-9	9
resultaat na bestemming	2.633	2.692	2.687	5

Ontwikkelingen

De vrijetijdssector is in Drenthe een belangrijke economische speler. Zo zorgt de sector voor meer dan 1 miljard aan bestedingen en 14.282 banen in de provincie (bron: factsheet Vrijtijdseconomie Drenthe 2015). Ook voor Midden-Drenthe is de sector van groot economisch belang.

Niet alleen campings, attractieparken, hotels, zwembaden en bungalowparken hebben belang bij een goed, gezond recreatie- en toerismeklimaat. Geconstateerd kan worden dat recreatie en toerisme voor de leefbaarheid in het landelijk gebied in Midden-Drenthe essentieel is. Veel winkels en voorzieningen in de (kleinere) dorpen hebben geen bestaansrecht zonder de bestedingen van de toeristen. Toeristische bestedingen zijn dus ook van belang voor het leefklimaat van de eigen inwoners. Onder andere de detailhandel, bouw en dienstensector zijn voor een deel afhankelijk van toeristische bestedingen.

De economische situatie vraagt juist nu om actief beleid van de gemeenten. Behoud van werkgelegenheid gaat niet vanzelf. De groei van het toerisme stagneert. Met name de verblijfsrecreatie heeft het moeilijk door grote (prijs)concurrentie en teveel van hetzelfde qua aanbod. De recreatiesector moet er in haar volle breedte alles aan doen om zijn economische vitaliteit te behouden. Het accent komt minder te liggen op groei en meer op verbetering van het bestaande aanbod.

Gewerkt wordt met de marsroute 2012-2015, een meerjaren aanjaagprogramma, een gezamenlijk initiatief van de gemeente en het toeristisch platform. Doel: meer bezoekers, die langer blijven en vaker terugkomen!

Wat hebben we bereikt?

Door het scheppen van goede randvoorwaarden heeft de gemeente het volgende bereikt:

- Ruimte voor groei van zowel kleinschalige als grootschalige activiteiten.
- Midden-Drenthe promoten als een aantrekkelijke toeristische gemeente.
- Toename van het aantal toeristen en activiteiten in Midden-Drenthe.
- De vaarrecreatie meer laten bloeien.
- Samenwerking tussen culturele en toeristische sector gestimuleerd.
- Verbetering van de website drentsehooglanden.nl

De gemeente vervult een proactieve rol, schept voorwaarden, faciliteert en jaagt ontwikkelingen aan, maar ondernemers moeten het uiteindelijk zelf doen!

Indicator	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal banen in vrijetijdssector	1002	1.000	1.021	1.012	915
Aantal dagtoeristen	600.000	600.000	600.000	650.000	650.000
Aantal overnachtingen	691.110	748.380	751.552	705.095*	710.000**

* Betreft een lager aantal overnachtingen ivm andere bestemming vakantiepark Speelstad Oranje.

** Voorlopige cijfers op basis van aanslagen toeristenbelasting stand 17-02-2016.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2015 hebben we ons onder andere beziggehouden met onderstaande punten.

Gebiedsmarketing Drentse Hooglanden

Om de Drentse Hooglanden als toeristisch gebied meer bekendheid te geven, hebben we dit jaar onder andere op een aantal (internationale) beurzen gestaan. Daarnaast is er nieuw promotiemateriaal ontwikkeld zoals:

- Drieluik met algemene informatie over de Drentse Hooglanden;
- Regiogids in samenwerking met gemeenten in Zuidwest-Drenthe en Noordwest-Overijssel;
- Accommodatiegids Drentse Hooglanden;
- Belevingskaart Drentse Hooglanden;
- E-book Drentse Hoofdvaart;
- Papieren folder Drentse Hooglanden in tasjesvorm.

Relatiebeheer

Om te weten wat er speelt bij de (toeristische) ondernemers heeft de beleidsmedewerker Recreatie, Toerisme en Gebiedsmarketing een groot aantal ondernemingen bezocht in 2015. Daarnaast is ook dit jaar de accountmanager Bedrijven af en toe mee geweest. Door dit samen te doen, zijn de gesprekken extra waardevol. We bespreken de algemene ontwikkelingen binnen het bedrijf, maar kijken ook wat er mogelijk is op het gebied van werkgelegenheid en re-integratie. Deze bezoeken worden door zowel gemeente als ondernemers als zeer zinvol ervaren. Doordat we de ondernemers beter leren kennen en zij ons, weten we elkaar beter te vinden.

Verder hebben we in samenwerking met de VTRB netwerkbijeenkomsten georganiseerd om spelers uit het veld met elkaar te verbinden en op de hoogte te blijven van wat er allemaal speelt. Door deze input kunnen we keuzes maken die aansluiten bij de vraag.

Aanjagen van en faciliteren bij evenementen

In 2015 hebben we weer een aanjagende en faciliterende rol vervuld bij een aantal evenementen zoals de Drentse Hooglanden Cultuurdagen, Wandel4Daagse, Fiets4Daagse (50^e editie) en Wandelweken. Bij alle evenementen die al vaker plaats hadden gevonden zien we een duidelijke stijgende lijn. De evenementen krijgen steeds meer bekendheid en de rol van de gemeente wordt hierin steeds beperkter doordat enthousiaste inwoners van Midden-Drenthe de organisatie oppakken. Twee grote nieuwe evenementen dit jaar waren het EK Ballonvaren voor vrouwen in Orvelte en het WK Dammen in Beilen. Beide evenementen zorgden voor een extra economische impuls en naamsbekendheid in/van de gemeente.

Vorbereidingen nota vrijetijdseconomie

De Marsroute 2012-2015 'Platteland leeft! Vrijetijdseconomie' loopt ten einde en het uitvoeringsplan van het toeristische platform VTRB is afgerond. Hoewel er geen wettelijke verplichting is om een gemeentelijke nota voor recreatie en toerisme op te stellen, bestaat er bij de gemeente en het toeristisch platform VTRB behoefte aan een nieuwe, actuele gemeentelijke nota. Een nota die in samenspraak met, en gedragen door diverse partijen, tot stand komt. Voorbeelden van ontwikkelingen die mede aanleiding zijn tot deze nota zijn de LEADER subsidie, terugval van aantal overnachtingen, station Beilen als toeristisch overstappunt en het te ontwikkelen

wandelknooppuntennetwerk. Vanuit de sector is aangegeven dat er behoefte is om in gezamenlijkheid met de gemeente deze nota vorm te geven.

Eind 2015 is in samenspraak met de sector een bestuursopdracht opgesteld.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Recreatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	318	337	324	13
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	318	337	324	13
mutaties reserves	0	24	24	0
resultaat na bestemming	318	360	347	13

Deelprogramma Cultuur

Ontwikkelingen

Cultuurnota

Op 25 juni 2015 is de nieuwe Cultuurnota 2015-2020 vastgesteld. Het cultuurbeleid wordt de komende jaren volgens vier hoofdlijnen uitgewerkt: een adviescommissie Cultuur adviseert over de jaarlijkse thema's en subsidieaanvragen in dat verband; er komt een nieuwe regeling voor het stimuleren van cultuuronderwijs; de samenwerking tussen kunst en cultuur en toerisme en recreatie wordt gestimuleerd en er worden nieuwe verbindingen gelegd.

Resultaten zijn:

- Er is overleg gaande tussen de Historische Verenigingen, de Oudheidkamer, het Drents Archief en het gemeentearchief om het behoud van waardevol cultureel erfgoed te inventariseren en te documenteren; voor een verder uitwerking is een gemeentebrede Archiefwerkgroep gestart;
- De Historische Verenigingen en de Oudheidkamer denken met vele facetten mee: de jaarlijkse Monumentendag, Cultuurhistorische Waardenkaart, Toeristische routes, e.a.
- Voor het basis- en voortgezet onderwijs in Midden-Drenthe is een stimuleringsregeling cultuuronderwijs vastgesteld: de inzet dient aan te sluiten bij het rijksbeleid en met name de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit;

- De Subsidieregeling projectsubsidies Cultuur is eind 2015 vastgesteld, waarmee jaarlijks in totaal een budget van € 35.000 beschikbaar is voor het stimuleren van cultuurprojecten volgens een zogenaamde 50/50-regeling; de Adviescommissie adviseert over de ingediende projecten;
- De instandhouding van goede bibliotheek voorzieningen in Midden-Drenthe voor iedereen.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Bevorderen dat inwoners en bezoekers van de gemeente Midden-Drenthe in aanraking komen met kunst- en cultuur.
2.	Stimuleren van mondiale bewustwording.
3	Behoud van kwalitatief goede, voor alle burgers bereikbare, bibliotheekvoorzieningen (lokaal georiënteerde basisbibliotheek, specifiek doelgroepenbeleid en samenwerking met andere lokale instellingen).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Subsidiëring kunst- en cultuur activiteiten in het onderwijs	Jaarlijks
2.	Subsidiëring St. Podia voor organisatie Uitdag en Amateurkunst in Beeld	Jaarlijks
3.	Subsidiëring Cultuureducatie met Kwaliteit op alle basisscholen	2015-2019
4.	Subsidiëring St. Kunst4daagse voor organisatie Kunst- en Atelierroute	Jaarlijks
5.	Subsidiëring Culturele raden (St. Zomeractiviteiten Westerbork, St. Beleef Beilen en St. Culturele Raad Smilde (CRAS)) voor organisatie culturele activiteiten	Jaarlijks
6.	Subsidiëring wereldwinkels	Jaarlijks
7.	Subsidiëring St. Openbare Bibliotheken Midden-Drenthe	Jaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Cultuur				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	818	813	802	11
baten	2	15	147	132
resultaat voor bestemming	816	799	656	143
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	816	799	656	143

Programma	Zorg en Welzijn
Deelprogramma	Sociale samenhang en leefbaarheid
	Wmo

Programmadoelstelling

- Burgers kunnen optimaal participeren in de lokale samenleving.
- Burgers kunnen aan één loket alle relevante informatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning krijgen.
- Het bewaken en bevorderen van de volksgezondheid.

Beleidskader

- Keuzenota Wet maatschappelijke ondersteuning in Midden-Drenthe
- Wmo Beleidsplan gemeente Midden-Drenthe 2012-2016
- Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Midden-Drenthe
- Nota persoonsgebonden budget en eigen bijdrage bij de Wmo
- Nota en Plan van aanpak lokaal gezondheidsbeleid Midden-Drenthe 2014-2018
- Nota Lokaal Jeugdbeleid 2010-2013 Talenten in Midden-Drenthe
- Nota Re-integratiebeleid 2007-2014
- Nota Armoedebelid 2008-2012
- Nota Alcoholbeleid
- Nota en Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 2008 Meedoen in Midden-Drenthe
- Nota Als Jeugd en toekomst tellen (visie op de Jeugdzorg)
- Coalitieakkoord Samen 2014-2018

Coalitieakkoord

- Het verder ontwikkelen van de leefbaarheid in samenwerking met de wijken en de dorpen en de daarin functionerende kernteams. Daarbij zoeken we als dat kan en zinvol is naar samenhang met het nieuwe sociaal beleid. We proberen daarmee de werkzaamheden van de diverse teams meer te stroomlijnen.
- Het stimuleren van initiatieven van bewoners en meewerken aan pilots om daarmee te experimenteren. Hiervoor wordt een fonds ingesteld.
- Het project Dorpen centraal, bewoners in het middelpunt wordt gecontinueerd.. We houden rekening met de wensen en mogelijkheden van de dorpen en wijken.
- Er wordt beleid ontwikkeld om de mantelzorg in Midden-Drenthe verder te stimuleren. Mantelzorg Midden-Drenthe wordt hierbij betrokken.
- Er komt een onderzoek naar de mogelijkheid van één loket voor alle sociale vragen.

Relatie met andere programma's

- Onderwijs en Jeugd
- Werk en Inkomen

Ontwikkelingen

In de visiefilm Platteland leeft! staan de mensen centraal. Mensen hebben een goed bestaan en zijn betrokken in een sociale samenleving, waarin vrijwilligerswerk vanzelfsprekend is. Goede voorzieningen als ontmoetingsplekken in de dorpskernen zijn van groot belang.

De gemeente voorziet hier onder andere in door de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en het kleine dorpenbeleid. In de programmabegroting komen de negen prestatievelden uit de Wmo en het door de gemeente toegevoegde prestatieveld Aangepast wonen met zorg tot uiting in drie deelprogramma's:

- Lokaal Jeugdbeleid (programma Onderwijs en Jeugd)
- Sociale samenhang en leefbaarheid (programma Zorg en Welzijn)
- Wmo (programma Zorg en Welzijn)

De nadere uitwerking van het Wmo-beleid wordt beschreven in aparte beleidsnotities voor zover dat noodzakelijk is omdat het nieuw beleid betreft of omdat bestaand beleid herzien wordt. In de notities wordt de samenhang met andere beleidsterreinen aangegeven. Voorbeelden hiervan zijn de Mantelzorgnota en de Participatienota.

Deelprogramma Sociale samenhang en leefbaarheid

Ontwikkelingen

Als onderlegger voor de verbetering van de leefbaarheid maken we ook gebruik van door een aantal dorpen zelf opgestelde dorpsvisies. In de visies wordt de gewenste ontwikkeling voor de leefbaarheid van de dorpen beschreven. De dorpen Hooghalen (invulling AZC, realisering MFC, verbetering infrastructuur), Hijken (leefbaarheid, brede school, verbetering infrastructuur), Oranje (invulling woningbouwlocatie, verbetering infrastructuur) en Spier (geluidswal, ontwikkeling dorpshart/-kern en dorpshuis) hebben inmiddels een dorpsvisie opgesteld. Een aantal van de gewenste projecten is gestart en afgerond.

Medio 2009 is gestart met de visievorming voor kleine dorpen waarin onderwijs(huisvesting) wordt beschouwd als basisvoorziening. In de raadsontmoeting van 17 juni 2010 heeft de stuurgroep Leefbaarheid / Onderwijs haar eerste verkennende rapportage gepresenteerd. Pilotprojecten hiervoor lopen in Witteveen en Beilen. In Witteveen heeft dit erin geresulteerd dat ouders van de lokale school samen met de ouders van de school in Balinge een fusieschool tot stand hebben gebracht. In Beilen wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van een Integraal Kind Centrum, een project waarin alle organisaties die met kinderen hebben te maken zijn ondergebracht. Dit is een lange termijn project.

Met Welzijnswerk is gekeken naar de invulling van het takenpakket na de fusie en na de drie decentralisaties. Dat heeft geresulteerd in nieuwe afspraken met Welzijnswerk op het gebied van taken en op het gebied van geld.

Wat hebben we bereikt?

Bewonersparticipatie

Als gemeente vinden we het van groot belang dat burgers betrokken worden.

Dat gebeurt o.a. in de vorm van werkgroepen uit inwoners bij renovatie van buurten/straten.

Voorbeelden daarvan zijn de Meester Weijerstraat in Bovensmilde en de Schultestraat in Hoogersmilde. De werkgroepen hebben vanaf de start tot aan de afronding van het project mee gedacht, geadviseerd en teruggekoppeld naar de bewoners. Daarin neemt de werkgroep zijn verantwoordelijkheid en dat vertaalt zich in de resultaten: een mooiere straat en wijk waarin de bewoners hun wensen terugzien.

Naast het fysieke is het sociale gebeuren ook een vast onderdeel in het traject.

Ook daarin zijn mooie resultaten te zien.

Bewoners die zich aan elkaar voorstellen bij de start tot het naar elkaar omzien nu.

Zelfwerkzaamheden

Wij vragen van inwoners altijd een eigen bijdrage in de vorm van arbeid en/of het binnenhalen van sponsors.

Dat was in het verleden niet altijd een vanzelfsprekendheid; nu is dat wel zo.

Voorbeeld daarvan is de overdracht van de hertenkampen in Smilde, Beilen en Westerbork.

Er zijn stichtingsbesturen gevormd, die nu zelf de hertenkampen in stand houden.

Algemene doelstellingen

1.	Het in verband met de sociale samenhang en de leefbaarheid van buurten en dorpen: • ondersteunen van het particulier initiatief, en • het handhaven van de bestaande accommodaties in alle dorpen
----	---

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering leefbaarheidsinitiatieven dorpsbelangenorganisaties (kleine dorpenbeleid)	Doorlopend
2.	Voortzetten bestaande overlegstructuur met bewoners- en dorpsbelangenorganisaties	Doorlopend
3.	Subsidiëring van de activiteiten van diverse instellingen zoals Welzijnswerk Midden-Drenthe en Stichting NoorderMaat.	Doorlopend
4.	Voortzetting bestaand beleid	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Sociale samenhang en leefbaarheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.717	1.710	1.749	-40
baten	11	9	5	-5
resultaat voor bestemming	1.706	1.700	1.744	-44
mutaties reserves	0	-27	-27	0
resultaat na bestemming	1.706	1.674	1.718	-44

Deelprogramma Wmo

Ontwikkelingen

WMO beleidsplan

De uitgangspunten uit het Wmo-beleidsplan, inclusief de taken die zijn overgekomen vanwege de decentralisatie AWBZ, hebben als basis gediend voor het invullen van de andere beleidsterreinen binnen de Wmo.

Individuele voorzieningen

Het invoeren van de transities heeft het afgelopen jaar prioriteit gekregen. Het uitgaan van een zachte landing was daarbij een zeer belangrijk uitgangspunt. Zowel beleidsmatig als in de dagelijkse praktijk is daar de nodige aandacht voor geweest. Het indicatieprotocol behoeft nog verdere aanpassing. De wijze van indicatiestelling hebben we in 2015 zodanig aangepast dat eerst wordt gekeken of mensen het zelf met behulp van hun omgeving op kunnen lossen. Welzijnswerk Midden-Drenthe speelt daar een belangrijke rol in en zij kijkt samen met de hulpvrager naar die mogelijkheden in het eigen netwerk. Dit past bij de veranderingen van de ingezette transitie. Zie verder ook onder transitie AWBZ.

Transitie AWBZ

Delen van de AWBZ zijn op 1 januari 2015 overgeheveld naar de Wmo. De AWBZ is teruggebracht tot een kern-AWBZ en heet inmiddels Wet langdurige zorg (Wlz). De Wlz wordt uitgevoerd door de 32 zorgkantoren die Nederland rijk is en is derhalve geen gemeentelijke taak. In de voorbereidingen op de nieuwe taken die wel bij de gemeente zijn belegd, zijn voorbereidingen getroffen op het gebied van: toegang tot zorg, inkoop, afspraken met zorgaanbieders, communicatie met klanten, inrichten administratie enzovoort. De nieuwe taak is de gemeente toebedeeld met krimpende budgetten. De voorbereiding en implementatie in 2015 heeft een behoorlijke inspanning van onze medewerkers gevraagd. Het doel om klanten daarbij zoveel mogelijk te ontzien, zowel beleidsmatig als in de praktijk van alle dag en daarmee een zachte landing te bewerkstelligen is gelukt. Bij onverwachte ontwikkelingen is gezocht naar een redelijke en billijke oplossing. Dat geldt voor de Wmo-klanten en

de AWBZ-kanten die vanaf 1 januari 2015 onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen. Gedurende het jaar hebben we verder gewerkt aan het verbeteren en bijstellen van de nieuwe taken.

De klanten die uit de AWBZ komen, hebben een heronderzoek gehad naar hun huidige situatie. Daarbij is gebleken dat ongeveer 140 klanten om redenen van geen gebruik, ingetrokken, verhuisd, overleden of Wlz niet meer actief zijn.

In de paragraaf Transitie staat meer informatie opgenomen over het budget en de aantallen.

Mantelzorg

In 2015 hebben we de mantelzorgnotitie geactualiseerd. De hieruit voortvloeiende acties zijn in kaart gebracht en met de uitvoering daarvan is gestart. Het contactpunt Mantelzorg vervult hierin een belangrijke rol.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
	Vrijwilligerswerk en Mantelzorg
	Het vrijwilligerswerk in de gemeente stimuleren en versterken door:
1.	Verdere invulling te geven aan de lokale makelaarsfunctie door Meedoen Midden-Drenthe
2.	Het deels financieel ondersteunen van de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers
3.	Zorgen voor bekendheid, waardering en goede ondersteuning van mantelzorgers
	Voorzieningen
	Zorg en ondersteuning van kwetsbare groepen door:
4.	Een kosten beheersbare verstrekking van individuele voorzieningen
5.	Invoeren en monitoren transitie Wmo/AWBZ
6.	Een passend aanbod van welzijnsvoorzieningen en -activiteiten
	Lokaal Gezondheidsbeleid
7.	Een goede gezondheid voor alle inwoners
8.	Het voorkomen van alcohol-, drugs- en gokverslaving
9.	Het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
	Vrijwilligers en Mantelzorg	
1.	Subsidiëring Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe (reguliere werkzaamheden)	doorlopend
2.	Uitvoering Subsidieregeling deskundigheidsbevordering vrijwilligers	doorlopend
3.	Uitvoeren acties in Mantelzorg en vrijwilligersondersteuning, dat doe je toch gewoon	doorlopend

	Doelstellingen	
	Voorzieningen	
4.	Verstrekken individuele voorzieningen	doorlopend
5.	Indicatieprotocol en wijze van indicatiestelling aanpassen	2017
6.	Evalueren en zo nodig bijstellen transitie AWBZ	2016
	Lokaal gezondheidsbeleid	
7.	Bijdrage GGD Drenthe voor uitvoering basistaken en additionele taken.	doorlopend
8.	Subsidiëring verslavingszorg t.b.v. preventie-, handhaving- en voorlichtingsactiviteiten	doorlopend
9.	Uitvoering alcoholbeleid en Drank- en Horecawet	doorlopend
10.	Deelname aan het regionale overleg Maatschappelijke Opvang en Volksgezondheid, georganiseerd door de centrumgemeente.	doorlopend
11.	Steunen initiatieven om knelpunten in de AWBZ-zorg aan te pakken.	doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Wmo				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	13.188	12.871	10.478	2.393
baten	762	967	756	-211
resultaat voor bestemming	12.426	11.904	9.722	2.182
mutaties reserves	-37	-229	-229	0
resultaat na bestemming	12.390	11.675	9.493	2.182

Programma	Algemene middelen
Deelprogramma	Financiën
	Bedrijfsvoering

Programmadoelstelling

Het voeren van een behoedzaam financieel beleid en een doelmatige bedrijfsvoering.

Beleidskader

- Financiële verordening Midden-Drenthe
- Controleverordening gemeente Midden-Drenthe
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Midden-Drenthe
- Nota Bedrijfsvoering Midden-Drenthe
- Coalitieakkoord Samen 2014-2018
- Nota Reserves en Voorzieningen 2015
- Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2015

Coalitieakkoord

- Financieel lange termijn beleid dat rust op twee pijlers: sociaal en financieel gedegen.
- In deze periode zal er een taakstellende bezuiniging gerealiseerd moeten worden. We houden daarbij rekening met een taakstelling van 4 miljoen euro in deze periode. In het coalitieakkoord is voor 3 miljoen euro al een richtinggevende invulling afgegeven. In de loop van de bestuursperiode zal duidelijk worden of en hoe de resterende € 1 miljoen zal worden ingevuld.
- De ingestelde conjunctuurreserve wordt indien nodig gebruikt om de incidentele tekorten te overbruggen die ontstaan bij de invoering van de drie decentralisaties.
- Een trendmatig verhoging van belastingen, leges en tarieven van 2% per jaar. De hoogte van de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt jaarlijks bepaald op basis van de actuele cijfers.
- De OZB-tarieven gaan niet omhoog, met uitzondering van de inflatiecorrectie. Daarbij gaan we uit van de door het CBS in maart van het voorafgaande jaar geprognosticeerde inflatie van het komende begrotingsjaar.
- Geld voor nieuw beleid of intensiever beleid komt uit de beschikbare bestedingsruimte of uit het verminderen of beëindigen van bestaand beleid, anders dan in de ombuigingen benoemd.
- Als gemeentelijke werkgever vervullen we een voorbeeldrol in het bieden van mogelijkheden voor mensen met een beperking.
- De gemeentelijke organisatie levert een belangrijke bijdrage aan de totale ombuigingen. Bovenop de vanaf 2014 lopende taakstelling van ongeveer € 700.000, komt een extra taakstelling van € 600.000 voor de bedrijfsvoering. Daarbij blijft het uitgangspunt dat organisatieontwikkeling plaatsvindt zonder gedwongen ontslagen.

Relatie met andere programma's

Alle programma's.

Ontwikkelingen

De komende jaren zal de gehele systematiek van de berekening van het gemeentefonds worden gewijzigd. Daarbij is het uitgangspunt dat dit landelijk budgettair neutraal plaatsvindt, wat echter wel kan betekenen dat gemeenten er individueel op voor- of achteruit kunnen gaan.

Nu de economie een licht herstel laat zien betekent dit dat ook het rijk weer meer infrastructurele projecten aanbesteedt en uitvoert. Door de systematiek van 'samen de trap op en af' kan dit een positief effect hebben op de inkomsten vanuit het gemeentefonds.

Deelprogramma Financiën

Ontwikkelingen

Gezien de druk op de financiën de komende jaren zullen er keuzes moeten worden gemaakt waarbij het uitgangspunt van een sociaal en solide financieel beleid in stand blijft.

Er is dit jaar een nieuwe nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement en een nieuwe nota Reserves en Voorzieningen opgesteld en de financiële verordening is aangepast.

Door de transities in het sociaal domein is de omvang van de exploitatie met bijna € 18 miljoen toegenomen. In de paragraaf Transities is dit verder toegelicht.

In 2016 gaan wij aan de slag om de effecten van de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) te vertalen voor de begroting 2017.

Wat hebben we bereikt?

Het bestendigen van een solide financieel beleid.

Algemene doelstellingen

1.	Opvangen extra uitgaven binnen de inflatiecorrectie.
2.	Alleen een meer dan trendmatige verhoging van de uitgaven indien dit noodzakelijk is om extra of op een hoger peil gelegen resultaten te bereiken.

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Opiniërend bespreken van de perspectiefnota begroting 2016	besproken raad 2 juli 2015	Raad
Voor- / najaarsnota 2015	Vastgesteld raad 25 juni 2015 en 29 oktober 2015	rc. Algemeen Bestuur + raad
Jaarstukken 2014	Vastgesteld raad 25 juni 2015	rc. Algemeen Bestuur + raad
(meerjaren)Begroting 2016	Vastgesteld raad 5 november 2015	Raad

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Planning en Control cyclus 2015	Ter kennisgeving op 12 februari 2015	rc. Algemeen Bestuur
Controleprotocol 2015 en Normen- en Toetsingskader 2015	Vastgesteld op 10 december 2015	Raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
Wat	Wanneer	
Zie onderdeel financiële positie en paragrafen.	Doorlopend	

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Financiën				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	203	146	1.302	-1.156
baten	54.994	54.329	55.102	773
resultaat voor bestemming	-54.790	-54.183	-53.800	-383
mutaties reserves	-1.554	-1.094	-284	-810
resultaat na bestemming	-56.344	-55.277	-54.084	-1.193

Deelprogramma Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren heeft de organisatie zich sterk ontwikkeld in kwaliteit en efficiëntie.

Voor de toekomst is er een open houding ten opzichte van samenwerking wanneer dat ondersteunend is voor kwaliteitsverbetering of de organisatie van het werk. Wanneer dit ook efficiencyvoordelen oplevert is dit vanzelfsprekend welkom. Middelen voor opleiding, training en ontwikkeling zijn geborgd.

De organisatie heeft de afgelopen jaren al een substantiële bijdrage geleverd in het verminderen van de kosten. Taakstellend zal binnen het totaal van bedrijfsvoering gekeken moeten worden hoe het met minder kan. Daarnaast willen we wel de zekerheid bieden aan medewerkers dat er in het kader van de bezuinigingen geen gedwongen ontslagen zullen vallen, zoals ook in het coalitieakkoord is aangegeven. De gemeentelijke organisatie zal de komende jaren, naast de al bestaande taakstelling van ongeveer € 700.000, een extra taakstelling van € 600.000 moeten realiseren. Alle maatregelen zijn geïnventariseerd. Hiervan is 2015 ingevuld, 2016 wordt bij de voorjaarsnota 2016 ingevuld en de jaren 2017 en 2018 worden meegenomen in de nieuwe organisatieontwikkelingen.

Organisatieontwikkeling

In 2016 wordt gewerkt aan voorstellen om te komen tot een aanpassing van de organisatiestructuur. Daarvoor worden workshops met het personeel georganiseerd. Daarnaast wordt uitvoer gegeven aan de bestuursopdracht De basis op orde. Daarbij gaat het onder andere om het beschrijven van kritische processen, risicomanagement, maatwerk en klachtenafhandeling. Voor details verwijzen wij u naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1	Een doelmatige, flexibele, kwaliteitsvolle en vraaggerichte organisatie gericht op dienstverlening aan de Midden-Drentse samenleving ondanks de noodzakelijke bezuinigingen
2	Een organisatie met voldoende massa en kwaliteit om de dienstverlening ook onder onverwachte of moeilijke omstandigheden inhoud te geven.
3	Niet per se alles zelf doen; uitbesteding of samenwerking zijn reële opties als dit leidt tot een kwalitatief betere en doelmatige dienstverlening.
4.	Borging van middelen voor opleiding, training en ontwikkeling
5.	Optimale ondersteuning van de primaire processen tegen gerechtvaardigde kosten.

Indicator	2011	2012	2013	2014	2015
aantal fte's per 31 december (afgerond op hele fte's)	233	228	223	216	206

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering Dienstverleningsprogramma 2009 - 2014	Afronding in 2016
2.	Zie paragraaf Bedrijfsvoering.	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Bedrijfsvoering				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.473	2.567	2.786	-219
baten	5	5	4	-1
resultaat voor bestemming	2.468	2.562	2.782	-220
mutaties reserves	9	-93	0	-94
resultaat na bestemming	2.477	2.469	2.782	-314

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen is een verzamelterm voor een aantal belastingen en rechten. De lokale heffingen vormen een aanzienlijk deel van de inkomsten van de gemeente en maken dus een wezenlijk onderdeel uit van het te voeren gemeentelijk beleid. De tarieven voor 2015 zijn door de raad op basis van de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- een tariefstijging van 1,5% voor de OZB;
- een algemene tariefstijging van 2% voor de overige belastingen, inclusief de Bedrijven Investerings Zone (BIZ) en verhuur van sportaccommodaties;
- de tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn ten opzichte van 2014 niet verhoogd;
- het tarief voor de toeristenbelasting is gehandhaafd op het niveau van 2014: € 1,15 per persoon per overnachting.

In onderstaande tabellen staan voor de verschillende belastingen en rechten de tarieven en opbrengsten vermeld. In de tabel Waarden onroerende zaken staan de totale waarden van de onroerende zaken in de gemeente. De economische waarde van de onroerende zaken in een gemeente vormt onder meer de grondslag voor de onroerendezaakbelastingen.

De economische waarde van de onroerende zaken in een gemeente vormt onder meer de grondslag voor de onroerendezaakbelastingen.

Waarden onroerende zaken (bedragen x € 1.000)

	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015
Waarde WOZ objecten (waardepeildatum 2013 = 1-1-2012; waardepeildatum 2014 = 1-1-2013; waardepeildatum 2015 = 1-1-2014)	3.895.509	3.716.514	3.613.212
Waarde OZB objecten (waardepeildatum 2013 = 1-1-2012; waardepeildatum 2014 = 1-1-2013; waardepeildatum 2015 = 1-1-2014)	3.878.513	3.699.831	3.596.984
waarde woonruimten	3.035.952	2.894.424	2.778.042
waarde niet woonruimten	842.561	805.323	818.942
-/- vervallen OZB gebruikersheffing woningen	<u>-/- 127.562</u>	<u>-/- 114.028</u>	<u>-/- 112.349</u>
en woongedeelte niet-woningen (amendement De Pater / motie van Beek	714.999	691.295	706.593

Van ieder object moet de economische waarde worden vastgesteld. Door in de wet genoemde vrijstellingen krijgt niet iedere eigenaar of gebruiker van een gewaardeerd object een OZB-aanslag. Dit verklaart het verschil in waarden van WOZ-objecten en OZB-objecten. Daarna staan de volgende tabellen opgenomen:

- tarieven per belastingsoort
- opbrengsten belastingen
- kostendekkendheid afvalstoffen- en rioolheffingen
- belastingdruk per wooneenheid en per inwoner

Tarieven

Soort belasting/heffing	Tarief 2013 (% woz- waarde)	Tarief 2014 (% woz- waarde)	Tarief 2015 (% woz- waarde)
Onroerendezaakbelastingen			
<i>Woningen:</i>			
Eigenaar	0,0987%	0,1073%	0,1143%*
<i>Niet-woningen:</i>			
Eigenaar	0,1708%	0,1835%	0,1920%*
Gebruiker	0,1370%	0,1472%	0,1540%*
Afvalstoffenheffing			
• Eenpersoonshuishoudens	€ 160,00	€ 185,00	€ 185,00
• Tweepersoonshuishoudens	€ 182,00	€ 207,00	€ 207,00
• Drie- of meer persoonshuishoudens en voor recreatiewoningen	€ 205,00	€ 230,00	€ 230,00
Reinigingsrechten per minicontainer (incl.btw)	€ 110,00	€ 125,00	€ 125,00
Toeristenbelasting (tarief per overnachting)	€ 1,10	€ 1,15	€ 1,15
Forensenbelasting Afhankelijk van de vastgestelde WOZ-waarde:			
tot € 51.000,00	€ 361,00	€ 368,00	€ 375,00
van € 51.000,00 tot € 77.000,00	€ 443,00	€ 451,50	€ 460,50
van € 77.000,00 tot € 102.000,00	€ 465,50	€ 474,50	€ 484,00
van € 102.000,00 tot € 128.000,00	€ 476,50	€ 486,00	€ 495,50
van € 128.000,00 tot € 153.000,00	€ 538,50	€ 549,00	€ 560,00
van € 153.000,00 of meer.	€ 678,50	€ 692,00	€ 705,50
Rioolheffing (per aansluiting)	€ 248,50	€ 223,50	€ 223,50

* De tarieven OZB zijn verhoogd met 1,5 %; daarnaast is rekening gehouden met de gevolgen van de herwaardering voor 2015 naar waardepeildatum 1-1-2014 (was 1-1-2013).

Opbrengsten belastingen en rechten (bedragen x € 1.000)

Belastingsoorten	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015
Onroerendezaakbelastingen	5.405	5.490*	5.702
• opbrengst woonruimten	2.979	3.101	3.100
• opbrengst niet woonruimten	2.426	2.389*	2.602
Reinigingsheffingen:			
• Afvalstoffenheffing	2.574	2.948	2.941
• Reinigingsrechten	87	98	96
Rioolheffing	3.971	3.601	3.605
Forensenbelasting	160	178	172
Toeristenbelasting	874	753	784
Bedrijven Investerings Zone (BIZ)	50	49	52
Begravenisrechten	467	328	400

* Inclusief een terugbetaling van bijna € 100.000 die betrekking had op een correctie over voorgaande jaren door een aanpassing van 'wonen' naar 'niet-wonen' (conform uitspraak Hoge Raad over de woondelenvrijstelling).

Kostendekkendheid (bedragen x € 1.000)

Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015
Opbrengst uit heffingen	2.574	2.948	2.941
Overige opbrengsten	87	98	96
Totale baten (exclusief verfijning)	2.661	3.046	3.037
Totale lasten (incl. BTW)	2.661	3.046	3.037
Niet-gedekte lasten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dekkingspercentage in %	100%	100%	100%

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

De inkomsten uit de afvalstoffenheffing zijn € 2.940.615. De inkomsten uit reinigingsrechten bedragen € 96.272. Totaal € 3.036.887. De raming bij de begroting ging uit van een totaal aan inkomsten van € 3.049.079. De werkelijke inkomsten zijn € 12.192 lager. Het verschil tussen de werkelijke baten en de werkelijke lasten wordt gemuteerd in de egalisatiereserve tarief afvalstoffenheffing.

Rioolheffing

De inkomsten uit de rioolheffing zijn € 3.605.501. De raming bij de begroting bedroeg € 3.645.877. De totale kosten met betrekking tot het onderdeel riolering vormen een onderdeel van het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan en verlopen budgettair neutraal voor de gemeente.

Belastingdruk 2015 (x € 1.000)

Opbrengst onroerende-zaakbelastingen	5.702		
af: opbrengst niet-woonruimten	- 2.602		
		3.100	
Opbrengst rioolheffing	3.605		
af: opbrengst niet-woonruimten	- 401		
		3.204	
Opbrengst reinigingsheffingen	3.037		
af: opbrengst reinigingsrechten	- 96		
		2.941	
Totaalopbrengst particuliere huishoudingen			9.245

Belastingdruk

De belastingdruk per woonruimte is uitgesplitst naar koop en huur. De totale belastingopbrengst van particuliere huishoudens bedraagt in 2015 € 9.245.000. De gemiddelde belastingdruk per woonruimte van een *koopwoning* (gemiddelde woningwaarde € 200.000) bedraagt € 681,50. Huurders betalen geen onroerendezaakbelasting. De belastingdruk van een *huurwoning*, uitgaande van een drie- of meerpersoonshuishouden, bedraagt € 453,50. Dit is de som van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het aantal inwoners per 1 januari 2015 is 33.295. De belastingdruk per inwoner komt dan op € 279.

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen met een laag inkomen kunnen kwijtschelding vragen van de onroerende-zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Sinds 1-1-2014 geldt dit ook voor kleine, soms

startende, zelfstandige ondernemers. De aanvragen worden wat betreft inkomen, vermogen en gezinssituatie getoetst aan door het rijk vastgestelde normen.

Onderstaande tabellen geven inzicht in het aantal (gehonoreerde) kwijtscheldingsverzoeken en de bedragen die daarmee gemoeid zijn.

Kwijtschelding

	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015
Aantal verzoeken	547	540	565
Aantal gehonoreerd	414	419	458
Bedrag (bedragen x € 1.000)	169	166	193

Kosten 2010-2015 gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken (bedragen x € 1.000)

Jaar	O.Z.B.	Rioolheffing	Afvalstoffen- heffing	Totaal
2010	0	80	80	160
2011	0	79	69	146
2012	1	90	71	162
2013	1	98	70	169
2014	1	82	93	166
2015	2	101	90	193

Leges

Onderstaande tabel geeft inzicht in de inkomstenontwikkeling van een aantal soorten gemeentelijke leges.

Legesinkomsten (bedragen x € 1.000)

Soort	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015
Bouwleges	458	696	763
Huwelijksrechten	26	20	17
Bewijs opneming BRP	7	6	6
Gemeentelijke leges rijbewijzen	81	77	75
Leges eigen verklaring	14	10	14
Gemeentelijke leges paspoorten	78	91	82
Gemeentelijke leges identiteitskaarten	69	71	86

Ontwikkelingen

Jaarlijkse WOZ-herwaardering

De herwaardering van woningen vindt jaarlijks plaats op basis van werkelijke verkoopcijfers. Naast de beschikbare vraag- en verkoopcijfers wordt ook gebruik gemaakt van beschikbare gegevens van nieuwbouw, verbouw en sloop en de resultaten van de hertaxaties na bezwaren.

Voor herwaardering van de agrarische- en incurante objecten wordt gebruik gemaakt van een koppeling met de landelijke taxatiewijzers. Door de hoeveelheid werkzaamheden met betrekking tot de

herwaardering, de mutaties nieuw- en verbouw en bezwaar- en beroepsprocedures, in relatie tot de eigen personele bezetting, wordt daarbij gebruik gemaakt van externe ondersteuning. Daarbij geldt dat na een periode van een dalende woningmarkt met aanzienlijk minder verkoopprijzen de markt zich geleidelijk herstelt. Het aantal verkopen stijgt weer en ook aan de prijsdalingen lijkt een eind te komen. Vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid wordt sinds een aantal jaren gekozen voor de mogelijkheid om voorafgaand aan een formeel bezwaartraject met betrekking tot de vastgestelde WOZ-waarden belanghebbenden de gelegenheid te bieden contact te hebben met de taxateur. Een zogenaamd informeel bezwaar traject, wat veel positieve reacties oplevert van zowel de burgers als het klantenpanel. Deze werkwijze wordt ook door de Waarderingskamer gestimuleerd en gewaardeerd.

Sinds 2010 wordt voor het indienen van bezwaren tegen de WOZ-waarden gebruik gemaakt van op deze markt opererende zogenaamde 'no-cure-no-pay' bedrijven. Met name deze categorie bezwaren vergt extra veel behandeltijd. Ook wordt daarbij standaard gevraagd om kostenvergoeding op basis van Algemene Wet Bestuursrecht. Ingeval van een gegrond bezwaar is op basis van deze wet standaard kostenvergoeding verschuldigd voor het indienen van bezwaar, voor het opstellen van een taxatierapport en voor het horen. Hetzelfde geldt voor het indienen van beroep. Aan het verzoek van gemeenten via de VNG en de Waarderingskamer aan 2^e Kamer om een eind te maken aan deze situaties die leiden tot een onredelijke kostenvergoeding is deels tegemoet gekomen. Het besluit proceskostenvergoeding is gewijzigd waarbij samenhangende zaken niet meer afzonderlijk tot kostenvergoeding leiden.

Wetswijzigingen

Voor de uitvoering van de wet WOZ zijn een aantal belangrijke wijzigingen voorzien. Het gaat daarbij om de mogelijkheid om formeel bezwaar te kunnen maken tegen te laag vastgestelde waarden en het openbaar maken van de WOZ-waarden voor woningen. Het openbaar maken van WOZ-waarden woningen hangt samen met de invoering van de Landelijke Voorziening WOZ. Volgens de huidige planning is dat oktober 2016.

Omdat de WOZ-waarden deels mede bepalend zijn voor de huurprijzen van huurwoningen, hebben huurders een zogenaamd belang en ontvangen daarom vanaf 2016 een WOZ-beschikking. Het belang geldt vanaf oktober 2015. Huurders hebben nu de mogelijkheid om een beschikking op te vragen waartegen bezwaar kan worden ingediend. Met deze wijziging ontstaat een tegenstrijdig belang. Huurders hebben belang bij een zo laag mogelijke waarde terwijl de verhuurder juist een hoge WOZ-waarde wil. Het tegenstrijdige belang veroorzaakt problemen bij de afhandeling van bezwaarschriften. De VNG heeft dit vroegtijdig en bij herhaling aangegeven aan de wetgever. Een werkgroep, bestaande uit het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Unie van Waterschappen, Waarderingskamer en de VNG, onderzoekt hiervoor een oplossing.

Basisregistraties WOZ, BAG en Handelsregister

De WOZ en de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) zijn wettelijk verplichte basisregistraties. De gemeenten zijn 'bronhouder' van de gegevens. De BAG is aangesloten op de landelijke voorziening. De planning is om de WOZ aan te sluiten op een afzonderlijke landelijke voorziening is uitgesteld tot oktober 2016. De aansluitingen op landelijke voorzieningen zijn wettelijk geregeld. De landelijke voorziening WOZ vervangt het WOZ-berichtenverkeer met waterschappen en Belastingdienst en is de basis voor de het openbaar maken van de WOZ-waardegegevens van woningen.

Dit proces vergt aanpassingen aan systemen en registraties. In 2015 is gewerkt aan de koppeling van de WOZ- en de BAG-gegevens. In beide gevallen gaat om objectgegevens. De koppeling is de basis voor een zo efficiënt mogelijke uitvoering en beheer van deze wettelijke basisregistraties. Om de jaarlijkse

mutaties in nieuw- verbouw en sloop in beeld te krijgen wordt gebruik gemaakt van een jaarlijkse mutatiesignalering op basis van luchtfotovergelijking. Het gaat daarbij met name om de niet vergunde (vergunningsvrij) bouw. Door gewijzigde regelgeving is deze categorie vergroot. Eerder is aangegeven om de mogelijkheid te onderzoeken om de WOZ-herwaardering te baseren op de BAG-gegevens. Gelet op de verschillende uitgangspunten (BAG = gebruiksoppervlakte en WOZ = inhoud en bruto oppervlak) wordt voor de WOZ-waardebepaling vooralsnog de huidige werkwijze voortgezet. Dit standpunt wordt ook door de Waarderingskamer ondersteund.

Een andere ontwikkeling in het kader van het stelsel van basisregistraties is een koppeling met het Handelsregister (NHR). Dit is de basisregistratie van alle rechtspersonen en ondernemingen in Nederland.

De uitvoering is momenteel in voorbereiding bij gemeenten en softwarebedrijven. In onze gemeente wordt daarbij ook de koppeling met Midnet betrokken.

Kwijtschelding

Kwijtscheldingsaanvragen van waterschapsheffingen worden beoordeeld en getoetst door de gemeente. De gemeente toetst en de waterschappen conformeren zich aan de beslissing. Bij de toetsing wordt gebruik gemaakt van de inkomens- en vermogensgegevens zoals die bekend zijn bij het landelijk Inlichtingenbureau. Dit geldt alleen voor zover de aanvragers daarvoor toestemming hebben verleend (wettelijk verplicht). Het is wettelijk niet toegestaan om gebruik te maken van het Suwinet, het landelijk systeem met inkomens-, vermogens- en voertuiggegevens. Het gebruik is uitsluitend toegestaan voor de toetsing van aanvragen om een uitkering o.b.v. de bijstandswet en voor deurwaarders t.b.v. het incasseren van vorderingen en niet voor het toetsen van kwijtscheldingsaanvragen. Dit geldt ook voor de gegevens die intern bij Sociale zaken bekend zijn. Daarmee is er sprake van een discrepantie in de wetgeving m.b.t. de wet eenmalige gegevens uitvraag. Het probleem is bekend bij VNG en ministerie. Gelet op de huidige privacywetgeving zal dit op korte termijn niet veranderen.

Sinds 2014 wordt gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid om kwijtschelding te verlenen voor de privé gerelateerde gemeentelijke belastingen aan kleine, soms startende, zelfstandige ondernemers. Daarnaast is de invoering van de Participatiewet (i.p.v. de WWB), Kindgebondenbudget (i.p.v. kindtoeslag) per 1 januari 2015 en de kostendelersnorm per 1 januari 2016 van invloed op de toetsing van aanvragen om kwijtschelding. De toetsingscriteria voor kwijtschelding worden door de invoering van deze wetgeving behoorlijk complex. De invoering kan forse financiële consequenties hebben voor individuele schuldenaren. Het ministerie van Financiën beraadt zich samen met de VNG en de Unie van Waterschappen over de wijze van voorlichting aan kwijtscheldingsgerechtigden.

Ontwikkeling kwijtschelding waterschapsheffingen

Het kwijtscheldingsbeleid van de waterschappen is minder ruim dan het beleid dat de gemeente heeft vastgesteld. De waterschappen willen vanaf 2017 de eigen normen hanteren. Dit betekent dat minder mensen in aanmerking komen voor kwijtschelding van de waterschapslasten (zuiverings- en verontreinigingsheffingen).

Daarnaast geldt dat, ondanks dat het Waterschap Drents Overijsselse Delta (voorheen Reest en Wieden) dit nog niet expliciet heeft aangegeven, er wel een tendens gaande is onder de waterschappen minder kwijtschelding willen gaan verlenen. Dit raakt direct onze burgers / minima. Dit is een bestuurlijk aandachtspunt richting de waterschapsbesturen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Ontwikkelingen

De afgelopen periode zijn er 2 ontwikkelingen die de opzet en inhoud van deze paragraaf beïnvloeden.

In de eerste plaats heeft de gemeenteraad op 30 april 2015 de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2015 vastgesteld. De nota verschaft een nieuwe systematiek voor het bepalen van het risicoprofiel. In deze paragraaf is voor het eerst toepassing gegeven aan deze systematiek. In de komende periode zal dit verder worden verfijnd.

In het verlengde hiervan is ook in de raad van 5 november 2015 de Nota reserves en voorzieningen gewijzigd.

In de tweede plaats is in juli 2015 het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. Het BBV geeft onder andere regels voor de inrichting van de begroting. Door de wijziging moeten met ingang van de begroting 2016 een aantal voorgeschreven kengetallen in de begroting worden opgenomen. Deze kengetallen staan in deze paragraaf opgenomen en toegelicht. In verband met deze verplicht voorgeschreven set van kengetallen is de door de VNG ontwikkelde houdbaarheidstest uit de paragraaf verdwenen.

WEERSTANDSVERMOGEN

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de risico's die de gemeente loopt (*benodigde weerstandscapaciteit*) en de financiële middelen die de gemeente vrij kan maken om de nadelige gevolgen van deze risico's op te vangen (*beschikbare weerstandscapaciteit*). Dit wordt uitgedrukt in een ratio.

Weerstandsvermogen of ratio weerstandscapaciteit=

Beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel (uit de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2015) staat voor de verschillende uitkomsten van de ratio de waardering aangegeven.

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Na een toelichting op de totstandkoming van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit worden beide onderdelen hieronder met elkaar in relatie gebracht in het weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel staat de beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2015 opgenomen.

Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Begroting 2015	Begroting 2016	Rekening 2015
<i>Exploitatie (structurele weerstandscapaciteit)</i>			
Onbenutte belastingcapaciteit	1.567	2.270	1.949
Onvoorziene uitgaven	0	0	0
Meerjarige bestedingsruimte	0	8	0
<i>Vermogen (incidentele weerstandscapaciteit)</i>			
Algemene A-reserve	2.979	3.000	3.017
Weerstandvermogen bouwgrondexploitatie	456	750	750
Algemene B-reserve	2.814	0	0
Bestemmingsreserves	7.164	7.515	4.203
Stille reserve	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal incidenteel	14.980	13.543	9.919

De beschikbare weerstandscapaciteit is afkomstig uit diverse buffers in het eigen vermogen (incidentele weerstandscapaciteit) en in de exploitatie (structurele weerstandscapaciteit). Specifiek gaat het om de reserves, de onbenutte belastingcapaciteit en eventuele ruimte in de begroting (meerjarige bestedingsruimte).

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit en de structurele bestedingsruimte. Eind 2015 is geen vrije bestedingsruimte meer beschikbaar.

De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de voor 2015 geraamde opbrengsten uit onroerende zaakbelasting en de door het rijk vastgestelde normopbrengst voor dat jaar.

De normopbrengst voor 2015 – dit is de door het rijk gehanteerde artikel 12-norm zoals opgenomen in de meicirculaire 2014 - is vastgesteld op 0,1790 % van de WOZ-waarde.

De werkelijke opbrengst voor 2015 is € 5.754.000. De 'normopbrengst' voor 2015 is € 7.703.000. De onbenutte belastingcapaciteit is daarmee € 1.949.000.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves (Algemene A-reserve en de reserve bouwgrondexploitatie), de bestemmingsreserves, de incidentele bestedingsruimte en de stille reserves. Bij de jaarrekening hebben wij een actualisatie aangebracht op de weerstandscapaciteit en het risicobedrag. Hierbij is een aantal bestemmingsreserves waarvoor een specifieke aanwending is voorzien buiten het weerstandsvermogen gelaten.

Op grond van de nieuwe nota Reserves en Voorzieningen is er geen incidentele bestedingsruimte meer. De beschikbare incidentele bestedingsruimte wordt rechtstreeks voor elk 50% toegevoegd aan de reserves Openbare ruimte en Woon- en Leefomgeving.

De stille reserves tot slot zijn niet geïnventariseerd.

Tabel: Opbouw weerstandsvermogen

	Omschrijving reserve	Wel in weerstandsvermogen	Niet in weerstandsvermogen
1	Algemene A reserve	3.017	
2	Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	750	
3	Openbare ruimte		12.315
4	Woon en leefomgeving		5.018
5	Verplaatsen/verbouw openbare werken Westerbork		97
6	Dienstverleningsprogramma		197
7	Jeugdgezondheidszorg		566
8	Gezondheidszorg vml. Beilen	43	
9	Conjunctuurreserve	3.876	
10	Waterplan		217
11	Lokaal onderwijsbeleid	149	
12	Onderhoud gebouwen		395
13	Riolering		217
14	Egalisatie tarief afvalstoffenheffing		387
15	Vervangingsinvesteringen		836
16	Personeel/organisatiestructuur	135	
17	BTW compensatiefonds		100
		7.970	20.345

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de risico's in beeld te krijgen zijn de eerste 2 stappen uit het risicomanagementmodel uit de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2015 gezet:

1. Risico - identificatie
2. Risico beoordeling

Per risico is ingeschat hoe groot de kans is dat deze zich voordoet en wat de gevolgen hiervan kunnen zijn. Dit is gebeurd aan de hand van de tabellen Kansscore en Klasse.

Tabel: Kansscore

Kansscore	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Zeer onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Onwaarschijnlijk
3	1 keer per 2-5 jaar	Waarschijnlijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Mogelijk
5	1 keer per jaar	Vrijwel zeker

Tabel: Klasse

Klasse	Financieel gevolg	Imagobeeld	Referentiebeeld
A	< € 75.000	Zeër klein	Geen bedreiging voor de doelstellingen
B	Tussen € 75.000 en € 250.000	Klein	Minimale bedreiging voor de doelstellingen
C	Tussen € 250.000 en € 1.000.000	Midden	Bedreiging voor de doelstellingen
D	Tussen € 1.000.000 en € 1.500.000	Groot	Ernstige bedreiging voor de doelstellingen
E	> € 1.500.000	Zeër groot	Zeër ernstige bedreiging voor de doelstellingen

Ieder risico krijgt zo een risicoscore waaraan een risicopercentage hangt. Dit percentage vermenigvuldigd met het risico leidt tot een risicobedrag. De uitkomsten hiervan staan opgenomen in het risicoprofiel of risicocontrolematrix op de volgende pagina's. Voor het in beeld brengen van de risico's waren de opgenomen risico's van 2016 de basis. Deze zijn indien nodig geactualiseerd en aangevuld met de nieuwe risico's.

Onderwerp	Omschrijf van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag of S	Reactie	Beheersmaatregel
Onrechtmatige besluitvorming	Onrechtmatige besluitvorming komt voor in verschillende soorten: - besluitvorming in afwijking van een juridisch advies (bewust); - besluitvorming zonder inwinning juridisch advies (onbewust); - besluitvorming met ondeugdelijk juridisch advies (onbewust).	4a	15%	€ 40.000	€ 6.000	Verminderen	In risicovolle processen is vooraf meer aandacht voor de juridische aspecten en wordt specifiek (extern) advies ingewonnen. Vaak komt onrechtmatige besluitvorming achteraf aan het licht komt in juridische procedures. Terugkoppeling van de bevindingen kan leiden tot aanpassing van procedures en tot (aanvullende) scholing.
Staatssteun & Europese aanbesteding	Onvoldoende kennis over de complexe regelgeving op dit gebied waardoor ten onrechte Staatssteun wordt verschaft of onjuist wordt aanbesteed.	1c	15%	€ 1.000.000	€ 150.000	Verminderen	Processen zijn zo ingericht dat in principe advisering plaatsvindt door Juridische zaken (Staatssteun) en / of de inkoop (gecoördineerde inkoopfunctie).

Onderwerp	Omschrijf van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag of S	Reactie	Beheersmaatregel
Vertegenwoordiging gemeente	Medewerkers vertegenwoordigen en binden de gemeente bij het aangaan van overeenkomsten en intentieverklaringen	3b	20%	€ 175.000	€ 35.000	S Verminderen	Opleiding medewerkers zodat juridische kaders voor besluitvorming duidelijk worden.
Administratieve organisatie / interne controle	Uit de interim controle en bij de jaarstukken is gebleken dat de administratieve organisatie op een aantal onderdelen niet adequaat is. Het betreft: - aanbesteding (dossievorming) - fouten uitkeringen	5b	50%	pm (imago-schade)	pm	S Verminderen	De werkprocessen worden op dit onderdeel aangepast.
Begraafrechten (<i>bedrag is 25% van het begrote bedrag</i>)	Dat de begrote legesopbrengsten niet worden gerealiseerd	4b	40%	€ 110.750	€ 44.300	I verminderen	Meer aandacht schenken aan de nabestaanden waardoor ze gaan kiezen voor begraven in plaats van cremieren.

Onderwerp	Omschrijf van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag of I S	Reactie	Beheersmaatregel
Digitale dienstverlening (bedrag is een ingeschat bedrag)	Welke schade een inbraak kan veroorzaken is nauwelijks te geven. Hangt af van de informatie die er wordt afgehaald en wat ermee wordt gedaan.	2c	20%	€ 500.000	€ 100.000	I voorkomen	Optimale beveiliging en jaarlijks via een audit toetsen.
Software migreren	Dat door faillissement leverancier de software niet meer wordt ondersteunt	2b	15%	€ 200.000	€ 30.000	I verminderen	Via een escrow-overeenkomst met de leverancier de continuïteit van het pakket waarborgen.
Gemeentefonds (bedrag is 2,5% van het begrote bedrag)	Grote financiële nadelen tgv herijking gemeentefonds, kortingen en uitvoeringen nieuwe taken met een bezuinigingstaakstellingen.	3c	50%	€ 745.500	€ 372.750	I accepteren	Indien van toepassingen kortingen doorrekenen aan de budgetten van de vakafdelingen.

Onderwerp	Omschrijf van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag of S	Reactie	Beheersmaatregel
Waardering incurante objecten (moeilijk verkoopbare panden) in het kader van de Wet WOZ.	Een lagere waardering van incurante objecten - zoals de FrieslandCampina DOMO en Attero - leidt tot lagere OZB-opbrengsten.	2b	15%	pm	pm	S accepteren	Ontwikkelingen in bijvoorbeeld de jurisprudentie kunnen effect hebben op de waardering. Naast het inhuren van specifieke deskundigheid op dit gebied kunnen geen beheersmaatregelen getroffen worden.
Lagere integratie-uitkering voor de transities in het sociaal domein	De lagere budgetten vanuit het rijk zijn budgetneutraal in de begroting opgenomen. Het risico bestaat dat dit niet door middel van de transitie-informatie op te vangen is. De korting is afgerond € 395.000	2c	20%	€ 395.000	€ 79.000	vermindere s / accepteren	Op grond van de positieve resultaten 2015 is de risicoscore verlaagd.
Stormschade	schade aan bomen als gevolg van zware storm.	2a	0%	€ 40.000	€ 0	I Beheersen	Reguliere bomeninspectie, in combinatie met regelmatig onderhoud.

Onderwerp	Omschrijf van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag of S	Reactie	Beheersmaatregel
Eigen risico Inkomensdeel Participatiewet	Uitkeringslasten tot 110% van het door het rijk toegekende inkomensdeel komen voor risico van de gemeente. De geraamde rijksbijdrage bedraagt afgerond € 8.875.000.	3c	20%	€ 887.500	€ 177.500	vermindere / accepteren	In de werkprocessen is veel aandacht voorkomen van fraude. In het kader van de re-integratie worden zoveel mogelijk bijstandsgerechtigden naar werk begeleid. Een plotselinge stijging van het aantal bijstandsgerechtigden kan echter niet altijd worden opgevangen.
Spelen	Aansprakelijkheid voor ongevallen bij speelvoorzieningen	1c	15%	€ 500.000	€ 75.000	Beheersen	Alleen goedgekeurde speelvoorzieningen in combinatie met regelmatige inspectie.
Riolering	Schade als gevolg van onvoldoende onderhouden en/of functionerende riolering.	2b	15%	€ 150.000	€ 22.500	Accepteren	Regulier onderhoud en zo nodig renovatie op basis van inspecties.

Onderwerp	Omschrijf van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag of I S	Reactie	Beheersmaatregel
Bouwgrondexploitatie BIE plannen (<i>bedrag is 25% van de boekwaarde 31/12/2015</i>)	De begrote lasten worden niet meer afgedekt door de begrote baten.	2b	20%	€ 713.360	€ 142.672	I beheersen	Op grond van de jaarlijkse dynamische kostprijsberekening is er een meerjarig inzicht in het verwachte eindresultaat. Toekomstige negatieve resultaten worden direct genomen. Pas investeren als er reële verkopen worden verwacht. Verkoop stimulerende maatregelen nemen.
Bouwgrondexploitatie NIEGG (bedrag is 25% van de boekwaarde 31/12/2015)	De begrote lasten worden niet meer afgedekt door de begrote baten.	2b	20%	€ 3.298.818	€ 659.764	I beheersen	Als op basis van nieuwe regelgeving de NIEGG's overgeheveld worden naar MVA dan loopt de gemeente risico als voor 2020 een plan niet in exploitatie wordt genomen.
Legesopbrengsten omgevingsvergunningen (<i>bedrag is 25% van het begrote bedrag</i>)	Dat de begrote legesopbrengsten niet worden gerealiseerd. Zeer conjunctuurgevoelig.	4b	40%	€ 161.750	€ 64.700	I verminderen	Flexibel inspelen op de lastenkant als de baten/werkzaamheden achterblijven.

Onderwerp	Omschrijf van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag of S	Reactie	Beheersmaatregel
Bruggen	Ongevallen, schade als gevolg van onvoldoende onderhouden bruggen.	1b	15%	€ 100.000	€ 15.000	I Accepteren	Regulier onderhoud en zo nodig renovatie op basis van inspecties.
Wegen	Ongevallen, schade als gevolg van onvoldoende onderhouden wegen.	5a	20%	€ 50.000	€ 10.000	S Beheersen	Regulier onderhoud en aansprakelijkheidsverzekering.
Veiligheidsregio Drenthe	Het (mogelijk) aanpassen van de verdeelsleutel.	5b	50%	€ 183.000	€ 91.500	S accepteren	Het onderhandelingsproces vindt plaats in de gemeenschappelijke regeling.
Alescon	Onduidelijk over de toekomstplannen waarbij de gemeentelijke bijdrage fors hoger worden.	4c	50%	€ 294.301	€ 147.151	S Beheersen	Druk bezig om nieuw beleid te ontwikkelen om beter de kosten te gaan beheren.
COA	Het afwikkelen van de voorgeschoten bedragen	2b	15%	€ 250.000	€ 37.500	I Beheersen	Conform afspraak bestuursovereenkomst moeten alle betaalde voorschotten worden verrekend.

Onderwerp	Omschrijf van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag of S	Reactie	Beheersmaatregel
Garantiestellingen	De gemeente heeft nog 5 gewaarborgde geldleningen. Restant waarde is nog € 2,9 miljoen. Het risicobedrag stellen wij op 25%	1c	15%	€ 727.250	€ 109.088	Beheersen	De gemeente waarborgt geldlening van woningbouwverenigingen en bibliotheek. Voor de woningbouwverenigingen is het Waarborgfonds Sociale Woningbouw de 1e achtervang en de gemeente 2e achtervang. Hierdoor zijn de risico's beperkt. De financiële posities van de instellingen worden gevolgd.
Wmo begeleid wonen	De rijksbijdrage is mogelijk lager dan de verplichtingen die daar tegenover staan.	4c	40%	€ 170.000	€ 68.000	vermindere / accepteren	De uitvoering vindt plaats door de centrumgemeente Assen. Er worden afspraken gemaakt over mogelijkheden om het tekort te voorkomen.
					€ 2.437.424		

In onderstaande matrix zijn de risico's uit de vorige tabel samengevat naar kans- en effectscore. De grote risico's - risico's met een relatief hoge kans- en effectscore - staan in de rode cellen. De kleine risico's – risico's met een relatief lage kans- en effectscore – staan in de groene cellen. Per cel is het aantal risico's opgenomen dat in de betreffende categorie valt.

Effect			A	B	C	D	E
			< 75.000	75.000-250.000	250.000-1.000.000	1.000.000-1.500.000	> 1.500.000
Kans	5	1 per jr	1	2	0	0	0
	4	1 per 1-2 jr	1	2	2	0	0
	3	1 per 2-5 jr	0	1	2	0	0
	2	1 per 5-10 jr	1	6	2	0	0
	1	< 1 per 10 jr	0	1	3	0	0

Weerstandsvermogen 2015

Op basis van de berekende weerstandscapaciteit en het risicobedrag kan het weerstandsvermogen voor 2015 als volgt worden berekend:

Incidentele- + structurele weerstandscapaciteit		
Weerstandsvermogen =	-----	
	Risicobedrag	

9.919.000		
Weerstandsvermogen =	-----	= 4
	2.437.424	

Uit deze eerste inventarisatie blijkt dat de gemeente ruimschoots in staat is om mogelijke risico's af te dekken.

In de begroting 2016 was het weerstandsratio berekend op factor 8. Bij de jaarrekening hebben wij een actualisatie aangebracht op de weerstandscapaciteit en het risicobedrag. Hierbij is een aantal bestemmingsreserves waarvoor een specifieke aanwending is voorzien buiten het weerstandsvermogen gelaten. Anderzijds zijn risico's toegevoegd onder andere gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen, verdeelsleutel Veiligheidsregio Drenthe, Alescon, COA en Garantiestellingen.

Het doel is dat de gemeente met haar weerstandsvermogen tussen de bandbreedte van voldoende of tot ruim voldoende als waardering scoort (ratio tussen 1.0 en 2.0). Met een weerstandsratio van 4 blijven wij ruim boven deze streefwaarde.

FINANCIËLE KENGETALLEN

De hier onder genoemde kengetallen worden in de tijd gevolgd en zo mogelijk afgezet tegen landelijke gemiddelden. Er zijn landelijk en lokaal geen normen vastgesteld.

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
a.	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	36.963	34.176	37.385
b.	Netto vlottende schuld (cf. art. 49 BBV)	21.243	17.523	17.068
c.	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	248	135	622
d.	Financiële activa (cf. art 36 lid d, e en f BBV)	1.841	2.028	2.359
e.	Uitzettingen <1 jaar (cf. art. 39 BBV)	6.521	7.783	9.373
f.	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	9.690	549	584
g.	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	67	33	8
h.	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	65.556	74.850	79.063
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	62%	55%	54%

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c BBV).

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
a	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	36.963	34.176	37.385
b.	Netto vlottende schuld (cf. art. 49 BBV)	21.243	17.523	17.068
c.	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	248	135	622
d.	Financiële activa (cf. art. 36 lid b ,c, d, e en f BBV)	3.982	4.096	4.641
e.	Uitzettingen <1 jaar (cf. art. 39 BBV)	6.521	7.783	9.373
f.	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	9.690	549	584
g.	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	67	33	8

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
h.	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	65.556	74.850	79.063
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	58%	53%	51%

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
a.	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	30.510	32.153	28.317
b.	Balanstotaal	89.910	84.915	87.548
	Solvabiliteit (A/B) * 100%	34%	38%	32%

3. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. In artikel 38, onderdeel a, van het BBV wordt gevraagd om in de balans afzonderlijk op te nemen:

Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:

1. Niet in exploitatie genomen bouwgronden; en
2. Overige grond- en hulpstoffen.

In onderdeel b van artikel 38 wordt gevraagd om 'onderhanden werk' te vermelden, hieronder vallen ook bouwgronden in exploitatie. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17 BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
a.	Niet in exploitatie genomen gronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)	13.951	14.841	15.143

b.	Bouwgrond in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	2.899	2.377	2.741
c.	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	65.556	74.850	79.063
	Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	26%	23%	23%

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

In artikel 19 onderdeel c BBV wordt een overzicht gevraagd van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen. In artikel 19 onderdeel d wordt een overzicht gevraagd van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In artikel 23 BBV staat dat deze gegevens ook moeten worden verstrekt voor de meerjarenraming. Deze gegevens worden ook verstrekt bij de jaarrekening (zie artikel 19 BBV).

Op basis van deze gegevens kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Daarbij wordt het saldo opgeteld van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
a.	Totale structurele lasten	63.913	79.042	79.836
b.	Totale structurele baten	65.555	74.850	79.063
c.	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-	-
d.	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-	-	-
e.	Totale baten	69.974	82.297	101.318
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	2,35%	-/-5,1%	-/-0,8%

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2015 - op basis van de cijfers van het Coelo - bedragen € 716. Het gemiddelde voor de jaren 2013 en 2014 is respectievelijk € 697 en € 704.

		Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
a.	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	215,00	220,00	216,00
b.	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	223,50	223,50	223,50
c.	Afvalstoffenheffing voor een gezin	230,00	230,00	230,00
d.	Eventuele heffingskorting	-	-	-
e.	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	668,50	673,50	669,50
f.	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	697,00	704,00	704,00
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) * 100%	95,9%	95,7%	95,1%

Verloop van de kengetallen

	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Netto schuldquote	62%	55%	54%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58%	53%	51%
Solvabiliteitsratio	34%	38%	32%
Grondexploitatie	26%	23%	23%
Structurele exploitatieruimte	2,35%	-/-5,1%	-/-0,8%
Belastingcapaciteit	95,9%	95,7%	95,1%

6. Analyse van de kengetallen

Om een oordeel te kunnen vormen over de hierboven opgenomen kengetallen moeten ze in principe worden vergeleken met een voorgeschreven norm. Dit is echter niet de bedoeling van de wetgever geweest. De kengetallen worden niet extern genormeerd.

Het is de bedoeling dat college en raad samen - in onderlinge samenhang tussen de kengetallen - een interne normering ontwikkelen voor de eigen gemeente. Doordat alle gemeenten de kengetallen in de begroting en de jaarstukken publiceren kunnen ze op termijn ook met andere gemeenten worden vergeleken. Hieronder staat een eerste opzet om de kengetallen in een iets breder perspectief te plaatsen.

Netto schuldquote

De netto schuldquote is een percentage dat ongeveer overeenkomt met het Europese schuldplafond van 60% van het bruto binnenlands product zoals dat voor de lidstaten van de Europese Unie geldt.

Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%.

Met een schuldquote van 54% in 2015 kunnen we concluderen dat we ons schuldplafond op een aanvaardbaar niveau hebben.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft een goed beeld van de mate waarin een gemeente zijn bezittingen financiert met eigen vermogen of vreemd vermogen.

Het landelijk gewogen gemiddelde is 29%. Met 32% zitten wij dus boven het gemiddelde.

Grondexploitatie

We hebben op 31 december 2015 zo'n € 18 miljoen aan gronden. Hiervan is € 2,7 miljoen in exploitatie en € 15,1 nog niet in exploitatie genomen. De waardering hiervan is afhankelijk van de (verwachte) toekomstige verkopen. Dit wordt jaarlijks intern geanalyseerd en beoordeeld door de accountant.

Structurele exploitatieruimte

In de rekening van 2015 zijn bijna alle structurele lasten afgedekt met structurele baten. Dit is in overeenstemming met de eisen van de provincie als toezichthouder.

Belastingcapaciteit

Onze woonlasten zijn voor een gemiddeld gezin zo'n € 34 lager dan het landelijke gemiddelde. We hebben onze belastingcapaciteit ook nog niet op 100%, zodat er nog ruimte bestaat de tarieven te verhogen.

Kapitaalgoederen

Een aanzienlijk deel van de aanwezige kapitaalgoederen zoals infrastructuur, gebouwen en plantsoenen is in beheer en onderhoud van de gemeente.

Door de gemeenteraad is hiervoor de verzamelnota onderhoud kapitaalgoederen vastgesteld.

De verzamelnota geeft inzicht in:

1. de beleidsuitgangspunten (= gewenste kwaliteit) uit de door de raad vastgestelde beleids- en beheersplannen.
2. het (meerjarig) financiële beslag dat voortvloeit uit deze beleidskeuzes.

Wegen

We hebben als gemeente een wettelijke taak als wegbeheerder. Daarbij letten we op veiligheid en kosten.

Bij de ingebruikname van een nieuw informatiesysteem voor het beheer van de openbare ruimte zijn in de achterliggende periode de basisgegevens opnieuw ingevoerd. De totale oppervlakte van alle verhardingen die de gemeente onderhoudt bedraagt ongeveer 3,8 miljoen vierkante meter. De totale lengte aan wegen bedraagt ongeveer 837 kilometer.

De afgelopen jaren is er sprake geweest van twee parallelle ontwikkelingen. Aan de ene kant hebben we extra geïnvesteerd om het onderhoudsniveau weer terug te brengen op het peil dat we als gemeente willen. Soms ook als gevolg van incidentele weersomstandigheden. Aan de andere kant hebben we de uitvoering van het wegenonderhoud aangepast aan de realiteit van gemeentebrede beleidsaanpassingen en bezuinigingen.

In deze bestuursperiode vraagt het wegenonderhoud opnieuw aandacht. Daarbij speelt ook de vraag naar het gewenste en realistische onderhoudsniveau. In 2015 is een rekenkameronderzoek naar het gemeentelijk beleid voor de onderhoud van wegen en bruggen in gang gezet. De resultaten daarvan zullen worden benut voor de herijking van het beleid. Nu is het al enige jaren zo dat de onderhoudsmaatregelen voornamelijk bestaan uit het conserveren van wegen. Dit wil zeggen dat er relatief veel slijtlagen op het programma staan. Het aanbrengen van deklagen wordt op deze wijze vijf tot acht jaar uitgesteld.

Met deze manier van onderhoud wordt er weinig gedaan aan de vlakheid en verbetering van de constructie van de wegen.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2014	Raming 2015	Werkelijk 2015
Exploitatiebudget voor groot onderhoud	555*	735**	705
Exploitatiebudget voor klein onderhoud	287	261	262

* het overschot van 2014 (Kampsweg Wijster kon niet worden uitgevoerd omdat de riolering moest worden vervangen) is toegevoegd aan het budget voor 2015.

** In het bedrag voor 2015 zijn de bezuinigingen, de volume uitbreiding op wegen en de overheveling van 2014 verwerkt.

Uitgevoerde werkzaamheden in 2015

In 2015 zijn we aan de slag gegaan met regulier groot onderhoud (herstraten, dek- en slijtlagen aanbrengen), met onderhoud aan toeristische fietspaden en met regulier klein onderhoud (aanbrengen van asfalt-, klinker- en tegelverhardingen).

De volgende werkzaamheden zijn o.a. uitgevoerd;

- Gedeelte van de Beilervaart voorzien van deklaag en slijtlaag,
- Gedeeltelijk herstraten Haarweg en Koekoeksdijk te Nieuw-Balinge,
- Voetpaden en fietspaden hertegelen in Beilen, Westerbork en Smilde. Mussenakkers, Groenkampen en Koningsspil.
- Gedeeltelijk herstraten Westeinde in Hijken,
- Deklaag Mr. Smeengestraat in Witteveen,
- Herstraten Alting in Beilen,
- Herstraten Nieuwe Es in Wijster,
- Deklaag gedeelte Eekhoutswijk te Bovensmilde,
- Deklaag fietspad Molenwijk tussen Smilde en Bovensmilde,
- Deklaag fietspad Koolveen-Stienkamp en
- Deklaag fietspad De Musels-Dwingelerveld.

Bruggen

Midden-Drenthe beheert en onderhoudt als onderdeel van de infrastructuur 80 bruggen en duikers verspreid over de gemeente. In 2015 is een nieuwe fietsbrug gerealiseerd (verbinding Domoweg-Industrieweg, Beilen) als onderdeel van de opwaardering van de Zuidmaten.

Voor regulier onderhoud wordt het budget in de begroting ingezet. Voor ingrijpend onderhoud, renovaties en vervanging worden aparte kredieten aangevraagd.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2014	Raming 2015	Werkelijk 2015
Exploitantiebudget regulier onderhoud	82	81	78
Bedrag voor vervanging bruggen (investering)	767	117	45

De uitgaven in 2014 (investeringen) hebben betrekking op de aanpassing van de bediening van de bruggen over de Drentse Hoofdvaart en de vervanging van de bruggen nr. 6 en nr. 7 in Drijber. In 2015 hebben de begrote en werkelijk bestede bedragen betrekking op de aanpassing van de bediening van de bruggen over de Drentse Hoofdvaart en de vervanging van brug nr. 7 in Drijber. Beide investeringen zijn in 2015 afgerond.

Uitgevoerde werken in 2015

- conservering / herstelwerkzaamheden
- conservering brugleuningen
- schoonmaken bruggen
- reparatie landhoofd i.c.m. beschoeiing
- reparaties houten dekken
- slijtlaag op val

Inspecties

In 2015 is gestart met inspecties van de bruggen. Er zijn ca. 40 bruggen geïnspecteerd. De rest volgt in 2016. Deze inspectie geeft inzicht in de onderhoudssituatie van de diverse bruggen. De resultaten worden gebruikt voor het onderhoudsplan en zijn input voor het nieuwe beleid voor wegen en bruggen.

Draaibare bruggen

De bediening van 3 draaibare bruggen over de Drentse Hoofdvaart is aangepast. Het onderhoudscontract voor de bewegende delen van de bruggen wordt aangepast met een noodzakelijke extra smeerbeurt. De verwachting is dat het aantal storingen hierdoor afneemt.

Groot onderhoud en renovatie

In 2015 is de vervanging van brug 7 afgerond.

Riolering

Op grond van de Wet milieubeheer rust op de gemeente de zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied. Verder is in de Waterwet (tijdelijk: Wet gemeentelijke watertaken) geregeld dat de gemeente de zorgplicht heeft voor de doelmatige inzameling en transport van afvloeiend hemelwater. Verder is in de Waterwet geregeld dat de gemeente maatregelen moet treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken voor zover doelmatig (Grondwaterzorgplicht).

Om aan de zorgplichten te voldoen zijn diverse voorzieningen (systemen) aangelegd. De gemeente dient de voorzieningen adequaat te beheren voor zover de gemeente beheerder is. Hoe de gemeente de voorzieningen beheert en financiert legt zij vast in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). In maart 2011 heeft de gemeenteraad het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan voor de periode 2011-2015 vastgesteld.

Rioolheffing

De exploitatielasten voortvloeiend uit het vGRP worden gedekt uit de rioolheffing. Uitgangspunt bij vaststelling van de rioolheffing is dat zij kostendekkend moet zijn. Daarom heeft de gemeenteraad bij de vaststelling van het vGRP besloten om de rioolheffing jaarlijks met € 10 te laten stijgen tot het moment dat 100 % kostendekking is bereikt. Voor 2015 is hiervan afgeweken. Het tarief is dit jaar niet verhoogd.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2014	Raming 2015	Werkelijk 2015
Bedrag voor onderhoud (excl. BTW)	910	968	874
Bedrag voor investeringen (excl. BTW)	437	2.431	1.360

Het budget voor investeringen 2015 is inclusief nog niet bestede kredieten uit voorgaande jaren. Ook in 2015 konden niet alle geplande werkzaamheden worden uitgevoerd. Vaak ligt daaraan ten grondslag dat de plannen op andere deelterreinen nog niet voltooid zijn. In 2015 gold dat o.a. voor het Van Weezelplein in Westerbork. Gelijktijdig met de herinrichting van het plein en de directe omgeving wordt ook fors in de riolering geïnvesteerd.

Uitgevoerde werken in 2015

Er is ingezet op het vervangen en afkoppelen op diverse locaties. Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden vonden nog een aantal incidentele werkzaamheden plaats.

Investeringsen

Afkoppelen

De afkoppel werkzaamheden in relatie met de schoolroutes van de MFA in Westerbork zijn dit jaar afgerond. Het afkoppelen in de Zuidmaten is in 2015 nagenoeg afgerond. Dit geldt ook voor de werkzaamheden rondom de Schapendrift in Beilen. De Schultestraat in Hoogersmilde wordt in 2016 afgekoppeld. In combinatie met groot onderhoud wegen is een regenwaterafvoer gelegd in het Westeinde in Hijken zodat ook de MFA niet meer op het gemengde stelsel is aangesloten met hemelwater.

Vervangen

Evenals de afkoppel werkzaamheden in Westerbork in combinatie met de schoolroutes is ook de rioolvervanging afgerond. Het riool in de Meester Weijerstraat is in Bovensmilde in combinatie met de wijkverbetering vervangen.

Vervanging pompen en gemalen

De omgeving Lieving, Holthe en Makkum is in voorbereiding op de systeemverbetering van de drukriolering onderzoek gedaan naar hemelwateraansluitingen. Begin 2016 zal het onderzoek worden afgerond. Met de resultaten uit het onderzoek wordt bepaald welke werkzaamheden noodzakelijk zijn om het systeem te verbeteren.

Exploitatie (incidenteel)

Het opstellen van het gezamenlijke Watertakenplan Fluvius 2016-2021 heeft meer tijd gekost dan verwacht. Daarom is het opstellen van de aansluitverordening en optimalisatie maatregelen uit de rioleringsplannen niet doorgegaan. Deze werkzaamheden worden in het Watertakenplan 2016-2021 meegenomen.

Openbaar groen

De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan (buiten bebouwde kom) en Groenbeleidsplan (binnen bebouwde kom).

Landschapsbeleidsplan

In het Landschapsbeleidsplan (vastgesteld 2012) staat de gemeentelijke visie op het landschap in het buitengebied. Doel is onder meer om de verschillende landschapstypen te versterken. Voor het beheer van bermen, bomen, sloten en struiken zijn richtlijnen aangegeven.

Groenbeleidsplan

Het groenbeleidsplan bevat een overkoepelende visie voor het groen binnen de bebouwde kommen. Doel van het Groenbeleidsplan is een samenhangend beleid en beheer van het openbaar groen in de bebouwde kommen. Ook is aangegeven waar de groenstructuur versterkt zou kunnen worden. Het plan bevat naast algemene uitgangspunten en richtlijnen per kern een uitwerking met onder andere een groenstructuurkaart.

Het versterken van de groenstructuur en renovatie van oudere plantsoenen gebeurt zoveel mogelijk met inspraak van bewoners. In 2015 is met inspraak van inwoners een nieuw groenbeleidsplan opgesteld (vaststelling 1e kwartaal 2016).

Groenonderhoud

Het areaal groen en bomen is opgenomen in een geautomatiseerd beheerprogramma. Het groenonderhoud voor de hele gemeente wordt uitbesteed op basis van een bestek. In dit bestek wordt de gewenste kwaliteit omschreven, en wordt per m² afgerekend. Alescon voert de meeste werkzaamheden uit. Een bomenteam bestaande uit twee eigen medewerkers voert bomeninspecties uit volgens de zorgplicht. Ook doen zij specifieke werkzaamheden ten aanzien van bomen, zoals in het kader van de bestrijding van de eikenprocessierups.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2014	Raming 2015	Werkelijk 2015
Bedrag voor onderhoud	3.212	3.331	2.964
Bestedingsplan *	15	2	2

Het betreft hier de kosten van onderhoud bermen en wegbeplanting, kerntaken landschap en bossen, plantsoenen en wandelpaden en kerntaken groenvoorziening. In het bedrag voor 2015 is de bezuiniging verwerkt. De werkelijke lasten vielen lager uit omdat investeringen (o.a. geluidswal Spier) nog niet zijn uitgevoerd.

* Betreft het bestedingsplan 2013 (Groenplannen)

Uitgevoerde werken in 2015

De belangrijkste activiteiten zijn groenonderhoud (o.a. grasmaaien, onkruidbeheersing, snoei) boominspecties. Gezien de bezuinigingen zijn de investeringen minimaal geweest in 2015. Geprobeerd is om met het beschikbare budget de groenvoorzieningen op een acceptabel peil te houden.

Openbare verlichting

Het beleidsplan openbare verlichting is in 2013 opnieuw vastgesteld (geactualiseerd).

Bij verduurzaming van de verlichting is er aandacht voor de volgende aspecten:

- Gelijkmaticheid van de verlichting;
- Verlichtingssterkte;
- Energiebesparing;
- Lichthinder, lichtvervuiling en duisternis en materialisatie.

Binnen bestaande budgetten is ruimte voor de uitvoering deze maatregelen.

In 2013 is een nieuw contract afgesloten voor het onderhoud van de openbare verlichting.

Budget (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2014	Raming 2015	Werkelijk 2015
Exploitatiebudget voor onderhoud	249	284	264
Uitvoering beleidsplan	79	270	195

De niet-bestede bedragen in 2015 zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve openbare verlichting voor de verdere uitvoering van de verduurzaming van de openbare verlichting. Met name als gevolg van

het faillissement van Imtech is vertraging in de uitvoering van de werkzaamheden (o.a. grootschalig vervangen van lampen) opgetreden.

In de planperiode 2013 tot 2023 zijn de volgende werkzaamheden opgenomen:

- Vervangen van circa 1.000 armaturen;
- Armaturen statisch dimmen;
- Verwijderen van kom indicatie-verlichting;
- 10% van de verlichting verwijderen (streefmaatregel);
- Lichtmasten in buitengebied vervangen door LED oriëntatieverlichting.

Uitgevoerde werken in 2015

Naast het reguliere onderhoud, zijn armaturen vervangen, conform het beleidsplan.

Eerste resultaten verduurzaming

Bij ongeveer 10% van het bestaande areaal zijn armaturen vervangen door LED-armaturen.

Dit heeft geleid tot een besparing van 100.000kW aan energie.

Speeltuinen

Met de speelvoorzieningen in buurten, dorpen en op schoolpleinen, stimuleren we kinderen om buiten te spelen, op een eigen plek elkaar te ontmoeten en zelf de wereld om zich heen te laten ontdekken. Bewonersparticipatie is een belangrijk onderdeel daarbij.

Het aantal speeltoestellen in de gemeente is 790 (inclusief schoolpleinen).

Beleidsplan speelvoorzieningen 2011-2020

In 2011 is het beleidsplan voor de speelvoorzieningen in Midden-Drenthe 2011-2020 vastgesteld.

Gestreefd wordt naar een verbetering van de spreiding van de speelvoorzieningen, waarbij gekeken wordt naar het aantal kinderen in een buurt of dorp en hun leeftijd. Het beleid is gericht op het stimuleren van de lichamelijke en sociale ontwikkeling van kinderen. Vooral voor de groep van 9-14 jaar worden naar aanleiding van het beleidsplan meer voorzieningen gerealiseerd. Daarnaast willen we ook de betrokkenheid van bewoners bij hun buurt en het omzien naar elkaar stimuleren.

Bewonersparticipatie

De realisatie van speelvoorzieningen in buurten en dorpen vindt in Midden-Drenthe in principe slechts plaats wanneer vrijwilligers bereid zijn het dagelijkse beheer en het klein onderhoud van de speelvoorziening op zich te nemen. Groot onderhoud, vervangingen en veiligheidsinspecties worden gedaan door de gemeente. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een overeenkomst. Het speeltuinoverleg Midden-Drenthe behartigt de belangen van de speeltuin vrijwilligers. De overeenkomsten zijn in 2013 alle vernieuwd. De vrijwilligersorganisatie ontvangt een bijdrage voor beheer, onderhoud en activiteiten. De bijdrage is mede afhankelijk van het aantal toestellen.

Schoolpleinen

In 2014 zijn nieuwe overeenkomsten gesloten met stichting OBOMD en COG Drenthe. Alle schoolpleinen bij de reguliere basisscholen zijn openbaar toegankelijk en vallen onder het speelvoorzieningenbeleid. Er zijn afspraken gemaakt over onder meer aansprakelijkheid, aantal toestellen en onderhoud. In 2015 zijn op bijna alle schoolpleinen beweegcourts aangelegd. Deze zijn

geschikt voor diverse sporten. Dit is in samenwerking met de scholen en enkele andere partijen gebeurd.

Veiligheid

Op speelvoorzieningen is het Warenwetsbesluit attractie- en speeltoestellen van toepassing.

Op grond van dit besluit is de beheerder verplicht de toestellen goed te onderhouden. In een logboek moeten per toestel gegevens m.b.t. onderhoud, inspecties, vervanging onderdelen, reparaties en ongevallen worden bijgehouden.

Budget (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2014	Raming 2015	Werkelijk 2015
Bedrag voor onderhoud en reparatie zandbakken en speeltoestellen	262	267	264
Uitvoering beleidsplan Spelen (bestedingsplan 2014)	25	0	0
Investerings (bestedingsplan 2014)	0	25	26

In het bestedingsplan 2014 is voor de uitvoering van het beleidsplan Spelen een bedrag van € 25.000 beschikbaar gesteld voor aanpassingen in de speeltuin in Beilen-West. Daarnaast is voor de aanleg van een nieuwe speelvoorziening in Nagtegaal een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 25.000. Deze laatste is in 2015 afgerond.

Uitgevoerde werken in 2015

Het budget is besteed aan onderhoud en vervanging van de speeltoestellen, ondergronden en zandbakken door de gemeente, en een subsidie aan de speeltuinverenigingen. Daarbij wordt kritisch gekeken naar vervanging, door het vastgestelde beleidsplan en de daarin vastgestelde normen aan te houden. Werkzaamheden zijn altijd in overleg met de vrijwilligersorganisaties. Bij grotere projecten is er overleg met de buurt.

Gemeentelijke gebouwen

Het betreft hier regulier onderhoud aan gemeentelijke gebouwen die geen schoolgebouwen zijn. Het beheer en onderhoud van gemeentelijke gebouwen is een veelomvattende activiteit. De financiële middelen die hier jaarlijks voor nodig zijn worden betaald uit het aanwezige budget onderhoud gemeentelijke gebouwen. Indien het budget niet toereikend is dan wordt het overige onttrokken aan de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen. Een overschot wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Om de kosten van onderhoud zo laag mogelijk te houden is er binnen het onderhoudsbeleid voor gekozen om per soort gebouw onderhoudsniveaus te hanteren (collegebesluit van 16 september 2008). Per gebouw is het onderhoudsniveau vastgelegd:

- a. hoog onderhoudsniveau: gemeentehuis
- b. gemiddeld onderhoudsniveau: overige gebouwen
- c. redelijk onderhoudsniveau: werkplaatsen en stallingsruimten

Voor enkele categorieën gebouwen gelden naast het onderhoudsbeleid enkele aanvullende / afwijkende regels.

Sportaccommodaties

In de gemeente bestaat tussen de sportaccommodaties verschil in exploitatie en beheer. Naast de accommodaties die de gemeente exploiteert zijn er de (deels) verzelfstandigde accommodaties. Laatstgenoemde categorie ontvangt van de gemeente een bijdrage in de exploitatiekosten. De bijdragen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van een vooraf afgesproken set van indexcijfers. Voor 2015 bedraagt de index 2%. Het betreft de volgende accommodaties:

Bedragen x € 1.000

Exploitatiekosten verzelfstandigde accommodaties	Werkelijk 2014	Begroet 2015	Werkelijk 2015
Sportcomplex Hooghalen	33	35	35
Sportcomplex Noord-West Beilen	58	60	60
Sportcomplex Wijster	43	44	44
Korfbalaccommodatie Beilen	10	11	11
Tennisbanen Beilen	10	10	10
Tennisbanen Smilde	10	11	11
Tennisbanen Westerbork	9	9	9
Sportcomplex Smilde	8	8	0

Dorpshuizen

Op 27 mei 2004 heeft de raad de Koersnotitie Dorpshuizen Midden-Drenthe vastgesteld. De koersnotitie bevat onder meer de volgende afspraken:

- a. Klein en preventief onderhoud komt voor rekening van het dorpshuisbestuur.

- b. Groot onderhoud wordt uitgevoerd en georganiseerd door de dorpshuisbesturen. De kosten komen voor rekening van de gemeente. Bij gecombineerde dorpshuizen (+school: Balinge) vindt een verrekening plaats. De financiële bekostiging vindt plaats vanuit het budget onderhoud gemeentelijke gebouwen.
- c. De gemeente levert een bijdrage van maximaal 50%, tot een maximum van € 100.000 in de verbouwkosten voor functionele aanpassingen (50% regeling). De financiële dekking moet dan plaatsvinden vanuit de bestedingsruimte.

In Elp was het dorpshuis onderdeel van de school. Het schoolgebouw is gesloopt en het dorpshuis en gymlokaal zijn gerenoveerd. Ook zijn er interne verbouwingen doorgevoerd. Het vernieuwde dorpshuis is inmiddels in gebruik genomen.

In Witteveen is de schoolfunctie verdwenen, echter het dorpshuis blijft in het gebouw gevestigd. Het beheer en de exploitatie van het leegstaande schoolgebouw is in 2015 overgedragen aan het bestuur van het dorpshuis.

Aula's

In het kader van de harmonisatie zijn het beheer en het klein onderhoud van de aula's in Westerbork en Smilde overgedragen aan de betreffende aula verenigingen. De gemeente blijft eigenaar van de gebouwen. Eigendom, beheer en onderhoud van de aula in Beilen was en blijft in handen van de stichting. Voorafgaand aan de harmonisatie zijn de drie de aula's in 2006 / 2007 toekomstbestendig gemaakt.

Voor het groot onderhoud van de aula's geldt de 'dorpshuizenconstructie'. De vereniging / stichting zorgt er in overleg met de gemeente voor dat het groot onderhoud wordt georganiseerd en uitgevoerd. De kosten zijn voor rekening van de gemeente. De financiële bekostiging vindt plaats vanuit het budget onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Uitgevoerde werken in 2015

Het onderhoud aan gebouwen vindt plaats op basis van de betreffende geactualiseerde jaarschijf uit het meerjarenonderhoudsprogramma (o-prognose)

Voor het onderhoud aan gebouwen is in de begroting een budget van € 499.000 beschikbaar. Voor 2015 was voor regulier onderhoud € 459.000 begroot. Het verschil wordt toegevoegd aan de reserve onderhoud gebouwen. Voor 2015 bedroegen de werkelijke onderhoudskosten € 467.000. Om de fluctuerende kosten van onderhoud op te vangen wordt het verschil verrekend met de bestemmingsreserve Onderhoud gebouwen. Voor 2015 is het positief verschil van € 32.000 toegevoegd aan de reserve Onderhoud gebouwen.

Verloop bestemmingsreserve onderhoud gebouwen 2015 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2015	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2015
Bestemmingsreserve	364	32		396

Voor 2015 was van het beschikbare budget voor onderhoud € 459.000 begroot. De werkelijke uitgaven bedroegen € 467.000.

Gespecificeerd ziet het er als volgt uit.

Bedragen x € 1.000

Uitgaven onderhoud gebouwen	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Werkelijk 2015
Sportcomplexen	21	18	24
Sporthallen	281	132	121
Gymlokalen	26	29	59
Zwembaden	65	102	61
Dorpshuizen	23	17	34
Woningen	3	8	4
Baaruhuisjes	1	14	0
Aula,s	0	12	16
Brandweerkazernes	11	45	27
Gemeentehuis	59	35	59
Multifunctionele accommodaties	23	17	30
Werkplaatsen	19	20	29
Diversen	9	10	3
Totaal	541	459	467

- Overschrijding van de post sportcomplexen heeft te maken met de vervanging van een warmwatervoorziening welke nog niet geraamd was.
- Overschrijding post gymlokalen heeft te maken met het uitvoeren van een uitgestelde dakrenovatie.
- Op de post zwembaden is minder uitgegeven dan geraamd, omdat het geplande binnenschilderwerk is doorgeschoven naar 2016.
- Overschrijding post dorpshuizen heeft te maken met een vertraging van de geplande renovaties.
- Op de post baaruhuisjes is in 2015 minder uitgegeven omdat het onderhoud grotendeels wordt uitgegeven in 2016.
- Op de post brandweerkazernes is minder uitgegeven omdat de vervanging van de luchtverwarmers niet is uitgevoerd.
- Overschrijding van de post gemeentehuis heeft te maken met de noodzakelijke vervanging van de brandmeldcentrale in verband met de verbouw van het gemeente ten behoeve van het Huus van de Taol.

Onderhoud buitentenkant schoolgebouwen

Met ingang van 1 januari 2015 is de verantwoordelijkheid en de bijbehorende middelen voor buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen voor het basis- en het speciaal onderwijs overgedragen van de gemeente naar de schoolbesturen van het openbaar, het bijzonder en het speciaal onderwijs. Hiermee komt dit onderdeel vanaf 2015 bij de gemeente te vervallen.

Bedrijfsmiddelen

Om de bedrijfsvoering van de organisatie zo optimaal te kunnen uitvoeren beschikken wij over goed functionerende bedrijfsmiddelen. Het betreft materieel voor wegen en groen, automatisering, facilitair en materiaal voor sport- en welzijnsaccommodaties.

Hiervoor beschikken wij over een geactualiseerde meerjarig vervangingsschema. Hierin staan alle vervangingen van onze bedrijfsmiddelen meerjarig gepland.

Verloop van de beschikbare middelen voor vervangingen.

Vervangingsgroep	Besteed in 2014	Beschikbaar in 2015	Besteed in 2015	Restant
Automatisering	242	445	163	282
Gemeentehuis	0	93	0	93
Materiaal Openbare werken	105	448	364	84
Sport	88	77	42	35
Totaal investeringen	435	1.063	569	494

De uit deze investeringen en de nog oude niet afgeschreven investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden ten laste gebracht van de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen. Vanuit de exploitatie wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Hiermee kunnen wij de jaarlijkse schommelingen in de kapitaallasten opvangen.

Verloop bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen 2015 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2015	Toevoeging	Onttrekking #	Saldo 31-12-2015
Bestemmingsreserve	1.708	784	1.657	836

Op grond van de nota Reserves en Voorzieningen 2015 is € 1 miljoen overgeheveld naar de bestemmingsreserves Woon- en Leefomgeving.

Financiering (Treasury)

Inleiding

Jaarlijks wordt zowel in de begroting als in de jaarrekening een paragraaf financiering opgesteld met als doel het treasurybeleid van de gemeente in beeld te brengen. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde, terwijl in het jaarverslag de realisatie van de het beleid wordt beschreven.

De gemeentelijke treasuryfunctie omvat het financieren van gemeentelijk beleid (de programma's) en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Meer specifiek houdt dit in:

- het zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van benodigde geldmiddelen tegen acceptabele condities;
- het beheersen en bewaken van financiële risico's die aan de financiële posities en geldstromen van de gemeente zijn verbonden;
- het minimaliseren van de kosten van het beheer van de financiële posities en geldstromen;
- het optimaliseren van het rendement op overtollige liquide middelen. Door de invoering van het schatkistbankieren is dit niet meer aan de orde. Dagelijks storten wij onze overtollige middelen af naar het Rijk.

Beleidskader

De Wet Fido geeft voorschriften met betrekking tot het aantrekken van geldleningen, het uitzetten van middelen en het verstrekken van garanties. Van belang hierbij is dat deze activiteiten geschieden in het kader van het uitoefenen van de publieke taak. Uitzetting van tijdelijk overtollige middelen dient een voorzichtig karakter te hebben en mag niet gericht zijn op het verschaffen van inkomen door het lopen van overmatige risico's.

Het kader van het financieringsbeleid is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe ex artikel 212 Gemeentewet van 10 december 2015. Met de verordening stelt de raad op hoofdlijnen de spelregels voor het financiële beleid, de financiële organisatie en het financiële beheer vast. In artikel 10 wordt de financieringsfunctie behandeld. Dit zijn de uitvoeringsregels van het treasury beleid.

Marktontwikkelingen en rentevisie

Bepalend voor de ontwikkelingen van de korte rente is het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Doelstelling is om de inflatie onder de 2% per jaar te houden. Daarnaast verzorgt de ECB onder andere de uitgifte van bankbiljetten, verricht de ECB valutamarktoperaties en probeert de ECB een goede werking van het internationale betalingsverkeer te bevorderen. Op 4 september 2014 verlaagde de ECB de refirente (herfinancieringsrente) voor het laatst met een tiende procent naar 0,050%. De ECB verwacht de belangrijkste rentetarieven een langere tijd op of onder dit niveau te houden.

De lange rente (20 jaar) is in juli 2015 gedaald tot ongeveer 1,3% (was in juli 2014 1,8%) en in relatie tot de korte rente relatief hoog. Dit wordt vooral veroorzaakt door de forse opslag (risicopremie) die door de marktpartijen wordt verdisconteerd in het rentetarief. We hebben voor het laatst op 12 oktober 2014 een langlopende geldlening afgesloten van € 6 miljoen voor 20 jaar tegen een rente van 1,155%.

Financieringsstructuur

De rentekosten worden berekend met gedeeltelijk een vast percentage en gedeeltelijk met een omslagpercentage. Dit is afhankelijk van de investering die gedaan is. Normaal gesproken wordt gerekend met het omslagpercentage.

Per 1 januari 2015 was er sprake van een financieringstekort van € 11,5 miljoen. Het financieringstekort wordt gefinancierd met zoveel mogelijk kort geld.

De rentekosten waren in 2015 € 2,6 miljoen, terwijl er € 3,1 miljoen in de primitieve begroting geraamd was. In de voorjaarsnota hebben we reeds € 450.000 als voordeel ingeboekt. Dit voordeel wordt veroorzaakt door een combinatie van onderuitputting en een voordeel op de rentelasten.

Leningenportefeuille

Onze langlopende leningenportefeuille had op 1 januari 2015 een schuldrestant van € 34 miljoen. De gemiddelde rente op de leningenportefeuille bedraagt in 2015 4,17%. Omdat we dit jaar een langlopende geldlening hebben aangetrokken van € 6 miljoen, aflossingen hebben gedaan van bijna € 3 miljoen, is de schuldrestant op 31 december 2015 iets meer dan € 37 miljoen. De BNG bank is de grootste geldverstrekker.

De leningenportefeuille van de gemeente ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Saldo 1 jan.2015	Opgenomen geldleningen	Aflossingen	Saldo 31 dec.2015	Rente	Gemiddeld percentage
1. Leningen BNG	31.447.338	6.000.000	2.518.321	34.929.016	1.522.153	4,06
2. Leningen overige banken	2.722.681		272.268	2.450.413	151.073	5,55
3. Leningen pensioenfondsen	-		-	-	-	
4. Overige leningen	-		-	-	-	
	34.170.019	6.000.000	2.790.589	37.379.430	1.673.225	4,17

De Wet fido kent een tweetal wettelijke normen, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Die beogen de renterisico's van lagere overheden binnen de perken te houden en te beheersen. Beide normen worden hierna toegelicht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld (kortlopende geldleningen tot een jaar) aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen.

Voor 2015 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,5% van het uitgaventotaal van de begroting 2015. Het begrotingstotaal 2015 bedraagt € 77,4 miljoen, waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op € 6,6 miljoen. Iedere drie maanden wordt de stand van de netto vlottende schuld van de gemeente getoetst aan de kasgeldlimiet. Zoals uit onderstaande overzicht blijkt hebben we de kasgeldlimiet overschreden. Vandaar dat we in het vierde kwartaal een langlopende geldlening hebben aangetrokken van € 6 miljoen.

Onderstaande tabel geeft het verloop van de overschrijding van de kasgeldlimiet weer.

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend(+) of overschot middelen(-)
(1) - (2) = (3)			
Ultimo kwartaal 1	15.000	2.608	-12.392
Ultimo kwartaal 2	15.000	2.759	-12.241
Ultimo kwartaal 3	15.000	3.979	-11.021
(4) gemiddelde van (3)			-11.885
Stappen (5-9)	Variabelen		Bedragen
(5)	kasgeldlimiet (KGL)		6.579
(6a) = (5>4)	ruimte onder de KGL		
(6b) = (4>5)	overschrijding van de KGL		-5.306
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal		77.400
(8)	Percentage regeling		8,5
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		6.579

Renterisiconorm

De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen wordt ingekaderd door de rente risico norm. Jaarlijks mogen de renterisico's bij een renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting. Het doel van de rente risico norm is het realiseren van een spreiding van de leningenportefeuille waardoor fluctuaties in de rente geleidelijk doorwerkt in de rentelasten van de gemeente.

De komende jaren laat de portefeuille een mooi gespreid renterisicoprofiel zien. De leningenportefeuille blijft ruimschoots binnen de gestelde risiconorm. In het jaar 2023 zal er een renteaanpassing plaatsvinden van een op dat moment € 2,5 miljoen grote geldlening. Dit betekent dat de toekomstige financieringsbehoefte tegen elke gewenste looptijd ingedekt kan worden en goed ingespeeld kan worden op renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop voor 2015-2018 van de renterisiconorm.

Stap	Variabelen renterisiconorm	2015	2016	2017	2018
(1)	Renteherzieningen	-	-	-	-
(2)	Aflossingen	2.791	2.794	2.798	2.802
(3)	Renterisico (1+2)	2.791	2.794	2.798	2.802
(4)	Renterisiconorm	15.480	15.480	15.480	15.480
(5a) = 4>3	Ruimte onder renterisiconorm	12.689	12.686	12.682	12.678
(5b) = 3>4	Overschrijding renterisiconorm				
	Berekening renterisiconorm				
	Begrotingstotaal jaar T	77.400			
(4a)	Percentage	20			
(4b)	Regeling				
	Renterisiconorm jaar T	15.480			
(4)	= 4a*4b/100				

Het begrote lastentotaal voor 2015 bedraagt € 77,4 miljoen waarmee de renterisiconorm op € 15,5 miljoen uitkomt (20% van € 77,4 miljoen).

Schatkistbankieren

De decentrale overheden moeten sinds 2014 schatkistbankieren. Schatkistbankieren houdt in dat rekening courant tegoeden van decentrale overheden moeten worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

Dit betekent dat we iedere werkdag onze rekening courant tegoeden afstorten bij de schatkist.

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering in een gemeentelijke organisatie kan worden omschreven als de sturing en beheersing van bedrijfsprocessen om de in de programma's gestelde beleidsdoelstellingen te realiseren. Deze doelen zijn ontleend aan zowel de aan de gemeente opgedragen (wettelijke) taken als het door de gemeenteraad vastgestelde beleid.

Bedrijfsvoering betreft zowel de primaire processen als de ondersteunende processen. Voorbeelden van primaire processen zijn vergunningverlening, subsidiëring en belastingheffing. Tot de ondersteunende processen worden in de regel personeelszorg, informatisering en automatisering, organisatieontwikkeling, financiën, administratie, huisvesting, juridische zaken en communicatie gerekend. Afgekort de PIOFAHJC-functies.

Deze paragraaf beperkt zich tot een aantal ondersteunende processen: organisatieontwikkeling, personeelsbeleid, informatisering en automatisering, financiën en controlling, communicatie, juridische zaken en huisvesting. Daar aan voorafgaand gaat deze paragraaf in op de kosten die met de ondersteunende bedrijfsvoeringprocessen gepaard gaan, de apparaatskosten.

Apparaatskosten

Onder apparaatskosten worden gebruikelijk de kosten van het ambtelijk apparaat (personeel en overhead) verstaan die via een vorm van kostenverdeling direct of indirect worden toegerekend aan de deelprogramma's (producten). Voorbeelden hiervan zijn de personeelskosten en de huisvestingskosten. Het merendeel van de apparaatskosten in Midden-Drenthe wordt op een zogenaamde kostenplaats in de begroting verzameld, waarna ze via een verdeelsleutel (uren, m²) over de verschillende deelprogramma's (producten) worden verdeeld. Hierdoor kan het zijn dat verschillen binnen een deelprogramma zichtbaar worden gemaakt terwijl niet duidelijk is welke oorzaak het verschil heeft. Vaak heeft het te maken met een wijziging in formatie, functieomvang of een verandering van taken; dat wordt echter niet duidelijk in de deelprogramma's.

Ten behoeve van de transparantie worden daarom in deze begroting de apparaatskosten en de wijzigingen op één plaats, in de paragraaf bedrijfsvoering, verzameld en toegelicht. Dit betekent dat deze kosten nog wel in de (deel)programma's van de begroting staan opgenomen, maar op die plek niet meer worden toegelicht. Dit geldt ook voor de wijzigingen in de apparaatskosten die na de laatste begrotingswijziging optreden en onder het product saldi van kostenplaatsen staan opgenomen in het deelprogramma financiering.

In onderstaande tabel staan de kosten opgenomen die wij onder de apparaatskosten scharen en een toelichting daarop. De kosten voor onderhoud gebouwen en de tractiekosten komen aan de orde in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

De post personeelskosten uit de tabel is meeromvattend dan alleen de salariskosten. Onder personeelskosten vallen ook diverse 'bijkomende personeelskosten' waaronder studiekosten, kosten woon-werkverkeer en kosten van abonnementen en contributies. De salariskosten inclusief de bijbehorende personeelsomvang komen aan de orde in het onderdeel 'personeelsbeleid'.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Personeelskosten	14.051	14.054	14.373
Bestuurskosten (college en raad)	1.297	1.199	1.316
Huisvesting	925	926	904
Verzekeringen	207	205	201
Facilitair	553	546	569
Automatisering	1.294	1.319	1145
Documentatie- en informatievoorziening	47	47	61
Totaal	18.374	18.296	18.569

Personeelskosten

Het saldo van de bedrijfsvoering bedraagt -/- € 32.208.

De FTE's en de salarisbudgetten (excl. Raad en college B&W) hebben zich in 2015 als volgt ontwikkeld:

Afdeling	Begr. FTE 2015	Real. FTE 2015	Vac. Rui mte	Begroot Sal. 2015	Werkelijk Sal. 2015	Saldo Inhuur uitleen	Saldo
Bestuursonderst./griffie	4,4	4,2	0,2	€ 382.023	€ 363.214	€ 0	€ 18.809
DVL	37,6	35,2	2,4	€2.169.749	€ 2.099.116	€ 89.229	-/- €18.595
AZ	36,2	36,1	0,1	€2.264.745	€ 2.220.430	€ 66.511	-/-€ 22.196
Bouwen en wonen	26,1	24,1	2,0	€ 1.622.196	€ 1.578.234	€ 14.401	€ 29.561
OW buiten	35,8	35,8	0	€ 1.716.158	€ 1.796.219	€ 0	-/- €80.061
OW binnen	12,4	11,4	1	€ 808.560	€ 779.271	€ 0	€ 29.288
Samenlevingszaken	58,0	59,2	-1,2	€ 3.473.028	€ 3.369.647	€116.021	-/-€11.640
Overig (koopverlof, stagiaires, taakstellingen)				-/- € 123.297	€ 51.072		-/-€ 174.369
Totaal	210,5	206,0	4,5	€12.313.162	€12.257.203	€286.161	-/- €229.203
Dekking vanuit andere bedrijfsvoering budgetten							€ 196.995
Saldo							-/- € 32.208

Het niveau van externe inhuur is beperkt. Inhuur wordt met name uitgevoerd binnen de bestaande vacatureruimte. Ten aanzien van samenlevingszaken is het in kader van de transities in het sociaal domein meer ingehuurd. Een deel van deze inhuur komt ten laste van de programmabudgetten.

In de budgetten 2015 was een taakstelling op de bedrijfsvoering opgenomen van circa € 423.000. De bezuiniging is in personele zin wel gerealiseerd in 2015 maar de effectuering daarvan (in termen van

financiële gevolgen) zullen pas voor het eerst in 2016 volledig zichtbaar worden. Dit is de belangrijkste reden van het tekort.

Het tekort op de salarissen wordt in de jaarrekening afgedekt met andere voordelen op de bedrijfsvoering. Te noemen zijn ontvangen bijdrage ESF subsidie, restant budget studietoelagen/bijkomende personeelskosten en automatisering. Per saldo resteert een tekort op de bedrijfsvoering van € 32.208.

Organisatieontwikkeling en De basis op orde

In 2015 zijn de nodige stappen gezet in de organisatieontwikkeling die in 2016 uiteindelijk tot een afronding moeten komen. Ten aanzien van de organisatieontwikkeling vinden in het voorjaar van 2016 workshops met de organisatieplaats. Het streven is om in 2016 tot besluitvorming te komen over de opzet van de nieuwe organisatie.

In het voorjaar van 2015 is de bestuursopdracht De basis op orde vastgesteld. In de eerste plaats is de bestuursopdracht bedoeld om de aanbevelingen van het raadsonderzoek uit te werken. Necker van Naem heeft in opdracht van de gemeenteraad onderzoek gedaan naar ons bijstandsbeleid en re-integratiebeleid en daar een aantal aanbevelingen over gedaan. In de tweede plaats ontwikkelen we onze bedrijfsvoering langs de 3 D's: Dichtbij, duidelijk en daadkrachtig: met deze drie begrippen geven we inhoud aan wat voor organisatie we zijn en we nog meer willen worden

In de bestuursopdracht is ingegaan op maatwerk, bijstands- en re-integratiebeleid, bezwaarschriften en klachten en bedrijfsvoering. Bij dit laatste onderdeel gaat het om de beschrijving van kritische werkprocessen, risicomanagement, budgetregels, informatievoorziening en interne controle. De uitvoering is in 2016 nog gaande. De eerste resultaten (bijv. risicomanagement en beschrijvingen werkprocessen participatietraject) zijn opgeleverd.

Personeelsbeleid

De gemeente maakt deel uit van een samenleving die continu in beweging is en oefent met de uitvoering van de programma's invloed uit op de samenleving. De uitvoering van deze rol vereist dat de ambtelijke organisatie maatschappelijke en andere ontwikkelingen adequaat tegemoet kan treden. De mensen vormen zo het belangrijkste kapitaal in onze organisatie. Investeren in de kwaliteit van personeel komt daardoor ten goede aan de Midden-Drentse samenleving. Hoe zorgen wij goed voor ons personeel? Op welke manier benaderen we de arbeidsmarkt voor het werven van specialistisch personeel, waar moeilijk aan te komen is? Hoe binden en boeien wij de mensen in onze organisatie? Vragen die onderdeel zijn van het (strategisch) personeelsbeleid.

Fte's	2013 begroot	2013 realisatie	2014 Begroot	2014 realisatie	2015 begroot	2015 realisatie	2016 begroot
Fte's (excl. samenlevingszaken)	164,5	159,1	162,5	148	152,5	146,8	151,4
Samenlevingszaken	56,4	52,6	53,8	57	58	59,2	62,3
Totaal	220,9	211,7	216,3	205,0	210,5	206	213,7

Het totaal van de formatie (excl. Samenlevingszaken) is over de achterliggende periode gedaald, onder andere vanwege het realiseren van de bezuinigingstaakstelling. In 2014 is er vanuit de afdeling Bouwen en Wonen 6,83 FTE naar de Regionale uitvoeringsdienst (RUD) gegaan. Bij de afdeling

Samenlevingszaken zijn de achterliggende jaren ook bezuinigingen doorgevoerd maar per saldo is door het effect van de transities een uitbreiding van de formatie gerealiseerd.

Resterende taakstellingen in de bedrijfsvoering

Onder andere vanuit het coalitieakkoord is een ombuigingstaakstelling in de bedrijfsvoering van de gemeente gedefinieerd. De totale taakstelling op de bedrijfsvoering in de periode 2014-2018 bedraagt circa € 1,3 miljoen.

Voor circa € 0,8 miljoen zijn deze taakstellingen volgens planning gerealiseerd. Voor 2016 zijn maatregelen voor een bedrag van circa € 0,2 miljoen gedefinieerd. Voor 2017 en 2018 resteert nog een taakstelling van in totaal € 0,3 miljoen. Het voornemen is om tegelijkertijd met de definitieve opzet van de organisatie in 2016 ook voor de resterende taakstellingen 2017 en 2018 maatregelen gedefinieerd te hebben.

Financiën en controlling

De uitgangspunten voor het financieel beleid zijn vastgelegd in verschillende verordeningen en afspraken zoals het Coalitieakkoord 2014-2018, de Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe en de Controleverordening Midden-Drenthe.

Eind 2015 heeft actualisatie van de financiële verordening plaatsgevonden, het beleid rondom weerstandsvermogen en risicomanagement geactualiseerd en is de nota reserves en voorzieningen geactualiseerd. Daarmee zijn een aantal belangrijke financiële documenten weer up-to-date.

In 2015 zijn de geldstromen van de gemeente aanzienlijk toegenomen door de transities in het sociaal domein. In de opzet van de interne controlemaatregelen om te voldoen aan de rechtmatigheidseisen die de accountant stelt ten aanzien van Jeugd en WMO is veel tijd en energie gestoken.

Voor de komende jaren dienen zowel op de programma's alsook in de bedrijfsvoering nog taakstellingen gerealiseerd te worden. In de perspectiefnota 2017 zullen deze integraal in beeld worden gebracht.

In 2015 zijn wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording aangekondigd. De definitieve wettekst is in maart 2016 gepubliceerd. Binnen de gemeente Midden Drenthe is een project gestart om deze wijzigingen vanaf de begroting 2017 te implementeren. Het betreft onder andere de introductie van taakvelden, verplichte indicatoren, informatie over verbonden partijen, overhead, activeren van investeringen maatschappelijk nut en het opnemen van een geprognosticeerde balans.

Informatisering en automatisering

Sinds eind 2012 werkt de hele organisatie, inclusief bestuur, digitaal en zaakgericht. Eind 2013 is er een gebruikersgroep ingesteld. Die groep vervult sindsdien een centrale rol bij de prioriteitstelling en de doorontwikkeling van zaakgericht werken. In 2015 heeft dit onder andere geresulteerd in verbeteringen op het vlak van gebruikersvriendelijkheid en zoeken en vinden.

Het (her) inrichten van processen binnen het zaakstelsel is een continu proces. In 2015 zijn gekoppeld aan De basis op orde een aantal processen onder de loep genomen en opnieuw ingericht. Dit betreft kritische processen in het sociale domein, maar ook processen rondom kwaliteitszorg en informatiebeveiliging. Transparantie en navolgbaarheid vormen daarbij de basis.

Verder is in 2015 de begraafplaatsadministratie geïmplementeerd binnen het zaaksysteem en is er verder gewerkt aan de processen rondom de transities, met name jeugdzorg en WMO. In 2016 zal dit door lopen.

In 2014 zijn als voortvloeisel uit het project Beschikbaar en Bereikbaar kaders gesteld voor het Nieuwe Werken. In 2015 heeft de implementatie hiervan plaatsgevonden. Inmiddels maakt meer dan de helft van de organisatie gebruik van een virtuele werkplek waarmee plaats- en tijdsonafhankelijk gewerkt kan worden op de systemen van de gemeente.

De informatiebeveiliging wordt door de verschillende mogelijkheden om plaats- en tijdsonafhankelijk te werken, steeds belangrijker. In 2015 is het daarom het kwaliteitshandboek Informatievoorziening opgesteld dat in 2016 vastgesteld zal worden.

Integriteit, de menselijk kant van informatiebeveiliging, stond op de agenda in 2015. Er is in dit kader beleid geformuleerd en er is een gedragscode opgesteld die als praktische leidraad dient. In 2016 zal de implementatie hiervan plaatsvinden.

De invoering van substitutie, dat wil zeggen dat stukken na ontvangst en digitalisering vernietigd kunnen worden, maakt onderdeel uit van het kwaliteitshandboek Informatievoorziening. Na vaststelling zal substitutie toegepast worden om ervoor te zorgen dat de behoefte aan fysieke archiefruimte niet verder stijgt. De bestaande archiefruimte blijft daarmee toereikend in de toekomst.

Tot slot zijn in 2015 de milieudossiers gedigitaliseerd. Digitaal dossiers en informatie uitwisselen met de RUD is hierdoor mogelijk geworden.

Communicatie

Website en sociale media

Begin 2014 is de nieuwe, vraaggerichte, website gelanceerd. Samen met de redacteurs van de verschillende afdelingen wordt de website voortdurend actueel gehouden en de zoektermen aangepast. In het afgelopen jaar is de vindbaarheid van beleidsstukken verder verbeterd en is de dienstverlening via de website verder uitgebreid. In de tweede helft van 2015 hebben we onze mobiele website gelanceerd: deze website is aan de voorkant eenvoudiger dan de 'normale' website, zodat deze goed weergegeven wordt op bijvoorbeeld een smartphone. Aan de 'achterkant' bevat de mobiele website alle informatie die ook via de normale website te vinden is.

Verder besteden we steeds meer aandacht aan de sociale media, actief en reactief. Steeds vaker wordt social media zoals Facebook door onze inwoners gebruikt als een middel om met de gemeente te communiceren. Dat vraagt veel tijd en inzet van het team Communicatie.

Gemeenteberichten en digitale nieuwsbrief

In 2015 is besloten om vanaf 2016 de gemeenteberichten in omvang terug te brengen naar 1 pagina. Op deze pagina staan de vergunningen, mededelingen en korte berichten. Dat vraagt om nog meer maatwerk en creativiteit in onze communicatie ter vervanging van een bericht in de gemeenteberichten. Vanaf 2016 werken we met een digitale nieuwsbrief, waarin naast de vergunningen, mededelingen en korte berichten, alle andere berichtgeving van de gemeente staat. Inwoners kunnen zich op deze nieuwsbrief abonneren. De nieuwsbrief heeft inmiddels zo'n 500 abonnees.

Schriftelijke communicatie

Ook in 2015 is verder gewerkt aan het project 'schrijven'. Samen met de verschillende vakafdelingen zijn alle uitgaande brieven onder de loop genomen en waar nodig verbeterd. Omdat het een veel omvattend project is, zal dit pas in de loop van 2016 afgerond kunnen worden. Maar ook daarna blijft onze schriftelijke communicatie om regelmatige monitoring en - indien nodig - aanpassingen vragen.

Advisering

Communicatie wordt inmiddels gezien als onderdeel van allerlei projecten en niet meer als 'sluitpost'. Speerpunt blijft het vroegtijdig betrekken van inwoners en transparantie. Vooraf, maar ook voortgaand overleg met allerlei inwonersgroepen wordt daarbij steeds belangrijker.

In 2015 waren het de volgende projecten:

- De transities in het sociale domein;
- Grote infrastructurele projecten in Westerbork;
- MFA Westerbork (voortgang bouw en opening);
- Verder uitwerking van het GVVP;
- Ontwikkelingen op het ETP terrein;
- AZC Oranje;
- Advies op het gebied van interne communicatie.

Voor 2016 blijft de communicatie rondom de transities tijd en aandacht vragen. Daarnaast is onder meer veel communicatie-inzet nodig voor de nieuwe manier van afvalinzameling, de uitvoering van het groenbeleidsplan en het AZC in Oranje en de huisvesting van statushouders. Ook blijft de interne communicatie een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden.

Pers

Perswoordvoering blijft veel inzet van de afdeling Communicatie vragen. De aandacht van de pers wordt ook steeds vaker opgewekt door berichtgeving op de sociale media. Wekelijks worden de collegebesluiten toegelicht tijdens een persbijeenkomst. Daarnaast is er sprake van een flinke hoeveelheid persvragen, waarbij ook steeds vaker dieper op zaken wordt ingegaan door media.

Juridische zaken

Zwaartepunt in deze taak is gevraagde en ongevraagde juridische advisering aan bestuur en organisatie/griffie, zowel op publiekrechtelijk als privaatrechtelijk terrein. Daarnaast is het secretariaat van de Commissie bezwaarschriften een belangrijke taak inclusief de voorbereiding op de advisering door de commissie aan het gemeentebestuur. Ook de vertegenwoordiging van de gemeente bij rechtbank, Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State en Centrale Raad van Beroep is een onderdeel van het werk.

Een specifieke taak is de coördinatie en afhandeling van verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Daarnaast valt de (beleids)advisering over openbare orde en veiligheid ook onder Juridische zaken. In dat kader verzorgt Juridische zaken ook de bestuursdwangprocedures (d.w.z. sluiting) met betrekking tot hennepkwekerijen.

Huisvesting

Informatie over gemeentelijke gebouwen en huisvesting staat opgenomen in het onderdeel 'gebouwen' van de paragraaf kapitaalgoederen. Op deze plaats volstaan wij met de opmerking dat wij uit

efficiencyoverwegingen, de beheerstaken voor dit onderdeel in de nieuwe organisatie op één plaats hebben samengebracht.

Intergemeentelijke samenwerking

Onze ervaring tot op heden is dat wij in de bestaande samenwerkingsverbanden goed kunnen opereren. We realiseren ons daarbij dat de geografische ligging van Midden-Drenthe daarbij veroorzaakt dat we niet in congruente verbanden samen werken, maar wel sterk vanuit de inhoud gedreven. Wij zien dan ook geen reden om nu een slag te maken in het zoeken van congruentie in onze samenwerkingsverbanden.

Verantwoording interbestuurlijk toezicht 2015

Voor het verantwoordingsjaar 2015 wordt voor het eerst een overzicht opgenomen voor de verantwoording interbestuurlijk toezicht. De provincie heeft aangegeven dat op de volgende onderdelen verantwoording afgelegd moet worden:

- monumentenwet,
- huisvesting statushouders,
- ruimtelijke ordening,
- archieven,
- Wabo

Het toezicht is bedoeld voor die gevallen waarin zich risico's of knelpunten kunnen voordoen bij de uitoefening van een bepaalde taak. Op de verschillende beleidsterreinen is overleg met de provincie als enige toezichthouder. De raad wordt op verschillende manieren en verschillende momenten op de hoogte gehouden van de uitvoering van de diverse taken, het ontbrak alleen aan een totaaloverzicht. Voor de verantwoording 2015 hebben we gekozen voor de presentatie van de taken die de provincie als speerpunt heeft benoemd. In 2016 vindt provinciaal een evaluatie plaats van de verantwoording interbestuurlijk toezicht. We gaan dan ook uit van een groeimodel.

Onderstaande toezichtinformatie geeft op hoofdlijnen weer of aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

voldaan aan wettelijke eisen, geen extra aandacht nodig
niet volledig voldaan aan wettelijke eisen, extra aandacht nodig
niet voldaan aan wettelijke eisen

Monumentenwet	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
Gemeente draagt zorg voor de bescherming van cultuurhistorische en archeologische waarden		Archeologische waardenkaart is vastgesteld. Integraal onderdeel van bestemmingsplan. Cultuurhistorische waardenkaart is in ontwikkeling.
Gemeente vraagt deskundig advies bij vergunningverlening		Betreft advies van Monumentencommissie en advies m.b.t. archeologievoorwaarden.
Is er reden voor extra aandacht?	nee	

Huisvesting Statushouders	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
Er is <i>volledig</i> voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		Zie onder
Er is <i>tijdig</i> voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		
Is er reden voor extra aandacht?	ja ^{*)}	

Verloop 2015 nog te huisvesten statushouders:

Stand op 1 januari 2015	4
+ taakstelling 1 ^e halfjaar 2015	<u>+ 28</u>
	32
Gerealiseerd 1 ^e halfjaar 2015	<u>- 22</u>
	10
+ taakstelling 2 ^e halfjaar 2015	<u>+ 30</u>
	40
Gerealiseerd 2 ^e halfjaar 2015	<u>- 23</u>
Stand op 31 december 2015	17

*) We hebben landelijk te maken met een verhoogde asielinstroom, waarbij het aantal te huisvesten statushouders ook toeneemt. We treffen daarom in 2016 extra maatregelen om de taakstelling in te vullen. Dit doen we samen met externe partners. Met een inventarisatie hebben we in beeld gebracht welke panden in aanmerking komen voor huisvesting van statushouders.

Ruimtelijke Ordening	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
Gemeente beschikt over actuele bestemmingsplannen en structuurvisie(s) conform de wettelijke eisen in Wro		Alle bestemmingsplannen zijn geactualiseerd. Op 28 juni 2012 is de gemeentelijke structuurvisie Platteland Leeft! vastgesteld.
Is er reden voor extra aandacht?	nee	

Archieven	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
De zorg en het beheer voor het archief zijn op orde		zie onder
Is er reden voor extra aandacht?	nee	

De VNG heeft voor archiefzorg een handreiking opgesteld met daarin een lijst met kritische prestatie indicatoren (KPI's). Voor alle KPI's is in beeld gebracht of aan alle wettelijke eisen wordt voldaan. Er is sprake van achterstand op de volgende onderdelen:

- Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet niet helemaal aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem.
- Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt nog niet tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld.

Er wordt nog niet voldaan aan alle eisen. In sommige gevallen wordt wel volgens een bepaalde werkwijze gewerkt, alleen is het niet vastgelegd of vastgesteld. Er wordt gewerkt aan een kwaliteitsplan informatiebeheer. Digitale archivering is een blijvend aandachtspunt.

Wabo	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
Er is een bestuurlijk vastgestelde zelfevaluatie		
Er is een bestuurlijk vastgesteld verbeterplan		
Vanaf 1-1-2015: er is een bestuurlijke vastgestelde eindmeting		
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee	

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang houdt in dat leden van het college in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling vertegenwoordigd zijn. Daarnaast kan de gemeente als lid van stichtingen en verenigingen of als vennoot van een vennootschap stemrecht hebben. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname aan een verbonden partij op enigerlei wijze risico kan lopen.

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Daarnaast is inzicht gewenst in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen.

Uitgangspunten

De nota verbonden partijen is een aantal jaren geleden vastgesteld.

De volgende uitgangspunten zijn hierin vastgelegd:

- De gemeenteraad doet mee in verbonden partijen als dat nodig en functioneel is. Dat betekent een beoordeling per situatie.
- De huidige deelname in vennootschappen BNG en WMD zet de raad ongewijzigd voort. De behandeling van de begroting en de jaarstukken vindt plaats door het college, waarbij de stukken naar een raadscommissie ter informatie gaan.
- De afhandeling van de financiële stukken van de niet-actieve gr-en vindt plaats door het college, waarbij de stukken naar een raadscommissie ter kennisname gaan.
- De gemeenteraad gaat de relatie met de actieve gr-en (Alescon, GGD, Veiligheidsregio Drenthe, RUD Drenthe en Recreatieschap) versterken door actiever te sturen. De gr moet aantoonbaar bijdragen aan het realiseren van een of meer doelen uit de programmabegroting. De sturing wordt actiever door concrete afspraken op een aantal aspecten. Daarin zijn de aanbevelingen van de VDG over dit onderwerp koersbepalend.

Voor het versterken van de sturende rol heeft de raad gekozen voor een aanpak in VDG-verband. Dat betekent enerzijds winst in afstemming, anderzijds verlies in tijd. De VDG heeft daarvoor een nieuwe vergaderstructuur ingezet waarin een sterkere rol is weggelegd voor de professionele inbreng van gemeenten. Die sterkere rol zal ook aan het licht komen in de contacten met de gemeenschappelijke regelingen.

Rekenkamerrapport verbonden partijen

Medio 2015 heeft de rekenkamer Midden-Drenthe het rapport Sturing en controle verbonden partijen aangeboden. Geconcludeerd wordt dat onder andere het beleidskader actualisatie behoeft, dat ambtelijke ondersteuning meer gecoördineerd kan worden en dat de raad een beperkte rol heeft met betrekking tot de gemeenschappelijke regelingen.

De rekenkamer doet aanbevelingen ten aanzien van het betrekken van de raad bij de gemeenschappelijke regelingen en actualiseren van het beleidskader. Er is een werkgroep ingesteld om inhoud te geven aan deze conclusies en aanbevelingen.

VENNOOTSCHAPPEN

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

BNG Bank, gevestigd te Den Haag, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Eind 2010 heeft het Comité voor Banktoezicht nieuwe richtlijnen uitgevaardigd (Basel III-akkoord) met betrekking tot kapitaal- en liquiditeitseisen. Inmiddels zijn deze richtlijnen uitgewerkt in Europese verordeningen en richtlijnen (CRD IV). Voor de BNG Bank is vooral het voornemen om de leverage ratio vanaf 2018 op minimaal 3% vast te stellen van belang.

De leverage ratio is het balanstotaal van het uitgeleende geld van een bank, ten opzichte van het eigen vermogen. Als een bank 1 euro eigen vermogen heeft en 30 euro uitleent, is de leverage-ratio 3 procent. Om deze ratio te verhogen is besloten de dividenduitkering te halveren, namelijk 25% van de netto winst. Dit was 50%. Op deze manier kan ultimo 2017 voldaan worden aan de minimumnorm.

Aandelen bezit	Nominaal € 2,50 per aandeel. Aantal:	60.138
Eigen vermogen	Per 31 december 2014	€ 3.582 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2014	€ 149.923 miljoen
Dividend	Begroot voor 2015	€ 76.381
Dividend	Ontvangen in 2015 over 2014	€ 34.279

Op het programma Algemene middelen wordt het dividend verantwoord.

Energienetwerk beheerder Enexis

In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf van energiebedrijf Essent verkocht aan Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk (RWE). Het netwerkbedrijf is verder gegaan als Enexis. Het dividend wordt achteraf uitbetaald.

Aandelen bezit	Nominaal € 1 per aandeel. Aantal:	206.779
Eigen vermogen	Per 31 december 2014	€ 3.517 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2014	€ 2.900 miljoen
Netto resultaat aandeelhouders	Na belastingen 2014	€ 266 miljoen
Dividend	Per aandeel 2014	€ 0,8872131
Dividend	Begroot voor 2015 over 2014	€ 165.083
Dividend	Ontvangen in 2015 over 2014	€ 183.457

Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

De WMD, gevestigd te Assen, levert drinkwater aan ca. 450.000 inwoners van de twaalf Drentse gemeenten met 195.000 aansluitingen. Het dividend wordt achteraf uitbetaald.

Aandelen bezit	Nominaal € 50 per aandeel. Aantal:	73
Eigen vermogen	Per 31 december 2013#	€ 41 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2013#	€ 106 miljoen
Netto resultaat	Jaar 2013#	€ 2,282 miljoen
Dividend	Begroot voor 2015	€ 110
Dividend	Ontvangen in 2015 over 2014	€ 0

Tijdens het schrijven van dit jaarverslag was er nog geen goedkeurende accountantsverklaring bij het jaarverslag 2014 van de WMD. Het concept is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van donderdag 21 januari 2016 besproken. In het concept wordt met verlies afgesloten door boekhoudkundige verschuivingen. We hebben dan ook geen dividend ontvangen over 2014. Op het programma Algemene middelen wordt het dividend eventueel verantwoord.

Bedrijvencentrum Ossebroeken V.O.F.

Op 24 december 1999 is notarieel de V.O.F tussen de gemeente Midden-Drenthe en de exploitatiemaatschappij, bedrijventerrein Ossebroeken V.O.F. opgericht.

De vennootschap stelt zich als doel:

- Het voor rekening van de vennoten exploiteren van het bedrijventerrein Ossebroeken en al wat daartoe verder noodzakelijk en/of wenselijk wordt geacht, evenals de verkoop van het bedrijvencentrum;
- Het verrichten van al wat met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in ruimste zin.

De vennoten hebben de eigen aangekochte gronden ingebracht als schuld van de vennootschap. De opbrengsten zijn de eerste jaren gebruikt om de kosten van de ingebrachte gronden en overige exploitatiekosten te betalen.

De te realiseren nettowinst zal tussen de beide vennoten gelijk worden verdeeld. Vanaf 2008 heeft de eerste winstuitkering plaats gevonden. In 2008 en 2009 elk € 200.000, in 2010 € 300.000 en in 2011 tot en met 2014 geen of zeer beperkte winstuitkering.

Hieronder gegevens uit de jaarrekening:

Eigen vermogen	Per 31 december 2014	€ 0,028 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2014	€ 0,074 miljoen
Resultaat	Jaar: 2014	-€ 0,004 miljoen
Voorraad	Per 31 december 2014	30.165 m2

De gemeente loopt alleen een financieel risico als er verliezen op het plan ontstaan. Dit is tot op heden nog niet de verwachting. Het verlies wordt net als de winst gelijk tussen de beide vennoten verdeeld. Op het programma Werk en Inkomen worden de (winst)uitkeringen verantwoord.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Automatiseringscentrum Noord-Nederland

Het betreft een samenwerkingsverband om de liquidatie van het automatiseringscentrum Cevan te Groningen af te wikkelen.

De jaarlijkse kosten (wachtgeldverplichtingen) worden verdeeld op basis van het aantal inwoners van de toen aangesloten gemeenten. Hieronder vielen de voormalige gemeenten Beilen en Smilde met samen ongeveer 24.200 inwoners. De taken tot afwikkeling wordt uitgevoerd door een College van Vereffenaars (CvV).

De instelling heeft geen eigen of vreemd vermogen. De wachtgeldverplichtingen lopen tot en met 2015. De jaarlijkse kosten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten op basis van een bedrag per inwoner. In 2015 zijn geen bijdragen meer betaald.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

GGD Drenthe, gevestigd te Assen, bevordert en beschermt de gezondheid van de inwoners van de provincie Drenthe.

De missie van de GGD Drenthe is het bevorderen en beschermen van de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten in het algemeen en van risicogroepen in het bijzonder.

bedragen x € 1.000	per 31 december 2014	per 31 december 2013
Eigen vermogen	€ 1.913	€ 2.634
Vreemd vermogen	€ 3.970	€ 2.561
Resultaat toegevoegd aan de algemene reserve	€ 236	€ 584

Op het programma Zorg en Welzijn is voor 2015 de bijdrage van € 978.236 begroot voor basisgezondheidszorg en het uniforme deel van de jeugdzorg. Dit bedrag is ook overgemaakt aan de GGD.

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, gevestigd te Den Haag. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, Provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.

Op het programma Algemene middelen is voor 2015 € 42.500 begroot, de werkelijke bijdrage bedroeg € 51.403.

Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)

De VDG, gevestigd te Emmen, behartigt de belangen van de twaalf Drentse gemeenten bij andere overheden. Op het programma Algemene middelen is voor 2015 € 10.500 begroot. De werkelijke bijdrage bedroeg € 6.770.

Werkvoorzieningschap Alescon

Alescon, gevestigd te Hoogeveen, is een werkvoorzieningsschap, een sociale werkplaats. Het is een bedrijf in het kader van de gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Aa en Hunze, Assen, De Wolden, Hoogeveen, Midden-Drenthe en Tynaarlo, opgericht op 1 januari 2000. Alescon is een bedrijf met twee kerntaken. De belangrijkste functie van Alescon is het aanbieden van banen voor mensen met een verstandelijke, psychische of lichamelijke handicap. Re-integratie dus. Participatie op de reguliere arbeidsmarkt staat hierbij ook hoog in het vaandel. Daarnaast worden er door deze mensen producten en diensten geproduceerd die op een commerciële manier aangeboden worden.

Vanaf 2008 vindt de financiering van de Wsw plaats via de gemeenten. Het budget dat de gemeente van het rijk ontvangt voor de uitvoering van de Wsw sluist de gemeente door naar het werkvoorzieningsschap Alescon, dat voor de uitvoering zorgt.

In 2015 gaat het naar verwachting om een bedrag van ruim € 5,1 miljoen voor de realisatie van ongeveer 193 aja (arbeidsjaren).

Omdat de uitvoering van de Wsw niet kostendekkend is, betaalt de gemeente daarnaast een bijdrage in het exploitatietekort van Alescon. Over 2015 bedraagt deze bijdrage € 349.334. Het totale financiële risico ligt bij de deelnemende gemeenten.

Het beleid is vastgelegd in de Wsw beleidsnotitie Modernisering van de Wet sociale werkvoorziening. Hoofddoelstelling van de modernisering is om meer mensen met een arbeidshandicap buiten de beschutte werkomgeving van het werkvoorzieningsschap, dus in een reguliere werkomgeving, te laten werken: de beweging 'van binnen naar buiten'. Binnen het beschikbare rijksbudget willen de gemeenten zoveel mogelijk mensen van de Wsw-wachtlIJst geplaatst krijgen met de volgende prioritering:

- Jongeren tot 27 jaar die begeleid kunnen en willen gaan werken;
- Overige Wsw-geïndiceerden die begeleid kunnen en willen gaan werken;
- Overige jongeren onder de 27 jaar;
- Overige geïndiceerde op de wachtlIJst volgens het First-in / First-out principe.

De Participatiewet geeft nog veel financiële onzekerheid. Onduidelijk is op dit moment welke financiële gevolgen dit op termijn voor de gemeente zal hebben.

Er is nog geen gemeentelijk vastgesteld beleid. De huidige raamovereenkomst 2008 tot en met 2014 voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening zal ook nog voor 2015 en 2016 gaan gelden. Op het programma Werk zijn bovengenoemde bedragen verantwoord.

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Met ingang van 2014 zijn alle veiligheidstaken geregionaliseerd in de nieuwe GR Veiligheidsregio Drenthe (VRD). Dit houdt onder meer in dat de vrijwillige brandweer van de gemeente is overgeheveld naar de GR VRD. De bijdrage aan de GR VRD wordt uitgedrukt in een basisbijdrage (brandweezorg) en een inwonersbijdrage.

Eigen vermogen VRD	Per 31 december 2014	€ 3.819 miljoen
Vreemd vermogen VRD	Per 31 december 2014	€ 21.470 miljoen
Resultaat toegevoegd aan de algemene reserve	Jaar: 2014	€ 1.901 miljoen

De begrote bijdrage aan de GR VRD voor 2015 bedraagt € 1.443.707. In werkelijkheid is € 1.473.708 betaald.

Recreatieschap Drenthe

Het Recreatieschap Drenthe, gevestigd te Diever, heeft voor de Drentse gemeenten een stimulerende, initiërende en voorwaardenscheppende rol op het gebied van recreatie en toerisme.

Naast planontwikkeling adviseert het recreatieschap de gemeenten gevraagd en ongevraagd over zaken welke van belang zijn voor recreatie en toerisme.

Eigen vermogen	Per 31 december 2014	€ 0,622 miljoen
Eigen vermogen	Per 31 december 2015	€ 0,595 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2014	€ 0,606 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2015	€ 0,501 miljoen
Resultaat	Jaar: 2014	€ 24.993
Resultaat	Jaar: 2015	€ 805

Op het programma Vrije tijd is voor 2015 de bijdrage aan het Recreatieschap van € 94.616 begroot inclusief bezuinigingstaakstelling. Dit is ook uitbetaald in 2015.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD Drenthe)

De gemeenschappelijke regeling is op 1 juli 2013 in werking getreden.

Deelnemers zijn de provincie Drenthe en de 12 gemeenten in Drenthe.

Doel is de behartiging van de belangen van de deelnemers op het gebied van de uitvoering van alle milieutaken. De regionale uitvoeringsdienst voert de taken met betrekking tot vergunningverlening, toezicht en handhaving in mandaat uit, namens de deelnemers vanaf 1 januari 2014.

Op het programma Milieu is voor 2015 een bijdrage van € 867.987 begroot. De werkelijke bijdrage bedroeg € 871.372.

Geraamd eigen vermogen	Per 1 januari 2016	€ 0,573 miljoen
Geraamd eigen vermogen	Per 31 december 2016	€ 0,465 miljoen
Geraamd vreemd vermogen	Per 1 januari 2016	€ 5,546 miljoen
Geraamd vreemd vermogen	Per 31 december 2016	€ 3 miljoen
Geraamd resultaat	Jaar: 2015	€ 0,717 miljoen

Grondbeleid

Nota grondbeleid

Op 29 november 2007 is de nota Grondbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. Het zwaartepunt uit deze beleidsnota is de keuze om actiever te worden op de grondmarkt.

Conform de verordening ex. artikel 212 Gemeentewet actualiseren we de nota Grondbeleid geregeld. Begin 2013 is het grondprijzenbeleid vastgesteld. Door het grondbeleid voortdurend te monitoren en waar nodig bij te stellen, willen we ook voor de toekomst (financiële) mogelijkheden houden om grondaankopen te doen voor o.a. infrastructurele werken, bedrijventerreinen en woningbouw.

Uitgangspunt

Wij willen door middel van grondbeleid zorgen voor een gezonde bouwgrondexploitatie waarmee we inspelen op de markt, de doelstellingen van ruimtelijk beleid mogelijk maken, voldoen aan wet- en regelgeving en waarbij sprake is van een toekomstbestendig beleid.

Binnen de grondexploitatie hebben wij de afgelopen jaren al een aantal maatregelen genomen om de risico's te beheersen. Zo is de winstverwachting op 0 gesteld. Ook maken we voor hercalculaties gebruik van een dynamisch model in plaats van een statisch model. Bij een dynamisch model worden de kosten en opbrengsten over de looptijd van het project verspreid in het jaar waarin verwacht wordt dat ze worden gemaakt dan wel ontvangen. Dat betekent concreet dat jaarlijks bekeken wordt of de looptijd in overeenstemming is met de huidige verwachtingen. Wanneer dit niet meer het geval is, worden de berekeningen aangepast. Indien nodig boeken wij gronden financieel af.

Wet- en regelgeving

Een belangrijk onderdeel voor de actualisatie van de bouwgrondexploitatie zijn de regels van de commissie besluit begroting en verantwoording (BBV). We zijn verplicht duidelijk aan te geven wat ons voornemen is met onze gronden en op welk manier we de gronden in exploitatie willen brengen. Daarom analyseren we jaarlijks de bouwgrondexploitatie zodat we voldoen aan wet- en regelgeving. Daar waar nodig treffen we maatregelen.

Indien we een beroep moeten doen op het weerstandsvermogen van de bouwgrondexploitatie zal bij de jaarrekening worden aangegeven op welke manieren de reserve weer kan worden aangevuld.

Ontwikkelingen regelgeving

Vanaf 1 januari 2016 valt de gemeente onder de vennootschapsbelastingplicht (Vpb). Het exploiteren van grond valt hieronder. Dit houdt in dat over de winst van de bouwgrondexploitatie 25% belasting moet worden afgedragen.

Het BBV schrijft onder andere voor hoe we gronden moeten waarderen, wanneer we gronden lager moeten waarderen, welke termen we moeten gebruiken, welke kosten we wel en niet mogen toerekenen, hoe we rente moeten berekenen en welke besluiten moeten zijn genomen. Met de nieuwe regels wil het BBV voorkomen dat de boekwaarde van gronden te hoog wordt en gemeenten grote verliezen lijden doordat gronden lager moeten worden gewaardeerd. Verder willen ze de transparantie van de bouwgrondexploitatie vergroten en er voor zorgen dat er wordt aangesloten bij nieuwe wet- en regelgeving, zoals vennootschapsbelasting (Vpb).

In de bouwgrondexploitatie maken we onderscheid tussen gronden die al in ontwikkeling zijn en gronden die dat nog niet zijn. Afgekort hebben we het dan over BIE (Bouwgrond in exploitatie) en NIEGG (niet in exploitatie genomen gronden).

Vanaf 1 januari 2016 moeten we de NIEGG in de bouwgrondexploitatie materiële vaste activa (MVA) gaan noemen. De term MVA sluit weer aan bij de vennootschapsbelasting. Materiële vaste activa zijn bezittingen van de gemeente die voor een langere periode worden gebruikt voor de bedrijfsvoering. De MVA is verdeeld in twee categorieën:

1. Strategische gronden (gronden voor ontwikkeling) en
2. Gronden en terreinen

De waarde van strategische gronden (peildatum 1 januari 2016) mogen we tot 2020 handhaven. In de periode 2016-2020 moeten we deze gronden in exploitatie nemen. Is gedurende deze overgangsperiode al duidelijk dat wij de gronden niet gaan ontwikkelen, dan moeten we ze afwaarderen in overeenstemming met de regels van het BBV. Wij zullen het maximale verlies opnemen als mogelijke risico in onze paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing.

Verlies en winstneming

Verliezen worden genomen als uit de geactualiseerde dynamische kostprijsberekening blijkt dat een plan geen positief eindresultaat verwacht. Winst wordt pas genomen als ze daadwerkelijk gerealiseerd is. Tussentijds kan winst genomen worden. Bij bedrijventerreinen dient dan 50% van de te verkopen m² verkocht te zijn, wil er resultaat naar evenredigheid genomen kunnen worden. Bij woningbouw dient 35% van de te verkopen m² verkocht te zijn, wil er resultaat naar evenredigheid genomen kunnen worden.

Grondverkopen

In 2015 zijn volgende verkopen geweest:

woningbouw: 1 kavel Zwiggelte, 1 kavel Hoogersmilde en 5 starterswoningen Hijken.
bedrijventerrein: Ossenbroeken 3.873 m² en Leemdijk 2.110 m².

Financiële positie

Op grond van de notitie Grondexploitatie 2015 zijn de gegevens van de bouwgrond geactualiseerd.

Overzicht complexen Bouwgrond In Exploitatie.

	Boekwaarde		Voorraad grond	
	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2014	31-12-2015
Woningbouwplannen:				
97122 Exploitatie berekening Oranje	€ 60.236	€ 62.912	12.400	12.400
97124 Exploitatie berekening Wijster	€ 47.108	€ 84.229	796	796
97127 Exploitatie berekening Brootacker II	€ 353.175	€ 366.104	16.242	16.242
97128 Exploitatie berekening Hijken	€ -32.995	€ -122.692	6.407	4.480
97133 Exploitatie berekening Nieuw Balinge fase 1	€ 145.527	€ 266.943	3.484	3.484
97134 Exploitatie berekening Zwiggelte	€ 586.334	€ 512.299	6.095	5.478
97142 Exploitatie berekening Drijber II	€ 184.297	€ 191.473	3.460	3.460

97169 Exploitatieberekening Hoogersmilde	€ -16.238	€ -108.308	3.972	3.145
97181 Exploitatie berekening Bovensmilde	€ 469.280	€ 483.860	1.361	1.361
97183 Exploitatie berekening Witteveen	€ 451.612	€ 469.155	4.528	4.528
Bedrijventerreinen:				
97129 Exploitatie berekening Bt Leemdijk West	€ 25.729	€ -67.148	16.647	12.128
97161 Exploitatieberekening Bt Nw-Balinge	€ 254.104	€ 261.628	4.291	4.291
97162 Exploitatieberekening Bt Dambroeken	€ 385.628	€ 388.776	6.107	6.107
97186 Exploitatieberekening gronddepot Eursinge	€ 62.874	€ 64.210	5.400	5.400
Totaal	€ 2.976.669	€ 2.853.441	91.190	83.300

Overzicht gronden die overgeheveld worden naar de materiële vaste activa (MVA).

Complex	Oppervlakte	Boekwaarde 31-12-2015	Toekomst
97125 Lieving Beilen	78.046 m2	€ 1.167.800	Binnen 4 jaar BIE
97168 Ossebroeken II	176.998 m2	€ 3.036.516	Binnen 4 jaar BIE
97175 Leemdijk Noord	67.246 m2	€ 560.000	Verkoop/verhuur als zonneakker in 2016
97182 Beilen Oost	252.912 m2	€ 6.895.777	In 2016 naar BIE
97187 Hoofdstraat 34 #	11.750 m2	€ 850.535	Binnen 4 jaar BIE
97189 Nieuw Balinge fase II	11.576 m2	€ 46.304	BIE na 2024. Marktconform gewaardeerd op € 4 per m2.
97191 vm CBS de Wegwijzer	4.950 m2	€ 245.172	Verkoop aan Woonservice in 2016
97192 vm OBS de Lindelaar	13.115 m2	€ 369.963	Binnen 4 jaar BIE, mogelijke verkoop aan projectontwikkelaar
97193 vm werkplaats Verlengde Havenstraat	7.743 m2	€ 19.830	Moet nog nader bepaald worden
Totaal	624.336 m2	€ 13.191.897	

Van de boekwaarde moet in de toekomst nog € 507.640 worden verrekend met de stichting Woonservice Drenthe.

Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie

Om eventuele negatieve resultaten op de exploitatie van bouwgrond op te kunnen vangen is een algemene reserve weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie ingesteld. Eind 2015 bedroeg deze € 750.000.

In de jaarrekening 2015 is het saldo van de voorziening bouwgrond geactualiseerd.

Het verloop van de voorziening is als volgt :

Complex	31-12-2014	31-12-2015
BIE – Bedrijventerrein Nieuw-Balinge	€ 12.713	€ 16.647
BIE – Inbreiding Bovensmilde	€ 74.713	€ 83.163
BIE – Witteveen	€ 63.891	€ 12.902
NIEGG/MVA– Hoofdstraat 34, Westerbork	€ 405.826	€ 0
totaal	€ 557.143	€ 112.712

De voorziening voor de plannen bedrijventerrein Nieuw-Balinge en Inbreiding Bovensmilde is verhoogd omdat de looptijd met een jaar is verlengd.

Voor het plan Witteveen bleek de verwachte kosten woonrijp maken lager uit te vallen. Hierdoor kon de voorziening voor dit plan met € 50.989 worden verlaagd.

Het saldo van de voorziening van het plan Hoofdstraat 34 is in minder gebracht op de boekwaarde. Hiermee zijn de toekomstige verwachte tekorten voor dit plan afgedekt.

Risico's

Voor wat betreft de gronden die in exploitatie zijn genomen (zie kopje 'complexen Bouwgrond In Exploitatie') zitten de risico's hoofdzakelijk in het rentecomponent, kostenstijgingen en de marktsituatie. Dit leidt in eerste instantie tot een lager eindresultaat van de BIE. Echter alleen in de complexen waar al een voorziening voor is ingesteld, leidt dit tot een direct financieel risico, namelijk bijstelling van deze voorziening.

Vanwege de herziening van het BBV worden de NIEGG gronden, inclusief Verspreide Percelen, met ingang van 1 januari 2016, aangemerkt als Materiële Vaste Activa 'strategische gronden'. De overgang naar de MVA houdt in dat alleen in 2015 nog rentekosten en kosten van voorbereiding en toezicht zijn toegevoegd aan de boekwaarden van de verschillende complexen. Met ingang van 1 januari 2016 kunnen er geen indirecte kosten aan de gronden in de MVA worden toegerekend. Deze kosten komen ten laste van de algemene dienst. Hier is rekening mee gehouden in de begroting van 2016.

Het BBV heeft als spelregel opgenomen dat de gronden in de MVA tegen marktwaarde in de boeken moet staan. Voor de huidige NIEGG heeft het BBV een uitzondering gemaakt: deze gronden mogen tegen de huidige boekwaarde worden overgeheveld, mits de gronden binnen 4 jaar in exploitatie worden genomen. Zijn de gronden op 31-12-2019 niet in exploitatie genomen, dan moeten de gronden op dat moment tegen de marktwaarde worden gewaardeerd. Vaak is deze marktwaarde (meestal agrarisch) lager omdat de gronden nog niet de toekomstige bestemming hebben. Dit kan na 4 jaar een risico vormen.

Daarom is het risicoprofiel van de bouwgrondexploitatie aangescherpt in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. Naast een algemeen risico ingesteld voor de BIE-complexen (20% risicokans van 25% van de boekwaarden BIE) wordt deze risicokans ook ingesteld voor de NIEGG/MVA.

Indien blijkt dat een van de plannen niet in exploitatie genomen zal gaan worden dan zullen wij de boekwaarde van dat plan verlagen naar agrarisch. Dit zal bekostigd worden uit de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie.

Subsidies

In april 2012 is de Algemene subsidieverordening Midden-Drenthe herzien vastgesteld. Het kader voor het subsidiebeleid is door de gemeenteraad vastgelegd in de Nota ex artikel 212 Gemeentewet, verstrekking gemeentelijke subsidies 2008-2010. Hierbij is gekozen voor een regisserende rol van de gemeente met als doelstelling dat een subsidiebeleid wordt gevoerd dat zorgt voor een efficiënte inzet van de middelen in relatie tot het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelen. Uit oogpunt van deregulering is gekozen voor eenvoudige regelgeving.

Uit onderstaande tabel blijkt dat in 2015 afgerond voor € 3.172.000 aan subsidies is verstrekt. Ten opzichte van de begroting is in de tabel per subsidie aangegeven onder welk deelprogramma de subsidie valt.

Deelprogramma	Omschrijving	werkelijk 2014	begroting 2015	rekening 2015
Sociale samenhang en leefbaarheid	zelfbeheer dorpenoverleg	16.324	21.477	16.000
Sociale samenhang en leefbaarheid	zelfbeheer grote projecten dorpenoverleg	20.421	20.421	26.571
Lokaal onderwijsbeleid	bijdrage kosten buurtacademie	22.972	47.972	48.272
Cultuur	bijdrage Prov. Bibliotheekcentrale Assen	606.057	541.082	541.082
Cultuur	subsidie website cursuswijzer	6.000	6.000	6.000
Cultuur	bijdrage cultuurbeleid	150.081	152.232	146.458
Cultuur	subsidie wereldwinkel Beilen	1.491	-	
Cultuur	subsidie wereldwinkel Westerbork	2.982	2.982	2.982
Cultuur	subsidie wereldwinkel Smilde	2.982		
Cultuur	subsidie st. Zomeractiviteiten Westerbork	4.334	4.334	4.334
Cultuur	subsidie Stichting Beleef Beilen	1.900	1.905	1.900
Cultuur	subsidie Culturele Raad Smilde	2.070	2.070	2.070
Cultuur	bijdrage Wende avond	-	2.429	-
Cultuur	subsidie culturele activiteiten	4.287	3.150	3.592
Cultuur	subsidie stichting Kunst4daagse	3.600	3.600	3.600
Cultuur	subsidie stichting Podia	4.500	4.500	2.000

Deelprogramma	Omschrijving	werkelijk 2014	begroting 2015	rekening 2015
Cultuur	subsidie Huus van de Taol	1.125	1.125	1.125
Cultuur	subsidie muziekverenigingen	20.980	20.973	20.461
Cultuur	subsidie zangverenigingen	681	1.186	908
Cultuur	subsidie st. Openluchtspel Westerbork	641	641	641
Cultuur	korpsen en korengala	3.646	3.715	3.646
Cultuur	subsidie Herinneringscentrum kamp Westerbork	2.042	2.042	2.042
Cultuur	subsidie museum voor papierknipkunst	5.850	5.850	5.850
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie st. AMW Noordermaat	280.307	281.166	281.166
Sociale samenhang en leefbaarheid	bijdrage bureau slachtofferhulp	4.813	4.842	4.805
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie tel. hulpdienst "tegen haar wil"	2.858	2.880	2.853
Sociale samenhang en leefbaarheid	bijdr. tbv aanpak huiselijk geweld	27.877	23.833	24.473
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie st. Welzijnswerk Midden- Drenthe	1.419.143	1.439.175	1.464.375
Wmo	uitvoering vrijwilligersbeleid	1.500	33.666	34.500
Nieuwkomers	st. vluchtelingenwerk	58.329	58.329	58.329
Sociale samenhang en leefbaarheid	bijdrage Zuid-Molukse gemeenschap Bovensmilde	4.073	4.073	4.073
Sociale samenhang en leefbaarheid	overig sociaal cultureel werk	54.213	18.948	17.500
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie st. Welzijn Doven	800	800	800
Sociale samenhang en leefbaarheid	bijdrage busdiensten	1.226	1.226	1.226
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie eenmalige activiteiten	2.500	1.495	1.019
Sociale samenhang en leefbaarheid	vandalismepreventie oud en nieuw	400	755	400
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie st. adviesraad minimabeleid	1.715	2.942	1.896
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie St. Gehandicapten platform	600	1.350	-

Deelprogramma	Omschrijving	werkelijk 2014	begroting 2015	rekening 2015
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie scouting	1.325	1.260	1.497
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie schaapskuddes	10.723	10.739	10.723
Sociale samenhang en leefbaarheid	bijdrage Stichting Paardrijden Gehandicapten	2.858	2.858	2.858
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie 3VO afd. Midden-Drenthe	2.745	2.745	-
Sociale samenhang en leefbaarheid	subsidie Drempelteam ouderen veiliger op weg	851	851	851
Sociale samenhang en leefbaarheid	bijdrage veteranendag	1.869	1.881	1.865
Lokaal jeugdbeleid	subsidie SPMD	235.443	234.297	232.448
Wmo	PRAT loonkosten/activiteiten	10.000	-	-
Wmo	subsidie VNN	4.813	4.842	4.805
Inkomens-ondersteuning	subsidie sociaal raadvrouw	75.981	91.281	87.114
Inkomens-ondersteuning	voedselbank	3.600	3.600	3.600
Wmo	subsidie WMO raad	-	6.750	6.750
Sport	subsidie gemeentelijke sportverenigingen	46.964	49.439	45.032
Sport	incidentele subs. sportactiviteiten	2.947	4.050	3.727
Groen	subsidie st. Het Drents Landschap	45	45	-
Recreatie	recreatief toer. platform	8.325	8.325	8.325
Recreatie	ontwikkeling TIP	44.595	47.887	43.595
Verkeer	bijdrage SBB fietspad Hooghalen/Smilde	118	300	119
Lokaal jeugdbeleid	bijdrage aan buurtverenigingen	12.903	14.000	13.173
Lokaal jeugdbeleid	startbijdrage inrichting nieuw terrein	627	1.200	1.200
Rampenbestrijding	bijdrage Rode Kruis	1.695	1.955	1.974
Totaal		3.213.746	3.178.471	3.171.605

Toelichting

In 2015 is per saldo € 6.800 minder subsidie verleend dan begroot.

De oorzaken hiervan zijn divers. In een aantal gevallen - Wende avond, 3VO en Gehandicaptenplatform - is geen subsidie aangevraagd.

Voor sommige subsidies is sprake van volume-effecten (sport - buurtverenigingen). Ook kan de werkelijk verleende subsidie lager uitvallen door een afrekening over voorgaande jaren. Dit laatste speelt ook bij organisaties die een budgetsubsidie ontvangen.

De Stichting Welzijnswerk ontvangt in 2015 meer subsidie dan begroot omdat de stichting werkzaamheden uitvoert die voorheen door Molo Oekoe werden verricht.

Transities

Inleiding

Per 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de taken die voortvloeien uit de Participatiewet, de Jeugdwet en de (nieuwe) Wet maatschappelijke ondersteuning. Onder de noemer Transities of Decentralisaties sociaal domein zijn deze taken overgeheveld vanuit het Rijk.

In het afgelopen jaar is de raad op verschillende manieren en op verschillende momenten op zowel beleidsmatig als financieel vlak bijgepraat over de ontwikkelingen binnen de transities. Zo is na afloop van elk kwartaal een monitor Transities gepresenteerd en toegelicht door het college.

Deze paragraaf is voornamelijk gebaseerd op de vierde monitor Transities. De vierde monitor kan worden beschouwd als een jaaroverzicht en is voorafgaand aan de raadsvergadering van 25 februari 2016 door het college toegelicht en via de lijst van ingekomen stukken aan de raad verstrekt.

Deze paragraaf gaat achtereenvolgens in op de ontwikkeling van de rijksbijdrage over 2015, het rekeningresultaat op de transities als geheel en per transitie afzonderlijk en sluit af met beleidsinformatie per transitie. De toelichting op het rekeningresultaat van de Jeugdzorg gaat ook kort in op het resultaat op Drents (bovenregionaal) niveau.

Voor meer uitgebreide informatie over de transities op gemeentelijk niveau verwijzen wij naar de vierde monitor.

Rijksbudget transities

Systematiek

De rijksbudgetten voor de uitvoering van de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet worden beschikbaar gesteld via de algemene uitkering (integratie-uitkering)[#].

Door diverse oorzaken worden de budgetten gedurende het begrotingsjaar aangepast. Dit staat opgenomen in de mei-, september- en decembercirculaire van het rijk. De effecten van de meicirculaire 2015 zijn verwerkt in de najaarsnota. De effecten van de september- en decembercirculaire 2015 zijn voor het begrotingsjaar 2015 verwerkt in deze jaarstukken. Aanpassing van de begroting 2016 en verder vindt plaats bij de voorjaarsnota 2016.

Verloop rijksbudget in 2015

In de primaire begroting 2015 is uitgegaan van de rijksbijdragen op grond van de meicirculaire 2014. In onderstaande tabel staan deze opgenomen. Uit de tabel blijkt dat de totale bijdrage afgerond € 20,8 miljoen.

Budgetten 2015 (bron: meicirculaire 2014)

Transities	2015
Wmo begeleiding	5.441.821
Jeugdzorg	7.116.837
Participatie	5.500.833
Totaal transities	18.061.506
Overig:	
Wmo huishoudelijke hulp	2.743.207

De meest recente bijstelling van de rijksbudgetten heeft plaatsgevonden bij de decembercirculaire 2015. In onderstaande tabellen staan achtereenvolgens de meerjarige rijksbijdragen op grond van de meicirculaire 2015 en de decembercirculaire 2015 en het saldo tussen beide opgenomen.

Uit de tweede tabel blijkt dat de totale rijksbijdrage ten opzichte van de primaire begroting (op basis van de meicirculaire 2014) met bijna € 375.000 is gedaald naar ruim € 20,4 miljoen.

Budgetten 2015 - 2019 (bron: meicirculaire 2015)

Transities	2015	2016	2017	2018	2019
Wmo begeleiding	5.274.100	4.936.925	4.550.726	4.369.043	4.315.308
Jeugdzorg	6.809.965	6.526.272	6.411.227	6.448.828	6.460.810
Participatie	5.709.946	5.348.573	5.015.155	4.727.661	4.495.934
Totaal transities	17.794.012	16.811.770	15.977.108	15.545.532	15.272.051
Overig:					
Wmo huishoudelijke hulp	2.664.047	2.403.943	2.489.856	2.489.856	2.489.856

Budgetten 2015 - 2019 (bron: decembercirculaire 2015)

Transities	2015	2016	2017	2018	2019
Wmo begeleiding	5.299.388	4.899.381	4.550.726	4.369.043	4.315.308
Jeugdzorg	6.772.055	6.515.414	6.411.227	6.448.828	6.460.810
Participatie	5.709.946	5.350.778	5.018.453	4.732.231	4.502.053
Totaal transities	17.781.389	16.765.573	15.980.406	15.550.102	15.278.171
Overig:					
Wmo huishoudelijke hulp	2.649.228	2.397.233	2.482.907	2.482.907	2.482.907

Saldo dec - meicirculaire

Transities	2015	2016	2017	2018	2019
Wmo begeleiding	-25.288	-37.544	0	0	0
Jeugdzorg	37.910	-10.858	0	0	0
Participatie	0	2.204	3.298	4.570	6.119
Totaal transities	12.623	-46.197	3.298	4.570	6.119
Overig:					
Wmo huishoudelijke hulp	-	-6.710	-6.949	-6.949	-6.949

Rekeningresultaat

Uit onderstaande tabel blijkt dat het resultaat op de transities afgerond € 2,7 miljoen bedraagt.

Uit de tabel blijkt dat er sprake is van een behoorlijke onderbesteding van de budgetten. Dit doet zich met name voor bij Wmo begeleiding.

Tabel: resultaat transities

Transities	Resultaat 2015
Jeugdzorg	405.000
Wmo Huishoudelijke Hulp	154.000
HHT-toeslag	205.000
Wmo Voorzieningen	268.000
Wmo Begeleiding	1.680.000
Participatiewet	49.000
Totaal	2.762.000
Voorstel bestemming:	
Uitvoering regeling HHT (Dienstenvouchers)	205.000
Inzet 2 extra consultants werk	114.000
Restant resultaat	2.443.000
Begrote onttrekking C-reserve	-913.000
Toevoeging aan C-reserve	1.530.000

Voorstel bestemming resultaat

In de aanbiedingsbrief staat een voorstel opgenomen tot bestemming van het resultaat.

In de eerste plaats heeft het college in 2015 op basis van het verwachte resultaat op de Participatiewet (maatwerkdeel) besloten om 2 extra consultants werk in te zetten in 2016. Het voorstel is om hiervoor een bedrag van € 114.000 te bestemmen.

In de tweede plaats heeft de gemeente over 2015 een bedrag van € 204.800 ontvangen voor de Huishoudelijke hulp toelage (HHT). Eind 2015 heeft het college besloten de Huishoudelijke hulp toelage (HHT) in te voeren over de jaren 2015 en 2016 in de vorm van een Dienstenvoucher. Ingangsdatum van de verstrekking is 1 december 2015. In 2015 zijn geen uitgaven ten laste van dit budget gedaan. De HHT wordt vanaf het eerste kwartaal van 2016 operationeel. Het voorstel is om de hiervoor van het rijk ontvangen bijdrage van € 204.800 beschikbaar te houden.

Het voorstel is om het restant resultaat toe te voegen aan de C-reserve. Omdat in de begroting 2015 na wijziging (voor- en najaarsnota) rekening is gehouden met een onttrekking aan de C-reserve van afgerond € 913.000, kan per saldo een bedrag van € 1,5 miljoen aan de C-reserve worden toegevoegd.

Nadere toelichting resultaat transities

De activiteiten onder de noemer Transities lopen niet 1-op-1 met de activiteiten verantwoord in de afzonderlijke deelprogramma's Inkomen en Re-integratie, Lokaal jeugdbeleid en Wmo. Hieronder volgt daarom een toelichting op het resultaat per transitie.

Jeugd

In onderstaande tabel staan de lasten en baten voor de Jeugdzorg vermeld.

Jeugdzorg	<i>Begroting na NJN 2015</i>	<i>Rekening 2015</i>	<i>saldo</i>
Uitgaven			
uitgaven lokaal (incl. CJG)	€ 1.035.415	€ 954.925	€ 80.490
uitgaven (boven)regionaal	€ 6.777.686	€ 6.459.979	€ 317.707
Totaal Jeugdzorg	€ 7.813.101	€ 7.414.904	€ 398.197
Inkomsten			
Jeugdbudget	€ 6.777.686	€ 6.772.055	€ -5.631
Eigen bijdrage Jeugdzorg	€ -	€ 2.893	€ 2.893
decentralisatie uitkering CJG	€ 656.613	€ 656.613	€ -
uit reserve BDU-CJG	€ 122.000	€ 130.494	€ 8.494
Eigen middelen	€ 256.802	€ 257.684	€ 882
Totaal Jeugdzorg	€ 7.813.101	€ 7.819.739	€ 6.638

Uit de tabel blijkt dat er sprake is van een voordelig saldo van afgerond € 405.000 (€ 398.197+ € 6.638).

Aan de uitgavenkant is sprake van lagere bovenregionale uitgaven (afgerond € 318.000 lager) en lagere lokale uitgaven (€ 80.000).

(Boven)regionaal

Uit de jaarcijfers over 2015 van de jeugdhulpregio Drenthe blijkt dat de Drentse gemeenten en gezamenlijke zorgaanbieders binnen het vastgestelde budget voor jeugdhulp zijn gebleven. Aan het eind van 2015 resteert een overschot van 4% te opzichte van de bijdrage van het Rijk. Lang zag het er naar uit dat het jaar met een tekort zou worden afgesloten maar door diverse ontwikkelingen en nauwkeurigere cijfers zijn de uitgaven uiteindelijk lager dan verwacht. Belangrijke redenen hiervoor zijn dat het aantal kinderen in zorg lager was dan voorzien, er minder maatregelen jeugdbescherming en – reclassering waren en dat er fors minder gebruik gemaakt is van Persoonsgebonden Budgetten. Ook de uitvoeringskosten vielen lager uit.

In 2015 kregen ruim 11.500 jeugdigen een vorm van gespecialiseerde Jeugdhulp. Van hen rondde ongeveer 5000 hun traject af in dat jaar. Voor ongeveer twee derde daarvan gaat het om trajecten korter dan een jaar. Verreweg de meeste trajecten werden beëindigd na afronding van het behandelplan of in goed overleg tussen cliënt en behandelaar.

Het positief rekeningresultaat van 4,7 miljoen euro vloeit terug naar de Drentse gemeenten volgens het afgesproken verdeelmodel.

Lokaal

De lagere bovenregionale uitvoeringskosten (penvoerderschap Emmen en Hoogeveen) en zorgkosten leiden tot een voordeel. Het totale saldo op de bovenregionale jeugdzorg is afgerond € 312.000 positief door de toepassing van het solidariteitsbeginsel. Zonder toepassing van het solidariteitsbeginsel zou sprake zijn van een tekort van afgerond € 68.000. Het totale voordeel door toepassing van het solidariteitsbeginsel bedraagt dus € 380.000.

Daarnaast was uit het bovenregionale budget een bedrag van € 142.000 beschikbaar voor lokale kosten. Hiervan is € 100.000 besteed aan jeugdmaatschappelijk werk.

De lokale uitgaven ten laste van het budget voor preventieve jeugdzorg zijn lager dan begroot, vooral doordat in 2015 nog ruim € 40.000 aan uitgaven ten laste van het invoeringsbudget Jeugd (€ 50.000) zijn gebracht .

Aan de inkomstenkant is sprake van een iets lagere uitkering uit het gemeentefonds. Daarnaast vallen de lasten voor de toegangstaken (inzet werknemers JBNoord) iets hoger uit door ziektevervang. Dit leidt tot een iets hogere onttrekking aan de reserve BDU-CJG.

Wmo

In onderstaande tabel staan de lasten en baten voor de Wmo vermeld.

WMO	Begroting na NJN 2015	Rekening 2015	Saldo
<i>Uitgaven</i>			
uitgaven huishoudelijke hulp	€ 3.718.889	3.577.716	€ 141.173
Uitgaven HHT	€ 204.800	€ 0	€ 204.800
uitgaven oude WVG voorziening	€ 1.323.165	€ 1.055.295	€ 267.870
uitgaven begeleiding (nieuw)	€ 5.201.498	3.528.792	€ 1.672.706
Totaal Uitgaven	€ 10.448.352	€ 8.161.803	€ 2.286.549
<i>Inkomsten</i>			
inkomsten rijk huishoudelijke hulp	€ 2.649.228	€ 2.649.228	€ 0
Inkomsten HHT	€ 204.800	€ 204.800	€ 0
eigen bijdrage huish hulp	€ 734.400	€ 747.654	€ 13.254
inkomsten rijk WVG oud (alg uitk)	€ 1.407.539	€ 1.407.539	€ 0
inkomsten rijk begeleiding	€ 5.291.601	€ 5.299.388	€ 7.787
Eigen middelen	€ 160.784		
Totaal inkomsten	€ 10.448.352	€ 10.308.609	€ 21.041

Uit de tabel blijkt dat de uitgaven behoorlijk achterblijven bij de begrote budgetten.

Wmo HH en Wmo voorzieningen

Beide onderdelen laten een voordeel ten opzichte van de begrote bedragen zien: voor Wmo HH afgerond € 154.000 (€ 141.173 + € 13.254) en voor Wmo voorzieningen afgerond € 268.000.

Wmo begeleiding

Binnen het budget voor Wmo begeleiding is een bedrag van € 1,7 miljoen niet uitgegeven.

Daarnaast heeft de raad in 2015 een bedrag van € 375.000 bestemd voor de uitvoering van de regeling chronisch zieken en gehandicapten (overheveling). In 2015 is hiervan nog een klein deel besteed zodat er een bedrag van € 361.572 kan worden overgeheveld.

HHT

Op basis van een beschikking van het ministerie ontvangt de gemeente in 2015 en in 2016 een Huishoudelijke hulp toelage (HHT) van € 204.800. Met de HHT kan de gemeente burgers een gedeeltelijke financiële compensatie bieden om de gekorte huishoudelijke hulp zelf in te kopen. Hierdoor blijft de werkgelegenheid bij de door ons gecontracteerde zorgaanbieders die met een afname van de inkoop van de zorg zijn geconfronteerd zoveel mogelijk behouden.

Op 10 november 2015 heeft het college besloten de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) in te voeren over de jaren 2015 en 2016 in de vorm van een Dienstenvoucher. Ingangsdatum van de verstrekking is 1 december 2015. In 2015 zijn geen uitgaven ten laste van dit budget gedaan. De HHT wordt vanaf het eerste kwartaal van 2016 operationeel.

Beschermde wonen

De rijksbijdrage voor de uitvoering van Wmo begeleid wonen door de (centrum)gemeente Assen is niet toereikend. In vorige rapportages is het risico voor de gemeente Midden-Drenthe vastgesteld op van € 170.000, later oplopend naar € 270.000.

Inmiddels is bekend dat de werkelijke bijdrage afgerond € 70.000 bedraagt. Dit is ten laste van het budget voor Wmo begeleiding gebracht.

Participatie

In onderstaande tabel staan de lasten en baten voor de Participatiewet vermeld.

Participatiewet	Begroting na NJN 2015	Rekening 2015	saldo
Uitgaven			
uitgaven alescon	€ 5.340.012	€ 5.429.023	€ -89.011
uitgaven re-integratiebeleid	€ 880.342	€ 741.695	€ 138.647
Totaal Participatie	€ 6.220.354	€ 6.170.718	€ 49.636
Inkomsten			
inkomsten rijk Wsw	€ 5.088.992	€ 5.026.030	€ -62.962
inkomsten rijk re-integratie	€ 631.873	€ 631.873	€ -
Eigen middelen	€ 499.489	€ 449.852	€ -49.637
Totaal Participatie	€ 6.220.354	€ 6.107.756	€ -112.598
ESF bijdrage re-integratie trajecten	€ -	€ 62.482	€ 62.482

Uit de tabel blijkt dat de totale uitgaven lager afgerond 50.000 lager zijn dan begroot.

De uitgaven aan Alescon zijn op grond van de jaarrekening afgerond € 90.000 hoger dan begroot. Dit geeft een enigszins vertekend beeld. Bij de najaarsnota is - achteraf ten onrechte - een bedrag van € 62.760 toegevoegd aan de C-reserve. Dit was bestemd voor Alescon.

Daarnaast is sprake van lagere uitgaven aan klassieke re-integratietaken ter hoogte van afgerond €140.000. Dit is het saldo van lagere uitgaven ten laste van het maatwerkbudget (€ 155.000) en hogere overige uitgaven.

Over 2014 heeft de gemeente een rijksbijdrage ontvangen voor de realisatie van 202 aja's in het kader van de Wsw. In werkelijkheid zijn er 199,6 gerealiseerd. Door deze onderrealisatie moet de gemeente afgerond € 63.000 terugbetalen aan het rijk. Dit is gecorrigeerd op de inkomsten van het rijk.

Over 2015 ontvangen we nog een bedrag van € 156.124 aan ESF-gelden. Deze inkomsten waren in verband met een aantal onduidelijkheden (voorzichtigheidsbeginsel) niet in de begroting opgenomen. Voor een deel (€ 93.642) zijn de ESF gelden aangewend ter dekking van personeel (salarislasten). Het restant (€ 62.482) is aangewend ter dekking van re-integratietrajecten.

Het totale resultaat komt hiermee op:

Per saldo lagere uitgaven	€ 50.000 +/+
ESF bijdrage	€ 62.000 +/+
Lagere rijksbijdrage	€ 63.000 -/-
	€ 49.000 (positief)

Eind 2015 heeft het college besloten een deel van het restant maatwerkbudget in te willen zetten voor de aanstelling van 2 extra consultants werk voor de periode 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016. De kosten hiervan bedragen € 114.000.

Beleidsinformatie

In onderstaande tabellen staat per transitiedomein informatie opgenomen over aantallen voorzieningen en cliënten. Zoals hiervoor opgemerkt is de informatie afkomstig uit de vierde kwartaalrapportage over de transities.

Jeugdzorg

In onderstaande tabellen staan achtereenvolgens de aantallen PGB-voorzieningen, de aantallen ZIN-voorzieningen en totalen van beide opgenomen, gevolgd door een toelichting.

Tabel: Aantal PGB-voorzieningen op interventieniveau – 1^e tot en met 4^e kwartaal 2015

Monitor Jeugd	PGB Voorzieningen	Totaal 1e kwartaal	Totaal 2e kwartaal	Totaal 3e kwartaal	Totaal 4e kwartaal
INTERVENTIENIVEAU					
Interventieniveau onbekend		141	125	102	92
niveau 3		0	0	0	0
Niveau 4		0	0	0	0
Niveau 5		0	0	0	0
Niveau 6		3	9	11	14
Niveau 7		2	6	7	9
Niveau 8		1	3	3	4
Totaal		147	143	123	119

Tabel: Aantal ZIN-voorzieningen op interventieniveau – 1^e tot en met 4^e kwartaal 2015

Monitor Jeugd	Zorg In Natura	Totaal 1e kwartaal	Totaal 2e kwartaal	Totaal 3e kwartaal	Totaal 4e kwartaal
INTERVENTIENIVEAU					
Interventieniveau onbekend		9	14	23	33
niveau 3		12	30	37	46
Niveau 4		57	67	79	81
Niveau 5		16	26	33	39
Niveau 6		381	386	395	401
Niveau 7		62	65	67	67
Niveau 8		10	13	15	18
Totaal		547	601	649	685

Tabel: Totalen PGB + ZIN – 1^e tot en met 4^e kwartaal 2015

Monitor Jeugd	Totalen	PGB+ZIN 1e kwartaal	PGB+ZIN 2e kwartaal	PGB+ZIN 3e kwartaal	PGB+ZIN 4e kwartaal
INTERVENTIENIVEAU					
Interventieniveau onbekend		150	139	125	125
niveau 3		12	30	37	46
Niveau 4		57	67	79	81
Niveau 5		16	26	33	39
Niveau 6		384	395	406	415
Niveau 7		64	71	74	76
Niveau 8		11	16	18	22
Totaal		694	744	772	804

Op de interventieniveaus 1 en 2 vinden geen klantcontacten plaats. Hierover zijn daardoor geen gegevens vermeld. Wel vinden binnen die niveaus veel werkzaamheden plaats – daar ligt vanuit de transformatie ook het accent: zoveel mogelijk preventief werken in de lagere interventieniveaus (IN 1-4).

Vóór 1 januari 2015 waren jeugdzorgvoorzieningen niet ingedeeld in interventieniveaus.

Van de doorlopende PGB-voorzieningen is daardoor voor het overgrote deel (nog) niet bekend welk interventieniveau van toepassing is. Op dit moment vindt nog steeds onderzoek plaats om de problematiek en het zorgtraject van deze jongeren goed in beeld te krijgen.

Per 31 december 2015 zijn er 804 jeugdzorgvoorzieningen, waarvan 119 in de vorm van een PGB en 685 in de vorm van Zorg in natura.

Per saldo neemt het aantal voorzieningen ten opzichte van het derde kwartaal toe met 32. Naast een neutrale 'verschuiving' van 10 voorzieningen van PGB naar ZIN (interventieniveau onbekend) is sprake van een toename in de interventieniveaus 6-8 van 15 voorzieningen. De verhouding PGB (20%) / Zorg in natura, 20% / 80% over de eerste 3 kwartalen verschuift iets naar 15% / 85% in het vierde kwartaal.

Wmo

In onderstaande tabellen zijn de aantallen per 1 januari 2015, per 1 juli 2015, per 1 oktober en per 31 december in beeld gebracht. De aantallen per 1 januari zijn ontleend aan de zogenaamde eenmalige gegevensoverdracht. De aanloopproblemen door 'vervulde bestanden' die zich hierbij voordeden zijn op dit moment grotendeels opgelost.

Tabel: aantal klanten Wmo begeleiding

Monitor Wmo Begeleiding	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Aantal klanten ZIN	228	269	268	251
Aantal klanten PGB	87	87	96	73

Uit de tabel blijkt dat het aantal klanten met een Zorg in natura voorziening, na een stijging in het tweede kwartaal, in het derde kwartaal nagenoeg gelijk blijft. In het vierde kwartaal daalt het aantal klanten met een ZIN-voorziening met 17 (-6,4%).

Na een stijging van het aantal klanten met een PGB in het derde kwartaal (+ 10%), daalt dit aantal in het vierde kwartaal fors met 23 personen (-24%).

Tabel: aantal klanten Wmo Huishoudelijke hulp

Monitor Wmo HH	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Aantal klanten Zorg in natura	916	879	907	877
Aantal klanten Persoonsgebonden budget	60	57	56	49
Totaal	976	936	963	926
Aantal voorzieningen HH1 en HH2:				
Zorg in natura- huishoudelijke hulp1	585	553	575	561
Zorg in natura - huishoudelijke hulp 2	331	325	331	326
Persoonsgebonden budget - huishoudelijke hulp 1	45	45	44	40
Persoonsgebonden budget - huishoudelijke hulp 2	15	12	12	9

De aantallen in de tabel hebben betrekking op het aantal voorzieningen. In uren uitgedrukt schommelt de verhouding HH1 / HH2 de laatste jaren rond de 54/46. In bedragen is dit 51/49 (zie tabel hieronder).

Tabel: Verhouding HH1 en HH2

Verhoudingen HH1 en HH2	In Uren		Financieel	
	HH1	HH2	HH1	HH2
2015	57%	43%	54%	46%
2014	58%	42%	55%	45%
2013	55%	45%	52%	48%
2012	51%	49%	49%	51%
2011	48%	52%	46%	54%

Anders dan in veel andere gemeenten liggen deze percentages nog dicht bij elkaar. Onze inschatting is dat dit met name is gelegen in de samenstelling van ons klantenbestand, waarin veel mensen voorkomen met een psychiatrisch verleden.

Het aantal klanten en het aantal voorzieningen neemt in het vierde kwartaal ten opzichte van het derde kwartaal met respectievelijk 37 en 26 af. De daling van het aantal voorzieningen HH1 bedraagt 18. De daling van het aantal HH2 voorzieningen bedraagt 8.

Participatie

Binnen de Participatiewet kunnen 2 hoofdgroepen worden onderscheiden: personen met een Wsw-indicatie en personen die instromen in de Participatiewet.

Personen met een Wsw-indicatie

Deze groep kan worden onderverdeeld in mensen die werkzaam zijn in de Wsw (overwegend geplaatst bij Alescon) en mensen die niet werkzaam zijn in de Wsw.

De omvang van het aantal plaatsen bij Alescon wordt uitgedrukt in personen en arbeidsjaren (aja). Het verschil tussen beide ontstaat omdat er niet in alle gevallen sprake is van een volledige dienstbetrekking. In onderstaande tabel staan de begrote en werkelijke aantallen in aja's vermeld.

Tabel: aantal werkzame WSW'ers Midden-Drenthe

Wsw'ers	Aja Begroot	Aja Realisatie
GR Alescon	191	196
Buitenschappen	1	1
Totaal	192	197

Personen die niet werkzaam zijn, worden opgenomen in het doelgroepenregister. Voor zover zij onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen (uitkeringsgerechtigd), komen zij in aanmerking voor bemiddeling door de gemeente richting een afspraakbaan.

In Midden-Drenthe gaat het om 5 personen.

Naast de personen van de Wsw-wachlijst, maken ook andere personen¹ onderdeel uit van het doelgroepenregister. Deze laatste groep omvat 22 personen. In totaal gaat het in Midden-Drenthe dus om 27 personen met een indicatie afspraakbaan.

Van deze groep hebben 6 personen in 2015 op basis van een proefplaatsing gewerkt. Daarvan hebben 3 personen een contract gekregen (met loonkostensubsidie).

Instroom in de Participatiewet

De tweede hoofdgroep bestaat uit personen die instromen in de Participatiewet. Op grond van het gemeentelijk participatiebeleid komen alle uitkeringsgerechtigden in aanmerking voor bemiddeling of activering (klassieke re-integratietaken). In onderstaande tabellen staan de in- en uitstroomcijfers van de Participatiewet vermeld en de reden van in- en uitstroom.

Tabel: Gemiddeld aantal klanten en in- en uitstroom

Monitor P-wet	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal	Totaal
Gemiddeld aantal klanten	499	511	512	520	510
instroom	80	50	67	79	276
uitstroom	61	54	61	51	227

Na een daling van de instroom in het tweede kwartaal (-30) neemt de instroom in het derde kwartaal (+17) en vierde kwartaal (+12) weer toe. Hier is niet een eenduidige oorzaak voor aan te geven. Het gemiddeld aantal klanten over het hele jaar bedraagt 510.

De uitstroom over de kwartalen fluctueert. In het eerste en derde kwartaal is deze hoger dan in het tweede en vierde kwartaal.

In onderstaande tabel staan de redenen van uitstroom vermeld.

Tabel: redenen uitstroom Participatiewet

Monitor P-wet	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Overlijden	2	2	0	1
Aangaan relatie	1	1	5	4
Geen inlichtingen	3	2	1	0
Verhuizing naar andere gemeente	20	14	19	18
Bereiken AOW gerechtigde leeftijd	2	3	3	2
Verhuizing naar buitenland	2	0	0	1
Oorzaak bij partner	2	1	1	6
Uitkering werkloosheid	0	0	0	0
Arbeid in dienstbetrekking	16	24	17	11
Andere oorzaak	6	2	3	2
Ander inkomen	5	2	1	1
Zelfstandig beroep of bedrijf	1	0	1	0
Wijziging kostendeler	0	0	0	2
Uitkering werkloosheid	0	1	0	0
Uitkering arbeidsongeschiktheid	0	1	1	0
Detentie	0	0	0	1
Studie	0	0	8	2
Loonkostensubsidie	1	1	1	0
Totaal per kwartaal	61	54	61	51

¹ Mensen met een beperking, waarvan is vastgesteld dat ze niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen.

* de in de tabellen vermelde aantallen zijn gebaseerd op de datum aanvang en datum einde van de uitkering. Dit betekent dat de aantallen nog zullen wijzigen omdat aanvragen en beëindigingen nog in behandeling zijn. Voor het eerste kwartaal is dat ten opzichte van de eerste monitor ook zichtbaar. De werkelijke aantallen zijn iets hoger.

Uit de tabel valt af te lezen dat van de 48 mensen die uitstroomden in het derde kwartaal, bij 11 mensen dit het gevolg is van een baan. Omdat beëindigingen nog deels in behandeling zijn, is het nog te vroeg om hierover inhoudelijke uitspraken te doen. Bij de opzet van de monitor is al aangegeven dat dit beter mogelijk is op jaarbasis.

In het vierde kwartaal zijn 4 personen uitgestroomd als gevolg van het (opnieuw) oppakken van een studie. De uitstroom naar studie kan plaatsvinden op het instroommoment van scholen (februari en september). Uitstroom uit de uitkering is dan het gevolg van het feit dat men studiefinanciering ontvangt.

In bovenstaande tabel is de uitstroom van personen met een loonkostensubsidie ook opgenomen. Doordat deze mensen uitstromen naar werk, ontvangen zij geen uitkering meer van de gemeente. Wel blijven deze mensen afhankelijk van een geldstroom vanuit de gemeente. In totaal hebben 3 cliënten in 2015 een baan met een loonkostensubsidie gekregen. Het betreft uitstroom uit het eerste, tweede en derde kwartaal van 2015. In het vierde kwartaal is geen sprake van nieuwe instroom.

De loonkostensubsidie is een nieuw instrument in de Participatiewet om werkgevers eerder te bewegen om mensen in dienst te nemen. De loonkostensubsidie compenseert het tekort aan verdienvermogen en wordt net als een bijstandsuitkering betaald uit het inkomensdeel van de Participatiewet.

De effecten van het re-integratiebeleid kunnen op kwartaalbasis een vertekend beeld geven, onder meer door seizoensinvloeden.

Jaarrekening

Van begroting naar jaarrekening

Het doel van de jaarrekening is het getrouw weergeven van de feiten en cijfers uit het begrotingsjaar 2015 en een analyse daarvan. Na de vaststelling van de begroting 2015 op 6 november 2014 is in het begrotingsjaar twee keer gerapporteerd over de begrotingsuitvoering door een voor- en een najaarsnota. Door begrotingswijzigingen zijn toen de budgetten geactualiseerd.

Mutaties buiten de voor- en najaarsnota om zijn afzonderlijk voorgelegd. In 2015 zijn 16 begrotingswijzigingen vastgesteld.

Resultaat jaarrekening

Voorjaarsnota

Het saldo van de voorjaarsnota was € 407.205 positief. De belangrijkste voor- en nadelen waren:

voordelen	bedrag structureel	bedrag incidenteel
Effect algemene uitkering in combinatie met decentralisaties		€ 17.189
Netto vrijval stelpost verspreide gronden		€ 17.000
Lagere financieringskosten		€ 450.000
Netto effect verkoop vm. cbs de Morgenster	€ 500	€ 55.053
Actualisatie baten WWB levensonderhoud	€ 93.320	
Saldo kleine mutaties	€ 14.343	€ 6.000
totaal voordelen	€ 108.163	€ 545.242

nadelen	bedrag structureel	bedrag incidenteel
Effect algemene uitkering in combinatie met decentralisaties	€ 40.078	
Pensioeneffecten wethouders	€ 12.500	
Hogere kosten voormalig personeel	€ 19.753	€ 68.300
Dividenden en winst aandelen		€ 23.728
Lagere verrekening Btw Compensatiefonds	€ 15.000	
Het digitaliseren van het milieu archief		€ 50.000
Saldo kleine mutaties	€ 10.061	€ 6.780
totaal nadelen	€ 97.392	€ 148.808

Saldo	€ 10.771	€ 396.434
totaal resultaat	€ 407.205	

In de gemeenteraadsvergadering van 25 juni 2015 is besloten het saldo voor de helft toe te voegen aan de B-reserve en voor de helft aan de bestemmingsreserve Leefbaarheid.

Najaarsnota

Het saldo van de najaarsnota was € 180.000 nadelig. De belangrijkste voor- en nadelen waren:

voordelen	bedrag structureel	bedrag incidenteel
Leerlingenvervoer		€ 100.000
Verkoop woning		€ 170.000
Subsidies en bijdragen	€ 59.000	
Veiligheidsregio Drenthe		€ 58.000
Vergunningverlening		€ 50.000
Huurbijdrage nieuwe huisvesting Karspelhuus		€ 35.000
Huisvesting speciaal onderwijs		€ 20.000
Inkomen / WWB levensonderhoud		€ 8.000
Inzet sociale recherche en woonwagenzaken		€ 20.000
Diverse bedrijfsvoeringskosten		€ 62.000
Bestemmingsplannen		€ 20.000
Incidentele bestedingsruimte		€ 20.000
kleine mutaties		€ 28.000
totaal voordelen	€ 650.000	

nadelen	bedrag structureel	bedrag incidenteel
Effect gemeentefonds meicirculaire en septembercirculaire 2015		€ 670.000
Gladheidsbestrijding	€ 33.000	
Belastingen: lijkbezorgingsrechten en forensenbelasting		€ 127.000
totaal nadelen	€ 830.000	

totaal resultaat	€ 180.000 nadelig
-------------------------	--------------------------

In de gemeenteraadsvergadering van 29 oktober 2015 is besloten het nadelige saldo voor de helft te onttrekken aan de B-reserve en voor de helft aan de bestemmingsreserve Leefbaarheid.

Overheveling

In de raadsvergadering van 10 december 2015 is besloten om een deel van de in de begroting 2015 specifiek beschikbaar gestelde middelen over te hevelen naar 2016. De reden hiervoor was dat de beoogde prestaties niet in 2015 konden worden afgerond of opgestart. Door de overheveling van deze budgetten naar 2016 kunnen de prestaties en/of activiteiten in 2016 direct vanaf 1 januari worden verricht.

Het totaalbedrag van deze begrote budgetten bedroeg € 1.459.000.

Op basis van de rekeningcijfers bedroeg de werkelijke overheveling € 1.357.979.

Resultaat

Het eindresultaat over 2015 uit de gewone bedrijfsvoering, exclusief de werkelijke overheveling, bedraagt € 2.844.911.

Het verschil met de najaarsnota is aanzienlijk. In de najaarsnota was nog geen rekening gehouden met het resultaat van het Sociaal domein. Gelet op de onzekerheden gedurende het jaar 2015 was hiermee geen rekening gehouden. Op grond van de huidige inzichten is er een resultaat van € 1,5 miljoen op het Sociaal domein.

Daarnaast ontstonden er na het opmaken van de najaarsnota voordelen op verkoop aandelen Essent (€ 483.000), verkoop bibliotheekgebouw Bovensmilde (€ 132.000) en enkele schadeloosstellingen.

Balans, overzicht baten en lasten, SISA en controleverklaring

Het vervolg van deze jaarrekening bestaat uit 4 delen. Het betreft in de eerste plaats de presentatie van de balans en de toelichting daarop. Daarna volgen het overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop en de verantwoordingsbijlage specifieke uitkeringen (SISA). Als laatste onderdeel is de controleverklaring opgenomen.

Balans

Balans per 31 december 2015

(voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

Activa

(in duizenden euro's)

	2015	2014
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
Totaal immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	29.901	33.374
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	19.132	16.302
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.132	5.560
Totaal materiële vaste activa	56.165	55.236
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
– deelnemingen	-	-
– gemeenschappelijke regelingen	-	-
– overige verbonden partijen	-	-
Leningen aan:		
– openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
– woningbouwcorporaties	1.848	1.924
– deelnemingen	434	144
– overige verbonden partijen	-	-
Overige langlopende leningen	2.339	2.003
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	20	25
Totaal financiële vaste activa	4.641	4.096
Totaal vaste activa	60.806	59.332

Passiva

(in duizenden euro's)

2015

2014

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves:

– algemene reserve	3.767	18.656
– bestemmingsreserves	24.550	11.751

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

2.845 1.746

Totaal eigen vermogen

31.162 32.153

Voorzieningen

2.199 928

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Obligatieleningen

- -

Onderhandse leningen van:

– binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
– binnenlandse banken en overige financiële instellingen	37.380	34.170
– binnenlandse bedrijven	-	-
– openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
– overige binnenlandse sectoren	-	-
– buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-

Door derden belegde gelden

- -

Waarborgsommen

6 6

Totaal vaste schulden

37.386 34.176

Totaal vaste passiva

70.747 67.257

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden

- -

Overige kasgeldleningen

10.000 12.000

Banksaldi

- -

Overige schulden

7.664 5.524

Totaal netto-vlottende schulden

17.664 17.524

(in duizenden euro's)

	2015	2014
Vlottende activa		
Voorraden		
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
– niet in exploitatie genomen bouwgronden	15.143	14.841
– overige grond- en hulpstoffen	-	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.741	2.377
Gereed product en handelsgoederen	-	-
Vooruitbetalingen	-	-
Totaal voorraden	17.884	17.218
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	6.186	3.360
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
Overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.683	1.977
Rekening-courantverhouding met het Rijk	-	-
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
Overige vorderingen	1.881	2.446
Overige uitzettingen	-	-
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.750	7.783
Liquide middelen		
Kassaldi	-	-
Banksaldi	584	549
Totaal liquide middelen	584	549
Overlopende activa		
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	8	33
Totaal overlopende activa	8	33
Totaal vlottende activa	28.226	25.583
Totaal activa	89.033	84.915

(in duizenden euro's)	2015	2014
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	-	-
De van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	516	38
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	106	97
Totaal overlopende passiva	622	135
Totaal vlottende passiva	18.286	17.659
Totaal passiva	89.033	84.915
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	2.909	3.182

Toelichting op de balans

Algemeen

Midden-Drenthe heeft ultimo 2015 € 60,8 miljoen aan vaste activa en € 37,4 miljoen aan langlopende schulden. Het totaal van de reserves, dat wil zeggen de algemene reserves en de bestemmingsreserves (waaronder de Conjunctuurreserve = C-reserve) bedraagt eind 2015 € 28,3 miljoen.

Op grond van de nieuwe nota Reserves en Voorzieningen hebben forse verschuivingen plaatsgevonden. Onder de Algemene reserves zijn de reserves aandelen Bouwfonds en Essent opgeheven en de B-reserve is overgeheveld naar de bestemmingsreserves.

De stand van de A-reserve en weerstandsvermogen bouwgrond bedraagt per 31 december € 3,8 miljoen.

De vrij besteedbare reserve Openbare Ruimte (v.m. algemene B-reserve) per 31 december 2015 € 12,3 miljoen en wordt aangewend voor éénmalige financiële afdekking van (subsidiabele) projecten. Het rekeningresultaat bedraagt € 2,8 miljoen voordelig (afgerond).

De weerstandscapaciteit, gevormd door de algemene A- reserve, het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie, bestemmingsreserves zonder een directe specifieke aanwending en door de onbenutte belastingcapaciteit en het budget voor onvoorziene uitgaven, achten wij voldoende om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen.

De jaarstukken van de gemeente Midden-Drenthe zijn conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) opgemaakt.

ACTIVA

Vaste activa

De vaste activa bestaan uit:

- immateriële vaste activa;
- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

Onder de *immateriële vaste activa* staan de kosten van onderzoek en ontwikkeling opgenomen voor een bepaald actief. Dit wordt in 5 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De *materiële vaste activa* worden onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Onder activa met een maatschappelijk nut worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken. De aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie

gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven, tijdsduur.

De waardering van de materiële vaste activa vindt plaats op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De materiële vaste activa met een economisch nut worden lineair afgeschreven in maximaal (raadsbesluiten 30 april 2015 en 10 december 2015):

- a. 40 jaar: permanente nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- b. 20 jaar: renovatie, bouwkundige voorzieningen, groot (levensduur verlengend) onderhoud of een algehele aanpassing;
- c. 15 jaar: semi-permanente nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- d. 40 jaar: rioleringen. Per 1 januari 2016: 50 jaar;
- e. 15 jaar: technische installaties en inventaris in bedrijfsgebouwen;
- f. 10 jaar: lichte transport- en technische hulpmiddelen; bijv. aanhangwagens, tractoren, motorvoertuigen en strooiers;
- g. 15 jaar: zware transport- en technische hulpmiddelen; bijv. sneeuwplough, bermvrijzel, vrachtauto;
- h. 15 jaar: lichte transport- en technische hulpmiddelen t.b.v. brandweer; bijv. spreider/schaar/ram en aggregaatsets en ademluchttoestellen;
- i. 20 jaar: zware transport- en technische hulpmiddelen t.b.v. brandweer; bijv. tankautospuiter, motorspuitaanhangen en personeel- en materiaalvoertuigen;
- j. 4-6 jaar: automatiseringsapparatuur en software;
- k. 0 jaar: gronden en terreinen (niet afschrijven);
- l. divers: overige materiële vaste activa.

Activa die voldoen aan één van de volgende eisen worden niet geactiveerd uitgezonderd gronden en terreinen:

- Een verkrijgingsprijs van € 15.000 of minder;
- Een levensduur die korter is dan 4 jaar;
- Een jaarlijkse vervanging van het materieel.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekking aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaatsvinden.

Activa in eigendommen van derden

Bijdrage aan activa in eigendommen van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde;
- De investering draagt bij aan de publieke zaak;

- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente.

Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit:

- voorraden;
- uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (vorderingen);
- liquide middelen;
- overlopende activa.

Voorraden

De voorraden worden tegen marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of de vervaardigingsprijs. De boekwaarden van de voorraden zijn opgenomen in de tabel 'boekwaarden investeringen'.

Voor de waarde voorraden grond beoordelen wij jaarlijks alle complexen. De hele bouwgrondexploitatie wordt doorgerekend op basis van dynamische rekenmodellen. Bij dit model worden de kosten en opbrengsten over de looptijd van het project verspreid in het jaar waarin verwacht wordt dat ze worden gemaakt dan wel ontvangen. Dat betekent concreet dat jaarlijks bekeken wordt of de looptijd in overeenstemming is met de huidige verwachtingen. Wanneer dit niet meer het geval is, worden de berekeningen aangepast en wordt een negatief verwacht resultaat verwerkt in de jaarrekening.

Overige vlottende activa

De overige vlottende activa staan respectievelijk vermeld in de tabel 'vorderingen', 'liquide middelen' en 'overlopende activa'.

Vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

VASTE ACTIVA (bedragen x € 1.000)

	31-12-2015		31-12-2014	
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		0		0
Kosten geldleningen en disagio	0		0	
Kosten van hertaxatie WOZ	0		0	
Materiële vaste activa		56.165		55.236
<i>Investerings met economisch nut,</i>				
<i>waarvoor ter bestrijding van de kosten</i>				
<i>een heffing kan worden geheven</i>				
Bedrijfsgebouwen (tbv heffingen)	1.483		1.526	
GWW Werken (tbv heffingen)	17.649		16.239	
Investerings met een economisch nut:				

VASTE ACTIVA (bedragen x € 1.000)

	31-12-2015		31-12-2014	
Gronden en terreinen	1.966		2.086	
Woonruimten	79		94	
Bedrijfsgebouwen	25.869		27.804	
Grond-, weg- en waterbouwkundige	0		0	
Vervoermiddelen	840		761	
Machines, apparaten en installaties	1.126		1.154	
Overige	21		11	
<i>Investerings met een maatschappelijk nut:</i>				
Gronden en terreinen	0		0	
Bedrijfsgebouwen	0		0	
Grond-, weg- en waterbouwkundige	7.117		5.542	
Overige	15		19	
Financiële VASTE ACTIVA		4.641		4.096
Deelnemingen	434		144	
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.848		1.924	
Overige langlopende geldleningen	2.338		2.003	
Activa in eigendom van derden	20		25	
Subtotaal VASTE ACTIVA		60.806		59.332

Het verloop van de boekwaarden in 2015 is als volgt (bedragen x € 1.000):

Immateriële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2015	0
Investerings	0
Afschrijvingen	0
Afwaarderingen	0
Boekwaarde per 31 december 2015	0

Materiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2015	55.236
Investerings	7.774
Desinvesterings	621
Afschrijvingen	6.224
Boekwaarde per 31 december 2015	56.165

Verloopoverzicht van de materiële vaste activa:

	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Invest- eringen	Des- invest- eringen	Af- schrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen wegens duurzame waarde- verminderingen	Boekwaarde einde begrotingsjaar.
Investerings met economisch nut							
Gronden en terreinen	2.086	-	-	120	-	-	1.966
Woonruimten	94	-		15		-	79
Bedrijfsgebouwen	27.804	2.945	526	4.354	-	-	25.869
Grond- weg en waterbouwkundige	-	-	-	-	-	-	0
Vervoermiddelen	762	252	-	174	-	-	840
Machines, apparaten en installaties	1.154	392	-	420	-	-	1.126
Overige	11	30	-	20	-	-	21
Totaal Investerings met economisch nut	31.911	3.619	526	5.103	-	-	29.901
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden							
Bedrijfsgebouwen	1.526	-	-	43	-	-	1.483
Grond- weg en waterbouwkundige	16.239	1.360	-	-50	-	-	17.649
Totaal Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	17.765	1.360		-7			19.132
Investerings met een maatschappelijk nut							
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	0
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	0
Grond- weg en waterbouwkundige	5.541	2.594	82	936	-	-	7.117
Overige	19	201	13	192	-	-	15
Totaal Investerings met een maatschappelijk nut	5.560	2.795	95	1.128			7.132
Totaal investeringen	55.236	7.774	621	6.224	-	-	56.165

Afschrijving 2014 is € 4.374

Afschrijving 2015 is € 6.224

Verschil ontstaat door bedrijfsgebouwen i.v.m. het overhevelen van de rijksbijdragen onderhoud buitenkant van de algemene uitkering naar het onderwijs.

In het verleden werden onderhoudsbedragen hoger dan € 25.000 gekapitaliseerd. In 2015 zijn deze versneld afgeschreven, circa € 2,7 miljoen. Deze zijn ten laste van de reserve Essent gelden gebracht.

Toelichting op het verloop (bedragen x € 1.000):

Investerings	Bedrag
Gronden en terreinen met economisch nut:	0
Geen investeringen in het boekjaar	
Woonruimten met economisch nut:	0
Geen investeringen in het boekjaar	
Bedrijfsgebouwen met economisch nut:	2.945
Integraal huisvestingsplan (IHP 2012 (prim. Onderwijs) Westerbork	2.832
Nieuwbouw Basisschool Hijken	56
Restant < € 50.000 (investeringen)	57

Toelichting op het verloop (bedragen x € 1.000):

<i>Grond-, weg en waterbouwkundige werken met economisch nut:</i>	0
Geen investeringen in het boekjaar	
<i>Vervoermiddelen met economisch nut:</i>	252
Vrachtauto 07	183
Trekker tractie 95	55
Restant < € 50.000 (investeringen)	14
<i>Machines, apparaten en installaties met economisch nut:</i>	392
Shovel Beilen	81
200 pc's	51
Restant < € 50.000 (investeringen)	260
<i>Overige materiële vaste activa met economisch nut:</i>	30
Restant < € 50.000 (investeringen)	30
<i>Bedrijfsgebouwen met economisch nut (tbv heffingen):</i>	0
Geen investeringen in het boekjaar	
<i>GWW met economisch nut (tbv heffingen):</i>	1.360
Vervanging vrij verval 2013 (riolering)	259
Afkoppelen 2013 (riolering)	165
Vervanging vrij verval 2014 (riolering)	279
Afkoppelen 2014 (riolering)	129
Afkoppelen 2015 (riolering)	423
Restant < € 50.000 (investeringen)	105
<i>Gronden en terreinen met maatschappelijk nut:</i>	0
Geen investeringen in het boekjaar	
<i>Bedrijfsgebouwen met maatschappelijk nut:</i>	0
Geen investeringen in het boekjaar	
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut:</i>	2.594
Verkeersmaatregelen Westerbork	1.047
Woonservicezone Beilen	-200
Ontsluiting Zuidmaten	1.189
Brandenweg Westerbork	220
Verbetering Mr. Weijerstraat Bovensmilde	172
Restant < € 50.000 (investeringen)	166
<i>Overige materiële vaste activa maatschappelijk nut:</i>	201
Stefanustoren Westerbork	93

Toelichting op het verloop (bedragen x € 1.000):

Overdracht dierenparkjes	68
Restant < € 50.000 (investeringen)	40
Totale investeringen	7.774

Afwaardering/verminderingen

Bedrag

<i>Gronden en terreinen met economisch nut:</i>	<i>0</i>
<i>Woonruimten met economisch nut:</i>	<i>0</i>
<i>Bedrijfsgebouwen met economisch nut</i>	<i>526</i>
Bouw OBS de Lindelaar Westerbork	216
Uitbr. Tweede lokaal OBS de Lindelaar	63
Bouw en Inrichting BBS de Wegwijzer Westerbork	223
Restant < € 50.000 (investeringen)	24
<i>Vervoermiddelen met economisch nut:</i>	<i>0</i>
<i>Machines, apparaten en installaties met economisch nut</i>	<i>0</i>
<i>Overige materiële vaste activa met economisch nut</i>	<i>0</i>
<i>Bedrijfsgebouwen met economisch nut (tbv heffingen)</i>	<i>0</i>
<i>GWW werken met economisch nut (tbv heffingen)</i>	<i>0</i>
<i>Gronden en terreinen met maatschappelijk nut:</i>	<i>0</i>
<i>Bedrijfsgebouwen met maatschappelijk nut</i>	<i>0</i>
<i>Grond-, weg en waterbouwkundige werken met maatschappelijk nut:</i>	<i>82</i>
Verbetering Mr. Weijerstraat Bovensmilde	82
<i>Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut</i>	<i>13</i>
Restant < € 50.000 (investeringen)	13
Totaal desinvesteringen	621

Toelichting op investeringen met een maatschappelijk nut die ten laste van een reserve zijn gebracht (bedragen x € 1.000):

Investering	Beschikking over reserve	Bedrag
Renovatie wijken 2013 't Spiek	Openbare ruimte	4
Renovatie wijken 2014 Meester Weijerstraat	Woon- en Leefomgeving	78
Dorpsvisie Spier	Woon- en Leefomgeving	13
Dorpsvisie Spier	Openbare ruimte	13
Overdracht dierenparkjes	Woon- en Leefomgeving	55
Brandenweg Westerbork	Openbare ruimte	220
Vorbereiding geluidswal Spier	Openbare ruimte	1
Verkeerstechnische aanpassingen Oranjekanaal	Openbare ruimte	19
30- en 60 km/u zones	Openbare ruimte	22
Totaal		425

De gemeente Midden-Drenthe heeft geen in erfpacht uitgegeven gronden (MVA)

Financiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2015	4.096
Vermeerderingen	695
Afschrijvingen/Aflossingen	150
Verminderings	0
Boekwaarde per 31 december 2015	4.641

Toelichting

Onder de overige langlopende geldleningen zijn geldleningen opgenomen van in het verleden verstrekte hypotheekleningen aan medewerkers, een geldlening aan Essent € 247.000 en twee verstrekte geldleningen aan Enexis van in totaal € 1,2 miljoen. Deze laatste geldleningen worden in zijn geheel na 3, 5, 7 en 10 jaar afgelost. In het verleden is een geldlening afgesloten bij de BNG ten behoeve van de voormalige Woningbouwvereniging Smilde, thans Actium. In 2015 is hierop € 76.094 afgelost, zodat de boekwaarde per 31 december 2015 nog € 1,8 miljoen bedraagt.

Vermeerdering

Er is een bedrag van € 340.000 verstrekt voor zonnepanelen aan de St. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting en een geldlening aan de VOF Ossebroeken van € 350.000.

VLOTTENDE ACTIVA

VOORRADEN BOUWGRONDEXPLOITATIE

In het licht van de huidige marktomstandigheden zijn de materiële vastgoedwaarderingen belangrijke schattingsposten. Er bestaat een wezenlijk risico dat materiële aanpassingen zich kunnen voordoen in de waardering in het volgende boekjaar (schattingsonzekerheid) als gevolg van gewijzigde marktomstandigheden of onvoorziene omstandigheden.

Bij het opstellen en actualiseren van de grondexploitaties zijn op hoofdlijnen de volgende parameters gebruikt:

- rekenrente 2,1%
- in de actualisatie wordt geen rekening gehouden met standaard kosten- en opbrengstenindexering. Ieder jaar vindt opnieuw actualisatie plaats van de verwachte kosten en opbrengsten
- de grondprijzen worden periodiek door de raad vastgesteld met de nota Grondprijzenbeleid. Voor het laatst heeft dit plaats gevonden in 2014. Volgende herziening staat gepland voor tweede helft 2016.
- De risicoanalyse is bij de jaarrekening 2015 geactualiseerd. Gelet op de aangescherpte regelgeving vanaf 1 januari 2016 hebben we de risico inschatting met name voor de niet in exploitatie genomen gronden verhoogd. De financiële vertaling van de risico's is nu berekend op circa € 800.000, op basis van 25% van de boekwaarde op 31 december 2015. Zie voor verdere informatie in de paragraaf Weerstandsvermogen en de paragraaf Grondbeleid.

Boekwaarde per 1 januari 2015	17.218
Vermeerderingen	1.440
Afschrijvingen	0
Verminderingsen	-1.219
Voorziening verliezen	445
Boekwaarde per 31 december 2015	17.884

Toelichting Bouwgrondexploitatie:

	Vermeerderingen:	
97122	Grondexploitatie Oranje	3
97124	Grondexploitatie Wijster	37
97125	Grondexploitatie Lieving	6
97127	Grondexploitatie Brootacker II	13
97133	Grondexploitatie Nieuw Balinge	121
97142	Grondexploitatie Drijber - fase II	7
97161	Grondexploitatie Bedrijventerrein Nieuw Balinge	8
97162	Grondexploitatie Bedrijventerrein Dambroeken	389
97181	Grondexploitatie Inbreidingslocatie Bovensmilde	15
97183	Grondexploitatie Witteveen	18
97186	Grondexploitatie Gronddepot Eursinge	1
97163	Grondexploitatie Bedrijventerrein Ossebroeken - fase I	53
97175	Grondexploitatie Bedrijventerrein Leemdijk - Noord	0
97182	Grondexploitatie Beilen - oost	134
97190	vm obs de Lindelaar	370
97191	vm cbs de Wegwijzer	245
97192	Verlengde Havenstraat	20
	Totaal	1.440
	Afschrijvingen:	0

	Verminderings	
97128	Grondexploitatie Hijken	90
97129	Grondexploitatie Bedrijventerrein Leemdijk	93
97134	Grondexploitatie Zwiggelte	74
97169	Grondexploitatie Hoogersmilde	92
97180	Verspreide percelen	386
97187	Grondexploitatie Hoofdstraat 34 ca Westerbork	374
97189	Grondexploitatie Nieuw Balinge – fase II	110
	Totaal	1.219
	Voorziening verliezen:	
97187	Grondexploitatie Hoofdstraat 34 ca Westerbork	406
97161	Grondexploitatie Bedrijventerrein Nieuw Balinge	-4
97181	Grondexploitatie Inbreidingslocatie Bovensmilde	-8
97183	Grondexploitatie Witteveen	51
	Totaal	445

Boekwaarden (bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01-01-2015	Mutaties 2015	Resultaat	Boekwaarde 31-12-2015
Onderhanden werk	2.528	325	0	2.853
Gebieden ontwikkeld door derden	0	0	0	0
Af: Voorziening verliezen	-151	38	0	-113
Subtotaal stand onderhanden werken	2.377	364	0	2.741
Gebieden zonder kostprijsontwikkeling	12.913	306	-24	13.195
Erfpacht	0	0	0	0
Verspreide percelen	2.334	-377	-9	1.948
Stand Activa	15.247	-71	-33	15.143
Af: Voorziening verliezen	-406	406	0	-0
Subtotaal gebieden zonder kostprijsontwikkeling	14.841	335	-33	15.143
Totaal	17.218	699	-33	17.884

Toelichting

In exploitatie genomen complexen	Boekwaarde 31 december 2015	(Nog) te maken kosten	(nog) te realiseren baten	Verwacht eindresultaat
Woningbouwplannen:				
97122 Exploitatie berekening Oranje	€ 62.912	€ 140.286	€ 289.800	€ 86.602
97124 Exploitatie berekening Wijster	€ 84.229	€ 3.208	€ 111.440	€ 24.003
97127 Exploitatie berekening Brootacker II	€ 366.104	€ 21.545	€ 2.215.960	€ 1.828.311
97128 Exploitatie berekening Hijken	-€ 122.692	-€ 40.603	€ 627.200	€ 790.495
97133 Exploitatie berekening Nieuw Balinge fase 1	€ 266.943	€ 92.722	€ 487.760	€ 128.096
97134 Exploitatie berekening Zwiggelte	€ 512.299	€ 133.432	€ 715.820	€ 70.089
97142 Exploitatie berekening Drijber II	€ 191.473	€ 131.706	€ 484.400	€ 161.221
97169 Exploitatieberekening Hoogersmilde	-€ 108.308	€ 53.243	€ 396.270	€ 451.335
97181 Exploitatie berekening Bovensmilde	€ 400.697	€ 165.383	€ 566.080	€ 0
97183 Exploitatie berekening Witteveen	€ 456.253	€ 177.667	€ 633.920	€ 0
Bedrijventerreinen:				
97129 Exploitatie berekening Bt Leemdijk West	-€ 67.148	€ 50.257	€ 545.760	€ 562.651
97161 Exploitatieberekening Bt Nw-Balinge	€ 244.981	€ 44.569	€ 289.550	€ 0
97162 Exploitatieberekening Bt Dambroeken	€ 388.776	€ 27.031	€ 488.560	€ 72.753
97186 Exploitatieberekening gronddepot Eursinge	€ 64.210	€ 144.796	€ 324.000	€ 114.994
Totalen	€ 2.740.728	€ 1.145.242	€ 8.176.520	€ 4.290.549

Van de nog niet in exploitatie genomen gronden bedraagt de gemiddelde boekwaarde op 31 december 2015 € 21,14 per m².

Voor verspreide gronden bedraagt de gemiddelde boekwaarde op 31 december 2015 € 4,72 per m². Hierin is opgenomen een bouwkaal in Elp en de 2 woningen in het NIEGG plan Lieving.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

Vorderingen (x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
Vorderingen op openbare lichamen	6.185	3.360
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.683	1.977
Overige vorderingen	1.881	2.446
Saldo	9.750	7.783

Toelichting:

Onder vorderingen op openbare lichamen is de vaste vordering op het rijk opgenomen in verband met het BTW-compensatiefonds. Dit betreft € 3.604.614 en zal in juli 2016 worden ontvangen.

Wel zijn de vorderingen op openbare lichamen € 2,8 miljoen hoger. Hiervan heeft € 1,6 miljoen betrekking op het COA. Daarnaast zien wij een groei van vorderingen door het Sociaal domein.

In het bedrag dat is vermeld bij 'overige vorderingen' is al rekening gehouden met de mogelijke oninbaarheid van een aantal vorderingen ter hoogte van € 179.843.

Daarnaast is in het bedrag van overige vorderingen rekening gehouden met de mogelijke inbaarheid van de volgende vorderingen op het terrein van sociale zaken.

Opbouw bedragen	Vordering 31/12	Inschatting dubieus		Inbaarheid
Terugvordering en verhaal WWB	853	85%	725	128
Krediethypotheek	194	0%	0	194
Besluit bijstand zelfstandigen	1.112	50%	556	139
		(Doorbetaling rijk 75% 417)		
Bijzondere bijstand / minima	301	95%	286	15

Van de totale vordering van € 8,1 miljoen was op 24 maart 2016 een restant saldo aan vorderingen van € 7,6 miljoen.

Schatkistbankieren

Met ingang van 2014 is het schatkistbankieren ingevoerd. Wij moeten iedere dag onze rekeningcourant-tegoeden boven een drempelbedrag afstorten bij het Rijk. Het drempelbedrag bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal. Bij een overschot vindt de afstorting door de BNG naar het Rijk automatisch plaats. Wij kunnen hierop niet sturen. Wel moeten wij constateren dat de BNG niet altijd het saldo boven het drempelbedrag van onze BNG rekening afroemt. Hiernaast blijven de saldo's van onze Rabobankrekening en de kasgelden van de gemeentewinkel en de zwembaden buiten beschouwing. Deze saldo's spelen wel een rol in de hoogte van de aangehouden middelen. Mede hierdoor ontstaat in het 2e en 3e kwartaal een overschrijding van het drempelbedrag. Wij zullen in 2016 hier de nodige aandacht aan besteden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar 2015					
(1)	Drempelbedrag	580			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	562	613	596	500
(3a)	Ruimte onder het drempelbedrag	18			80
(3b)	Overschrijding van het drempelbedrag		33	16	
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	77.354			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	-			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	580			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	50.560	55.753	54.873	45.993
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	562	613	596	500

Liquide middelen

Liquide middelen (x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
Rabobank Assen-Beilen (Beilen)	4	24
BNG	580	525
Totaal	584	549

Het totaal per 31 december 2015 bevat de tegoeden in rekening courant met de diverse banken.

Overlopende activa

Overlopende activa (x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
Vooruitbetaalde bedragen (overig)	8	33

Toelichting:

Dit betreft voorschot sportstimulering 2016 St. MFA de Spil € 4.000 en verzorgen vergunningsaanvraag de Peppel van Bouwkundig ontwerp bureau Muntinga € 3.275. Per 24 maart 2016 is het saldo € 0.

PASSIVA

De passiva (financieringsmiddelen) bestaan uit:

- vaste passiva;
- vlottende passiva.

Vaste passiva

De vaste passiva bestaan uit:

- het eigen vermogen (reserves);
- de voorzieningen;
- de langlopende schulden.

Informatie over de aard en de reden van de reserves en de voorzieningen staat opgenomen in de op 5 november 2015 door de raad vastgestelde nota Reserves en voorzieningen.

Voorzieningen worden, met uitzondering in geval de voorziening tegen de contante waarde is opgenomen, gewaardeerd tegen de nominale waarde. Vaste schulden worden tegen de nominale waarde gewaardeerd. De langlopende schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit:

- kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen
- overige kasgeldleningen
- banksaldi
- overige schulden.
- vooruit ontvangen bedragen.

Daarnaast wordt aan de passiefzijde van de balans, buiten de balanstelling, het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt (gewaarborgde geldleningen).

De waarderingsgrondslag van de vlottende passiva is de nominale waarde.

VASTE PASSIVA

Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2015 is als volgt (bedragen x € 1.000)

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Omschrijving	Saldo 01-01-2015	Rente toevoeging	Toevoeging	Onttrekking	Saldo op 31-12-2015
Algemene reserves:					
A - Reserve					
Algemeen Weerstandsvermogen	13.989			10.972	3.017
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	457	0	293		750
Algemene Reserve (Vm. B-reserve)	4.211		366	4.576	0
B - Reserve					0
Rekeningresultaat	1.746			1.746	0
Totaal algemene reserves	20.402	0	659	17.294	3.767
Bestemmingsreserves:					
Egalisatiereserves:					
Egalisatie tarief afvalstoffenheffing	400			13	387
Totaal egalisatiereserves	400	0	0	13	387
Overige bestemmingsreserves:					
Openbare Ruimte	0		12.595	280	12.315
Woon- en Leefomgeving (voorm best.res. Leefbaarheid)	2.498		2.783	263	5.018
Bovenwijkse voorzieningen	550			550	0
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan	32			32	0
Openbare Verlichting	221		96	220	97
Kunsthonds	18			18	0
Verplaatsen/verbouw openbare werken Westerbork	216	4		221	0
Ruimtelijke plannen	14			14	0
Dienstverleningsprogramma	206			9	197
Jeugdgezondheidszorg BDU CJG	733			167	566
Afkoopson RGSHG (woningaanpassing)	3			3	0
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen	42	1			43
Conjunctuurreserve (C-reserve)	3.164		815	103	3.876
Waterplan	217				217
Onderhoud buitenkant onderwijs	172			172	0
Lokaal onderwijsbeleid	205			56	149
Onderhoud gebouwen	364		32		396
Egalisatie verfijningsuitkering riolering	476		650	909	217
Kosten bodemsanering	2			2	0
Vervangingsinvesteringen	1.708		785	1.657	836
Personeel/organisatiestructuur	260			125	135
B.t.w. Compensatiefonds (BCF)	247			147	100
Totaal overige bestemmingsreserves	11.351	5	17.754	4.948	24.163
Voorzieningen:					
APPA-regeling	928		121	34	1.014
Voorziening voormalig personeel	0		82	4	78
Voorziening riolering	0		1.107		1.107
Totaal voorzieningen	928	0	1.310	38	2.199

ALGEMENE RESERVES (bedragen x € 1.000)**Algemeen Weerstandsvermogen (rek.nr. 791000)**

Doel: De algemene reserve Weerstandsvermogen wordt gebruikt voor onvoorzienbare incidentele uitgaven en voor andere niet voorzienbare financiële risico's (weerstandsvermogen).

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	14.050
2014			
Verkoop aandelen Attero	219		219
Expl ivm afs. Afbraak scholen		11	
Openbare Ruimte 3 MFA's (Essent gelden)		269	-280
Stand per 31 december 2014			13.989
2015			
	0		0
Afs. MFA conform Voorjaarsnota		269	
Via Expl maar Res OR tbv Brandweg		1.000	
Uit A-res tbv res. Weerst. Verm. Bouwgrond		294	
Uit A-res tgv reserve Openbare Ruimte		7.048	
tgv Kap.lasten Onderh. Gebouwen Onderwijs		2.361	-10.972
Stand per 31 december 2015			3.017

Algemene Reserve (vm B-reserve)(rek.nr. 791001)

Doel: Deze Algemene reserve wordt gebruikt voor onvoorzienbare incidentele uitgaven en voor andere niet voorzienbare financiële risico's

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	3.381
2014			
Jaarstukken 2013	173		
Najaarsnota 2014	70		
Overheveling budgetten van 2014 naar 2015	1.194		1.437
Overheveling budgetten van 2013 naar 2014		573	
Stille kant Bovensmilde-Smilde		1	
Restant Voorbereidingskrediet geluidswal Spier		28	
Voorber. Krediet Ontsluiting Zuidmaten		8	
Afrek. Recon. Hoofdstraat Hooghalen		-15	
Herinrichting de Paltz		13	-608
Stand per 31 december 2014			4.210
2015			
Verkoop school Zwiggelte	-24		
Rekeningresultaat 2014	276		

Voorjaarsnota 2015 (Raad 25 juni 2015)	204		
Saldo Najaarsnota 2015	-90		366
Overhevelen budgetten van 2014		736	
Afs. MFA conform Voorjaarsnota		84	
Uit B-reserve tgv reserve Openbare Ruimte		3.756	-4.576
Stand per 31 december 2015			0

Algemene reserve weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie (rek.nr. 791003)

Doel Deze algemene reserve dient als buffer om financiële tegenvallers in de bouwgrondexploitatie op te vangen. Als op grond van een besluit gronden worden afgewaardeerd dan moet dit verlies direct in de boekwaarde van deze gronden worden verwerkt als er geen vooruitzichten zijn dat dit in de toekomst weer kan worden opgevangen.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	474
Bespaarde rente	1		1
Tbv Leemdijk-Noord		18	-18
Stand per 31 december 2014			457
Bespaarde rente	0		
Uit A-res. Tbv res. Weerst. Verm. Bouwgrond	293		293
Stand per 31 december 2015			750

Saldo van de rekening van baten en lasten (rek.nr. 791002)

Stand per 1 januari 2015	Toevoeging	Onttrekking	1.746
			0
Rekeningsaldo 2014		1.746	-1.746
Stand per 31 december 2015			0

BESTEMMINGSRESERVES

Egalisatie Reserve tarief afvalstoffenheffing (rek.nr. 795011)

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om schommelingen in de tariefstelling

afvalstoffenheffing op te kunnen vangen.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	341
Reservering	59		59
		0	0
Stand per 31 december 2014			400
	0		0
Nadeel tgv Exploitatie 2015		13	-13
Stand per 31 december 2015			387

Openbare Ruimte (rek.nr. 794001)

Doel: Fysieke werkzaamheden met een maatschappelijke nut. Hieronder vallen wegen, bruggen en openbaar groen. Het gaat werkzaamheden om het object gedurende zijn levensduur weer in goede staat te brengen. Kenmerkend voor deze werkzaamheden is dat ze planmatig zijn. Uitgangspunt is dat voor onderhoudswerkzaamheden met een cyclus van één jaar of korter vanuit de exploitatie worden bekostigd.

Deze reserve is in 2015 ingesteld.

Stand per 1 januari 2015			0
2015			
Toevoeging			
Nota reserves en voorzieningen (Raad 05-11-2015)	12.595		
Activering grootboekobligaties NWS	0		
			12.595
Beschikkingen			
Dorpsvisie Spier (Raad 10 december 2015)		13	
Renovatie wijken (overgeheveld naar 2015, rbs 11 dec 2014)		5	
Geluidswal Spier (Raad 27-10-2011)		1	
GVVP 2013 kruisingen Oranjekanaal (BenW 12-11-2013) (Raad 12-12-2013) (incl. overheveling Raad 11-12-2014)		19	
GVVP 2013 30 en 60 km zones (BenW 12-11-2013) (Raad 12-12-2013) (incl. overheveling Raad 11-12-2014)		22	
Brandenweg Westerbork (Raad 5 november 2015 Nota res en voorz)		220	
			-280
Stand per 31 december 2015			12.315

Woon- en Leefomgeving (v.m. Best.Res. Leefbaarheid) (rek.nr. 794003)

Doel: Het versterken van de sociale leefbaarheid in de woonomgevingen. Waardoor het aantrekkelijk wordt om in bepaald gebied te wonen of te werken. De mens staat centraal.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	2.372
Jaarstukken 2013	173		
Najaarsnota	70		243
Bloemrijke akkers in Drenthe			
Vorbereidingskrediet Structuurvisie Westerbork		4	
Bijdrage dorpsuizen		40	
Verbouw/dorpshuis de Weidehoek te Wijster		85	
Landschap. Oranjekanaal West		1	
Herinrichting Hoofdstraat Hooghalen		-15	
Wijkverbet. Mr. Weijerstraat Bovensmilde		1	
Overdracht Hertenkampen		1	-117
Stand per 31 december 2014			2.498
2015			
Rente 2015	0		
Jaarrekening 2014 (Raad 26 juni 2015)	276		
Voorjaarsnota 2015 (Raad 25 juni 2015)	204		
Najaarsnota 2015 (raad 29-10-2015)	-90		
Nota reserves en voorzieningen (Raad 29-10-2015)	1.059		
Verkoop Zwiggelte in 2014	-24		
Overhevelen budgetten naar 2016 (Raad 10-12-2015)	1.358		2.783
Beschikking:			
Overdracht hertenkampen (Raad 12-12-2014)		55	
Wijkverbetering Mr Weijerstr Bovensmilde (Raad 25-09-2014)		78	
Toekomst Buurtacademie (Raad 26-02-2015)		32	
Voorjaarsnota 2015, afschrijving mfa (Raad 25 juni 2015)		84	
Dorpsvisie Spier (Raad 10 december 2015)		13	-263
Stand per 31 december 2015			5.018

Bovenwijkse voorzieningen (rek.nr. 794004)

Doel: Het reserveren van middelen voor Bovenwijkse infrastructurele voorzieningen die nog niet direct worden gerealiseerd. Het moet hier gaan om voorzieningen die een aanwijsbaar Bovenwijkse karakter hebben voor het betreffende plan.

Deze reserve is in 2015 opgeheven.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	514
Storting uit bouwgrondexploitatie (afhankelijk van ontwikkeling plan Nagtegaal fase 3)	36		36
Stand per 31 december 2014			550
2015			
Uit Res. Bovenwijkse naar Res. Openbare Ruimte		550	-550
Stand per 31 december 2015			0

Conjunctuurreserve (rek.nr. 794058)

Doel: Buffer in verband met de economische crisis voor het opvangen van conjunctuur schommelingen.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	2.534
Voorjaarsnota 2014	630		630
Stand per 31 december 2014			3.164
2015			
Jaarrekening 2014 (Raad 26-06-2015)	815		815
Participatiewet		103	-103
Stand per 31 december 2015			3.876

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (rek.nr. 794006)

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de voornamelijk infrastructurele maatregelen van het integraal verkeers- en vervoersbeleid mede te kunnen financieren.

Deze reserve is in 2015 opgeheven.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	32
	0	0	
Stand per 31 december 2014			32
2015	0		
Naar res. Openbare Ruimte		32	-32
Stand per 31 december 2015			0

Kunstfonds (rek.nr. 794010)

Doel: Ingesteld voor de aankoop van kunstwerken en het houden van tentoonstellingen.

Deze reserve is in 2015 opgeheven.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	17
Storting uit bouwgrondexploitatie	1		1
		0	0
Stand per 31 december 2014			18
Naar reserve Woon-en Leefomgeving		18	-18
Stand per 31 december 2015			0

Openbare verlichting (rek.nr. 794007)

Doel: Uitvoering beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	0
Rekeningresultaat 2013	163		
Reservering 2014	218		381
Tgv exploitatie		160	-160
Stand per 31 december 2014			221
Reservering 2014	96		96
Tgv Beleidsplan OV		220	-220
Stand per 31 december 2015			97

Verplaatsen/verbouw openbare werken Westerbork (rek.nr. 794016)

Doel: De reserve wordt ingezet voor medefinanciering van de werkplaats met milieustraat in Beilen. Een deel van de kapitaallasten wordt gedekt door een jaarlijkse onttrekking aan deze reserve. Dit is conform de BBV regels voor investeringen met economisch nut.

Deze reserve is in 2015 opgeheven.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	223
Bespaarde rente 2014	4		4
Tgv exploitatie 2014 (kap.lasten Milieustraat)		11	-11
Stand per 31 december 2014			216
Bespaarde rente 2015	4		4
Tgv exploitatie 2015 (kap.lasten Milieustraat)		11	0
Res. Naar Reserve Openbare Ruimte		209	-220
Stand per 31 december 2015			0

Ruimtelijke plannen (rek.nr. 794037)

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om een aantal plannen te kunnen realiseren

Deze reserve is in 2015 opgeheven.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	14
	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2014			14
	0		0
Naar reserve Woon en Leefomgeving		14	-14
Stand per 31 december 2015			0

Dienstverleningsprogramma (rek.nr. 794051)

Doel: Het beschikbaar houden van incidentele middelen om invulling te geven aan de uitvoering van het dienstverleningsprogramma.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	219
	0		0
Uit exploitatie		9	
Vrij verval Dienstverleningsprogramma		4	-13
Stand per 31 december 2014			206
	0		0
Tgv exploitatie		9	-9
Stand per 31 december 2015			197

Jeugdgezondheidszorg BDU CJG (rek.nr. 794053)

Doel: Deze reserve is in 2008 ingesteld uit de vrijvallende voorziening Integrale Jeugd gezondheidszorg. Het doel van de reserve is om de middelen bestemd voor de jeugd(gezondheids)zorg daarvoor beschikbaar te houden.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	862
		0	0
CJG expl. 2014		129	-129
Stand per 31 december 2014			733
	0		0
CJG expl. 2015		167	-167
Stand per 31 december 2015			566

Afkoopsom RGS HG (woningaanpassing) (rek.nr. 794056)

Doel: Het dekken van de nog te betalen RGS HG vergoeding aan derden.

Deze reserve is in 2015 opgeheven

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	3
	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2014			3
	0		0
Naar Reserve Woon- en Leefomgeving		3	-3
Stand per 31 december 2015			0

**Gezondheidszorg v.m. Gemeente Beilen
(rek.nr. 794056)**

De voormalige gemeente Beilen heeft in het verleden een schenking van het Groene Kruis aanvaard. De schenking is beschikbaar gesteld onder de voorwaarde dat een gemeentelijk fonds gezondheidszorg werd ingesteld voor de bekostiging van projecten in de gezondheidszorg in het algemeen.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	41
Bespaarde rente 2014	1		1
Stand per 31 december 2014			42
Bespaarde rente 2015	1		1
Stand per 31 december 2015			43

Waterplan (rek.nr. 794059)

Doel: Uitvoering geven aan watergerelateerde projecten (Waterplan Midden-Drenthe)

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	217
	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2014			217
	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2015			217

Onderwijs onderhoud buitenkant (rek.nr. 795002)

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de kosten van onderhoud buitenkant basisonderwijsschoolgebouwen ≤ € 25.000 te kunnen bekostigen. Bedragen boven de € 25.000 worden gekapitaliseerd. Deze reserve is in 2015 opgeheven.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	148
Huisvestingsprogramma 2014	24		24
		0	0
Stand per 31 december 2014			172
			0
Tbv Kits Primair/COG/Renn4		172	-172
Stand per 31 december 2015			0

Lokaal onderwijsbeleid (rek.nr. 795006)

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om lokaal onderwijsbeleid te bekostigen.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	277
	0		0
Onttr. Res. Lokaal onderwijsbeleid		72	-72
Stand per 31 december 2014			205
	0		0
Toekomst Buurtacademie		25	
Tbv Kits Prim/COG/Renn4		31	-56
Stand per 31 december 2015			149

Onderhoud gebouwen (rek.nr. 795007)

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijks schommelende onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen (exclusief schoolgebouwen), zoals opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan, te kunnen bekostigen.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	425
	0		0
Weidehoek Wijster		9	
tgv Expl. 2014 gebouwen		47	
Tbv bijdr. Buurt en dorpshuizen		5	-61
Stand per 31 december 2014			364
Storting uit Reserve	32		32
		0	0
Stand per 31 december 2015			396

Egalisatie verfijninguitkering riolering (rek.nr. 795010)

Doel: Het opvangen van de verlaging van de verfijninguitkering riolering uit het gemeentefonds. Door in het verleden versneld af te schrijven liepen (de vrijval van) de kapitaallasten niet meer gelijk op met (de afbouw) vergoeding verfijninguitkering riolering.

Vanaf 2006 worden de verfijninguitkeringen riolering afgebouwd in het gemeentefonds. Om het exploitatie tekort op te vangen is besloten om jaarlijks een bedrag in de exploitatie beschikbaar te stellen. Tot en met 2006 ging het om incidentele toevoegingen en van 2009 is dit gewijzigd in een jaarlijkse structurele toevoeging. Hierdoor zal er in 2018 evenwicht ontstaan. Dan ontvangt de gemeente geen bijdrage meer als verfijninguitkering riolering maar hebben wij het structureel beschikbaar in onze begroting.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	835
Tlv exploitatie 2014	550		550
tgv exploitatie		909	-909
Stand per 31 december 2014			476
Tlv exploitatie 2015	650		650
tgv exploitatie		909	-909
Stand per 31 december 2015			217

Kosten bodemsanering (rek.nr. 795013)

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de kosten van bodemsanering te dekken. Deze reserve is in 2015 opgeheven.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	2
Railverkeerslawaaï			0
Bijdr. Verl. Havenstraat			0
Stand per 31 december 2014			2
	0		0
Naar Reserve Woon en Leefomgeving		2	-2
Stand per 31 december 2015			0

Vervangingsinvesteringen (rek.nr. 795014)

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse schommelende kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen van materieel, meubilair en automatiseringsmiddelen te dekken.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	1.362
Uit exploitatie 2014	958		
uit. rek.res. 2013	20		978
Naar exploitatie 2014		631	-631
Stand per 31 december 2014			1.709
Uit exploitatie 2015	776		
Rek.res. 2014 Tbv inruil	8		784
Deel res. naar Woon- en Leefomgeving		1000	
Naar exploitatie 2015		657	-1.657
Stand per 31 december 2015			836

Personeel/organisatiestructuur (rek.nr. 795021)

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld ten behoeve van de organisatieontwikkeling.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	260
	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2014			260
	0		0
Onderzoek Bijstand/reint.		125	-125
Stand per 31 december 2015			135

BTW Compensatiefonds (BCF)(rek.nr. 795022)

Doel: Tot en met 2017 wordt een afbouwend bedrag beschikbaar gesteld voor de exploitatie

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	749
BTW Prov. Drenthe	3		
Niet te verrekenen BCF 2014	-3		
BTW Alescon	-249		
			-249
Terugbet. Tev BCF 2009 tm 2012		249	
Overb. Andere cat.		-249	
TGV Exploitatie 2014		253	-253
Stand per 31 december 2014			247
	0		0
Deel naar reserve Woon- en Leefomgeving		22	
Tgv Exploitatie 2015		125	-147
Stand per 31 december 2015			100

VOORZIENINGEN

Appa-regeling (rek.nr. 795024)

Deze voorziening is ingesteld voor het afdekken van het risico op (overdracht c.q. uitbetalen van) pensioenaanspraken voor voormalige wethouders en gebaseerd op wettelijke verplichtingen.

Stand per 1 januari 2014	Toevoeging	Onttrekking	901
Storting :	58		58
Maandelijkse onttrekking		31	-31
Stand per 31 december 2014			928
Storting :	120		120
Maandelijkse onttrekking		34	-34
Stand per 31 december 2015			1.014

Voorziening Voormalig Personeel (rek.nr. 795034)

Doel: Ingesteld voor kosten van voormalig personeel

Deze voorziening is in 2015 ingesteld.

Stand per 1 januari 2015	Toevoeging	Onttrekking	0
Storting	82		82
Onttrekking salarissen		4	-4
Stand per 31 december 2015			78

Voorziening riolering

Deze voorziening is in 2015 ingesteld.

Stand per 1 januari 2015	Toevoeging	Onttrekking	0
Storting	1.107		1.107
Onttrekking		0	0
Stand per 31 december 2015			1.107

In 2015 is de systematiek inzake activeren en afschrijven van activa in lijn gebracht met de Notitie riolering van de landelijke commissie Begroting en Verantwoording (BBV) die in 2014 is verschenen. Dat heeft er toe geleid dat over de jaren 2014 en 2015 een correctie heeft plaatsgevonden in de systematiek.

Per saldo heeft dit de volgende mutaties tot gevolg gehad:

- de extra afschrijving in 2014 en 2015 van circa € 1,2 mln is gecorrigeerd en vervangen door een reguliere afschrijving van circa € 0,1 mln;

- aangezien sprake is van een systematiek van kostendekkende heffingen wordt de correctie van circa € 1,1 mln in een voorziening riolering gestort (artikel 44 lid 2 BBV).

In 2016 zullen voorstellen worden gedaan om de financiële systematiek van de rioolheffing en in bredere zin van het Watertakenplan te herzien. Daarbij is de insteek om de nu ontstane voorziening in te zetten als zogenaamd spaarbedrag voor toekomstige vervangingen in de riolering. Tevens zal uitwerking worden gegeven aan de effecten van de nieuwe Notitie rente van de BBV waarbij de huidige rente van 5% moet worden verlaagd naar de nieuwe omslagrente (circa 3,5%).

LANGLOPENDE SCHULDEN (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 1 jan.2015	Aflossingen	Opgenomen	Saldo 31 dec.2015	Rente	Gem. percentage
1. Leningen BNG	€ 31.447	€ 2.517	€ 6.000	€ 34.930	€ 1.522	4,06
2. Leningen overige banken	€ 2.723	€ 273		€ 2.450	€ 151	5,55
3. Leningen pensioenfondsen	€	€		€	€	
4. Overige leningen	-	€		€	€	
	€ 34.170	€ 2.790	€ 6.000	€ 37.380	€ 1.673	4,17

In 2015 hebben de aflossingen regulier plaatsgevonden.

We hebben een nieuwe lening van € 6 miljoen aangetrokken omdat de kasgeldlimiet werd overschreden.

Voor details wordt verwezen naar de paragraaf financiering.

Waarborgsommen

Saldo waarborgsommen per 1 januari 2015		6
Nieuwe waarborgsommen		0
Rente van bestaande waarborgsommen		0
Terugstortingen		0
Saldo waarborgsommen per 31 december 2015		6

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende Passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
Kasgeldleningen	10.000	12.000
Bank-en giroaldi	0	0
Overige schulden	7.664	5.524
Saldo Vlottende Passiva per 31 december	17.664	17.524

Toelichting:

Het verschil van € 2,1 miljoen tussen 2014 en 2015 overige schulden betreft de facturen inzake de transities.

De meeste facturen worden binnen 20 dagen betaalbaar gesteld.

Per 24 maart 2016 moet er nog een bedrag van € 1,3 miljoen betaald worden.

De grootste posten zijn (> € 100.000):

Welzijnswerk HV1 en HV 2 WMO	137
Kredietbank Zorg/minimabeleid-schuldhulpverl.	167
WMO Zorg	110
Riolering Smilde / Bovensmilde	121
BNG en NWB Kapitaallasten	766
Belastingdienst diverse afdrachten en terugbet.btw	823
Diverse facturen onderhoud openbare ruimte	321
Bouwkosten MFA Westerbork	179
APG Premie- en Gegevensincasso	
diverse facturen	248
Afvalverwerking diverse facturen	294
4e termijn reconstr.De Zuidmaten	596
Diverse facturen WMO	421
Vervoer sept.t/m dec en regiotaxi	179
Onderwijs AZC diverse facturen sept.t/m dec.	218
Diverse facturen zorg	160
Terugbetaling dwangsommen +rente	113

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
Vooruit ontvangen bedragen - publiekrechtelijk	0	0
Vooruit ontvangen bedragen Rijk	516	38
Vooruit ontvangen bedragen - overige	106	97
Totaal	622	135

Toelichting 1810 – 1813 Vooruit ontvangen bedragen / Te ontvangen van/wegens	Begin dienstjaar	Toevoeging	Vrijgevallen /afgeboekte bedragen	Einde dienstjaar
De Breistroeken / omzetting bestemming	0	100.000	0	100.000
Rijk / niet bestede OHBA gelden AZC Oranje	0	489.185	0	489.185
Provincie Drenthe / bijdrage Culturele Alliantie	12.722	0	12.722	0
Diversen	0	5.918	0	5.918
Rijk / bijdrage beveiliging joodse instellingen	37.500	0	37.500	0
Provincie Drenthe / bijdrage buurtsportcoaches	18.750	0	18.750	0
VNG / niet bestede bijdrage VNG ondersteuningsprogramma Energie	65.664	100.527	139.456	26.735
Totaal	134.636	695.630	208.428	621.838

Overzicht van gewaarborgde geldleningen 2015

x € 1.000

Jaar	Naam	Oorspr. Hoofdsom	Rente	Saldo 1-1- 2015	Saldo 31-12- 2015
1977	St. Actium te Assen	59	4,35%	14	9
1990	St. Openbare Bibliotheek Midden-Drenthe	158	6,10%	68	58
1998	St. Interzorg Nederland	681	4,69%	136	102
1998	St. Interzorg Nederland	2.496	5,02%	2.215	2.189
2003	Woonservice Drenthe (Ex. Stroomdal)	2.500	4,24%	749	551
	Totaal	5.893		3.182	2.909

De niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden:

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Hardware/Software	55.622	10.908	10.908	23.765	5.000
Afval	151.875	303.750	303.750	303.750	303.750
Onderhoudscontracten	55.987				
Schoonmaken, bodediensten, catering en huismeester	127.241				
Copiers	59.354				
Lease-auto's	11.270	11.270			
Totaal	461.349	325.928	314.658	327.515	308.750

Bezoldiging topfunctionarissen

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Midden-Drenthe van toepassing zijnde regelgeving: Het algemeen WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor gemeente Midden-Drenthe is € 178.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	A. Pruntel	C.J. Onderwater
Functie(s)	gemeentesecretaris	griffier
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	-	-
Individueel WNT-maximum	178.000	178.000
Bezoldiging		
Beloning	91.340	78.676
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	13.756	10.763
<i>Subtotaal</i>	105.097	89.439
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	105.097	89.439
Gegevens 2014 #		
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	1,0	1,0
Bezoldiging 2014		
Beloning	86.158	77.466
Belastbare onkostenvergoedingen		
Beloningen betaalbaar op termijn	15.375	12.428
Totaal bezoldiging	101.533	89.894
Individueel WNT-maximum 2014	230.474	230.474

In de jaarrekening 2014 is de WNT-verantwoording van mevrouw Pruntel en de heer Onderwater onjuist opgenomen. Dit wordt veroorzaakt doordat er bij beide personen uit is gegaan van een onjuist loonbegrip. Daarnaast is er ten onrechte geen rekening gehouden met door de gemeente afgedragen AP-premie alsmede de werknemersinhouding voor pensioenen.

Voor mevrouw Pruntel dient de beloning voor 2014 € 86.158 (was € 94.172) te bedragen en de beloning op termijn in 2014 € 15.375 (was € 21.361).

Voor de heer Onderwater dient de beloning voor 2014 € 77.466 (was € 79.683) te bedragen en de beloning op termijn in 2014 € 12.428 (was € 17.237).

Hertoetsing van de gecorrigeerde cijfers aan de destijds toepasselijke normen leidt niet tot (wijzigingen in) onverschuldigde betalingen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2015 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Overzicht van baten en lasten

Totalen per Programma	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		Saldo
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Burger en Bestuur	2.450	525	2.417	525	2.441	549	1.892
Werk en inkomen	16.146	6.656	16.611	7.296	18.945	9.588	9.357
Veiligheid	2.178	49	2.113	49	2.093	99	1.994
Onderwijs en Jeugd	12.830	122	15.298	122	14.405	132	14.273
Bouwen, wonen en milieu	11.669	9.387	12.695	10.608	12.624	11.028	1.597
Openbare Ruimte	8.310	514	10.595	371	8.310	555	7.755
Vrije tijd	4.718	992	4.829	1.002	4.721	1.046	3.675
Zorg en Welzijn	14.905	773	14.580	976	12.227	761	11.466
Specificatie algemene middelen	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		Saldo
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0
Lokale middelen	-1.000	7.444	-1.057	7.870	118	7.936	-7.818
Algemene uitkering uit gemeentefonds	0	47.201	0	46.134	0	46.344	-46.344
bedrijfsvoering	2.473	5	2.567	5	2.786	4	2.782
Heffing invordering gemeentelijke belastingen	381	50	381	50	375	64	311
Uitvoering WOZ	761	0	761	0	749	0	749
Dividend	60	299	60	275	60	758	-698
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	75.882	74.016	81.853	75.284	79.854	78.863	991
Mutaties reserves	1.472	3.338	16.820	23.390	18.419	22.255	-3.836
Gerealiseerde resultaat	77.354	77.354	98.673	98.673	98.272	101.117	-2.845

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (bedragen x € 1.000)

Programma	Deelprogramma	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
Algemene middelen	Bedrijfsvoering	Extra aanvulling pensioengelden (voormalige) wethouders		133
Algemene middelen	Financiën	Algemene uitkering	66	
Bouwen, wonen en milieu	Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	Brede dorps-, plattelands- en leefbaarheidsactiviteiten	50	
Bouwen, wonen en milieu	Milieu	BCF effect riool- en afvalstoffenheffing op de exploitatie	54	
Onderwijs en Jeugd	Lokaal onderwijsbeleid	Lagere lasten leerlingenvervoer	110	
Onderwijs en Jeugd/Zorg en welzijn/ Inkomen en Re-integratie	Lokaal jeugdbeleid/ Wmo/ Participatie budget	Saldo totale sociaal domein	1.849	
Openbare Ruimte	Groen	Plantsoenen en wandelpaden	23	
Openbare Ruimte	Verkeer	Verwerken baggerspecie	39	
Openbare Ruimte	Verkeer	Saldo klein en groot onderhoud wegen incl. belijning en fietspaden	24	
Veiligheid	Brandweer	Doorberekening huisvestingskosten brandweer aan de VRD	49	
Vrije tijd	Sport	Abonnementen en overige entreegelden zwembaden		43
Vrije tijd	Sport	Verhuur MFA Westerbork en Smilde, binnensport en sportvelden		51
Werk en inkomen	Inkomen en Re-integratie	Inkomen/WWB Levensonderhoud		50
Werk en inkomen	Inkomensondersteuning	Lagere bestedingen minimabeleid		67
Kostenplaatsen	Kostenplaatsen	Salarissen en sociale lasten voormalig en niet ingepast personeel		32
Kostenplaatsen	Kostenplaatsen	Lagere toerekening uren aan investeringen		49
Kostenplaatsen	Kostenplaatsen	Opbrengst inruil	69	
Diversen	Diversen	Netto effect diverse leges	150	
Diversen	Diversen	Grote incidentele mutaties: bijdrage jeugdsoos Beilen, Verkoop aandelen Enexis en Bibliotheek Bovensmilde en terugbetaalde dwangsom Noblesse	646	
Diversen	Diversen	Saldo bedrijfsvoering		32
Diversen	Diversen	Schoonmaak(artikelen)		24

Diversen	Diversen	Gemeentelijke belastingen (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) voor gemeentelijke gebouwen		31
Diversen	Diversen	Mutaties kapitaallasten inclusief effecten reserves		57
Diversen	Diversen	Saldo netto energiekosten exclusief openbare verlichting, waterverbruik/zuiveringslasten en waterschapslasten	104	
Diversen	Diversen	Saldo kleine posten	181	
		Saldo	3.414	569
		Gerealiseerd resultaat 2015	2.845	

Onderstaand wordt een korte toelichting gegeven van de hierboven genoemde oorzaken van het gerealiseerde resultaat over 2015. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de programma's.

Extra aanvulling pensioengelden (voormalig) wethouders

Door het toepassing van een lagere rekenrente zijn de begrote toevoegingen niet toereikend. Door eenmalige stortingen zijn alle pensioenrechten weer op niveau gebracht. Incidenteel nadeel € 133.000.

Algemene uitkering

Het heeft betrekking op de afwikkeling voorgaande jaren en de effecten van de september- en decembercirculaire 2015. Incidenteel voordeel € 66.000.

Brede dorps-, plattelands- en leefbaarheidsactiviteiten.

Het doel van dit budget is om projecten op het terrein van dorps- en plattelandsvernieuwing die om allerlei redenen worden vertraagd vlot te trekken. In 2015 waren er niet van deze projecten en daarom is geen beroep gedaan op dit budget. Derhalve een incidenteel voordeel van € 50.000.

BCF effect rioolheffing en afvalstoffenheffing op de exploitatie.

Aan de lasten van de rioolheffing en de afvalstoffenheffing wordt btw toegerekend. Aan de rioolheffing wordt op rekeningbasis meer btw toegerekend (€ 70.000) en aan de afvalstoffenheffing minder (€ 33.000). Per saldo levert dat voor de exploitatie een incidenteel voordeel op van € 37.000.

Lagere lasten leerlingenvervoer

Door teruglopende uitgaven was het budget in de najaarsnota 2015 al met € 100.000 verlaagd. Desondanks is er door een afname van het aantal leerlingen sprake van fors lagere uitgaven (afgerond € 110.000).

De verlaging van het budget is ook doorgevoerd in de begroting 2016. Gelet op het huidige voordeel zal bij de najaarsnota - na het begin van het nieuwe schooljaar - opnieuw worden bezien of de lagere lasten een structureel karakter hebben.

Saldo totale sociaal domein

Het saldo van het sociaal domein (€ 1.849.000) is als volgt opgebouwd:

Saldo overige posten	€ 254.000
Jeugdzorg	€ 405.000

WMO Huishoudelijke Hulp	€ 154.000
WMO Voorzieningen	€ 268.000
WMO Begeleidng	€ 1.681.000
Begrote bijdrage uit de C-reserve	-/- € 913.000

De nieuwe taken in het sociaal domein zijn voor een groot deel in 2015 voor het eerst door de gemeente uitgevoerd. Het is op dit moment onzeker of de uitgaven en inkomsten (rijksbijdrage) een structureel karakter hebben.

Plantsoenen en wandelpaden

Het voordeel is een saldo voor diverse voor- en nadelen. Op storkosten is een voordeel ontstaan van € 28.000. De opbrengst van hout en houtsnippers is lager, nadeel € 8.000. Ook de opbrengsten uit leges voor vergunningen kabels en leidingen blijven achter bij de verwachting, nadeel € 7.000. Een voordeel is ontstaan door minder gebruik te maken van derden (€ 10.000). Uiteindelijk ontstaat een incidenteel voordeel van € 23.000.

Verwerken baggerspecie

Het waterschap heeft een planning voor het baggeren. Als gemeente hebben we een ontvangstplicht voor de vrijgekomen baggerspecie. Door omstandigheden zijn de voorgenomen baggerwerkzaamheden in 2015 niet uitgevoerd. Er ontstaat daarom een incidenteel voordeel van € 40.000. Omdat het waterschap de geplande werkzaamheden in 2016 alsnog gaat uitvoeren, doen we bij de bestemming van het rekeningresultaat een verzoek om voor 2016 opnieuw middelen beschikbaar te stellen voor de baggerwerkzaamheden door het waterschap.

Saldo klein en groot onderhoud wegen incl. belijning en fietspaden

In de planning was rekening gehouden met een bijdrage voor het wijkverbeteringsproject Schultestraat (Hoogersmilde). Omdat besluitvorming hierover in 2016 heeft plaatsgevonden, is deze bijdrage in 2015 niet nodig geweest. Incidenteel voordeel € 25.000.

Doorberekening huisvestingskosten brandweer aan de VRD

De begrote huisvestingskosten maken onderdeel uit van de verstrekte bijdrage aan de Gemeenschappelijke regeling VRD en kunnen worden gedeclareerd. In onze begroting hadden wij hiermee geen rekening gehouden. Dit levert een voordeel op van bijna € 45.000.

Op dit moment is nog niet bekend of dit voordeel structureel of incidenteel is. Dit hangt mede af van de interpretatie van de afspraken met de VRD over het beheer van de kazernes.

Gecombineerd met een incidenteel voordeel op de kosten die wel voor rekening van de gemeente blijven levert dit een voordeel op van afgerond € 49.000.

Abonnementen en overige entreegelden zwembaden

In de afgelopen jaren is er steeds minder belangstelling voor zwemlessen en recreatief zwemmen. Nadeel € 43.000.

Verhuur MFA Westerbork en Smilde, binnensport en sportvelden

De inkomsten uit verhuur van de sportvelden (€ 2.000), binnensportaccommodaties (€ 23.000) en de Multifunctionele accommodatie in Westerbork en Smilde (€ 27.000) blijven achter bij de begroting. De afgelopen jaren worden de binnensportaccommodaties minder gebruikt voor grote(re) evenementen.

In de begroting 2016 is enerzijds - op basis van een analyse over de voorgaande jaren - een aantal budgetten naar beneden bijgesteld. Anderzijds heeft de gemeenteraad in februari 2015 besloten tot een verhoging van onder andere de sporttarieven binnensport. Lopende het jaar zal blijken in hoeverre bijstelling in 2016 noodzakelijk is.

Inkomen/WWB Levensonderhoud

Aan het WWB levensonderhoud is in 2015 € 50.000 meerder besteed. Dit is het saldo van hogere inkomsten (€ 60.000) en hogere uitgaven (€ 110.000). De hogere inkomsten worden voornamelijk veroorzaakt door een hogere rijksbijdrage (€ 40.000) en een hoger bedrag aan teruggevorderde uitkeringen (€ 20.000). De hogere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt door hogere uitgaven aan bijstandsuitkeringen (€ 40.000) en Bbz (€ 60.000).

Vooralsnog gaan wij er niet van uit dat er sprake is van een structureel voordeel.

Lagere bestedingen minimabeleid

In 2015 was in totaal € 451.000 beschikbaar voor chronisch zieken en gehandicapten (onderdeel bijzondere bijstand). In de primaire begroting was € 156.000 beschikbaar; € 80.000 primair begroot + € 76.000 uit de jaarrekening 2014. Op basis van de nota Chronisch zieken en gehandicapten 2015-2019 is bij de voorjaarsnota € 295.000 aan dit budget toegevoegd. Van het beschikbare budget is € 89.248 besteed in 2015 (begroot: € 0). Het restant (€ 361.752) is overgeheveld naar 2016.

De overige uitgaven aan bijzondere bijstand zijn hoger dan begroot (€ 152.000). Dit geldt ook voor de kwijtschelding van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing (bijna € 20.000 nadelig). Naar verwachting is dit een rechtstreeks gevolg van de toename ten opzichte van 2014 van het aantal uitkeringsgerechtigden. Bij de voorjaarsnota 2016 zal worden gezien of dit een structureel effect is. Tot slot is er sprake van hoger dan begrote uitgaven voor uitkering voor activiteiten en de PC regeling. Dit is een gevolg van het verhogen van de inkomensgrens van 110% naar 120%.

Salarissen en sociale lasten voormalig en niet ingepast personeel.

Het incidentele nadeel van € 32.000 is ontstaan door een combinatie van factoren. Een onverwachte appa-uitkering aan een voormalig burgemeester (nadeel), overgang niet ingepast personeel ten laste van ander product (voordeel) en een te hoog ingeschatte verplichting van een voormalig medewerker (voordeel).

Lagere toerekening uren aan investeringen

Jaarlijks rekenen we uren toe aan investeringsprojecten. In 2015 was dit begroot op € 174.000. Met name als gevolg van herschikken van taken konden in 2015 minder uren aan investeringsprojecten worden toegerekend. Incidenteel nadeel € 49.000.

Opbrengst inruil

In 2015 is een nieuwe vrachtwagen aangeschaft, waarna de oude is verkocht (opbrengst € 31.000). Verder zijn 2 tractoren en een shovel verkocht, opbrengst € 38.000. Totaal incidenteel voordeel € 69.000. Bij de bestemming van het rekeningresultaat wordt voorgesteld deze opbrengst toe te voegen aan de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen.

Netto effect diverse leges

Het positieve resultaat van € 63.000 in de opbrengsten van de leges omgevingsvergunning ontstond omdat er aan het einde van het jaar 2015 toch meer relatief grotere projecten zijn vergund met hogere investeringskosten dan vooraf was ingeschat. Dit was vooraf niet te voorzien.

Van het positief resultaat heeft € 100.000 betrekking op de opbrengst leges begraafrechten. De helft van dit voordeel wordt veroorzaakt doordat het aantal overlijdens, en daarmee het aantal begrafenissen, in de laatste periode van het jaar hoger lag dan eerdere jaren. De andere helft van het voordeel kent als reden dat het aantal verlengingen van grafrechten eind 2015 flink hoger lag dan geraamd op basis van eerdere jaren. Het geprognosticeerde nadeel van € 135.000 bij de najaarsnota is hierdoor uiteindelijk voor een belangrijk deel te niet gedaan. Per saldo een voordeel van € 150.000. Voorlopig is sprake van incidenteel.

Grote incidentele mutaties: bijdrage jeugdsoos Beilen, Verkoop aandelen Enexis en Bibliotheek Bovensmilde en terugbetaalde dwangsom Noblesse

In 2015 heeft de gemeente diverse incidentele ontvangsten en betalingen. Op grond van een gerechtelijke uitspraak ontving de gemeente € 196.000 aan compensatie van de voormalige aannemer voor het niet bouwen van de jeugdsoos. Hiertegenover staat dat de gemeente op grond van gerechtelijke uitspraken, onder andere Noblesse, totaal € 165.000 aan boete en schadeloosstelling moest betalen of als dubieuze debiteur heeft opgevoerd.

Ook ontving de gemeente incidenteel € 132.000 uit de verkoop van het bibliotheekgebouw in Bovensmilde en € 483.000 voor de voorlopige afwikkeling claims op de verkoop aandelen Essent. Per saldo een incidenteel voordeel van € 646.000.

Bedrijfsvoering

Het netto tekort op de totale bedrijfsvoeringsbudget bedroeg incidenteel € 32.000. Dit is 0,25% van het totale budget bedrijfsvoering. Het onderdeel salarissen inclusief taakstellingen vertoonde een tekort van € 220.000. Hier tegenover staat een voordeel van € 197.000 op het overige bedrijfsvoeringsbudget.

Schoonmaak(artikelen)

Dit nadelige saldo van € 24.000 wordt veroorzaakt doordat het laatste kwartaal van 2014 in 2015 is betaald. Er zijn dus in 2015 vijf kwartalen betaald. In 2014 was er hierdoor een voordeel. Het betreft hier dus een incidenteel nadeel.

Gemeentelijke belastingen (OZB, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing) gemeentelijke gebouwen

Het nadelig saldo op de gemeentelijke belastingen voor gemeentelijke gebouwen wordt veroorzaakt door de OZB (€ 25.600), rioolheffing (€ 3.150) en afvalstoffenheffing (€ 2.275). Voornamelijk de OZB van de nieuwe scholen De Grift, De Kiem en 't Hieker Nust zorgt voor het nadelige saldo. De structurele effecten van deze nieuwe scholen worden in de voorjaarsnota 2016 verwerkt.

Mutaties kapitaallasten inclusief effecten reserves

Er zijn hiervoor diverse oorzaken aan te wijzen. Bij de voorjaarsnota hadden wij al € 450.000 als financieringsvoordeel genomen. De werkelijk voordeel was iets lager. Incidenteel nadeel € 57.000.

Saldo netto energiekosten exclusief openbare verlichting, waterverbruik/ zuiveringslasten en waterschapslasten

Het betreft hier een voordeel over alle gemeentelijke gebouwen. De zachte weersomstandigheden in 2015 zijn de belangrijkste reden voor dit voordeel. Dit is incidenteel.

Een deel van het voordeel wordt naar verwachting ook veroorzaakt doordat de afgelopen jaren nadrukkelijk is ingezet op energiebeheer, met als doel hiermee een bezuiniging op de bedrijfsvoering te realiseren. Dit effect is structureel. Een nadere analyse zal leiden tot een structurele aanpassing bij de voorjaarsnota 2016.

Saldo kleine posten

Dit is het saldo van de diverse budgetten waarvan de afwijking kleiner is dan € 25.000. Per saldo een voordeel van € 181.000. Voor een deel (€ 96.000) heeft dit betrekking op kleinere voor- en nadelen op budgetten binnen de deelprogramma's Inkomen en re-integratie, Onderwijs en Jeugd en Wmo, die niet onder het sociaal domein vallen.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Op grond van artikel 28 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten bevat de toelichting op het overzicht van baten en lasten ten minste:

1. Een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en het overzicht van baten en lasten op de volgende onderdelen:
 - de lasten en baten per programma;
 - de algemene dekkingsmiddelen;
 - het resultaat voor bestemming;
 - de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
 - het resultaat na bestemming.
2. Een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien.
3. Een overzicht van de incidentele baten en lasten.
4. Een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;

Hieronder staan genoemde onderdelen nader uitgewerkt. Voor de analyse onder punt 1 is aansluiting gezocht bij het bepaalde in het controleprotocol. Dit betekent dat per deelprogramma een toelichting staat opgenomen voor:

- overschrijdingen/onderschrijdingen van € 25.000 of meer van het deelprogrammabudget, of;
- overschrijdingen/onderschrijdingen van 20 % of meer van het deelprogrammabudget.

Daarnaast vermeldt de analyse de kwalificatie van de overschrijding op basis van de volgende door het NBA onderscheiden en in de Kadernota van het Platform Rechtmatigheid Provincies en Gemeenten opgenomen soorten begrotingsoverschrijdingen:

Voor zover van toepassing worden de begrotingsoverschrijdingen toegelicht bij de programma's.

Begrotingsafwijking		Onrechtmatig maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
a)	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.		X
b)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd.		X
c)	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten.	X	
d)	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen.	X	
e)	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X

f)	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt. - geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar - geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	X
g)	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. - jaar van investeren - afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	X

Voor zover van toepassing worden de begrotingsoverschrijdingen toegelicht bij de programma's.

Overzicht rechtmatigheidsanalyse 2015

Programma	Actuele begroting	Rekening	Overschrijding	Soort begrotingsafwijking	Toelichting naar oorzaak en achtergronden bij overschrijdingen > € 100 duizend
	lasten	lasten			
Burger en Bestuur	2.417	2.441	-24		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Werk en inkomen	16.611	18.945	-2.334	c	Per saldo is aan bijzondere bijstand, minimabeleid en collectieve ziektekostenvergoeding door uitbreiding van de doelgroepen € 156.000 meer besteed dan begroot. Hiertegenover staat een lagere overheveling van € 89.000 van 2015 naar 2016 voor de regeling Chronisch zieken en gehandicapten.
				c	Er zijn voor het AZC Oranje drie geldstromen: het koppengeld, OHBA gelden en de te declareren kosten volgens de bestuursovereenkomst. Gezamenlijk dekken deze drie geldstromen de te maken kosten. Alleen zijn budgetten op het koppengeld na niet begroot aan de baten en lastenkant. Hierdoor ontstaat er aan de lastenkant een overschrijding van circa € 1,6

					miljoen maar aan de batenkant een onderschrijding van hetzelfde bedrag.
Veiligheid	2.113	2.093	20		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Onderwijs en Jeugd	15.298	14.387	911		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Bouwen, wonen en milieu	12.695	12.624	71		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Openbare Ruimte	10.595	8.310	2.285		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Vrije tijd	4.829	4.721	108		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Zorg en Welzijn	14.580	12.227	2.353		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Algemene middelen	2.713	4.088	-1.375		Het bestaat uit de volgende overschrijdingen.
				Verschuiving tussen programma's	Van de hogere lasten heeft € 901.000 betrekking op de stelposten onderuitputting kapitaallasten
				N.v.t.	De hogere betaalde dwangsommen, proceskosten, griffiekosten en terug betaalde dwangsommen inclusief rente, nadeel van € 168.000 op. De uitspraak van Noblesse is pas in de loop van oktober bekend geworden.
				N.v.t.	Aan het op peil houden van de pensioenen voor wethouder moest incidenteel € 133.000 meer worden besteed. De berekeningen worden aan het eind van het jaar gemaakt.
				N.v.t.	De overige posten zijn afwikkeling belastingdienst begin 2016 en het saldo van de kostenplaatsen.
Reserves					
Burger en Bestuur	0	0	0		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Werk en inkomen	713	596	117		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Veiligheid	0	0	0		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Onderwijs en Jeugd	100	100	0		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.

Bouwen, wonen en milieu	232	229	3		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Openbare Ruimte	215	326	-111	g2	De begrote en werkelijke bedragen bestaan uit verschillende onderdelen
					Begroot bedrag € 215.000 heeft betrekking op overheveling bedragen van 2015 naar 2016 (120 Park Koepelkerk, 95 Schapendrift). Werkelijk € 230.000 (= 120 Park Koepelkerk, 110 Schapendrift)
				g2	Werkelijk € 96.000 is storting in reserve Openb Verlichting (begroot 220.000. Is aan exploitatie toegevoegd, wordt per saldo € 96.000 lager. Uitvoering is iets vertraagd.
Vrije tijd	91	83	8		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Zorg en Welzijn	69	69	0		Geen overschrijding boven de norm op programmaniveau.
Algemene middelen	15.401	17.017	-1.616	Nvt	Vertaling van de neutrale verschuivingen binnen van de nieuwe nota reserves en voorzieningen, raad 5 november 2015.

Incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten die betrekking hebben op het sociaal domein zijn niet opgenomen in het overzicht Incidentele baten en lasten.

In de paragraaf Transitie zijn de totale middelen voor het sociaal domein, en een toelichting daarop, opgenomen.

Programma	Omschrijving	2015	
		lasten	baten
Burger en Bestuur	Proces bestuurlijke verhoudingen	39.440	
Burger en Bestuur	Uitwerking aanbeveling bijstand en re-integratiebeleid	45.075	
Werk en inkomen	AZC Oranje	1.912.580	1.914.044
Veiligheid	Verhuur brandweerkazernes		44.592
Onderwijs en jeugd	Overdracht onderhoud basisscholen	195.100	
Bouwen, wonen en milieu	Cultuurhistorische waardenkaart	13.382	
Bouwen, wonen en milieu	Pilot verlichte regels winkelgebieden	15.000	
Bouwen, wonen en milieu	Advisering duurzaamheid	74.155	
Bouwen, wonen en milieu	Frictiekosten RUD	71.286	
Bouwen, wonen en milieu	Verkoop Schoolstraat 2 Bovensmilde		170.075
Bouwen, wonen en milieu	Bijdrage waterschap t.b.v. riolering		34.750
Bouwen, wonen en milieu	Verkoop vm. Cbs De Morgenster Nw-Bal		200.000
Openbare ruimte	Groot onderhoud fietspaden (subsidie)	116.460	25.833
Openbare ruimte	Aanpassing gebied achter de Schapendrift	59.146	80.710
Vrije tijd	Verkoop bibliotheek Bovensmilde		132.249
Vrije tijd	Nulmeting sportvelden	29.932	
Vrije tijd	Bijdrage beheer recreatieve voorzieningen	17.615	
Zorg en welzijn	Bijdrage verbouw dorps huis Drijber	68.365	
Zorg en welzijn	Dorpszorg	11.500	
Zorg en welzijn	Project toekomst Buurtacademies	25.000	
Zorg en welzijn	Scholing en vervoerskosten vrijwilligers	32.000	
Algemene middelen	Dwangsommen Noblesse	150.000	
Algemene middelen	Agio uitkering		451.612
Algemene middelen	Storting pensioenen (ex-)wethouders	139.202	
Algemene middelen	Uitkering ivm pensioen oud-werknemer	82.460	82.460
Algemene middelen	Afrekening project Ettenstraat		196.000
Algemene middelen	Naheffing belastingdienst	66.883	
Algemene middelen	Trackingsystemen	10.770	
Algemene Middelen	Inruil materieel buitendienst		69.010
	totaal	3.175.351	3.401.335

Programma Burger en Bestuur

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		
Deelprogramma	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Lokale democratie	800	0	778	0	783	0	783
Dienstverlening	1.650	525	1.639	525	1.658	549	1.108
Totaal lasten/baten voor bestemming	2.450	525	2.417	525	2.441	549	1.892
Mutaties reserves: Dienstverlening					0	0	0
Resultaat na bestemming	2.450	525	2.417	525	2.441	549	1.892

Toelichting:

Lokale democratie

De lasten waren in 2015 per saldo bijna € 6.000 hoger dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Hogere incidentele lasten, € 17.000, accountant. Door verscherpte regelgeving moest er meer controle plaatsvinden. Incidenteel omdat in 2016 een nieuwe aanbesteding accountant plaatsvindt.
- Lagere incidentele lasten, € 2.000, door lager uitbetaalde vergoedingen aan leden van de Rekenkamercommissie.
- Lagere incidentele lasten, € 8.000, door minder advertenties en minder publicaties in het huis aan huis blad Midden-Drenthe.

Reserves

Geen mutaties.

Dienstverlening

Het netto saldo was in 2015 bijna € 6.000 positiever dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere baten, € 12.000. Dit betreft de leges huwelijksrechten. Er hebben minder huwelijken plaatsgevonden. Hiertegenover staan ook lagere lasten van € 8.000 burgerlijke stand. Het heeft een incidenteel effect omdat deze activiteit een zo reëel mogelijke inschatting is.
- Hogere incidentele overige legesopbrengsten van € 10.000.

Reserves

Geen mutaties.

Investerings

Geen investeringen.

Programma Werk en inkomen

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		
Deelprogramma	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Werkgelegenheid	483	316	483	316	797	615	182
Inkomen en Reïntegratie	13.613	5.976	13.949	6.358	14.090	6.669	7.420
Nieuwkomers	145	0	225	258	1.907	1.914	-7
Inkomensondersteuning	1.905	364	1.955	364	2.152	390	1.762
Totaal lasten/baten voor bestemming	16.146	6.656	16.611	7.296	18.945	9.588	9.357
Mutaties reserves:							
Werkgelegenheid					0	0	0
Inkomen en Reïntegratie	0	0	86	89	86	89	-3
Nieuwkomers	0	0	176	9	148	9	139
Inkomensondersteuning	0	0	451	206	362	206	156
Resultaat na bestemming	16.146	6.656	17.324	7.599	19.540	9.891	9.649

Toelichting:

Werkgelegenheid

Per saldo waren de lasten en baten in 2015 € 11.000 negatiever dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Doordat de boekwaarde van het toekomstige bedrijventerrein Leemdijk Noord conform afspraak hetzelfde bleef kwamen de gemaakte lasten van incidenteel € 23.000 ten laste van de algemene dienst.
- Voor de verstrekte financiering van de laatste fase woonrijp maken bedrijventerrein Ossebroeken werd € 5.000 aan rentevergoeding ontvangen. Vanaf 2016 is dit bedrag begroot.
- Aan de diverse kleine economische aangelegenheden was incidenteel € 7.000 minder besteed.

Reserves

Geen mutaties.

Inkomen en re-integratie

Per saldo waren de lasten en baten in 2015 € 170.000 positiever dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere bestedingen op het gebied van participatie, een voordeel van € 296.000. Voor een bedrag van € 156.000 heeft dit voordeel betrekking op nog te ontvangen bijdragen voor het ESF project 'Zet in op Talent'. Voor het overige valt op dat er een onderbesteding is op het maatwerkbudget en er geen uitgaven zijn geweest voor de individuele studietoelage. In de raad van 11 december 2014 is dit budget met € 3.000 verhoogd naar € 9.931.
- Aan het WWB levensonderhoud is in 2015 € 50.000 minder besteed. Dit is het saldo van hogere inkomsten (€ 60.000) en hogere uitgaven (€ 110.000). De hogere inkomsten worden voornamelijk veroorzaakt door een hogere rijksbijdrage (€ 40.000) en een hoger bedrag aan

teruggevorderde uitkeringen (€ 20.000). De hogere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt door hogere uitgaven aan bijstandsuitkeringen (€ 40.000) en Bbz (€ 60.000).

- Aan de inzet van sociale recherche is € 15.000 minder besteed.
- De bijdrage aan Alescon is op rekeningbasis € 89.000 hoger dan begroot. In werkelijkheid is dit bedrag lager (€ 26.250). Bij de najaarsnota is namelijk ten onrechte de hogere rijksbijdrage (€ 62.750) toegevoegd aan de C-reserve. Op grond van de Uitvoeringsovereenkomst met Alescon is dit bestemd voor Alescon.

Het re-integratiedeel van dit deelprogramma maakt onderdeel uit van de transities in het sociaal domein. In de paragraaf Transities staat hierover meer informatie opgenomen.

Reserves

Geen financiële verschillen.

Nieuwkomers

Per saldo waren de lasten en baten in 2015 € 27.000 negatiever dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- In het laatste gedeelte van het jaar zijn voor AZC Oranje toch meer kosten gemaakt dan dat bij de vaststelling van de overheveling was geraamd. Hiertegenover staat een gelijke lagere overheveling van 2015 naar 2016.
Per saldo geen effect op de exploitatie.

Reserves

De werkelijke overheveling budgetten AZC Oranje werd € 27.000 lager, zie toelichting deelprogramma Nieuwkomers.

Inkomensondersteuning

Per saldo waren de lasten en baten in 2015 € 171.000 negatiever dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Hoger kwijtscheldingen OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing, bijna € 20.000 nadelig.
- Per saldo is aan bijzondere bijstand, minimabeleid en collectieve ziektekostenvergoeding door uitbreiding van de doelgroepen € 156.000 meer besteed dan begroot. Hiertegenover staat een lagere overheveling van € 89.000 van 2015 naar 2016 voor de regeling Chronisch zieken en gehandicapten.
- Door lagere salariskosten schuldhulpverlening vielen deze bijna € 5.000 incidenteel voordelig uit.

Reserves

De werkelijke overheveling van het budget regeling chronische zieken en gehandicapten werd € 89.000 lager, zie toelichting bij bijzondere bijstand, minimabeleid en collectieve ziektekostenvergoeding .

Programma Veiligheid

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		
Deelprogramma	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Openbare orde en veiligheid	443	49	426	49	437	55	383
Rampenbestrijding	193	0	203	0	190	0	190
Brandweer	1.541	0	1.484	0	1.465	45	1.421
Totaal lasten/baten voor bestemming	2.178	49	2.113	49	2.093	99	1.994
Mutaties reserves: Openbare orde en veiligheid					0	0	0
Resultaat na bestemming	2.178	49	2.113	49	2.093	99	1.994

Toelichting:

Openbare orde en veiligheid

Per saldo waren de lasten en baten in 2015 € 6.000 negatiever dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- De lasten voor de week- en jaarmarkten werden incidenteel met € 11.000 overschreden. Dit werd vooral veroorzaakt door afrekeningen voorgaande jaren elektriciteitskosten.
- Hogere legesopbrengsten uitvoering bijzondere wetten en de APV. Dit leverde een incidenteel voordeel van € 5.000 op.

Reserves

Geen mutaties.

Rampenbestrijding

De lasten waren in 2015 per saldo € 13.000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere lasten Burgernet. Dit leverde dit jaar een incidenteel voordeel van € 8.000 op.
- De werkelijke kosten voor het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) vielen in 2015 € 5.000 lager uit. Een verdere invulling moet nog plaatsvinden.

Reserves

Geen mutaties.

Brandweer

De lasten waren in 2015 per saldo € 63.000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Dat de huisvestingskosten konden worden gedeclareerd bij de VRD omdat het onderdeel vormde van de verstrekte bijdrage aan de VRD. In onze begroting hadden wij hiermee geen rekening gehouden. Dit leverde een structureel voordeel van bijna € 45.000 op.

- De lasten van energie en onderhoud vielen lager uit en dat leverde op de lopende exploitatie een voordeel van € 23.000 op.

Reserves

Geen mutaties.

Investeringen

Geen investeringen.

Programma Onderwijs en Jeugd

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		
Deelprogramma	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	Saldo
Onderwijs huisvesting	2.074	9	4.975	9	4.488	9	4.479
Lokaal onderwijsbeleid	1.889	101	1.814	101	1.711	106	1.605
Lokaal jeugdbeleid	8.867	12	8.510	12	8.205	16	8.189
Totaal lasten/baten voor bestemming	12.830	122	15.298	122	14.405	132	14.273
Mutaties reserves:							
Onderwijs huisvesting	0	0	100	3.021	100	3.002	-2.902
Lokaal onderwijsbeleid	0	0	0	25	0	25	-25
Lokaal jeugdbeleid	0	122	0	122	0	130	-130
Resultaat na bestemming	12.830	244	15.398	3.290	14.505	3.289	11.216

Toelichting:

Onderwijshuisvesting

De lasten waren in 2015 per saldo € 487.000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere kapitaallasten van de nog niet bestede bouwkredieten. Het krediet voor het Voortgezet onderwijs stond er nog volledig en de bouw van de MFA Westerbork was pas in het loop van 2015 gerealiseerd. In het totaal leverde het in dit deelprogramma een incidenteel voordeel van € 536.000 op.
- De OZB en de verzekeringen voor de nieuwe MFA's De Grift, De Kiem en 't Hieker Nust waren nog niet volledig in de begroting meegenomen. Dit leverde een structureel nadeel van € 31.000 op.
- Opnemen dubieuze stelpost van € 18.000.

Reserves

De afwikkelingen van de mutaties voor de nieuwe MFA's De Grift, De Kiem en 't Hieker Nust en de overdracht van de reserve onderhoud buitenkant aan de schoolbesturen zijn conform de begroting uitgevoerd. De afboeking van de restant boekwaarden oude investeringen onderhoud buitenkant viel incidenteel € 17.000 voordeliger uit.

Lokaal onderwijsbeleid

De lasten waren in 2015 per saldo € 108.000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere vervoerskosten leerlingen. Dit leverde een incidenteel voordeel van € 109.000 op. In de begroting 2016 is hiermee al rekening gehouden.

Reserves

Geen mutaties.

Lokaal jeugdbeleid

Een groot deel van de activiteiten binnen het deelprogramma lokaal jeugdbeleid heeft betrekking op de transitie Jeugdzorg. Tegelijk valt een aantal activiteiten, die wel onder de transitie Jeugdzorg vallen, niet binnen dit deelprogramma. Voor een beter inzicht in het resultaat op de transitie Jeugdzorg is daarom meer informatie opgenomen in de paragraaf Transities.

Doordat in 2015 voor een groot deel met budgetplafonds en bevoorschotting aan Emmen is gewerkt, is het voor 2015 niet goed mogelijk om de gemaakte kosten 1-op-1 te relateren aan begrotingsposten. Binnen dit deelprogramma is het resultaat (lasten en baten) op de Jeugdzorg afgerond € 330.000. Zoals hiervoor opgemerkt staat hierover in de paragraaf Transities meer informatie opgenomen.

Naast de Jeugdzorg hebben de activiteiten betrekking op de Kinderopvang, Peuterspeelzalen (en -accommodaties) en Speelvoorzieningen.

- Binnen de Kinderopvang / Peuterspeelzalen is sprake van hogere kapitaallasten voor de nieuwe peuterspeelzalen en kinderopvang in de nieuwe MFA's De Grift, De Kiem en 't Hieker Nust. Dit leverde in 2015 een nadeel op van € 26.000. Vanaf 2016 zijn de kapitaallasten verwerkt de begroting.
- Binnen de Speelvoorzieningen is geen sprake van noemenswaardige verschillen.

De baten waren in 2015 per saldo € 4.000 hoger. Dit is het saldo van niet begrote ouderbijdragen jeugdzorg en een vergoeding voor de uitleen van personeel enerzijds en iets lager dan begrote baten uit verhuur anderzijds.

Reserves

De onttrekking vanuit de reserve BDu/CJG is bijna € 9.000 hoger dan begroot. Dit is het saldo van iets lager dan begrote lasten voor het eerstelijnsloket jeugd en iets hogere dan begrote lasten voor de inhuur vanuit JB Noord.

Investerings

Onderwijshuisvesting

De werkzaamheden aan de MFA Westerbork werden in 2015 bijna afgerond.

Over het mogelijk verplaatsen van de basisscholen Mr. Harm Smeenge en De Eshorst was in 2015 nog geen duidelijkheid.

Hetzelfde gold voor de al in eerder jaren beschikbaar gestelde bedragen voor nieuwbouw voortgezet onderwijs. Er werden nog gesprekken gevoerd met de betreffende schoolbesturen.

Dit leidde er toe dat er bijna nog € 9,4 miljoen naar 2016 wordt overgeheveld.

Lokaal jeugdbeleid

In het plan Nagtegaal in Beilen werd voor € 25.000 nieuwe speelvoorzieningen aangelegd.

Programma Bouwen, wonen en milieu

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		
Deelprogramma	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Ruimtelijke ontwikkeling	1.247	0	1.232	0	1.223	0	1.223
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	3.028	2.063	3.952	3.237	4.088	3.541	547
Milieu	7.394	7.324	7.512	7.371	7.314	7.486	-173
Totaal lasten/baten voor bestemming	11.669	9.387	12.695	10.608	12.624	11.028	1.597
Mutaties reserves:							
Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	232	236	229	236	-8
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting					0	0	0
Milieu	0	203	0	223	0	34	-34
Resultaat na bestemming	11.669	9.590	12.927	11.068	12.853	11.298	1.555

Toelichting:

Ruimtelijke ontwikkeling

De lasten waren in 2015 per saldo € 9.000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Dat er dit jaar minder adviezen van derden waren ingekocht en minder advertenties werden geplaatst. Dit leverde een incidenteel voordeel van € 9.000 op.

Reserves

De werkelijke overheveling van 2015 naar 2016 van een zestal onderdelen viel € 3.000 lager uit.

Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting

Per saldo was er in 2015 een voordeel van € 168.000

Dit werd veroorzaakt door:

- Hoger leges opbrengsten omgevingsvergunningen en lagere kosten welstand. De leverde een incidenteel voordeel van € 63.000 op.
- Netto lager saldo gemeentelijke gebouwen. Het betreft de saldering van veel kleine mutaties. Per saldo leverde het een incidenteel voordeel van € 9.000 op.
- Het budget voor het vlot trekken van projecten was in 2015 niet nodig. De leverde een incidenteel voordeel van € 50.000 op.
- Er was minder extern ingehuurd voor integraal toezicht en handhaving. De leverde een incidenteel voordeel van € 25.000 op.
- Bouwgrond incidenteel voordeel € 19.000. Het op peil houden van de voorziening leverde een voordeel van € 42.000 op. Hiertegen over staat dat er een tekort van € 6.000 is op de saldering verspreide gronden en dat conform raadsbesluit 27 oktober 2011 de rentekosten plan Lieveing gedeeltelijk (€ 17.000) ten laste van de algemene dienst komen.

Reserves

Geen mutaties.

Milieu

Per saldo was er in 2015 een voordeel van € 173.000.

Dit wordt veroorzaakt door:

- Van het beschikbaar gesteld budget voor digitalisering van het milieu archief bleef € 21.000 over. Een gedeelte van de digitalisering vindt plaats in de eerste maanden van 2016. Het restant bedrag was niet meegenomen in de door de raad vastgestelde overheveling. Bij de bestemming van het rekeningresultaat zal hier rekening mee moeten worden gehouden.
- Hogere lasten uitvoering duurzaamheidsprogramma. Dit leverde een nadeel van € 11.000 op.
- De lasten van de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval op het deelprogramma Milieu zijn € 115.000 lager dan begroot. De baten van dit onderdeel zijn € 132.000 hoger dan begroot.
- De exploitatielasten van riolering zijn € 52.000 lager dan begroot. Van het waterschap hebben we een incidentele bijdrage ontvangen van € 35.000.
- De baten uit reinigingsheffingen zijn € 12.000 lager dan begroot. De inkomsten uit rioolheffing zijn € 14.000 lager dan begroot.

Reserves

Vanuit 2014 is een bedrag van € 20.663 overgeheveld naar 2015 voor uitvoering van de SLOK-regeling (stimulering lokale klimaatinitiatieven).

In 2015 heeft een onttrekking aan de egalisatiereserve tarief afvalstoffenheffing plaatsgevonden van € 13.487. Dit bedrag is het saldo van de baten uit de reinigingsheffingen en de lasten van de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Bij de begroting 2015 was de verwachting dat er een onttrekking plaats zou vinden van € 203.000. Voordelen zijn onder andere ontstaan door het (nog) niet betalen van afvalstoffenbelasting (€ 91.000) en lagere verwerkingskosten van de milieustraat (€ 79.000). De lagere verwerkingskosten zijn structureel. In de begroting 2016 is dit budget naar beneden bijgesteld.

Investeringsen

Ruimtelijke ontwikkeling

Binnen het deelprogramma Ruimtelijke ontwikkeling is € 50.000 als bijdrage beschikbaar voor de restauratie Stefanuskerk. Er wordt pas gestart met de uitvoering als het kerkbestuur een Brim-subsidie van het rijk krijgt. Dit laat al diverse jaren op zich wachten.

In het bestedingsplan 2015 was € 115.000 beschikbaar gesteld voor herstelwerkzaamheden Stefanustoren Westerbork. Hiervan werd bijna € 93.000 besteed.

Het restant van beide investeringen is overgeheveld naar 2016.

Dorps- en wijkvernieuwing & volkshuisvesting

Van het krediet Voorbereidingskosten structuurvisie Westerbork was maar een beperkt bedrag besteed. Het restant van bijna € 75.000 is overgeheveld naar 2016.

Milieu

De investeringen binnen het deelprogramma Milieu hebben betrekking op riolering.

In 2015 was € 2.431.000 beschikbaar voor investeringen in de riolering. Dit bedrag is inclusief restantbedragen van voorgaande jaren. Van het beschikbare bedrag is € 1.360.000 besteed. Het restant wordt in 2016 ingezet.

Gelijktijdig met de werkzaamheden aan de schoolroutes in Westerbork is het riool op diverse plaatsen afgekoppeld. In Beilen wordt bij de reconstructie van De Zuidmaten ook het riool afgekoppeld. Dit is in 2015 gestart, de afronding vindt plaats in 2016. Bij de werkzaamheden bij de Schapendrift wordt ook het afkoppelen van de riolering meegenomen. Ook deze werkzaamheden lopen nog door in 2016. Bij de werkzaamheden in de Meester Weijerstraat in het kader van wijkverbetering is het riool vervangen. Daarnaast zijn er uitgaven gedaan voor vervanging van pompen en gemalen.

Programma Openbare Ruimte

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		
Deelprogramma	lasten	bat	lasten	bat	lasten	bat	Saldo
Verkeer	4.393	15	6.032	15	4.442	39	4.403
Groen	3.201	63	3.847	56	3.172	116	3.056
Begraafplaatsen	716	435	716	300	696	400	296
Totaal lasten/baten voor bestemming	8.310	514	10.595	371	8.310	555	7.755
Mutaties reserves:							
Verkeer	0	0	0	1.611	96	652	-556
Groen	0	0	215	868	230	179	51
Resultaat na bestemming	8.310	514	10.810	2.851	8.636	1.386	7.250

Toelichting:

Verkeer

De lasten zijn in 2015 per saldo € 1.590.000 lager dan begroot. De reden voor dit voordeel ligt voornamelijk in de lagere kapitaallasten.

- Als gevolg van de Nota reserves en voorzieningen is € 1.000.000 toegevoegd aan de begrote kapitaallasten voor de Brandenweg. Hiervan is in 2015 € 220.000 besteed.
- Op het onderhoud en de vervanging van openbare verlichting is een voordeel ontstaan van € 96.000. Dit wordt toegevoegd aan de reserve voor de uitvoering van de verduurzaming van de openbare verlichting.
- Voor de renovatie van 3 toeristische fietspaden is € 21.000 meer uitgegeven dan begroot. Deze extra uitgaven worden gedekt door een subsidie.
- Bij de overheveling van budgetten van 2014 naar 2015 is € 280.000 toegevoegd aan de kapitaallasten. Hiervan is € 20.000 besteed aan de voorbereiding van de aanpassing van de kruisingen bij het Oranjekanaal en € 22.000 voor de eerste fase van de 30- en 60 km/u zones.
- Een voordeel van € 40.000 heeft betrekking op minder inhuur van derden.
- De baggerwerkzaamheden door het waterschap zijn niet volgens planning verlopen. Daardoor is er geen beroep gedaan op beschikbare middelen ter hoogte van € 40.000. Hierdoor ontstaat een voordeel. Bij de bestemming van het rekeningresultaat zal een verzoek worden gedaan om deze middelen opnieuw beschikbaar te stellen.

De baten zijn € 24.000 hoger dan begroot. Dit is het gevolg van een subsidie van de provincie voor de aanpak van 3 toeristische fietspaden: Molenwijk Smilde-Bovensmilde, Mussels-Dwingelderveld en Koolveen-Stienkamp nabij het Mantingerzand.

Reserves

De begrote onttrekking aan reserves voor het deelprogramma Verkeer was € 1.611.000. De werkelijke onttrekking was € 652.000. Het verschil van € 959.000 wordt veroorzaakt door:

- Lagere overheveling budgetten van € 258.000 (voordeel)
- Onttrekking aan de bestemmingsreserve Woon- en Leefomgeving van € 78.000 voor de verbetering van de leefbaarheid van de Meester Weijerstraat in Bovensmilde (nadeel)
- Lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Openbare ruimte van € 780.000 (voordeel)

In de begroting zijn er geen stortingen in reserves begroot op het deelprogramma Verkeer. De werkelijke storting is € 96.000. Dit heeft betrekking op restantmiddelen bij de uitvoering van de verduurzaming openbare verlichting.

Groen

De lasten op het deelprogramma Groen zijn € 675.000 lager dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt door:

- Lagere kapitaallasten van € 285.000 in verband met de Woonservicezone
- Lagere kapitaallasten van € 423.000 in verband met Dorpsvisie Spier
- Hogere kapitaallasten van € 55.000 in verband met overdracht van hertenkampen
- Lagere storkosten bermen en wegbeplanting (€ 20.000)
- Hogere lasten bestedingsplan nieuw beleid (€ 20.000)

De baten op het deelprogramma Groen zijn € 60.000 hoger dan begroot. Dit wordt voor het grootste gedeelte veroorzaakt door de verkoop van grond achter de Schapendrift (inkomst € 81.000) en lagere inkomsten uit verkoop van hout en houtsnippers en uit leges kabels en leidingen (nadeel € 16.000).

Reserves

De begrote lasten voor onttrekking aan reserves van € 215.000 heeft betrekking op de overheveling van budgetten van 2015 naar 2016. Dit heeft betrekking op park Koepelkerk voor € 120.000 en € 95.000 voor het gebied achter de Schapendrift.

De werkelijke onttrekking is € 230.000. De werkelijke overheveling is € 15.000 hoger.

De begrote baten uit mutaties reserves bedragen € 868.000. De werkelijke baten zijn € 179.000. Het verschil van € 689.000 wordt veroorzaakt door:

- Lagere definitieve overheveling van 2014 naar 2015 van € 170.000.
- Onttrekking aan de bestemmingsreserve Woon- en leefomgeving voor de overdracht van hertenkampen van € 55.000
- Geen onttrekking in verband met de Woonservicezone (voordeel € 150.000)
- Lagere onttrekking in verband met de dorpsvisie Spier (voordeel € 423.000).

Begraafplaatsen

De werkelijke lasten bij het deelprogramma Begraafplaatsen zijn € 20.000 lager dan begroot. Dit is het gevolg van minder doorberekende lasten voor onderhoud.

De werkelijke baten zijn € 100.000 hoger dan begroot. Dit betreft de inkomsten uit leges lijkbezorging. Bij de najaarsnota is het begrote bedrag naar beneden bijgesteld, van € 435.000 naar € 300.000. Achteraf is gebleken dat het aantal overlijdens, en daarmee het aantal begrafenissen, in de laatste periode van het jaar hoger lag dan eerdere jaren (voordeel € 50.000). Daarnaast was het aantal verlengingen van grafrechten eind 2015 flink hoger lag dan geraamd op basis van eerdere jaren (voordeel € 50.000).

Reserves

Geen mutaties.

Investeringsen

Verkeer

De ruilverkaveling Laaghalen is in 2015 afgerond. De schoolroutes in Westerbork zijn afgerond, lasten in 2015 € 1.047.000. De ontsluiting van de Zuidmaten heeft in 2015 € 1.189.000 gekost.

De aanpassing van de bediening van de bruggen over de Drentse Hoofdvaart is in 2015 afgerond, totale lasten € 191.000. Ook de vervanging van brug 7 in Drijber is afgerond, totale lasten vervanging € 217.000. De invoering van de 30- en 60 km/u zones is in 2015 gestart, lasten € 22.000. Voor de verdere voorbereiding van de aanpassing van de kruisingen langs het Oranjekanaal is € 19.000 besteed. Het fietspad langs de Mussels is verder voorbereid, lasten € 22.000. De lasten van de aanpassing van de Brandenweg in Westerbork in 2015 zijn € 220.000. De verbetering van de Meester Weijerstraat in Bovensmilde is in 2015 afgerond, lasten € 90.000.

Groen

Voor de aanpak van het park achter de Koepelkerk in Smilde is in 2015 een start gemaakt, lasten € 40.000. Bij de overdracht van de hertenkampen en dierenparkjes zijn afspraken gemaakt over nog te realiseren onderhoudswerkzaamheden. Hiervoor is in 2015 € 68.000 besteed.

De werkzaamheden in het kader van de dorpsvisie Spier zijn gestart. In 2015 zijn kosten gemaakt voor advies en voorbereiding, lasten € 27.000.

Begraafplaatsen

geen investeringen.

Programma Vrije tijd

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		
Deelprogramma	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Sport	3.583	990	3.679	987	3.595	899	2.696
Recreatie	318	0	337	0	324	0	324
Cultuur	818	2	813	15	802	147	656
Totaal lasten/baten voor bestemming	4.718	992	4.829	1.002	4.721	1.046	3.675
Mutaties reserves:							
Sport	40	0	58	58	50	59	-9
Recreatie	0	0	34	10	34	10	24
Cultuur					0	0	0
Resultaat na bestemming	4.759	992	4.921	1.070	4.804	1.114	3.690

Toelichting:

Sport

De lasten en baten binnen dit deelprogramma hadden voor een groot deel betrekking op de exploitatie van de diverse sportaccommodaties, sporthallen, gymzalen en zwembaden binnen de gemeente. Het saldo van baten en lasten liet ten opzichte van de begroting een nadeel zien van afgerond € 4.000, veroorzaakt door het saldo van lagere lasten (€ 84.000) en lagere baten (€ 88.000). Het betrof de optelsom van diverse kleine positieve en negatieve afwijkingen in deze exploitatielasten (inhuur personeel, gas, water, licht, etc.).

Enkele grotere afwijkingen aan de lastenkant betreffen de lagere inhuur oproepkrachten zwembaden (€ 29.000); lagere energiekosten (€ 85.000); hoger inhuur advisering sport (-/-€ 15.000); hoger schoonmaakkosten en aankoop schoonmaakartikelen (-/-€ 19.000); lager waterverbruik (€ 13.000). Grotere afwijkingen aan de batenkant betreffen lagere inkomsten uit abonnementen van zwembaden (-/- € 47.000); lagere verhuuropbrengsten binnensport (-/- € 25.000); lagere vergoeding energie (-/- € 14.000).

Reserves

Aan de reserve Onderhoud gebouwen werd bijna € 9.000 minder toegevoegd dan begroot.

Recreatie

De lasten waren in 2015 per saldo € 13.000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Dat er een restant van incidenteel € 6.000 overbleef van het werkbudget recreatie en toerisme.
- Dat er voor de ontwikkeling van de TIP incidenteel € 4.000 overbleef.
- Dat de onderhoudskosten voor de evenementen terreinen incidenteel € 3.000 lager uitvielen.

Reserves

Conform begroting waren de werkelijke bedragen overgeheveld van 2014 naar 2015 dit betrof € 10.000 voor stimulering recreatie Drentse Hoofdvaart en conform raadsbesluit van 10 december 2015 van 2015 naar 2016 voor het Jan Kruismuseum € 25.000 en stimulering recreatie Drentse Hoofdvaart € 8.500.

Cultuur

Per saldo was er in 2015 een voordeel van € 143.000

Dit werd veroorzaakt door:

- De opbrengst verkoop bibliotheekgebouw te Bovensmilde. Dit leverde een incidenteel voordeel van € 132.000 op.
- Dat er geen bijdrage was verstrekt aan de Wende avond en stichting Podia. Dit leverde een incidenteel voordeel van € 5.000 op.
- Lagere bijdrage aan het cultuurbeleid. Dit leverde een incidenteel voordeel van € 6.000 op.

Reserves

Geen mutaties.

Investerings

Van het begrote krediet van € 77.000 voor vervangingsmateriaal sport was in 2015 ruim € 43.000 besteed het vervangen scorebord, schrobzuigmachine, les en spelmaterial en overig klein materiaal. Het overige is overgeheveld naar 2016.

Programma Zorg en Welzijn

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		
Deelprogramma	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	Saldo
Sociale samenhang en leefbaarheid	1.717	11	1.710	9	1.749	5	1.744
Wmo	13.188	762	12.871	967	10.478	756	9.722
Totaal lasten/baten voor bestemming	14.905	773	14.580	976	12.227	761	11.466
Mutaties reserves:							
Sociale samenhang en leefbaarheid	0	0	24	50	24	50	-27
Wmo	0	37	45	274	45	274	-229
Resultaat na bestemming	14.905	810	14.649	1.300	12.296	1.084	11.211

Toelichting:

Sociale samenhang en leefbaarheid

Per saldo is er in 2015 € 44.000 meer besteed dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere lasten zelfbeheer klein dorpenbeleid, een incidenteel voordeel van bijna € 10.000.
- Hogere subsidieverstrekking aan de Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe voor ouderenwerk, incidenteel nadeel € 12.000. Jaarlijks wordt de subsidie op basis van geactualiseerde gegevens berekend.
- Lagere lasten overige kleine subsidies, onder andere Koningsdag, st. Gehandicapten platform, st. Adviesraad minimabeleid, incidenteel voordeel bijna € 9.000. Structurele aanpassingen zijn verwerkt in de begroting 2016.
- Hogere lasten dorpshuizen. Onder andere hogere kapitaallasten (€ 27.000) als gevolg verbouw dorpshuis Hijken. Dit betreft een herverdeling op grond van de BBV van het bestede bedrag MFA Hijken die alleen bij het deelprogramma Onderwijs was begroot. Er waren ook hogere onderhoudslasten dorpshuizen (€ 20.000), onder andere voor de dak renovatie verstrekt aan het dorpshuis Drijber. Deze hogere lasten zijn verrekend met de reserve onderhoud gebouwen.

Reserves

De afwikkelingen van de overgehevelde budgetten van 2014 naar 2015 voor het dorpshuis Drijber is conform de begroting. Hetzelfde geldt voor de overgehevelde budgetten van 2015 naar 2016 voor het fonds inwoners initiatieven en het project Moek (€ 23.500; raadsbesluit 10 december 2015).

Wmo

Een groot deel van de activiteiten binnen het deelprogramma Wmo heeft betrekking op de transitie Wmo (Huishoudelijk Hulp en Begeleiding). Ook hier geldt (zie deelprogramma Lokaal Jeugdbeleid) dat niet alle activiteiten binnen het deelprogramma Wmo ook onder de transitie Wmo vallen.

Voor een beter inzicht in het resultaat op de transitie Wmo is daarom meer informatie opgenomen in de paragraaf Transitie. Samengevat is er sprake van een voordeel op het deelprogramma Wmo van bijna € 2,2 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door een onderbesteding van het budget voor Wmo begeleiding (bijna € 1,7 miljoen), een voordeel op Wmo-voorzieningen (€ 268.000) en een voordeel op Wmo Huishoudelijke hulp (€ 155.000).

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

In bovenstaande tabel (regel Wmo) zijn in de baten eigen bijdragen van aanvragers opgenomen. Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd.

De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en de volledigheid van de eigen bijdrage op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeente geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Reserves

De reserves zijn conform begroting verwerkt.

In 2014 is het restant invoeringskosten Jeugdzorg en AWBZ (€ 204.814) overgeheveld naar 2015. Deze middelen zijn in 2015 besteed. Daarnaast is een bedrag aan de reserve onttrokken ten behoeve van de scholing en vervoer vrijwilligers (€ 32.000; raadsbesluit 26 februari 2015).

Tot slot zijn de Gezond In De Stad (GIDS)-gelden (€ 45.000) overgeheveld naar 2016 om uitvoering te kunnen geven aan Gezond in Midden-Drenthe.

Investeringsen

Er zijn geen lopende investeringen binnen dit programma.

Programma Algemene middelen

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015 primitief		Begroting 2015 incl. wijz.		Rekening 2015		
Deelprogramma	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Financien	203	54.994	146	54.329	1.302	55.102	-53.800
Bedrijfsvoering	2.473	5	2.567	5	2.786	4	2.782
Totaal lasten/baten voor bestemming	2.676	54.999	2.713	54.334	4.088	55.106	-51.018
Mutaties reserves:							
Financien	655	2.209	14.536	15.630	16.149	16.432	-284
Bedrijfsvoering	776	767	865	958	868	868	0
Resultaat na bestemming	4.108	57.975	18.114	70.922	21.105	72.406	-51.301

Toelichting:

Financiën

Per saldo was er in 2015 een nadeel van € 331.000. Hiervan had € 1.156.000 betrekking op hogere lasten en € 825.000 op hogere baten.

De hogere lasten hebben vooral betrekking op de stelposten onderuitputting kapitaallasten (-/- € 901.000) en afwikkeling onderzoek belastingdienst.

De hogere baten werden vooral veroorzaakt door de hogere algemene uitkering van € 271.000; door een gerechtelijke uitspraak ontving de gemeente incidenteel € 196.000 aan compensatie van de voormalige aannemer voor het niet bouwen van de jeugdsoos; voor de voorlopige afwikkeling claims op de verkoop aandelen Essent ontving de gemeente incidenteel € 483.000; de opbrengsten van toeristenbelasting waren € 81.000 lageren € 52.000 lager als gevolg van dubieuze debiteuren belastingen.

Reserves

In de begroting is een onttrekking aan de C-reserve opgenomen van € 810.000. Het resultaat op de transities is afgerond € 2.659.000. In de aanbiedingsbrief is voorgesteld om een deel van het resultaat aan te wenden voor de HHT en de inzet van 2 extra consultants werk. De kosten hiervan bedragen € 319.000. Per saldo kan hierdoor een bedrag van € 1.530.000 aan de C-reserve worden toegevoegd. In de paragraaf Transities is meer informatie over de transities in het sociaal domein opgenomen.

Bedrijfsvoering

Per saldo was er in 2015 een nadeel van € 220.000

Dit grootste veroorzaker hiervan zijn:

- De hogere betaalde dwangsommen, proceskosten, griffiekosten en terug betaalde dwangsommen inclusief rente. Dit leverde een incidenteel nadeel van € 168.000 op.
- De bestedingen voor de organisatieontwikkelingen vielen dit jaar € 36.000 lager uit.
- Aan het op peil houden van de pensioenen voor wethouder moest incidenteel € 133.000 meer worden besteed.
- De salarissen bestuur en ondersteuning vielen € 23.000 lager uit.

Reserves

Er werd bijna € 99.000 minder onttrokken aan de reserve vervangingsinvesteringen om de kapitaallasten te dekken.

De werkelijke overheveling van 2015 naar 2016 valt voor de uitwerking aanbevelingen bijstands- en re-integratiebeleid € 7.000 hoger en voor het onderzoek bestuurlijke verhoudingen ruim € 3.000 lager uit.

Investerings

De investeringen (kredieten) hadden betrekking op het ondersteunen en versterken van de bedrijfsvoering. Het ging hierbij om vervangingsinvesteringen op het gebied van automatisering, voorzieningen gemeentehuis en materiaal openbare werken.

Voor 2015 betrof het de volgende grote vervangingsinvesteringen:

Automatisering/voorzieningen gemeentehuis:

• vervanging pc's ,iPads en laptops	€ 82.000
• hardware/rekencentrum	€ 47.000
• netwerk/infrastructuur	€ 45.000
• software pakketten	€ 87.000
• telefooncentrale	€ 24.000

Openbare werken:

• vrachtauto	€ 183.000
• vw pick-up	€ 15.000
• trekker	€ 55.000
• shovel	€ 81.000
• aanhanger	€ 8.000
• twee sneeuwplougen	€ 18.000

Alle bovenstaande onderdelen lopen via het vervangingsinvesteringsprogramma.

Hiernaast zijn de kredieten van nog niet afgeronde vervangingen of nog niet opgestarte vervangingen overgeheveld naar 2016. Het gaat om circa € 868.000.

Single information en single audit

[illegible]

SZV	G4	Wet sociale verhuurvoorziening (Wvur)_ totaal 2014	Hieronder per regel één gemeente/cade uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsbetreft voor die gemeente invullen	1 2014030615-00036644-63094 € 2.13.263	2 201401404-00446647-69497 € 13.111	Verantwoording op SoS-bijlage 2014, waar nog niet mogelijk.	Nee
				3 201402074-00433753 € 67.639	€ 101.495		Nee
				4 201401410-00449711-69500 € 0	€ 0		Nee
				5 201401405-00446642-69493 € 0	€ 0		Nee
				6 201401407-00443710-69499 € 0	€ 0		Nee
				Het totaal aantal gefinancierde arbeidsplassen voor gefinancierde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren. T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren.			
SZV	G2	Wet sociale verhuurvoorziening (Wvur)	Alle gemeenten. verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit Si Sa (jaar T-1) regeling GIB + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de	Het totaal aantal gefinancierde arbeidsplassen voor gefinancierde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren. T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren.			
				inclusief deel openbaar lichaam			
				inclusief deel openbaar lichaam			
				inclusief deel openbaar lichaam			
				inclusief deel openbaar lichaam			
				inclusief deel openbaar lichaam			
SZV	G2	Wet sociale verhuurvoorziening (Wvur)	Alle gemeenten. verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit Si Sa (jaar T-1) regeling GIB + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de	Het totaal aantal gefinancierde arbeidsplassen voor gefinancierde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren. T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren.			
				inclusief deel openbaar lichaam			
				inclusief deel openbaar lichaam			
				inclusief deel openbaar lichaam			
				inclusief deel openbaar lichaam			
				inclusief deel openbaar lichaam			

SZV	G0	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeente edreft 2015	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalversteking (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) aan uitkeringen Bob als bedoeld in artikel 30 Bbz 2004	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalversteking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 30 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatienummer G3 / 01	Aard controle R Indicatienummer G3 / 02	Aard controle R Indicatienummer G3 / 03	Aard controle R Indicatienummer G3 / 04	Aard controle R Indicatienummer G3 / 05	Aard controle R Indicatienummer G3 / 06	Aard controle R Indicatienummer G3 / 07	Aard controle R Indicatienummer G3 / 08
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	€ 30.623	€ 152.158	€ 132.515	€ 22.703	€ 31.387	€ 0		
		Besluit	€ 0	€ 0	Ja/nee					

Accountantsverklaring